



Svatá Terezie Ježíšková

Karmelitka

1873—1897

DĚJINY DUŠE
SV. TEREZIE JEŽÍŠKOVY,
KARMELITKY.
(1873-1897)

PŘELOŽILY
ŠKOLSKÉ SESTRY O. S. F.
V PRAZE-VINOHRADECH,
KORUNNÍ TŘÍDA ČÍS. 4.

N. E. 6985

NIHIL OBSTAT.
JOSEPHUS HRONEK,
CENSOR

IMPRIMATUR.
† ANTONIUS PODLAHA,
EPISCOPUS PAPHIENSIS,
VICARIUS GENERALIS.

PRAGAE,
19. MAI 1929

ÚVOD.

V ZÁŘÍ roku 1843 vystupoval asi dvacetiletý jinoch k vrcholu Velkého Svatého Bernarda. V jeho produševnělém, poněkud melancholickém zraku planulo zbožné nadšení. Probouzelať v něm velkolepá alpská příroda tisíceré hluboké myšlenky a city, takže po chvíli nemohl už svého pohnutí ovládnouti. Zastavil se a vděčnost k Stvořiteli všech těch krás, jež naplňovala jeho čistou duši, se projevila tichými slzami zbožnosti. Potom kráčel dále a zanedlouho stanul před požehnaným klášteřem, jenž už zdaleka vlídně kyne poutníku jako hvězda naděje a jako domov vynalézavé lásky k bližnímu.

Ctihodný převor, překvapen ušlechtilostí, jež se jevila v neobyčejně krásných rysech příchozího, přijal ho velmi laskavě. Ptal se ho na domov, na rodiče a zvěděl, že se Ludvík Josef Stanislav Martin narodil v Bordeaux 22. srpna 1823 jako syn vyššího důstojníka. Později se s rodiči přestěhoval do Alençonu.

Co ho přivedlo do Švýcar na výšiny svatobernardské? Snad touha po požitcích cestování? Ale tehdy byla ona cesta mnohem delší a obtížnější, než je dnes. Museloť se nejen používat nepohodlných poštovních vozů, nýbrž bylo nutno také dlouho putovati pěšky. Náš jinoch však nevykonával tak dlouhou pout, aby tam nahoře ztrávil snad jednu jedinou noc, nýbrž chtěl tam poprositi o přístřeší pro celý vezdejší život.

Tu se ho převor otázal: „Studia humanistická jste, milý příteli, zajisté již dokončil?“ A když odpověď zněla záporně, dodal: „Pak vás, milé dítě, nemohu bohužel přijmouti, neboť to je nezbytnou podmínkou. Ale nepozbývejte mysli. Vraťte se domů, studujte horlivě a pak opět přijďte! Přijmeme vás s otevřenou náručí.”

Trochu zklamán vydal se Ludvík na zpáteční cestu, jež mu asi připadala jako cesta do vyhnanství. Brzy však poznal, že na klášter svatobernardský bude moci po celý život jen vzpomínati, neboť Pán s ním měl jiné úmysly.

Za několik let po tom kráčela v Alençoně k nemocnici sester sv. Vincence z Pauly mladičká dívka, provázená matkou. Její milé vzezření projevovalo neobyčejně silnou vůli. Slečna Marie Zelié Guérinová pomýšlela již dlouho na to, že poprosí u sester o přijetí. Ale představená, vedená Duchem svatým, jí hned při první rozmluvě přímo řekla, že to není vůle Boží. Dívka se tedy vrátila domů k rodičům, k mladšímu bratrovi a k starší sestře, jež však brzy potom vstoupila do řádu Navštívení v Le Mans.*)

Od onoho nezdařeného podniknutí vznášela se ze srdce Zeliina častěji k nebi tato dětinná modlitba: „Můj Bože,

*) Tam žila jako sestra Marie Dosithea, konajíc horlivě všechny řeholní ctnosti. Don Guéranger, věhlasný opat solesmeský, ji považoval za vzor dokonalé řeholnice. Biskup lemanský, Msgr d'Outremont, navštívil ji několik dní před smrtí, pravil k ní: „Nebojte se, dcero má! Kam strom padne, tam zůstane ležeti. Vy klesnete na srdce Ježíšovo a budete v něm bydlet na věky.“ Tato slova ji naplnila radostí. Zemřela v Pánu 24. února 1877 v 48. roce věku.

poněvadž jsem nebyla hodna státi se tvou snoubenkou jako moje sestra, provdám se, je-li to tvá nejsvětější vůle. Ale dej mi pak, snažně tě prosím, mnoho dětí a kéž se všechny zasvětí tvé službě.”

Tuto vyvolenou duši určil Pán ctnostnému muži, o němž jsme dříve mluvili. Seznámili se řízením Prozřetelnosti a slavili sňatek v kostele Panny Marie v Alençoně dne 13. července 1858. Ze svatého toho svazku vypučelo devět bělostných květů. Čtyři z nich přesadil Pán brzy do nebeského ráje. Ostatních pět kvetlo později v uzavřených zahradách Karmelu a Navštívení.

Všecky děti byly už od narození zasvěceny neposkvrněné Panně, matce a ochránkyni čistých duší. Byli to: Marie Ludvika, Marie Pavlína, Marie Leonie, Marie Helena (ta zemřela ve věku půlpáta roku, Marie Josef Ludvík, Marie Josef Jan Křtitel, Marie Celina, Marie Melanie Terezie (zemřela už po třech měsících a *Marie Františka Terezie*.

Oba syny si zbožní rodiče vyprosili vroucími modlitbami a mnohými slzami. Majíce již čtyři dcery, obraceli se důvěrně k sv. Josefu, aby jim vyžádal „věrozvěsta”. Brzy potom obdrželi prvního Josefa. Ale sotva se na matičku popusmál, odnesl anděl jeho duši do nebe. Bylo mu teprve pět měsíců. Tu nastalo nové, ještě horlivější modlení. Manželé Martinovi chtěli mít mezi svými dětmi stůj co stůj misionáře. Avšak myšlení Boží není myšlení naše a cesty Boží nejsou cesty naše. Zdálo se sice, že druhým malým Josefem

bude splněno jejich přání, ale i pro toho si přišel anděl smrti už za devět měsíců.

Tu přestali zbožní manželé prositi o misionáře. Ale kdyby byli mohli popatřiti do budoucnosti, jak nesmírnou radost by byli pocítili! Vždyť se právem píše: „Terezie jest nyní nejznamenitějším misionářem, její slovo působí mocně, ba neodolatelně. V jejím životě je půvab, jenž nikdy nevymizí. Kdo se dá lapit do jejích sítí, nezůstane ve vlažnosti ani ve hříších.”

Ano i její rodiče se stali misionáři. Na prvních stránkách portugalského vydání „Dějin duše” je toto dojemné věnování překladatele P. Santany T. J.: „Svaté a nesmrtelné památce Ludvíka Josefa Stanislava Martina a jeho manželky, Marie Zelig Guérinové, šťastných rodičů sestry Terezie Ježíškovy, kteří mohou být vzorem všem křesťanským rodičům!”

Netušíce připravovali tento budoucí svůj apoštolát snahou po dokonalejším a dokonalejším životě. Na zkoušky, jimiž je Pán navštěvoval, neměli jiné odpovědi, než láskyplnou odevzdanost do jeho nejsvětější vůle. Vždyť Bůh zůstává naším otcem i tehdy, když na nás jeho ruka těžce spočine.

Dům manželů Martinových se skvěl křesťanskými ctnostmi. Zámožnost tam nesváděla k přepychu, naopak, vše bylo podle starodávného zvyku prosté. Všecka mateřská ctižádost paní Martinové se týkala nebe. Psala: „Čtyři

z mých dětí jsou už dobře schovány, a ostatní? Ty také přijdou jednou do nebe, jenže s většími zásluhami, poněvadž musí déle bojovati.”

I ostatní náboženské povinnosti plnili zbožní rodiče svědomitě. Chodili horlivě na mši svatou, blížili se častěji společně ke stolu Páně, zachovávali přísně církevní posty i nedělní klid, modlívali se společně po způsobu ctihodného děda se strany otcovy, a duchovní četba jim byla nejmilejším zotavením.

Navenek bylo viděti ovoce tohoto čistého života a ušlechtilého smýšlení ve skutcích křesťanské lásky. Tak na příklad věnovali každoročně značnou sumu ze svého výdělku na misie. Přispívali ubohým v bídě a sloužili jim vlastníma rukama. Jednou pomohl pan Martin, neznaje bázně lidské, opilému dělníkovi, jenž ležel na oživené ulici. Vzal jeho náčiní a vedl ubožáka domů, cestou mu mírně domlouvaje. Požíval vůbec takové vážnosti, že umlčel rouhače jedinou poznámkou. Malicherné lidské ohledy nikdy neměly vlivu na jeho velkodušnost. Ať byl v jakékoli společnosti, nikdy, jda kolem kostela, neopominul pozdravit Největější Svátost a z úcty ke kněžské důstojnosti smekl před každým knězem, ať jej znal nebo neznal.

Jednou potkal na nádraží ubohého epileptika, jenž byl blízek smrti hladem a neměl peněz, aby se mohl vrátit domů. Pln soucitu sňal otec naší světice klobouk, první do něho vložil almužnu a obcházel kol dokola. Se všech stran

litaly peníze do klobouku a nemocný, vida takovou dobrotivost, plakal radostí.

Takové vzácné ctnosti svolávaly přehojné požehnání na věrného služebníka Božího. Už r. 1871 mohl zavřítí svůj klenotnický obchod a uchýliti se do nového domu v ulici Sv. Blažeje. Choť jeho se však dále zabývala výrobou krajek, známých pode jménem „krajky alençonské”.

V tomto domě v ulici Svatoblažské vykvetla naše nebeská Květinka. Nazýváme ji tak, protože si sama dává toto jméno, nadpisujíc svůj životopis „Jarní příhody bílé květiny”. Opravdu neměla poznati jeseně žití, tím méně zimy s jejím ledovým dechem. Narodila se 2. ledna 1873, půl hodiny před půlnocí. Starší sestry, chovanky pensionátu salesiánek v Le Mans, byly doma na vánočních prázdninách. Jak zaplesaly, když otec, přispěchav ještě v noci do jejich pokoje, radostně zvolal: „Děti, máte sestřičku!” I toto dítě přijali rodiče jako zvláštní dar nebes. Otec později říkával: „Ta je ze všech nejlepší” a nazýval ji „Má princeznička”, připojuje k tomu někdy zvučné přívlastky „francouzská a navarská”.

U Tereziiny kolébky zazněly ještě vánoční zvuky andělské prostřednictvím chudého hošíka, jenž v den jejího narození nesměle zatáhl za zvonek u domovních dveří a odevzdal lístek s tímto přáním:

„Usmívej se, děťátko, a sil! Jas štěstí tobě zevšad kyne laskavou péčí, lásky něhou; radostně tedy nechť tvůj

úsměv jitřenku žití pozdravuje. Poupátko libě vzkvétající, jednoho dne se staneš růží!”

Skladatelem těchto řádků byl otec rodiny, trpící právě nouzi, jež Martinovi podporovali. Jeho verše znějí dnes jako proroctví. Vždyť se ono dítě opravdu stalo růží lásky Boží. Dne 4. ledna byla dívenka pokřtěna v chrámu Panny Marie v Alençoně a dostala jména Marie Františka Terezie. Kmotrou byla nejstarší sestra Marie.

Dosud dýchalo vše štěstím a radostí. Pojednou však začala Květinka vadnouti, takže se obávali o její život. Tu psala teta z řádu Navštívení: „Vzývejte sv. Františka Saleského a slibte mu, vyprosí-li Vaši dcerušce zdraví, že jí budete říkati druhým jménem: Františka.” K tomu se matka nemohla odhodlati. Skloněna nad kolébkou své Terezičky, vyčkávala jaksi poslední okamžik a pravila sama k sobě: „Teprv zmizí-li všechna naděje, slíbím, že ji budeme nazývati Františkou.”

Něžný sv. František nepřijal tu čest. Dívenka okřála a byla tedy právem jmenována Terezie. Ale úplné její uzdravení muselo být vykoupeno velkou obětí. Bylo nutno dáti ji na venkov a vyhledati pro ni hodnou kojnou. Tam naše poupátko úplně ozdravělo a zesílelo a po několikaměsíčním vyhnanství bylo vráceno růžové a svěží potěšené matce. Ale brzy nastalo nové, delší rozloučení. Bolestná nemoc vyrvala paní Martinovou její rodině. Terezii bylo tehdy půlpáta roku.

Po smrti manželčiny rozhodl se pan Martin, že se přestěhuje do Lisieux, kde žil jeho švagr, Guérin. Tak mohla dobrá jejich teta bdíti nad výchovou osiřelých neteří. Pan Guérin byl později očitým svědkem hrdinství, s jakým tento výtečný otec obětoval všechny své děti Pánu a pln podivu nad tím vyjádřil své city v dopise, jež zaslal jedné ze svých neteří na Karmel. Píše: „Bůh mi jednoho dne ukázal starý strom, nesoucí pět krásných plodů a poručil mi, abych jej přesadil do své zahrady. Poslechl jsem. Plody ponenáhlu dozrávaly. Jako v legendě o útěku do Egypta, tak šel i zde Ježíšek pětkrát kolem a po každé dal znamení. Starý strom se s láskou a ochotou sklonil a bez reptání setřásl vždy jeden plod do ruček božského Dítěte. Jak podivuhodná podívaná na tohoto nového Abrahama! Jaká to duševní velikost! My jsme proti němu jako trpaslíci!”

Síla dobrého příkladu, jež malá Terezie stále kolem sebe zřela, projevila se v tom, že se velmi časně vžila do cvičby ve ctnostech. A tak, poslouchajíc od útlého dětství věrně hlasu milosti, mohla si později se vši prostotou duše dáti vzácné svědectví, že od svého třetího roku Pánu Bohu nic neodepřela.

Neobyčejný rozum a vyspělý úsudek, předčasné projití ohněm utrpení povznesly ji do zcela jiného ovzduší, než je zde na zemi. A brzy potom – v patnácti letech – zpřetrhala s obdivuhodnou energií svazky, které ji ještě zdržovaly ve

světě. Toužíc po svatosti a po obětech vstoupila do karmelitského kláštera v Lisieux.

Tam nám vypravuje tato čistá, v „rozsedlině skalní“ skrytá holubička o svém horlivém a vytrvalém snažení, pátrání a hledání, aby vyhovovala úmyslům Božím, neboť cítila, že Pán s její duší zamýšlí něco zvláštního. Ale stezka pro ni určená jí nebyla snad zjevena ve vytržení ducha, nýbrž musela se snažit, aby ji objevila v nejhlubších temnotách. Vyplnilo se na ní slovo Písma: „Přibližuj se k ní (k moudrosti) jako ten, kdo oře a seje a čekej na její dobré plody.“ A Duch sv. připojuje: „Nakonec v ní nalezněš občerstvení.”¹⁾

Opravdu se zdá jako kdyby Pán, překonán Tereziiným odvažným sledováním jedné z nejvíce zneuznávaných pravd, obrátil se k ní jako kdysi k ženě kananejské a pravil k ní se srdcem dojatým: „Veliká jevíratvá! Staniž seti, jak žádáš!“²⁾ Tu jí byla pro ni i pro tisíce jiných duší ukázána *její malá cesta* a srdce její se roznítilo láskou Boží. Této lásce se zasvětila a zemřela strávena jejími plameny, dne 30. září 1897.

Za rok potom byl na přání jejích představených uveřejněn její svěživotopis. Skládá se ze tří částí. Při psaní první z nich (kap. 1.–8. myslila Terezie jen na to, aby vyhověla přání vlastní sestry Pavliny, Matky Anežky Ježíšovy, která jí r. 1895, kdy byla převorkou, pravila: „Napište mi vzpomínky ze svého dětství!“ Odtud si vysvětlíme důvěrný tón těch řádků.

Z kapitoly 9. a 10. vane již větší zdrželivost. Tato druhá část byla psána r. 1897 pro Matku Marii Gonzagu, jež se stala představenou po Matce Anežce. Byla převorkou také v době, kdy Terezie vstoupila do kláštera a skládala sv. sliby.

Kapitolu 11. napsala světice pro svou nejstarší sestru Marii, rovněž karmelitku.

Dvanáctá kapitola konečně je dílem spolusester Tereziiných, svědkyň to jejího svatého života i smrti.

V prvním vydání „Dějin duše“ byly všechny tři části – poněkud pozměněné – spojeny v jediný celek, brzy se však poznalo, že bude lépe, když se text ponechá tak, jak jest. Ovšem, v rukopise světice není rozdělení na kapitoly, toho však bylo třeba pro přehlednost.

* * *

„Pán pro mne učiní divy, jež velice předčí všechna moje nesmírná přání,” předpověděla sv. Terezie Ježíšková. Tak patříc do budoucnosti zapěla své vděčné „Magnificat” a mohla s Pannou Marií ukázat na tajemství svého vyvolení: „Protože jsem byla malá, zalíbila jsem se Nejvyššímu.” (Církevní hodinky na svátek Zvěstování Panny Marie.)

Ano, byla malá – v mystickém slova smyslu. Neznala jiné ctižádosti než touhu po onom záslužném „zmenšování,” jež sám Syn Boží v evangeliu tak často chválí.

Jak kterýsi duchovní vůdce praví, „je nutno si přiznati,

že duch nadpřirozeného dětství i mezi velmi horlivými křesťany víc a více mizel." Mnohé duše s chorobnou úzkostlivostí usilovaly o jakousi unylou dokonalost a zapomínaly, že Ježíš Kristus zavolal jednou malé dítě, postavil je uprostřed mezi své učedníky a pravil jim důtklivě: „Amen, pravím vám: Neobráťte-li se a nebudete-li jako maličtí, nevejdete do království nebeského. Kdo se tedy poníží jako pachole toto, ten jest větším v království nebeském."*)

Kterýsi představený řádu, navazuje na tuto tajemnou událost, poznamenává správně: „My, kteří jsme se vydávali za „učitele v Izraeli", přednášeli jsme světu vysokou bohovědu, ale věřící neměli kdy ji poslouchati. Říkali nám: Dejte nám chléb a našim dětem oděv, pak popřejeme vašim dlouhým řečem sluchu. Nebo též: Povězte nám několik stručných zásad, které lze snadno zachovávat a kterým bychom se naučili, nejsouce zdržováni ve svém běhu.

Λ Pán se slitoval nad zástupy . . . Vzal dítě, Terezii, a postavil je doprostřed mezi apoštoly. Toto dítě jim ukázalo pravdy tak prostické a přece tak úchvatné, že učitelé, uznavše svou nevědomost, začali chodit do školy k dítěti, aby mohli jeho nauky předkládat lidu."

Jak praví Msgr Bougaud, ráčí Bůh vždy podle časových potřeb posílati „mimořádné apoštoly své lásky". I na sv. Terezii Ježíškově vidíme, že byla pověřena takovým posláním ke spáse duší. „Století vzdoru dal Bůh světici ode-

vzdanosti. Století tvrdosti dal světici, plnou něžné lásky. Století pýchy dal světici, plnou pokory." Tak píše „Bulletin des professeurs catholiques de l'Université" v dubnu 1923. A týž pisatel volá: „Milá malá sestro, veď nás na cestu duchovního dětství, jež je tvou stezkou, a třeba se naší pýše a našemu neklidu protiví, ukaž nám, že je nejkratší a nejjistější cestou k Bohu."

Mnohem důrazněji vyslovil tuto důležitou nauku i kardinál della Chiesa, jenž brzy potom jako Benedikt XV. dosedl na stolec sv. Petra: „Zdá se," pravil, „že tato dcera Karmelu nás má přesvědčiti, jak je snaha po dokonalosti snadná. Proto usiluje, aby nás naučila cestě duchovního dětství. Nic totiž by nemělo být člověku lehčí než dětinná důvěra v Boha a úplná oddanost k němu." Později, prohlašuje dekret o hrdinnosti ctností Tereziiných, vytkl zvláštní její poslání ve vznešeném věroučném komentáři.

Ale i Terezie sama si byla vědoma úlohy, kterou jí Prozřetelnost Boží určila. Právilať na smrtelné posteli: „Cítím, že moje misie už započne, ta totiž, že budu učit jiné Boha milovat, jako já ho miluji a že budu duším ukazovat prostickou svou cestu."

Nyní pak, když pro ni nastal čas dobývání, projevuje se její působnost den ze dne vítězněji, a církev, věrná vykladatelka projevů vůle Boží, potvrdila její poslání, když toto dítě milosti povýšila na oltář.

Brzy se vyskytlo mnoho následovnic a následovníků

„velké malé světice“, jak je často nazývána, a to nejprve na Karmelu, pak i v celém světě.

„Ježíš jí je daroval,“ píše jeden ze synů sv. Františka, „tak jako sám si je vyvolil a přivedl je svým apoštolům. Terezie jako skvoucí hvězda svatosti přitahuje nesčetné oběžnice a dopřává jim, aby zářily v jejím světle, světle to Slunce spravedlnosti, jemuž je tak blízko.“

Hořčičné seménko jejího učení ponenáhlu vzrostlo v mohutný strom, v jehož stínu už mnoho a mnoho duší nalézá klid. Je to jako vyplnění proroctví, plného nebeské poesie, jež čteme v knize Sirachově: „A hle, struha se mi stala řekou a řeka se obrátila v moře.“⁴⁾

Je potřebí ještě dokazovati, že toto učení není nikterak nový, dětinský, nic neobsahující vynález povrchní zbožnosti, že se opírá o nezvratné slovo Spasitelovo a o pravidlo života, od něho samého naznačené? Opravdu, domek nazaretský nám skýtá touž podívanou. Nejvíce se Matce Boží obdivujeme právě pro její prosté a vytrvalé plnění denních povinností, pro její pokorný, Bohu oddaný život a proto, že i nejnepatrnější činy posvěcovala vírou a láskou.

Terezie, vyznamenané dítě Mariino, se rozhodla, že srdce své vzdělá v této vznešené škole. Její životní program, jež prováděla tiše a ve skrytosti, se nezakládá na ničem jiném, než že učinila pokoru základem a lásku pohnutkou svých skutků, snažila se konat obyčejné práce dokonale a

usilovala o to, aby ve všem vyhovovala vůli nebeského Otce. – Není to nejjistější pochopení svatosti?

Jednou se snažil kterýsi kněz přesvědčiti Pia X. svaté paměti, že život sestry Terezie neobsahuje nic mimořádného. Dostal však za odpověď: „Právě nejvyšší prostota tvoří mimořádnost této duše . . . Zeptejte se svého theologického vědění.”*)

Už dříve pravil velký papež Pius X.: „Jedinou mou ctí-žádostí je, abych se stal malým dítětem v rukou Božích.” Benedikt XV. pak, souhlase s myšlenkou svého předchůdce, nebál se slavnostně prohlásiti, že „tajemství svatosti lze nalézt na cestě duchovního dětství.”

Konečně Pius XI. se v promluvě ze dne 11. února 1923 nezalekl tvrzení, že Terezie Ježíškova je pro nás *blasem Božím*, jenž nám zvěstuje, v čem záleží dokonalost, ke které jsou všichni povoláni. Bohu se líbiti, Boha milovati, *Jemu se líbit, Jej milovat, tím že plníme jeho vůli, to je nejkrásnější nauka, kterou nám malá Terezie dává.* Učí nás, že všichni mohou svatou oddaností do vůle Boží nabýti hojného vnitř-

*) V minulých letech se ve Francii objevily různé asketické studie o naší světici. Kněz, který zvláště hluboko vnikl do její nauky, k tomu poznamenává: „Knihy časopisy atd. se jí teď mnoho zabývají. Její prostý, přísný život nadmíru přetřásajíce, předkládají mnoho asketických otázek. Zapomíná se, že Terezie na popud Ducha sv., jenž ji naplňoval, metody zjednodušila. Ona je zázračným prostředkem, ježž nám Bůh daroval, abychom k němu dospěli. Co chceme více a proč je podrobujeme takové učené kritice? Když nám nebe nabízí tak přímou, bezpečnou cestu, nezdá se zbytečné opět všechno zamotávat?”

ního pokoje a státi se podobnými Bohu.” A později sv. Otec připojil: „Tato milující odevzdanost jest právě oddanost dítěte, jež se tulí k svému otci.” Už sv. František Saleský říkával: „Bůh chce, abychom byli jako malé děti.”

A P. Lacordaire, blahopřeje svým mladým přátelům k jejich pokrokům v oddanosti Bohu, napsal: „Tak jste se tedy opět stali dětmi a hrajete si v prostotě srdce s věčnou Láskou!”

I Msgr Gay klade důraz na toto učení, říká: „Úplná odevzdanost je vrcholem lásky a nejvyšším bodem tohoto vrcholu je duch dětství.” Pak přehlíží současné proudy a potřeby a pokračuje: „Milost duchovního dětství působí v mnohých duších. Nedivil bych se, kdyby jí Bůh ve své církvi připravil nový rozkvět. Není nepravosti, proti níž by se tento duch nestavěl, a proto není zla, pro něž by nebyl lékem.”

Opravdu, takovýto rozkvět začíná, neboť ona úplně evangelní cesta mnoho duší neodolatelně vábí. Jest útěšné přecházení si přiznání, jako je toto: „Malá Terezie” je veliká světice. Zahajuje nové období mystiky. Nelze však popřít, že ji dříve pochopil svět prostých duší než theologové. Já sám, čím hlouběji vnikám do její cestičky, tím více cítím, že to je cesta jediná.

A nadšený chvalořečník Tereziin, karmelitán P. František Saverio, volá v kázání při třídní pobožnosti v době postulace v Římě (v říjnu 1923): „Je nazývána malou,

vskutku však je neobyčejně velká. Jako nový David, ozbrojena jen průzračným a ostrým kaménkem své pokory, zasáhla kolosa moderního světa doprostřed čela, toho strašného Goliáše, jenž se skládá ze smyslnosti a z pýchy. Ano, toto zdánlivě slabé dítě dobylo nad ním přeslavného, nejúspěšnějšího vítězství." Kardinál Laurenti za téhož tridua pravil: „Jak bledne sláva mocných tohoto světa před její oslavou!" Příčinu toho dobře vystihl kterýsi španělský spisovatel slovy: „Duch dětství vyžaduje oběti, jež je lidské pýše nejtěžší, totiž úplného zapření sebe. O člověče, pomni, že se máš před Bohem stále pokořovati, aby ses opět stal dítětem. Terezie Ježíšková to dokonale pochopila a církev nám ji dává za vzor, jehož máme následovati. Všem je to možno."

Pán, jenž nám toto učení skrze svou vyvolenou duši znova důtklivě připomenul, udělil jí takový půvab, že bylo o ní řečeno: „Její přitažlivost je tak mocná, že připomíná Ježíše v Galilei." A jinde: „Připadá mi jako nejsladší projev božské lásky a při tom je nám tak blízká! Jest jako by vtělením největší přitažlivosti, přesvědčivosti a líbeznosti té lásky."

Každý Boží skutek má určitý, té které době přiměřený účel. Že Prozřetelnost Boží dala celému světu Terezii Ježíškovu jako apoštolku ducha dětství, je jistě pozváním, aby začal kráčet cestou, po které šla první ta, o níž už r. 1898 napsal pasionista, ctihodný jak věkem tak ctností, tato

slova : „Jsem hluboce přesvědčen, že tato hvězdička bude v církvi Boží stále jasně zářit. Nyní je teprv jako jitřenka, obklopená mlhami : stella matutina in medio nebulae. Brzy však naplní dům Páně svým leskem : Implebit domum Domini.”

Jaké to dojmavé proroctví, jež se slavně vyplnilo, když Pius XI. v uvedené již řeči ze dne 11. února 1923 nazval Terezii „milenou hvězdou svého pontifikátu, *divem divů a ctností* a nejen sebe, nýbrž i celou církev svěřil její ochraně.

Nechť tedy nyní svítí všem, kdož jsou v domě církve svaté a nechť je celému světu zárukou naděje a spásy. Nechť její legie malých duší je církvi sv. k útěše tím, že tresty spravedlnosti Boží mění v proudy slitování!

Nechť se konečně veškeren okršlek zemský spojí v chvalozpěvu královského proroka : „Z úst dítek a nemluvňátek připravil jsi sobě chválu k zahanbení nepřítele a protivníka svého.”⁵⁾

Laudate, pueri, Dominum !

JARNÍ PŘÍHODY BÍLÉ KVĚTINKY.

KAPITOLA I.

První zvuky velepisně lásky. — Srdce matčino.

Vzpomínky na první dětská léta.

Vám, drahá Matko,*) jež jste dvojnásobně mou matičkou, chci svěřiti dějiny své duše. Když jste mě o to žádala, bála jsem se, že se tím stanu roztržitou. Ale Ježíš mi jasně ukázal, že právě prostou poslušností se mu zalíbím. Proto začnu opěvovati to, co budu chváliti po celou věčnost: milosrdenství Boží.

Dříve než jsem vzala pero do ruky, poklekla jsem před sochou Matky Boží,**) skrze niž jsme obdrželi tolik důkazů mateřské lásky nebes Královny. Prosila jsem ji snažně, aby mi vedla ruku, tak abych nenapsala ani řádky, která by se jí nelíbila. Potom jsem otevřela Evangelium. Zrak můj utkvěl na těchto slovech: „Ježíš vstoupil na horu a povolal k so-

*) Psáno převorce Matce Anežce Ježíšově, vlastní Tereziině sestře Pavlině.

**) Tato socha nyní trůní nad schránkou s ostatky Tereziinými. Je to 88 cm vysoký odlitek podle uměleckého díla francouzského sochaře Bouchardona (1698—1762). Ačkoli je zhotoven z dosti hrubého materiálu, má obličej podivuhodně líbezný výraz. Originál byl pracován pro kostel sv. Sulpice v Paříži. Manželé Martinovi měli zmíněnou sochu ve veliké úctě a matce naší světičce se skrze ni dostalo obzvláštních milostí.

bě, které sám chtěl.”¹⁾ Tato slova obsahují tajemství mého povolání, mého celého života a všech milostí, které Ježíš udělil mé duši. On nepovolává ty, kteří jsou hodni, nýbrž ty, které povolati chce. Jak praví sv. Pavel : „Bůh se smilovává, nad kým se smilovati chce. Protož : není na tom, kdo chce, ani na tom, kdo běží, nýbrž na Bohu, který se slito-
vává.”²⁾

Dávno jsem se tázala, proč Bůh dává jednotlivcům přednost, proč neudílí všem duším milostí stejnou měrou. Žasla jsem, že i velkým hříšníkům udělil neobyčejné důkazy přízně, jako sv. Pavlovi, sv. Augustinovi, sv. Maří Magdaleně. Ty takřka donutil, aby přijali jeho milosti. Když jsem čtla životy svatých, byla jsem překvapena, že Spasitel některé vyvolené duše od kolébky až do hrobu láskyplně chránil, nedopouští, aby nějaká překážka zdržovala jejich let k němu, nebo aby hřích poskvřnil jejich křestní nevinnost. Tázala jsem se, proč na příklad tolik ubohých divochů umírá, aniž kdy slyšeli slovo Bůh.

Ježíš mě ráčil o tom tajemství poučiti. Ukázal mi otevřenou knihu přírody. Tu jsem pochopila, že všechny květiny, jež stvořil, jsou krásné. Nádherná růže a skvoucí čistota lilie nikterak neumenšují vůni fialky ani spanilost skromné chudobky. Poznala jsem, že kdyby chtěly být všechny květiny růžemi, pozbyla by příroda své jarní ozdoby a luhy by pak už nebyly posety kvítky.

Právě tak je tomu ve světě duší, v této živoucí zahradě

Boží. Pánu se líbilo vzbuditi ony veliké světce, které lze vhodně přirovnati k liliím a k růžím; on však stvořil také ty menší, kteří se mají spokojiti úkolem chudobek a prostých fialek, jsouce určeny potěšovati oko Boží, když je sklání k zemi, tomuto podnoží nohou svých. Čím radostněji květiny vyhovují jeho vůli, tím jsou dokonalejší.

Ještě něčemu jinému jsem se naučila. Poznala jsem, že se láska našeho Spasitele jeví právě tak v nejprostší duši, která jeho milosti nikdy neodporuje, jako v nejvznešenějším duchu. Opravdu, vlastností lásky jest se snižovati. Kdyby tedy všechny duše byly jako svatí učitelé, kteří církev oslavili, zdálo by se, že Bůh nesestupuje dost hluboko, když se k nim blíží. Ale Bůh stvořil i nevědomé dítě, které jen tiše pláče, stvořil i ubohého divocha, kterého vede jen zákon přirozený. I k jejich srdcím se sklání.

Tyto duše jsou květy polní, jejichž prostora ho naplňuje rozkoší. A právě proto, že tak hluboko Pán sestupuje, projevuje nekonečnou svou velikost. Jako slunce ozařuje zároveň cedr i květinu, tak osvětluje božské Slunce každou lidskou duši zvlášť, ať je vznešená, ať nepatrná. Všecko je určeno, aby ji povzbuzovalo k dobrému, jako jsou v přírodě zřízeny roční časy, takže i nejmenší chudobka jednoho dne rozkvétá.

Milovaná Matičko, asi se mne s úžasem otážete, co chci všemi těmito úvahami. Vždyť jsem se dosud ani slůvkem nedotkla dějin svého života. Ale což jste mi neuložila, abych

bez ostychu napsala, co mě napadne? A tak naleznete v těchto listech ne tak životní mé děje, jako spíše mé myšlenky o milostech, které mi Pán ráčil udělit.

Dospěla jsem ve svém životě k místu, odkud se mohu podívat zpět do minulosti. Duše moje uzrála v žáru vnitřních i vnějších zkoušek. Jako květina po bouři zvedám nyní hlavu a vidím, že se na mně vyplnila slova žalmistova: „Pán jest můj pastýř, i nebude se mi nic nedostávat. Na místě pastvy mě nechává odpočívati, vlídně mě přivádí k občerstvujícím vodám. Vede mou duši, neunavuje ji . . . Proto kdybych i putovala uprostřed stínu smrti, nebála bych se zlého, neboť ty, ó Pane, jsi se mnou!”³⁾

Ano, Pán byl ke mně vždy pln soucitu a vlídnosti, „dlouho shovívající a velmi milosrdný.”⁴⁾ Proto jsem opravdu šťastna, že mohu před Vámi, Máti má, opěvovati nevýslovná Boží dobrodiní. Jen pro Vás chci psáti dějiny květin, kterou si Ježíš utrl. Vědomí to mi pomůže, že budu mluvit prostě, neznepokojujíc se ani pro sloh ani pro mnohá odbočení. Vždyť mateřské srdce rozumí vždy svému dítěti, i tenkrát, když teprve žvatlat začíná. Tak tedy jsem jista, že mi porozumíte. Vy, která jste mé srdce pro Ježíše vzdělala a jemu je darovala.

Myslím, že kdyby květinka uměla mluvit, tedy by prostičce vypravovala, co Bůh na ni vykonal a nesnažila by se jeho dary skrýti. Neříkala by pod záminkou pokory, že je bez krásy a bez vůně, že slunce

zakalilo její lesk, bouře zlomily její stonek, když poznává pravý opak.

„Květinka“, která nyní začíná vypravovati své dějiny, raduje se, že smí rozhlašovati důkazy přízně Ježíšovy, jichž si nikterak nezasloužila. Vyznává, že v ní nebylo nic, co by přivábilo jeho božský zrak. Jen jeho milosrdenství ho pohrnulo, aby ji zahrnul dobrými věcmi. Bůh to byl, jenž jí dal vzejítí z půdy posvěcené, provanuté vůní panenství. On to byl, jenž před ní poslal osm skvoucích, čistých lilií. Ve své lásce jí chtěl uchrániti jedovatého dechu světa. Sotva se její kalich začal otvírati, přesadil ji tento dobrotivý Pán na výšiny karmelské, do vyvolené zahrady své panenské matky.

V těchto několika slovech jsem shrnula, milená Matko, vše, co pro mne Pán Bůh učinil. Nyní začnu s jednotlivostmi ze svého dětství. Vímt', že moje vypravování, které by jiného nudilo, pro Vaše mateřské srdce nebude bez půvabu.

Mimo to jsou vzpomínky, které chci poznamenávati, i Vaše vlastní. Vždyť jsem své dětství trávil ve Vaší společnosti. Jsme též dětmi týchž svatých rodičů, kteří nás obklopovali stejnou láskou a péčí. Kéž by žehnali z nebe nejmladšímu svému dítěti a pomáhali mu opěvovati Boží milosrdenství!

V dějinách své duše až do vstoupení na Karmel rozeznávám tři období. První, ač krátké, je bohaté vzpomínkami. Začíná procitnutím mého rozumu a trvá až do smrti naší milované matky, kdy mi bylo čtyři léta a osm měsíců.

Pán Bůh mi udělil milost, že se můj rozum velmi časně rozvinul. Události mého dětství se mi tak hluboko vtiskly do paměti, jako kdyby se teprve včera byly staly. Bezpochyby Ježíš chtěl, abych se naučila vážit si předobré matky, kterou mi daroval. Ach, jeho božská ruka mi ji vzala tak brzy, aby jí dala nebeskou odměnu.

Pán chtěl, abych byla po celý život obklopena láskou. Jak daleko paměť moje sahá, vím jen o nejnežnějším, přelaskavém jednání. Ale nejen kolem mne dýchalo vše tímto duchem lásky. Bůh jej též vložil hluboko do mého srdečka, učiniv je něžně cítícím a plným lásky. Sotva si lze představit, jak velice jsem milovala tatíčka a matičku. Projevovala jsem jim něžnost tisícovým způsobem, bylať jsem velmi sdílná. Nyní se arci musím usmáti, pomyslím-li na prostředky, jakých jsem užívala.

Dala jste mi, drahá Matko, dopisy, které Vám tehdy mamá psala. Byla jsem ještě chovankou v klášteře Navštívení v Mansu. Pamatuji se velmi dobře na malé příhody, jež obsahují; ale bude mi snazší citovati prostě několik míst z těch roztomilých listů. Ovšem, je v těch zprávách často příliš mnoho chvály o mně; vždyť je diktovala láska mateřská. Zde matčina slova jako důkaz toho, co jsem Vám pravila o způsobu, jakým jsem rodičům projevovala lásku:

„Naše maličká je diblík, že mu není rovno; tulí se ke mně a při tom mi přeje smrt. ‚Ó matinko, milá moje matinko byla bych tak ráda, kdybys zemřela!‘ Když je pro to kárá-

na, ospravedlňuje se celá užaslá a říká: „Já bych jen chtěla, abys přišla do nebe; řekla jsi přece, že se musí zemřít, aby se tam přišlo.’ Totéž přeje i otci, je-li zvlášť něžně naladěna.

Malý ten miláček nemůže beze mne býti. Celý den je u mne, všude chodí rád za mnou, nejraději do zahrady. Nejsem-li tam, nechce tam zůstat. Pláče tak žalostně, že ji musí ke mně donést. Kdykoli jde po schodech, na každém volá: ‚Mamá, mamá!’ Kolik schodů, tolikrát zní ‚mamá’. Zapomenu-li na neštěstí někdy odpovědět: ‚Ano, má dceruško,’ zastaví se a neodváží se ani o krok kupředu ani zpět.”

Bylo mi skoro tři léta, když matka psala: „ . . . Před několika dny se mne naše Terezka tázala, zdali přijde do nebe. Odpověděla jsem: ‚Ano, když budeš opravdu hodná.’ Tu pravila: ‚Ach, matinko, to bych přišla do pekla, kdybych nebyla způsobná? Ale já vím, co bych učinila. Odletla bych k tobě, ty budeš přece v nebi. Musela bys mě pak pevně držeti v náručí. Jak by ti mě Pán Bůh mohl vzít?’ Čtla jsem jí na očích pevné přesvědčení, že by jí ani Pán Bůh nemohl nic učiniti, když by se skryla do matčina náručí.

Marie velice miluje svou sestřičku. Působí nám všem mnoho radosti. Je neobyčejně upřímná. Jak je dojemné, když za mnou přicupe, aby vykonala malou zpověď: ‚Mamá, já jsem jednou Celinu strčila, dvakrát jsem ji uhodila, ale už to nikdy neudělám.’

Když někdy způsobí škodu, hned to musí všichni vědět. Včera roztrhla z nepozornosti růžek čalounu. Byla tím tak zdrcena, že s ní musel mít člověk soustrast. Také otci to hned chtěla říci. Ten však přišel domů teprve za čtyři hodiny, kdy už nikdo na tu příhodu nemyslí. Ona však přece běžela k Marii a prosila: „Řekni teď hned tatínkovi, že jsem roztrhla čaloun.“ Stála tam jako ubohá hříšnice, jež očekává rozsudek. Její hlavička už pochopila, že se jí spíše odpustí, když se k chybě přizná.”

Že právě mluvím o našem mileném otci, uvedu ještě několik radostných vzpomínek. Když přišel domů, běžela jsem mu vždy naproti a posadila jsem se mu na botu. Tak mě nosil po domě i po zahradě, jak dlouho jsem chtěla. Mamá mu s úsměvem říkala, že mi ve všem vyhovuje. „Co chceš?“ odpovídal. „Vždyť je to královna!“ Pak mě vzal do náručí, vyzdvíhl mě do výše, posadil si mě na rameno, celoval mě a hladil.

A přece nemohu říci, že mě rozmazloval. Tak se pamatuji velmi dobře, že šel jednou mimo, právě když jsem se plna radosti houpala. „Pojď sem, princezničko, a dej mi pusu,“ zavolal na mne. Proti svému obyčejí jsem neučinila ani krok a odpověděla jsem směle: „Pojď ty sem ke mně, tatíčku!“ Otec však, jako by neslyšel, a dobře učinil. Marie byla při tom. „Nezpůsobné děčko!“ pravila. „Jak je ošklivé tatínkovi tak odpovídat!“ – Ihned jsem opustila nešťastnou houpačku. Ono pokárání účinkovalo. Brzy se po

celém domě rozléhal žalostný můj pláč. Rychle jsem běžela nahoru – tentokrát bez volání „mamá“. Myslila jsem jennato, abych našla otce a smířila se s ním; to se také brzy stalo. Nemohla jsem snést myšlenku, že jsem milované rodiče zarmoutila. Ihned jsem uznala svou chybu. To dokazuje tato příhoda z mého dětství, o níž matka sama vypravuje:

„Jednou ráno, než jsem opustila pokoj, chtěla jsem Terezku políbiti. Zdálo se však, že tvrdě spí, proto jsem ji nechtěla probudit. Tu mi Marie řekla: „Ach, mamá, jsem jista, že se jen tak tváří.“ Sklonila jsem se tedy k postýlce a chtěla jsem jí vtisknout na čelo polibek. Vtom vklouzla pod příkrývku a volala jako opravdu rozmazlené děcko: „Já nechci, aby mě kdo viděl!“ Byla jsem s ní arci nespokojena a také jsem jí to projevila. Ale již za dvě minuty jsem ji slyšela plakat a hned potom se objevila k mému velikému úžasu u mne. Sama slezla s postýlky, seběhla se schodů bosa, jen v dlouhé noční košilce. Pak se vrhla celá uplakaná přede mnou na kolena a volala: „Matinko, byla jsem nezpůsobná, odpusť mi to!“ Jak rychle bylo odpuštěno! Pak jsem vzala svého andílka do náručí a s mnohými polibky jsem jej tiskla k srdci.”

Pamatuji se také, jak již tehdy jsem měla ráda svou kmotřičku,*) která právě dokončila studium u salesiánek. Nenápadně jsem pozorovala vše, co se kolem mne dalo, nebo co

*) t. j. nejstarší sestru Marii.

se hovořilo. Myslím, že jsem tenkrát soudila o věcech jako nyní. Pozorně jsem poslouchala, čemu Marie učí milou mou Celinu. A aby mi dovolila zůstat při vyučování v jejím pokoji, byla jsem co nejhodnější a poslouchala jsem jí ve všem. Ona pak mi často dávala dárky, které – ač samy sebou nepatrné, velice mě těšily.

Mohu říci, že jsem byla na obě své starší sestry hrdá. Pořád mi připadalo, že je Pavlina tuze daleko, snila jsem dnem i nocí jen o ní. Uměla jsem sotva mluvit, ale kdykoli se mne mamá zeptala: „Nač myslíš?“ odpovídala jsem vždy stejně: „Na Pavlinu.“ Někdy jsem slýchala, že chce být řeholnicí. I myslívala jsem si, nevědouc dobře, co to je: „Budu také řeholnicí.“ – To jest jedna z nejčasnějších mých vzpomínek a nikdy potom jsem svůj úmysl nezměnila. Váš příklad tedy mě již ve věku asi dvou let vábil k Ježíši, snoubenci panen. O Máti má, jak sladké vzpomínky bych Vám zde mohla svěřiti o styku s Vámi, ale vedlo by mě to příliš daleko.

Také moje milá Leonka zaujímala velké místo v mém srdci. Však mě též milovala co nejněžněji. Večer, když přišla ze školy a celá rodina šla na procházku, chtěla mě hlídati. Je mi, jako bych dosud slyšela milé písně, které mi zpívala svým jemným hlasem, aby mě uspala. Zcela dobře se pamatuji na její první svaté přijímání i na její družku, chudé to děcko, které naše matička podle pěkného zvyku zámožných alençonských rodin obdarovala novými šaty. Ono



Čtyřletá Terezie s matkou

dítě zůstalo po celý ten slavný den u Leonie. Večer při slavnostní hostině sedělo na čestném místě. Byla jsem bohužel ještě příliš malá, abych se mohla zúčastniti náboženské té hostiny. Dobrotivostí svého otce jsem z ní přece něco dostala. Sám totiž přinesl své princezničce kus zákusku nahoru do dětského pokoje.

Zbývá mi ještě mluvit o Celině, družce mého dětství. Mé vzpomínky na ni jsou tak četné, že ani nevím, které mám napsati. Rozuměly jsme si výtečně. Byla jsem však o mnoho živější a mnohem méně dětská než ona. Zde dopis, který Vám, Máti má, připomene, jak tichá byla Celina a jak zlá jsem byla já. Bylo mi tehdy skoro tři léta a Celině šest a půl.

Mamá píše: „Naše Celinka má velkou náklonnost ke zbožnosti. Ale o tom malém divochu ještě nelze říci, jak se vyvine: Terezka je dosud tuze malá a nerozvážná. Je to dítě velice vyspělé, ale mnohem méně mírné než její sestra a téměř nepřemožitelně svéhlavé. Řekla-li ,ne', tedy ji nic nepřiměje k povolnosti. Mohl by ji zavřít celý den do sklepa a nedonutí ji, aby řekla ,ano'. Raději by tam zůstala celou noc.”

Měla jsem ještě jednu chybu, o které mamá ve svých dopisech nemluví. Byla to velká samoláska. Jen dva příklady toho:

Jednou mi řekla, asi aby mě zkoušela: „Terezko, políbíš-li zemi, dám ti sou.” Jeden sou znamenal pro mne bohatství.

Abych si ho zasloužila, nepotřebovala jsem se tuze skláněti. Moje osobička neměla k zemi daleko. Ale přes to se má pýcha vzepřela. Vzpřímivši se co nejvíce, odpověděla jsem: „Ó ne, matinko, to se raději sou zřeknu”.

Jindy jsme měli jet k přátelům na venkov. Mamá uložila Marii, aby mě oblékla do mých nejpěknějších šatů, ale ručky aby mi přikryla. Neřekla jsem ani slova, ba projevovala jsem v té věci nevšímavost, která má být dětem toho věku přirozená. Uvnitř jsem však pravila sama k sobě: „S holými ručkami bych byla přece mnohem hezčí!”

Jsem si toho jasně vědoma, že jsem se mohla státi s takovýmito sklony velmi zlou, ano i moje věčná spása mohla být zmařena, kdyby mě byli vychovávali rodiče nectnostní. Ale Ježíš bděl nad svou malou nevěstou. A tak jí všechny chyby byly ku prospěchu. Byvše včas potlačeny, sloužily jí k tomu, že rostla v dokonalosti. Poněvadž jsem sice měla velkou samolásku, ale též velkou lásku k dobru, stačilo opravdu jednou mi říci: „To a to nesmíš dělat,” a už jsem se toho varovala. K své radosti poznávám z matčiných dopisů, že když jsem byla větší, působila jsem jí více radosti. Protože jsem kolem sebe viděla jen dobrý příklad, snažila jsem se sama od sebe ho následovati. Roku 1876 píše matka:

„Ba i Terezku zachvátila horlivost a chce přinášet oběti. Marie darovala svým sestřičkám zvláštní růženec, aby mohly počítat své úkony ctnosti. Mívají spolu opravdové, nanejvýš roztomilé konference. Celina onehdy podotkla: „Jak

to jen jest, že je Pán Bůh v tak malé hostii?’ Tereza odpověděla: ‚To není nic divného, vždyť Pán Bůh je všemohoucí. A co znamená, je všemohoucí? To znamená, že může učinit vše, co chce.’

Ale nejhezčí je, jak Terezka stokrát za den strká ručku do kapsy, aby posunula zrnko na svém růženci, když přinesla obět.

Obě ty děti jsou nerozlučné. Stačí si při hrách úplně. Chůva darovala Terezce kohouta a slepičku. Maličká dala ihned kohouta sestřičce. Každého dne po obědě si jde pro něj. Chytne jej i slepici zvláštním způsobem. Potom se obě dívky usadí u kamen a dlouho si spolu hrají.

Jednou ráno napadlo Terezce, aby opustila svou postýlku a šla si lehnout k Celině. Chůva ji hledala, aby ji oblékla a když ji našla, zvolala maličká: ‚Nech nás pohromadě, milá dobrá Luiso, vždyť vidíš, jak jsme jako ta bílá kuřátka. Nemůžeme se od sebe odloučiti.’ Při tom objala sestřičku a srdečně ji líbala.

Nemohla jsem opravdu bez Celiny žít. Raději jsem vstala od stolu bez zákusku, než abych ji nechala samotnou odejít. Snažila jsem se, abych co nejrychleji slezla se své dětské stoličky a pak jsme si spolu hrály.

Poněvadž jsem byla ještě tuze malá, abych chodila do kostela, zůstávala u mne mamá v neděli doma, aby mě hlídala. Snažila jsem se při tom vždy velice být hodná a chodila jsem v domě po špičkách. Jakmile jsem však zaslechla

otvírat domovní dveře, vybuchla jsem v opravdovou bouři radosti. Letěla jsem své rozmilé sestřičce vstříc a volala jsem: „Ó Celino, dej mi honem posvěceného chleba!“*) Jednou však neměla . . . Co teď? Nemohla jsem být bez něho. Vždyť jsem ten pokrm nazývala svou mší. Tu mi napadla spasná myšlenka: „Když nemáš posvěceného chleba, tak nějaký posvěť!“ Celina otevřela skříň, ukrojila kousek chleba a pomodlivši se nad ním slavnostně „Zdravas“, podala mi jej zářící radostí. Udělala jsem znamení kříže, požila jsem chleba s velikou zbožností a shledala jsem, že chutná úplně tak jako svěcený v kostele.

Jednou k nám přišla Leonie, která se již asi považovala za příliš velkou, aby si ještě hrála s loutkami. Přinášela košík se šaty na panenky, s pěknými klůcky a s podobnými věcmi; nahoru na to položila svou pannu a řekla: „Tady si, sestřičky, vyberte, co chcete!“ Celina se dívala a pak si vzala stůčku portiček. Po krátkém přemýšlení rozpřáhla jsem i já ruce volajíc: „Já si vybírám všechno!“ a hned jsem odnášela košík i s pannou.

V této události z mého dětství je takřka obsah celého mého života. Když jsem později pochopila, co je dokonalost, bylo mi jasno, že kdo se chce stát svatým, musí mnoho trpět, stále se snažit po tom, co je dokonalejší a zapomínat na sebe. Viděla jsem, že svatost má mnoho stupňů, že je

*) Ve Francii i v jiných zemích je obyčej v neděli při službách Božích žehnati chléb, který věřící požívají, nebo jej berou s sebou domů.

každé duši ponecháno na vůli, chce-li vyhovovati zvaní Páně nebo ne, pro jeho lásku činit mnoho nebo málo, zkrátka, že si může z obětí, kterých na ní žádá, vybrati. I zvolala jsem jako kdysi ve dnech dětství: „Můj Bože, já si vybírám všecko! Nechci být svatou jen napolo; nebojím se pro tebe trpěti. Jen jednoho se bojím – vlastní vůle. Vezmi mi ji, Pane, neboť si vyvoluji vše, co ty chceš!”

Ale odbočila jsem, milovaná moje Matko! Nesmím ještě mluvit o svém mládí, vždyť jsem ještě u vzpomínek z třetího a čtvrtého roku života. Z té doby si pamatuji sen, který se mi vtiskl hluboko do mysli. Chodila jsem sama v zahradě. Pojednou jsem zpozorovala u besídky dva malé, ošklivé ďábly. Tančili s úžasnou hbitostí na sudě od vápna, ačkoli měli na nohou těžké okovy. Nejprve na mne pohlédli planoucímá očima. Potom však, jako by se velice báli, vrátili se do sudu, najednou z něho vyšli, ani nevím kudy, běželi pryč a skryli se v prádelně, která byla v přízemí a mohlo se z ní jít hned do zahrady. Když jsem viděla, jak se bojí, chtěla jsem vědět, co tam dělají. Přemohla jsem tedy bázeň a přiblížila jsem se k oknu . . . Ubozí čertíkové pobíhali po stolech a nevěděli, co počítí, aby se skryli před mým pohledem. Občas přišli k oknu a vykukovali ven. Když pak viděli, že ještě jsem tam, začali znova celí zoufalí pobíhati sem a tam.

Tento sen neobsahuje sice nic mimořádného. Přece však myslím, že ho Pán Bůh použil, aby mi ukázal, že duše, která

je ve stavu milosti, nemusí se zlých duchů bát. Vždyť jsou tak zbabělí, že utíkají před pohledem dítěte.

Ó Máti moje, jak jsem tehdy byla šťastna! Nejen že jsem se začala těšiti ze života, nýbrž také ctnost mě vábila. Myslíím, že jsem tenkrát byla duševně taková jako dnes. Už tehdy jsem se dovedla ve svém jednání velice ovládati. Tak jsem si navykla nenaříkat, když se mi něco z mých věcí vzalo a raději mlčet, když se mi ukřivdilo. Neměla jsem nižádné zásluhy, neboť jsem tak jednala z přirozeného popudu.

Ó, jak rychle uplynula zlatá léta mého dětství a jak sladké, miloučké dojmy zanechala v mé duši! Jak ráda myslím na dny, kdy papá s námi chodil do pavilonu.*) Zvláště se pamatuji na nedělní procházky, na kterých bývala naše dobrá máti vždy s námi. Dosud cítím hluboké poetické dojmy, které srdce mé jímaly při pohledu na nivy, poseté chrpami, vlčími máky a chudobkami. Už tehdy jsem milovala širé dálky, vysoké stromy. Vůbec veškerá ta velkolepá příroda mě plnila nadšením a povznášela duši mou k nebi.

Často jsme na těchto výletech potkali chudé lidi. Tu jim vždy směla Terezka k největší své radosti donésti almužnu. Mnohdy se také zdálo našemu dobrému otci, že pro princezničku je cesta příliš daleká, i vrátil se s ní domů, ač jí to bylo velmi nemilé. Tu Celina, aby mě potěšila, natrhala do svého pěkného košíčku sedmikrás a když se vrátila, všechny mi je dala.

*) Byl to majetek pana Martina za městem.

Opravdu – všechno na zemi se na mne usmívalo. Květy kvetly na mých cestách a moje šťastná povaha rovněž přispívala, aby se mi život utvářel příjemně. Ale měl v něm začít nový oddíl. Protože jsem byla povolána, abych se tak časně stala nevěstou Spasitelovou, bylo nutno, abych od dětství trpěla. Jako jarní květiny začínají pučet pod sněhem a při prvních slunečních paprscích se rozvíjejí: tak musela i květinka, jejíž vzpomínky poznamenávám, projít zimou zkoušky a útlý svůj kalich naplniti rosou slz.

KAPITOLA II.

Smrt matčina. – Buissonnety. – Lásky otcova. – První sv. zpověď.

Zimní večery. – Prorocké vidění.

Všecky podrobnosti matčiny nemoci se hluboce vryly do mého srdce. Zvláště se pamatuji na poslední týdny, jež ztrávil na zemi.

Celina a já jsme tehdy byly jako dva vypovězenci. Každého rána odvedla nás paní X a celý den jsme byly u ní. Jednou jsme už neměly kdy, abychom před odchodem vykonaly ranní modlitbu. Cestou se mne Celina potichu zeptala: „Máme říci, že jsme se ještě nemodlily?“ „Ano“, odpovětila jsem. Tu sdělila oné paní ostýchavě své tajemství. „Pomodlete se tedy teď, miláčkové,“ odpověděla a nechala

nás samotné ve velké světnici. Celina se na mne podívala bolestně překvapena. Žasla jsem též a zvolala jsem: „Ach, to není jako u matinky. Ta se modlila vždy s námi!”

Přes všechny zábavy, jež nám byly skýtány, mysly jsme stále na milovanou matičku. Pamatuji se, jak Celina, když jednou dostala krásnou meruňku, naklonila se ke mně a řekla: „Nesíme ji, dám ji matince.” Ach, naše milená matička byla už tak nemocna, že ji pozemské plody nemohly občerstviti. Teprve v nebi se měla nasytiti velebnosti Boží a s Ježíšem píti z tajemného vína, o němž mluvil při poslední večeři, že nám je chce dát v království Otce svého.

Dojemné obřady posledního pomazání vtiskly se mi do duše. Ještě vidím místo, kde jsem klečela a slyším pláč ubohého otce.

Den po matčině smrti*) vzal mě otec na ruku a pravil: „Pojď a polib naposledy drahou svou matičku!” Beze slova jsem přitiskla rty na ledové čelo milené matky. Nepamatuji se, že bych byla mnoho plakala. S nikým jsem nemluvila o hlubokých citech, jež mi plnily srdce. Dívala jsem se mlčky a viděla jsem všecko, i to, co by byli přede mnou rádi skryli. Tak jsem byla chvílku sama na chodbě, kde byla postavena rakev. Dlouho jsem ji prohlížela. Ještě nikdy jsem rakev neviděla, a přece jsem pochopila . . . Abych ji dobře viděla, musela jsem vystupovati na špičky, tak malá jsem byla. Připadala mi velmi veliká a děšivá . . .

*) Paní Martinová zemřela 28. srpna 1877 v 11 hodin večer v 47. roce věku.

O patnáct let později jsem opět stála u rakve, a to naší svaté Matky Jenovefy.*) Bylo mi, jako bych byla přenesena do let dětství. Všecky vzpomínky se mi vhrnuly do mysli. Byla to sice táž malá Terezie, jež rakev pozorovala. Vyrostla však a rakev jí připadala malá. Už nezvedala hlavu, aby ji spatřila, nýbrž aby pozorovala nebe, jež jí vlídně kynulo vstříc. Utrpením její duše tak zesílela a uzrála, že nic na světě nemohlo ji už zarmoutiti.

V den, kdy církev svatá uložila pozemskou schránku matky mé do posvěcené země, nechtěl mne Pán Bůh nechat sirotou. Daroval mi druhou matku, pobídnuv mě, abych si ji sama vyvolila. Seděly jsme všechny pohromadě v pokoji a pohlížely jsme smutně na sebe. To pohnulo naši chůvu i pravila k Celině a ke mně: „Ubožátka, už nemáte maminku.” Tu se vrhla Celina Marii do náručí a zvolala: „Ty musíš být nyní maminkou!” Byla jsem jindy zvyklá následovati Celinina příkladu a byla bych tak měla učinit i tentokrát. Myslila jsem však, že by se Pavlina mohla rmoutit a cítit se opuštěnou, kdyby neměla dcerušku. I pohlédla jsem na ni, něžně jsem položila hlavičku na její rámě a řekla jsem: „Mou matinkou bude Pavlina!”

Jak jsem již dříve podotkla, začalo tehdy druhé období mého života, opravdu plné bolesti zvláště od chvíle, kdy ta, kterou jsem si zvolila za druhou matku, vstoupila na Karmel. Období to obsahuje dobu od mého pŕpátého až do

*) Ctihodná matka Jenovefa od sv. Terezie byla zakladatelkou kláštera v Lisieux.

čtrnáctého roku. Tehdy jsem opět našla svou povahu, ačkoli jsem zároveň víc a více poznávala vážnost života.

Víte, Máti má, že se charakter můj po matčině smrti úplně změnil. Dříve tak živá, tak důvěřivá, stala jsem se nasmělou a přespříliš citlivou; často mě rozplakal pouhý pohled. Nejlépe bylo, když se o mne nikdo nestaral. Styk s cizími lidmi byl mi nesnesitelný. Jenom mezi svými jsem byla opět veselá; však jsem tam také byla obklopena nejnežnější láskou. Srdce otcovo, už dříve tak dobrotivé, jako by bylo zbohatlo o lásku vpravdě mateřskou. Rovněž jsem cítila, že Vy i sestra Marie jste jako nejvěrnější, nejnezištnější matky. Ach, kdyby Pán Bůh své květince nebyl hojně sesílal hřejivé ty paprsky, jistě by se nebyla na zemi ujala. Byla ještě slaboučká a křehká, aby snášela dešť a bouře; potřebovala tepla, mírné rosy a jarního počasí. Těchto dobrodiní nepostrádala ani pod sněhem utrpení.

Loučení s Alençonem*) mi nebylo těžké. Děti milují změnu a věci neobyčejné. I já jsem šla ráda do Lisieux. Pamatuji se na cestu i na to, jak jsme byli večer přijati u strýce. Ještě vidím sestřenice Janu a Marii, jak nás s tetou očekávaly na prahu. Ó, jak mě dojala láska, jakou nám naši drazí příbuzní projevovali!

Druhého dne jsme šli do svého nového domova, do

*) Pan Martin se rozhodl přesídliti do Lisieux, aby se jeho dcery mohly stýkat se strýcem se strany matčiny, s panem Guérinem. Přinesl tuto oběť, aby se nejstarší dcery mohly raditi s tetou ve své nové úloze — jako matky svých sestřiček.

Buissonnet*), tiché to čtvrti nedaleko krásných sadů, nazývaných „Zahrada u hvězdy“. Dům mi připadal rozkošný; terasa se skvostnou vyhlídkou, anglická zahrada před domem a za ním zahrada zeleninová, to byly radostné novinky pro mou mladistvou obraznost. Opravdu se stal tento slunný domov svědkem mých nejsladších radostí a nezapomenutelných rodinných událostí. Všude jinde jsem se cítila, jak jsem již podotkla, jako ve vyhnanství. Plakala jsem a pociťovala jsem, že již nemám matku. Tam však se mému srdci ulevilo, měla jsem opět radost ze života.

Hned při procitnutí mě obklopovala Vaše láska. Pomodlila jste se se mnou a pak jste mě vyučovala. Pamatuji se, že první slovo, které jsem sama přečtla, bylo „nebe“. Hned po vyučování jsem spěchala na vyhlídku, oblíbené to místo tatínkovo. Jak jsem plesala, když jsem mu mohla oznámit, že jsem dostala pěkné známky!

Každého dne odpoledne jsem s ním chodívala na procházku. Navštívili jsme též vždycky Nejsvětější Svátost v některém kostele. Tak jsem přišla i do kaple karmelitek: „Vidíš, princezničko,“ pravil mi papá, „tam za tou velikou mříží jsou svaté řeholnice, které se stále modlí.“ Tehdy jsem netušila, že za devět let budu mezi nimi a že v požehnaném tom klášteře obdržím tolik milostí.

Když jsme se vrátili, vypracovala jsem úlohy. Ostatní

*) Český Houštiny. Tehdy se tak říkalo celé městské čtvrti, dnes se tím jménem označuje spíše jen domov naší svěťice.

čas jsem poskakovala v zahradě kolem milovaného tatíčka. Hra s pannami mne nebavila. Nejraději jsem připravovala ze semen a ze stromové kůry čaj pro nemocné. Měl-li můj výrobek pěknou barvu, nabízela jsem jej otci v pěkném hrnečku, jenž opravdu vypadal vábně. Laskavý otec zanechal ihned svého zaměstnání a tvářil se s úsměvem, jako by pil. Také jsem ráda pěstovala květiny. Rovněž mě velice těšilo stavět oltáříky ve výklenku, který byl v zahradní zdi. Když bylo vše hotovo, přivedla jsem k tomu rychle otce. Aby mi způsobil radost, velice nad mými podivnými oltáři žasl a obdivoval se tomu, co jsem považovala za výtvar umělecký. Nepřišla bych ke konci, kdybych chtěla vypravovat ty tisíce vzpomínky, jež mi utkvěly v paměti. Jak bych mohla vyličit lásku, jakou otec ve své nevýslovné dobrotě zahrnoval svou princezničku!

Obzvláště krásné byly pro mne dni, když mě můj „milý král“, jak jsem otce ráda nazývala, vzal s sebou lovit ryby. Někdy jsem sama chytala malou udicí. Raději jsem však usedla stranou na kvetoucí louku. Tam jsem se zabývala vážnými myšlenkami a duše má, nevědouc co je rozjímání, ponořovala se do opravdové vnitřní modlitby. Poslouchala jsem zvuky z dálky, šumění větru. Semtam zalétlo ke mně několik neurčitých tónů vojenské hudby z města a naladilo mě poněkud melancholicky. Země mi připadala jako místo vyhnanství a duše má se roztoužila po nebi.

Odpoledne rychle uběhlo a museli jsme pomýšlet na ná-

vrat. Než jsme složili rybářské náčiní, snědla jsem svačinu, kterou jsem si přinesla v košíčku. Ach, zavařeninou pomazaná skýva, kterou jste mi připravily, vypadala zcela jinak. Místo dřívější svěží barvy jsem spatřila sotva tenkou narůžovělou vrstvu. Tu se mi zdála země ještě smutnější a pochopila jsem, že teprve v nebi budou radosti bez mraků.

Že právě mluvím o mracích, napadá mi, jak se jednou krásná modrá obloha úplně zachmuřila. Hrom mocně duněl a blesky se neustále kmitaly. Obracela jsem se na všechny strany, aby mi neušlo nic z velkolepého toho divadla. Konečně jsem uviděla, jak na blízké louce uhodilo. Nebála jsem se ani trochu, byla jsem plna radosti: cítila jsem, jak je Bůh blízko. Můj otec, méně spokojený než jeho princeznička, přerušil rázem moje nadšení. Kopretiny na dlouhých stvolech, které byly skoro větší než já, leskly se už rosnými perlami a my jsme měli přejít ještě kolik luk, abychom se dostali na silnici. Ačkoli otec nesl rybářské náčiní, vzal přece i mne do náručí. Odtamtud jsem shlížela na ty krásné diamanty a litovala jsem skoro, že je nemohu na sebe setřásati.

Myslím, že jsem ještě nepřipomněla, že jsem na svých denních procházkách – jak v Alençoně tak v Lisieux – často donášela chudým almužnu. Jednou jsme potkali ubohého starce, který se namáhavě vlekl o berlích. Šla jsem k němu a podávala jsem mu peníz. Podíval se na mne dlouze a smutně. Pak zavrtěl hlavou bolestně se usmívaje, a almužny nepřijal. Nemohu ani říci, co se při tom dalo v mém

srdci. Chtěla jsem ho potěšit, poskytnout mu malé pomoci, a zatím jsem ho snad pokořila a zarmoutila . . . On, jako by uhodl mé myšlenky, obrátil se a z dálky se na mne usmál. Právě před tím mi tatínek koupil koláč. I napadlo mi, abych za ubožákem pospíšila a dala mu jej. Myslila jsem : Nechtěli přijmouti peněz, tedy kus koláče mu jistě způsobí radost. Ale jakýsi ostych mě zadržel. Bylo mi pojednou tak smutno, že jsem div neplakala. Vtom jsem si vzpomněla, že v den prvního sv. přijímání, jak mi bylo řečeno, můžeme obdržeti každou milost, o kterou prosíme. To mě potěšilo. Ačkoli mi bylo teprve šest let, řekla jsem si : V den prvního sv. přijímání se za toho ubožáka pomodlím. A po pěti letech jsem věrně splnila svůj slib. Myslím stále, že tato dětinná modlitba za trpícího člena Ježíše Krista byla požehnána a odměněna. S léty vzrůstala i moje láska k Bohu. Znova a znova jsem mu posvěcovala své srdce užívajíc slov, kterým mě naučila zvěčnělá matička. Snažila jsem se, abych se veškerým svým konáním Ježíši líbila a nikdy ho nezarmucovala. Přece však jsem se jednou dopustila chyby, kterou zde musím na sebe požalovat. Poskytla mi hojně příležitosti, abych se pokořila a doufám, že jsem ji pak napravila dokonalou lítostí.

Bylo to v květnu 1878. Protože jste mě považovala za malou, abych chodila denně večer na májové pobožnosti, zůstávala jsem tedy se služebnou doma a konala jsem s ní pobožnost před oltáříkem, který jsem si upravila, jak jsem

chtěla. Vše na něm bylo malé: svícny, květináčky atd., takže dvě svíčky úplně stačily k jeho osvětlení. – Aby moje zásoba déle vystačila, překvapila mě Viktorka někdy dvěma svíčkami; ale to bývalo málokdy. Jednou večer, když jsme se chystaly k pobožnosti, řekla jsem: „Prosím, začněte se modlit ‚Rozpomeň se‘, já rozsvítím světla.“ Viktorka se tvářila, jako by mi chtěla vyhovět, potom však hleděla na mne a hlasitě se smála. Viděla jsem, jak mých drahocenných svíček ubývá, i prosila jsem ještě jednou, aby rychle začala ‚Rozpomeň se‘. Opět mlčení a smích. – I vyskočila jsem pobouřena a obvyklá má tichost byla tatam; dupala jsem a křičela, co jsem mohla: „Viktorie, vy jste zlá!“ Tu zašla ubohé dívce chuť k smíchu. Mlčky se na mne podívala a ukázala mi – bohužel pozdě – své dvě svíčky, které držela schované pod zástěrou, aby mě jimi překvapila. Dříve jsem plakala zlostí, nyní jsem prolévala slzy z lítosti. Byla jsem velice zahanbena a zarmoucena a pevně jsem si umínila, že už tak nebudu nikdy jednati.

Brzy potom jsem šla k sv. zpovědi. Jak milá to vzpomínka pro mne! Vy, milovaná Matko, jste mi pravila: „Víš Terezko, budeš vyznávati své hříchy samému Pánu Bohu a ne člověku.“ O tom jsem byla tak přesvědčena, že jsem se Vás docela vážně ptala, zdali nemusím důstojnému pánu Ducellierovi*) říci, že ho z celého srdce miluji, když zastupuje Pána Boha.

*) Abbé Ducellier zemřel r. 1917 jako arcikněz katedrály sv. Petra v Lisieux.

O tom, jak si mám při posvátném úkonu počínati, jsem byla dobře poučena. I přistoupila jsem ke zpovědnici a poklekla jsem. Když duchovní otevřel dvířka, jež uzavírají mřížoví, nespátril nikoho. Byla jsem tak malá, že jsem měla hlavu pod opěrou, na kterou se kladou ruce. Kněz mi řekl, abych povstala. Poslechla jsem ihned a postavila jsem se přímo před něho, abych ho lépe viděla. Potom jsem se zpovídala a přijala jsem rozhřešení s velkou vírou. Neboť Vy, milá Matičko, jste mi vysvětlila, že v tom posvátném okamžiku slzy Ježíškovy mou duši očistí. Pamatuji se též na naučení, jehož se mi dostalo. Byla jsem povzbuzena, abych horlivě uctívala nejblahoslavenější Pannu. I umínila jsem si pevně, že budu svou nebeskou máteř, které jsem již dávno darovala srdce, ještě vroucněji milovati.

Nakonec jsem knězi ještě podala růženec, aby mi jej posvětil a pak jsem s lehkým a radostným srdcem opustila zpovědnici. Takové radosti jsem dosud nepocítila. Bylo navečer. Cestou jsem se zastavila u plynové svítilny, vytáhla jsem z kapsy právě posvěcený růženec, obracela jsem jej na všechny strany. I tázala jste se mne: „Co prohlížíš, Terezičko?“ „Chci vědět, jak vypadá posvěcený růženec.“ Tato dětská odpověď Vás velice pobavila.*) Co se mne týče, byla jsem dlouho proniknuta obdrženou milostí. Od té doby jsem se chtěla zpovídat na všechny velké svátky. Mohu říci, že tyto zpovědi naplňovaly mé srdéčko plesáním.

*) Terezii bylo šest let, když se po první zpovídala.



Terezie vidí ve skupině hvězd své jméno

Svátky! . . . Jak milé vzpomínky budí ve mně to jedinké slovo! Jak jsem je měla ráda! Vy jste mi tak pěkně dovedla vysvětliti tajemství, které připomínaly. Ano, tyto pozemské dni byly pro mne dny nebeskými. Zvláště jsem milovala průvody s Nejsvětější Svátostí. To bývala radost, když jsem směla sypat květiny na cestu Pánu. Nejprve jsem je házela hodně vysoko a byla jsem přešťastna, když jsem viděla, že se mé růžové lístky dotkly monstrance.

A jestliže byly velké svátky vzácné, měl přece každý týden den mně předrahý – neděli. Jak slavný to den – den Páně – den odpočinku! Ráno jsme šli všichni na slavné služby Boží. Naše kaple*) byla daleko od kazatelny. Pamatuji se, že jsme při kázání museli jít blíže, abychom si našli místo v lodi chrámové. To nebývalo právě snadné. Přece však Terezce a jejímu otci ochotně každý nabídl židli. Můj strýc měl radost, když nás viděl spolu přicházeti. Nazýval mě svým slunečním paprskem a říkával, že je to roztomilé, když ctihodný patriarcha vede kostelem svou dcerušku. Mně na tom málo záleželo, jsem-li pozorována. Snažila jsem se jen pozorně poslouchat kněze. První kázání, kterému jsem rozuměla, bylo o utrpení Páně a hluboce mě dojalo. Bylo mi tehdy půlšesta roku. Od té doby jsem chápala i okoušela smysl každého duchovního cvičení.

*) Martinovi měli místa v postranní kapli v horní části chrámu. Pro nepříznivou jejich polohu museli se při kázání odebrati do dolejší části lodi. — Ve Francii není v kostelích lavic jako u nás, nýbrž používá se vlastních židlí a klekátek.

Byla-li řeč o sv. Terezii, naklonil se otec ke mně a šeptal mi: „Dávej dobře pozor, má princezničko, mluví se o tvé svaté patronce!“ Poslouchala jsem ovšem pozorně, ale přiznávám se, že jsem se dívala více na otce než na kazatele. Jeho ušlechtilý obličej byl tak výmluvný! Často se jeho oči plnily slzami, které se marně snažil zastaviti. Když kázání jednalo o věčných pravdách, zdálo se, že již není na této zemi, nýbrž že jeho duše dlí na jiném světě. Ach, jeho pozemská pouť byla ještě velmi, velmi dlouhá. Mnoho bolestných let uplynulo, než se krásné nebe otevřelo jeho zraku a než Spasitel božskou svou rukou osušil hořké slzy svého věrného služebníka.

Musím se však vrátiti k svým nedělím. Tyto radostné dni měly též svou melancholii. Až do kompletáře jsem bývala úplně šťastna; ale od této večerní pobožnosti se mne zmocnil pocit smutku. Uvažovala jsem, že zítra opět začne všední život, práce, učení, studium. Tu pociťovalo srdce mé, že tato země je vyhnanstvím a roztoužilo se po klidu nebes, po věčném dni odpočinku v pravé naší vlasti.

Cestou do Buissonnet zvala nás teta, abychom ztrávily večer u ní. Střídaly jsme se po pořádku. Jak jsem se těšila, až dojde na mne! Velmi ráda jsem vždy poslouchala vše, co strýc říkal. Jeho vážné rozmluvy se mi velice líbily. Jistě netušil, jak je pozorně sleduji. Někdy se do radosti přimísila hrůza, když si mě posadil na kolena a strašidelným hlasem zpíval o rytíři Modrovousovi.

Kolem osmé hodiny přišel otec, aby si mě odvedl domů. Pamatuji se, jak jsem s nevýslovným nadšením pozorovala hvězdy. Zvláště ráda jsem se na temné obloze dívala na zlaté perly (pás to Oriona). Objevila jsem, že mají tvar písmene T, i pravila jsem cestou milenému otci: „Hleď, tatínku, mé jméno je napsáno na nebi.” Pak mě uchvátila touha, abych neviděla nic z ošklivé země a prosila jsem ho, aby mě vedl. Potom jsem zvedla hlavu hodně vzhůru a neúnavně jsem pozorovala hvězdnou oblohu.

Co mám vyprávěti o útulných zimních večerech v Buissonnetách? Když jsme si zahrály „dámu”, předčítala Marie nebo Pavlina z „Církevního roku”*) a potom ještě kousek z nějaké zábavné i poučné knihy. Mezitím jsem usedla otci na klín. Když se dočtlo, zpíval mi svým libým hlasem písně, jako by mě uspával. Položila jsem hlavičku na jeho prsa a on mě zvolna kolébal sem a tam.

Konečně jsme šli nahoru k večerní modlitbě. Také tam jsem měla místečko vedle dobrého otce. Mohla jsem naň jen pohlédnouti, abych věděla, jak se modlí světcí. Moje matinka mě pak donesla na lože. Obyčejně jsem se jí tázala: „Byla jsem dnes hodná? Je Pán Bůh se mnou spokojen? Budou andílkové obletovat mou postýlku?” Odpověď byla vždy kladná; jinak bych byla plakala celou noc. Po tomto výslechu jste mě objala Vy, i milá má kmotřička. Pak zůstala malá Terezie sama potmě.

*) L'année liturgique od opata Guérangera ze Solesmes.

Považuji za opravdovou milost, že jsem byla od dětství navykána, abych přemáhala bázeň. Poslala jste mě někdy večer samotnou do odlehlé místnosti, abych něco přinesla a výmluv jste nedbala. Toho jsem potřebovala. Jinak bych se byla stala velice bázlivou, kdežto teď mne hned něco nepoleká. Táží se, jak jste mě mohla vychovávat s takovou láskou a nerozmazlit mne? Neodpustila jste mi ani nejmenší chyby. Nikdy jste mne nekárala bez příčiny, nikdy však též – toho jsem si byla dobře vědoma – jste neustoupila od svého rozhodnutí.

Pavlina byla mou největší důvěrnicí. Ona odstranila každou mou pochybnost. Jednou jsem jí sdělila svůj podiv nad tím, že Pán Bůh neudílí vyvoleným v nebi stejného stupně slávy. Tu řekla, abych přinesla velkou otcovu sklenici na vodu, postavila ji vedle mého náprstku a naplnila je vodou. Pak se mne tázala, která je plnější. Odvětila jsem, že jsou obě stejně plné a že nelze do nádoby nalít více vody, než může pojmouti. Tak mi má matinka vysvětlila, že poslední z vyvolených největšímu světci jeho štěstí nezávidí. Dovedla největší tajemství přizpůsobiti mé chápavosti a ský-tala mé duši potravu, již jsem potřebovala.

S jakou radostí jsem očekávala každoročně udílení odměn! Ačkoli jsem byla jedinou uchazečkou o cenu, přece dbáno i zde spravedlnosti. Dostala jsem odměnu jen tehdy, když jsem si jí opravdu zasloužila. Jak mi bušilo srdce, když se četl přede všemi členy rodiny rozsudek a já měla

z rukou svého „krále“ přijmouti odměnu a vavříny. Slavnost ta mi byla obrazem posledního soudu.

Ach, tenkrát, když jsem tatínka vídala tak zářiti štěstím, jsem netušila, jak těžké zkoušky naň čekají. Jednoho dne mi však Pán Bůh jasně ukázal budoucí to utrpení ve zvláštním vidění. Otec odcestoval a neměl se dlouho vrátiti. Bylo odpoledne asi mezi druhou a třetí hodinou. Slunce se smálo a celá příroda zářila ve slavnostním šatě. Stála jsem u okna, z něhož bylo vidět do velké zahrady. Můj duch se zaměstnával utěšenými představami. Pojednou jsem spatřila právě naproti, před prádelnou muže, který měl šaty úplně jako otec. I postava i chůze byla táž, jenže vypadal celý zlomen a zestárlý. Říkám zestárlý, abych vyjádřila dojem, jakým jeho osobnost působila, protože do obličeje jsem mu neviděla. Hlava jeho byla zahalena hustým závojem. Kráčel zvolna a opatrně podél mé zahrádky. Pocítila jsem neobyčejnou úzkost a vykřikla jsem, co jsem mohla: „Papá, papá!“ Ale tajemná postava, jako by mne neslyšela, kráčela dále, aniž se jednou jedinkrát ohlédla, a vkročila do skupiny jedlí, jež dělí hlavní alej na dvě části. Čekala jsem arci, že ji opět spatřím na druhé straně, ale pro-rocké vidění zmizelo.

To vše trvalo jen okamžik. Přece však se mi to vtisklo tak hluboko do paměti, že i po tolika letech je vzpomínka má na to tak živá jako vidění samo.

Marie byla s Vámi ve vedlejší místnosti. Když jste slyše-

ly, jak úzkostně volám otce, ulekly jste se. Marie přiběhla a přemáhajíc vzrušení, ptala se: „Proč voláš otce, vždyť je v Alençoně?“ I vypravovala jsem jí, co jsem viděla. Aby mě uklidnila, řekla mi, že to byla asi služka, která, chtějíc mě trochu polekati, zakryla si hlavu zástěrou.

Ale zeptala jsem se Viktorie a ta mě ujistila, že z kuchyně nikde nebyla. Bylo mi vůbec zcela jasno, že jsem spatřila muže, který byl úplně jako můj otec. Hledaly jsme potom za jedlemi. Když jsme nic nenašly, řekla jste mi, abych na to už nemyslela. Ano, kdyby to bylo bývalo možno! Jak často mi obraznost ono vidění znova představila! Mnohokrát jsem se též snažila odhrnouti roušku, která mi zakrývala jeho význam. V hloubi srdce jsem byla přesvědčena, že jednou mi bude vše zjeveno.

Milovaná Matko, znáte to všechno! Víte nyní, že to byl opravdu náš milý otec, kterého mi dal Bůh spatřiti, skloněný tíží let a nesoucí na ctihodném obličejí a na stříbrovlasé hlavě znamení svého těžkého utrpení.*)

Jako byl při hořkém utrpení Páně jeho obličej zakrýván, tak měla být i hlava jeho věrného služebníka zahalena ve dnech ponížení, aby jednou v nebesích zazářila dvojnásobným leskem. Ó, jak se podivuji prozřetelnosti Boží, že nám tento vzácný kříž napřed ukázala, jako otec dětem uka-

*) Roku 1888 byl pan Martin několikrát raněn mrtvicí, která nejprve ochromila údy svatého starce a potom působila i na ducha, jež úplně spoutala; po tři léta musel být proto pan Martin svěřen cizím rukám.

zuje, jak slavnou budoucnost jim chystá. Ve své lásce rád myslívá na nesmírné bohatství, jež mají zděditi.

Jedna myšlenka se mi však stále vtírá: Proč udělil Bůh toho světla dítěti, jež by bylo umřelo bolestí, kdyby bylo pochopilo jeho význam? Ano, proč? . . . To jest jedno z oněch hlubokých tajemství, kterým porozumíme teprve v nebi, abychom se jim pak po celou věčnost obdivovali. Můj Bože, jak jsi dobrý! Jak rozděluješ zkoušky podle našich sil! Nemohla jsem tehdy bez úzkosti pomysleti na to, že by otec mohl zemřít. Jednou vystoupil na vysoký žebřík a spatřiv mě nedaleko, zvolal: „Jdi pryč, princezničko, nebo kdybych spadl, zamáčkł bych tě.“ Celé nitro mé se vzbouřilo. Šla jsem ještě blíže, myslíc si: Kdyby papá opravdu spadl, neviděla bych ho aspoň umírat, neboť bych umřela s ním!

Ne, nemohu vyjádřiti, jak velice jsem jej milovala, jak jsem se u něho všemu obdivovala! Když mi někdy vykládal své názory o vážných věcech, jako kdybych byla dospělá, odpověděla jsem mu prostě: „Tatínku, kdybys tohle všechno řekl těm velkým pánům ve vládě, jistě by tě zvolili králem. Francie by pak byla šťastna jako dosud nikdy. Ale ty bys byl nešťasten, neboť to jest údělem všech králů. A potom bys nebyl úplně jen mým králem. Proto jsem mnohem raději, že tě neznají.“

Když mi bylo šest nebo sedm let, spatřila jsem po prvé moře. Pohled na ně byl úchvatný; nemohla jsem se ho na-

sytití. Jeho velebnost, hukot jeho vln, vše mluvilo k mé duši o velikosti a moci Boží. – Vzpomínám si, že jsme jednou potkali na břehu pána a paní, kteří si mě dlouho prohlíželi. Tázali se pak otce, zdali jsem jeho a mínili, že jsem velmi hezké děvčátko. Ale on jim ihned pokynul, aby mi neříkali lichotek. Já jsem se však z jejich slov radovala, neboť jsem nevěděla, že jsem hezká. Vy, milovaná Matičko, jste vždy velice dbala, abyte nikdy neřekla nic, co by mohlo uškodit mé prostotě a dětské nevinnosti. Poněvadž jsem ostatně věřila jen Vám, nepřikládala jsem obdivování a lichocení těchto osob významu a nemyslila jsem už na to.

Navečer toho dne jsme usedly – Pavlina a já – na osamělou skálu na břehu mořském. Slunce, ponořujíc se do nemírných vod, zanechávalo na vlnách zlatý pás. Pavlina mi vysvětlila, že je to obraz božské milosti, jež ozařuje dráhu věrných duší. Představila jsem si pak své srdce, jak pluje po oné dráze jako malá bárka s vlajícími bílými plachtami. I umínila jsem si, že bude stále vzhlížeti k Ježíši, aby rychle a v pokoji dostihlo břehu věčnosti.

KAPITOLA III.

V pensionátě. — Bolestné odloučení. — Zvláštní nemoc.

Úsměv nebes Královny.

Bylo mi půldeváta roku, když Leonie opustila pensionát benediktinek v opatství lisieuském a já jsem nastoupila na její místo. Byla jsem zařazena mezi žákyně, které byly vesměs starší než já. Ba, jedné bylo již čtrnáct let. Byla málo nadaná, měla však na chovanky veliký vliv. Když teď viděla, že já — ač nejmladší, téměř vždy odevzdávám nejlepší úlohy a jsem u řeholnic oblíbena, začala na mne žárliti a ztrpčovala mi, jak mohla, malé mé úspěchy. Jsouc přirozeně nesmělá a citlivá, nedovedla jsem se bránit; jen jsem tiše plakávala. Ani Celina ani Vy, milá Matko, jste nevěděly o mém zármutku. Neměla jsem však tolik ctnosti, abych se nad ty trampoty povznesla a tak mé srdéčko jimi velice trpělo.

Na štěstí jsem se směla každého večera odebrati domů. Tam jsem vždy znova okřála. Vesele jsem vyskočila otci na klín, zvěštovala jsem mu, jaké známky jsem dostala a jeho láska a něžnost způsobily, že jsem zapoměla na všechen žal.

S jakou radostí jsem oznamovala výsledek své první písemné práce! Měla jsem nejlepší známku. Za odměnu jsem dostala lesklý stříbrňák, který jsem si uložila do poklad-

ničky pro chudé. Téměř každého čtvrtku dostával nového soudruha. Tehdy jsem opravdu potřebovala, abych byla takovýmto způsobem trochu hýčkána. Květince velice prospívalo, že mohla útlé kořínky často zapouštět do výborné, příznivé půdy otcovského domu, neboť nikde jinde nenalezala potřebné potravy.

Každý čtvrtek jsme měly prázdnno. To však už nebylo jako za Pavlinina vyučování, kdy jsem volné chvíle většinou ztrávila u otce na vyhlídce. Nedovedla jsem si hrát jako jiné děti a cítila jsem, že nejsem příjemnou společnicí. Ačkoli jsem se namáhala, jak jsem mohla, abych se jiným přizpůsobila, přece se mi to nikdy nepodařilo.

Kromě Celiny, bez které jsem takřka nemohla být, stýkala jsem se ráda se sestřenicí Marií. Ta totiž mi vždy ponechala úplnou volnost při vybírání her. Byly jsme již tehdy jedno srdce a jedna duše, jako by nám byl dal Bůh tušiti, že budeme jednou na Karmelu kráčet společně cestou řeholní dokonalosti.*)

*) Marie Guérinová vstoupila ke karmelitkám v Lisieux 15. srpna 1895 a složila sv. sliby jako sestra Marie od Nejsv. Svátosti. — Vyznamenávala se zvláště velkou láskou k sv. chudobě a hrdinskou trpělivostí ve svém dlouhém utrpení. Za své poslední nemoci pravila: „Nevím, zdali jsem trpěla dobře a bohumile, ale přece myslím, že mi Terezie sdělila svého ducha obětí a odříkání. Kéž bych zemřela z lásky jako ona! Nedivte se mi, vždyť také náležím k šiků prostých, obětujících se duší, které si na Pánu Bohu vyprosila. Až, milá Máti, při mém smrtelném zápase zpozorujete, že mi bolesti brání vzbuzovat úkony lásky, připomeňte mi touhu, kterou jsem právě projevila, prosím vás za to vroucně. Chci ještě při umírání Pána ujišťovati, že ho miluji.“ — Její přání se vyplnilo. List zaslaný všem karmelitským

Často – to bývalo u strýce – stali se z Marie a Terezie dva velice kající poustevníci. Neměli nic než chudou celu, kousek pole, kam seli obilí a zahrádku, v níž pěstovali trochu zeleniny. Jejich život byl zasvěcen stálému rozjímání, to jest střídali se spolu v modlitbě, neboť činný život se také domáhal svých práv. Vše se dalo ve svornosti, v mlčení a s dokonalou klášterní ukázněností. Když jsme byly poslány na procházku, pokračovaly jsme ve hře i na ulici. Oba poustevníci se cestou modlili růženec, ale počítali „Zdrávasy“ na prstech, aby jejich zbožnost nebyla vydána napospas očím světa. Poustevník Terezie zapomněl se přece jednou a udělal nad koláčem, jež měl k svačině, veliký kříž. Mimojdoucí se tomu usmáli.

Nejednou jsme byly stejnomyslné až přespříliš. Tak jsme chtěly jednou navečer, když jsme šly z opatství domů, napodobiti poustevníky také ve skromnosti. Pravila jsem Marii: „Veď mě, chci jít se zavřenýma očima.“ „Já také,“ odvětila a obě jsme jednaly podle svého přání.

klášterům, líčí její poslední okamžiky takto: „V její cele jako by vanulo opravdu nebeské ovzduší. Jedna z našich sester přinesla k nemocné sochu nejsvětější Panny, kterou Terezie tolik uctívala. Zrak sestry Marie zaplál nebeským leskem: „Ó, jak ji miluji“, zvolala, rozepiavši ruce, „jak je krásná!“ Čím více se blížil poslední okamžik, tím vroucnější byly zbožné povzdechy naší milé umírající. „Nebojím se smrti! Nebeský mír mi plní srdce! Netřeba se bát utrpení. Bůh dá vždy sílu, abychom je snesli. Jak ráda bych zemřela z lásky, z čisté lásky k Bohu! Můj Ježíši, miluji tě!“ A při tomto úkonu lásky vydechla naše andělská sestra duši, jež opustila křehkou schránku, aby vzlétla ke trůnu Božímu.“ Bylo to 14. dubna 1905. Dosáhla věku 34 let.

Sly jsme po chodníku, nemusely jsme se tedy bát povozů. Ale po několika minutách, v nichž oba nerozvážlivci požívali štěstí, že jdou nedívajíce se, kam stoupají, klopýtli o bednu před výkladem a převrhli ji. Obchodník zlostně vyběhl, aby zboží své sebral. Ale ty dobrovolně slepé se už samy sebraly a pádily odtamtud s ušima i očima otevřenýma dokořán. Jana, jež byla snad právě tak rozhněvána jako obchodník, doprovázela je výčitkami.

Ještě jsem nic nevypravovala o svém novém vztahu k Celině. V Lisieux jsme si úplně vyměnily úlohy. Ona se stala neposedou, plnou čtveračivých nápadů, Terezie naproti tomu dívkou velmi mírnou, ale přespříliš rozplakanou. Potřebovala opravdu obránce. A kdo by mohl vypovědět, s jakou neohrožeností zastávala moje milá sestřička tento úřad! Dávaly jsme si tehdy také spolu dárky, které nám oběma působily nevýslovnou radost. Ovšem, vždyť v tom věku jsme nebyly osobivé. Naše duše kvetly ve vší svěžesti jako jarní květiny a těšily se z ranní rosy. Stejný jemný vánek pohyboval našimi korunkami. Ano, radost jedné byla radostí druhé. To jsem zvláště pocítila v překrásný den prvního sv. přijímání milované své Celiny.

Bylo mi tehdy sedm let a nechodila jsem ještě do opatství. Jak ráda vzpomínám na její přípravu! V posledních týdnech jste s ní, Máti má, vždy večer hovořovala o vznešeném tom úkonu. Poslouchala jsem plna touhy, abych se směla též připravovati. A když jsem byla poslána pryč,

že jsem příliš malá, trpělo mé srdce pro to velice. Připravovati se čtyři roky na přijetí Pána Boha, nepřipadalo mi nikterak dlouhé.

Jednou jsem slyšela, jak jste mé šťastné sestřičce řekla: „Ode dne prvního sv. přijímání musíš začít úplně nový život.“ Ihned jsem se rozhodla, že nebudu čekati až do té doby, nýbrž že začnu nový život hned s Celinou.

Přípravná duchovní cvičení konala Celina v opatství. Její vzdálenost z domova mi připadala velmi dlouhá. Konečně nastal velký den! Jak sladce působil na duši mou! Byl jako předehtou k mému prvnímu sv. přijímání. Jak mnoho milostí mi bylo tehdy uděleno! Považuji jej za jeden z nejkrásnějších ve svém životě.

Zdržela jsem se trochu, abych oživila tuto milou vzpomínku. Nyní už musím mluvit o onom bolestném odloučení, které mi mohlo srdce utrhnout, když mi totiž Ježíš vzal vroucně milovanou matičku. Jednou jsem jí pravila, že bych s ní chtěla jíti do vzdálené pouště. Na to mi odpověděla, že je to také jejím přáním, čeká však, až budu větší. Tuto nesplnitelnou přípověď pojala malá Terezie vážně. Kdo tudíž popíše její bolest, když slyšela milovanou svou Pavlinu mluvit s Marií o brzkém vstoupení na Karmel? Neznala jsem Karmel. Ale pochopila jsem, že mě chce opustit, aby vstoupila do kláštera, pochopila jsem, že na mne nepočká.

Jak bych mohla vypsati bolest svého srdce! V tom oka-

mžiku se mi život objevil v celé své drsnosti, pln utrpení a stálých loučení. Plakala jsem hořce. Tehdy jsem ještě neznala radosti z oběti. Byla jsem tak slabá, tak bezmocná, že považuji za velikou milost, že jsem bolest tu, jež – jak se mi zdálo – tak nesmírně přesahovala mé síly, vůbec snesla.

Nikdy nezapomenu, s jakou laskavostí mě Matička má těšila. Vysvětlila mi, co je život řeholní. Když jsem pak jednou byla sama a vybavovala si obraz, jež přede mnou rozvinula, cítila jsem, že Karmel je tou pouští, kde i mne chce Bůh jednou skryti. Cítila jsem to tak živě, že jsem o tom ani trochu nepochybovala. Nebyl to nikterak dětský sen, nýbrž volání Boží. Tento dojem, jehož nelze vyliciti, zanechal v duši mé hluboký mír.

Druhého dne jsem svěčila Pavlině své přání. Viděla v tom vůli Boží a slíbila mi, že mě brzy vezme s sebou na Karmel a představí Matce převorce, abych jí mohla své tajemství sdělit.

K této slavnostní návštěvě byla vyhlédnuta jedna neděle. Ale velké rozpaky mi způsobilo, když jsem uslyšela, že sestřenice Marie půjde se mnou. Pro svůj dětský věk totiž mohla vidět karmelitky bez závoje. Musela jsem nalézt cestu a prostředky, abych mohla zůstat s Matkou převorkou sama. Napadlo mi toto: Řekla jsem Marii, že když jsme tak vyznamenány, že můžeme vidět velebnou Matku, musíme býti zvláště způsobné a hodné a musíme jí světit svá tajemství. Proto jedna po druhé na chvílku odejdeme

z hovorny. Marie mi uvěřila naslovo i přes nechuť svěřovati tajemství, kterých neměla. Tak se mi podařilo hovořit s Matkou Marií Gonzagou o samotě. Vyslechla záležitost mého srdce, věřila též v mé povolání, řekla mi však přece, že devítileté žadatelky se nepřijímají. Musím čekat, až mi bude šestnáct let. Musila jsem se tedy vzdát a odřici vroucího přání vstoupiti zároveň s Pavlinou a v den její obláčky jít k prvnímu sv. přijímání.

Konečně přišel 2. říjen, den slz a požehnání, kdy Ježíš utrhl první ze svých květín, jež se měla státi o několik let později duchovní matkou svých sester. Zatím co otec, provázen strýcem a Marií, vystupoval na Karmel, aby Pánu přinesl prvotinu svých obětí, vedla teta Leonie, Celinu a mne na mši svatou. Rozplývaly jsme se v slzách, takže když jsme vstoupily do kostela, lidé se na nás udiveně dívali. To mi však nevadilo, abych neplakala. Tázala jsem se, jak jen může slunce svítit.

Bude se Vám snad zdáti, moje milá Máti, že svůj zármutek trochu zveličuji. Vím ovšem, že mě toto rozloučení nemělo tak zarmoutit. Ale musím se přiznat, že moje duše byla ještě velmi nezralá. Kolika zkouškami jsem musela projít, než jsem dospěla do přístavu pokoje a mohla požívat vzácných plodů odevzdanosti a dokonalé lásky!

Toho odpoledne dne 2. října 1882 jsem uviděla milovanou svou Pavlinu jako sestru Anežku od Ježíše za mříží

Karmelu.*) Kolik jsem za té rozmluvy vytrpěla! Poněvadž píši dějiny své duše, myslím, že musím říci všechno. I přiznávám se tedy, že mi první bolest při rozloučení připadala jako nic proti tomu, co následovalo. Byla jsem zvyklá baviti se se svou matinkou zcela důvěrně. A teď se mi podařilo jen s námahou, že jsem na konci rozmluvy, rodině dovolené,**) pro sebe obdržela dvě nebo tři minuty. Proplakala jsem je arci a odešla jsem s krvácejícím srdcem.

Nemohla jsem pochopit, že bylo nemožno každému z nás věnovat asi půl hodiny a že samo sebou připadl největší díl z vyměřené doby otci a Marii. Nechápala jsem to a myslila jsem si v hloubi srdce: „Pavlina je pro mne ztracena!“ Utrpením se můj duch úžasně rychle vyvinul, i onemocněla jsem těžce.

Nemoc, která mě zachvátila, byla zcela jistě způsobena žárlivostí ďáblovou. Pohlížel zajisté se vztekem na toto vstoupení na Karmel a chtěl se na mně pomstíti, za všechny škody, které mu ještě později naše rodina měla způsobit. Nevěděl však, že nebes Královna bdí věrně nad svou květinou, že se na ni s nebe usmívá a utiší bouři, která chtěla její útlý a slabý stvol navždy zlomiti.

Ke konci roku 1882 jsem měla ustavičné, ale ještě snesitelné bolesti v hlavě. Nepřekážely mi prozatím pokračovati ve studiích. Tak to trvalo až do svatodušních svátků

*) Ve Francii dávají řeholní jméno hned při vstoupení.

**) Na Karmelu je doba pro rozmluvy v hovorně vyměřena řeholí.



Terezie družičkou o Božím Těle

1883. Tu odcestoval papá s Marií a s Lconií do Paříže a zanechal Celinu a mne pod dozorem strýcovým a tetiným.

Jednou večer, když jsem byla se strýcem sama, vyprávěl mi o matičce, obnovoval staré vzpomínky s takovou láskou a něžností, že mě to hluboce rozechvělo a dojalo až k slzám. Byl tím též dojat a žasl nad mým, na ten věk hlubokým cítěním. Slíbil mi, že nám o prázdninách opatří rozmanitá obveselení a zábavy.

Ale Pán Bůh usoudil jinak. Ještě toho večera mě začala prudce bolet hlava a přepadlo mě zvláštní třesení, jež potrvало celou noc. Moje teta mne neopustila ani na okamžik jako dobrá matka. Pečovala o mne za té nemoci co nejlaskavěji.

Kdo by mohl vylíčiti zármutek našeho ubohého otce, když se vrátil a našel mě v takovém stavu! Myslí, že už zemru. Ale Pán byl by mohl také jemu odpovědět: „Tato nemoc není k smrti, nýbrž k větší slávě Boží.”¹⁾ Ano, Pán Bůh byl tou zkouškou oslaven. Stalo se to pro podivuhodnou odevzdanost otcovu i mých sester, zvláště mé milé Marie. Kolik pro mne vytrpěla! Ale jak jsem též vděčna této své milené sestře! Její srdce jí vždy vnuklo, čeho potřebuji. A mateřské srdce opravdu zmůže mnohem více než umění nejdovednějších lékařů.

Den Vaší obláčky, Máti má, se stále blížil. Předě mnou se varovali o tom mluvit, aby mne nezarmoutili. Myslí, že se té slavnosti nebudu moci zúčastnit. Já jsem však byla v hloubi srdce pevně přesvědčena, že mi Pán Bůh dopřeje

útěchy, abych toho dne uviděla milou svou Pavlinu. Ano, věděla jsem, že ta slavnost nebude zachmuřena smutkem, že Ježíš své nevěstě nepřipraví bolest, aby její malá sestřička, pro jejíž nemoc už tolik vytrpěla, tam nebyla. Opravdu jsem mohla svou milenou Matinku obejmouti, posaditi se jí na klín, skrýti se pod její závoj a pomazliti se s ní. Mohla jsem si ji prohlédnouti v jejím bělostném svatebním rouchu, jež jí tak slušelo. Ano, byl to krásný den ve tmách mého utrpení! Ale ten den, nebo lépe ta hodina rychle minula a brzy přijel povoz, který mě odvezl daleko od Karmelu.

Když jsme se vrátili do Buissonnet, hned mě uložili do postele, ačkoliv jsem necítila únavy. Ale ráno mě nemoc zachvátila znova a to tak prudce, že podle lidského soudu nebylo naděje na uzdravení.

Nevím, jak bych onu zvláštní chorobu vylíčila. Říkala jsem věci, na něž jsem vůbec nemyslíla. Jindy zase jsem jednala jakoby nucena neznámou silou a úplně proti své vůli. Zdálo se téměř, že blouzním. Ale přece vím zcela jistě, že jsem nebyla ani na okamžik zbavena užívání rozumu. Často jsem ležela po celé hodiny úplně bezvládná, nemožouc sebou ani pohnouti. Přes to jsem slyšela vše, co se kolem mne mluvilo, i když to bylo šepem. Pamatuji se na to úplně jasně.

A jak mě děsil zlý nepřítel! Všeho jsem se bála. Zdálo se mi, že kolem postele zejí strašlivé propasti. Některé hřebíky na stěnách pokoje měly hrozivou podobu velkých, černých,

zuhelnělých prstů, takže jsem zděšením hlasitě křičela. Jednou se papá mlčky na mne díval. Pojednou se změnil klobouk, jež držel v ruce, v příšernou nestvůru. Pojala mě taková hrůza, že můj ubohý otec s pláčem odešel.

Ale dopustil-li dobrotivý Bůh, že zlý nepřítel se směl zevně přibližovati, seslal mi též anděly v lidské podobě, kteří mě těšili a mně pomáhali. Marie byla stále u mne. Nikdy nebyla mrzutá, ačkoli jsem jí působila tolik námahy. Nechtělať jsem, aby ode mne odcházela. Když šla ke stolu, zůstala u mne Viktorie. Ale já jsem stále plakala a volala: „Marie, Marie!“ Jen když chtěla jít na mši svatou nebo navštívit Pavlinu, neříkala jsem nic.

Leonie a moje Celinka! Co ty vše pro mne činily! V neděli zůstávaly po celé hodiny u nebohého nemocného dítěte, jež bylo jako člověk slabomyslný. Ach, milené mé sestřičky, jaká utrpení jsem vám tehdy působila!

Také strýc a teta byli ke mně plni lásky. Teta přicházela denně a přinášela mi dárky a cukrovinky.*) Nemohu ani

*) S nebe se jí Terezie odměnila za všecku tu mateřskou lásku a starostlivost. V její poslední nemoci byla zřejmě u ní. Jednou ráno zastihli nemocnou zářící štěstím. Pravila: „Dnes v noci jsem mnoho trpěla, ale moje malá Terezie něžně u mne bděla. Cítila jsem ji po celou noc u svého lože. Opět a opět mě laskala. To mi dodávalo neobyčejné statečnosti.“ Paní Guérinová žila i zemřela svatě. S úsměvem na rtech opakovala častěji slova: „Jak jsem ráda, že smím zemřít. Jaké štěstí patřit na Boha! Můj Ježíši, miluji tě a obětuji ti svůj život za kněží jako Terezička.“ Zemřela 13. února 1900 ve věku 52 let. Pan Guérin po dlouhá léta věnoval své péro hájení církve a svůj majetek podpoře dobrých podniků. Zemřel jako terciář karlského řádu svatou smrtí 28. září 1909 v 69. roce věku.

řící, jak velice tehdy vzrostla má láska k těmto příbuzným. Pochopila jsem lépe, co nám náš dobrý otec často říkával: „Nikdy nezapomeňte, milé děti, že vám strýc a teta projevovali neobyčejnou přízeň.” Ve dnech svého stáří toho zakusil sám na sobě. Jak bude nyní z nebe žehnati těm, kteří se oň tak obětavě starali a jak jich bude ochraňovati!

Když mi bylo trochu lépe, nejraději jsem pletla z pomněnek a z chudobek věnečky Matičce Boží. Bylo to právě v krásném měsíci květnu a celá příroda se ozdobila jarními květy. Jen bílá květinka věšela hlavinku a zdálo se, že navždy uvadne. Ale měla u sebe ještě slunce. Tím byla divotvorná socha nebes Královny. Často a často obracela květinka korunku k této požehnané hvězdě!

Jednou vstoupil otec do mého pokoje. Bylo vidět, že je velice dojat; šel k Marii a s nejvšs smutným pohledem jí podával několik zlatých penízů. Zároveň ji prosil, aby dopřála do Paříže o mešní nověnu v chrámě Panny Marie Vítězné, aby se jeho ubohá princeznička uzdravila. Ó, jak mě dojala jeho víra a jeho láska; jak ráda bych byla vstala a řekla mu, že jsem zdráva! Ale moje přání nebylo s to, aby způsobilo zázrak. A přece bylo potřebí velikého zázraku, abych byla vrácena životu. Div ten učinila Panna Maria.

V neděli v době nověny šla Marie trochu do zahrady. Jen Leonie seděla v pokoji u okna a čtla. Za chvíli jsem začala téměř neslyšně volati: „Marie, Marie!” Leonie byla zvyklá na mé vzdychání a nevšímalá si ho. I vykřikla jsem tak hla-

sitě, jak jsem mohla. Marie také hned přiběhla. Úplně zřetelně jsem viděla, jak vchází, ale hned jsem jí nepoznala. Hleděla jsem pátravě kolem, pohlédla jsem úzkostně do zahrady a začala jsem znova volati: „Marie, Marie!” Tím nevysvětlitelným, prudkým bojem jsem nevýslovně trpěla. Marie jej pociťovala snad ještě bolestněji než její ubohá Tereзка. Snažila se, jak mohla, abych ji poznala, ale když bylo vše marné, obrátila se k Leonii, pošeptala jí několik slov a odešla celá se chvějíc. Potom mě Leonka donesla k oknu.

Tu jsem užřela Marii, jak se zvolna prochází, ale přece jsem jí hned nepoznala. Vztahovala po mně ruce, usmívala se na mne a volala co nejvlídněji: „Terežko, má Terezičko!” Ale také tento pokus selhal. I poklekla milá má sestra plačíc u mého lůžka, obrátila se k požehnané soše a prosila nejblahoslavenější Pannu s takovou úzkostí a láskou jako matka, která chce stůj co stůj dosíci uzdravení svého dítěte. Leonie a Celina následovaly jejího příkladu. Společný ten výkřik, plný víry, stoupal k nebesům a pronikl mraky.

Nenalézajíc pomoci na zemi a jsouc bolem blízka smrti, obrátila jsem se též k nebeské své Matce a prosila jsem ji z hloubi srdce, aby se nade mnou přece slitovala.

Pojednou socha oživila. Nejsvětější Panna zkrásněla tak, že nikdy nenaleznu slov, abych nebeskou tu krásu vyjádřila. Její tvář zazářila nevýslovnou vlídností, dobrotou a laskavostí. Co mě však dojalo až do hloubi duše, byl její přílišný úsměv. Všecky bolesti hned pominuly. Dvě velké

slzy se mi vyřinuly z očí a tiše skanuly dolů. Byly to slzy nadzemské, nezkalené radosti. Nejblahoslavenější Panna se ke mně sklonila, ona se na mne usmála! Jak jsem šťastna! Avšak nechci o tom s nikým mluvit, neboť moje blaženost by zmizela, myslila jsem si. Pak jsem se obrátila a beze vší námahy jsem poznala drahou svou Marii. Pozorovala mě s láskou a s pohnutím. Zdálo se, že tuší, že mi byla právě udělena velká milost. Její dojemně vroucí modlitbě jsem vděčna za velikou milost, že se na mne přesvatá Panna usmála.

Když sestřička viděla, jak upřeně hledím na sochu, řekla si: „Terezie jest uzdravena!” Ano, květinka měla znovu rozkvést. Zahřálť ji paprsek jejího sladkého Slunce a navždy ji osvobodil od jejího nepřítele. „Zima pominula, dešť ustal!”²⁾ Květinka Marie Panny brzy tak zesílela, že již po pěti letech mohla být přesazena na úrodné výšiny karmelské.

Jak jsem již řekla, byla Marie přesvědčena, že mi blahoslavená Panna při mém uzdravení udělila ještě nějakou zvláštní milost. Když jsem s ní byla sama, nemohla jsem odolati jejím laskavým, naléhavým otázkám. Byla jsem překvapena, že o mém tajemství ví, ačkoli jsem jí neřekla ani slova, i svěřila jsem se jí se vším. Ach, nemýlila jsem se! Moje štěstí opravdu brzy zmizelo a proměnilo se v hořkost. Po čtyři léta mi působila vzpomínka na onu nesmírnou milost pravá duševní muka. Teprve u nohou Panny Marie Vítězné v její požehnané svatyni jsem opět našla

šťestí. Tam se mi ho dostalo opět v plné míře. O této nové milosti budu však vyprávět později.

Moje radost se proměnila v zármutek takto : Když jsem Marii dětinně a prostě pověděla o té milosti, prosila mě, zdali může o ní vyprávět na Karmelu. Nemohla jsem jí to odepřít. Při své první návštěvě na tom požehnaném místě jsem byla plna radosti, že vidím milou svou Pavlinu v rouchu nejsvětější Panny. Jaké to byly pro nás obě blažené chvíle ! Měly jsme si tolik říci po všem, co jsme vytrpěly ! Já sama jsem byla sotva schopna slova – srdce mé bylo přeplněno . . .

Také dobrá Matka Marie Gonzaga tam byla. Jakými důkazy lásky mě zahrnovala ! I s několika jinými řeholnicemi jsem mluvila. Ty se mne tázaly na zázrak mého uzdravení. Některé chtěly vědět, zdali svatá Panna držela na rukou Ježíška, jiné se ptaly, zdali ji doprovázeli andělé atd. Ty otázky mě pomátly a zarmoutily. Nedovedla jsem říci nic jiného, než : „Nejblahoslavenější Panna byla velmi krásná. Viděla jsem, jak se ke mně přiblížila a usmála se na mne.”

Když jsem tedy upozorovala, že si karmelitky představovaly něco docela jiného, domnívala jsem se, že jsem lhala. Ó, kdybych byla mlčela, byla bych si zachovala své štěstí ! Ale Matička Boží dopustila tato muka ku blahu mé duše. Jinak by se snad byla do mého srdce vloudila marnivost. Takto však byly mým údělem zahanbení a ošklivost nad sebou samou. Můj Bože, ty jediný víš, kolik jsem vytrpěla !

KAPITOLA IV.

První sv. přijímání. — Sv. biřmování. — Světlo a stíny.

Nová ztráta. — Milostiplné osvobození od vnitřního utrpení.

Mezi tím, co jsem vypravovala o této návštěvě na Karmelu, vzpomněla jsem si na první, kterou jsem vykonala po Pavlinině vstoupení. Ráno onoho dne jsem se tázala sebe samé, jaké asi jméno později dostanu. Věděla jsem, že už je sestra Terezie Ježíšova, ale moje krásné jméno mi přece nemohlo být vzato. Najednou jsem si vzpomněla na Ježíška, kterého jsem tolik milovala a řekla jsem si: „Jak by mě blažilo, kdybych se jmenovala Terezie Ježíškova!“ Ale měla jsem se na pozor, abych to přání neproněsla nahlas. Tu mi pojednou převorka pravila: „Až ty, milá dceruško, jednou k nám přijdeš, budeš se nazývat Terezie Ježíškova!“ Jakou jsem měla radost! Tato šťastná shoda myšlenek mi připravedla jako roztomilá pozornost Ježíškova.

Nemluvila jsem dosud o své zvláštní zálibě v obrazech a v knihách. A přece se víže ke krásným obrazům, které jste mi, milená Matko, za mého dětství ukazovala, mnoho velkých radostí a hlubokých dojmů, jež mi byly pobídkou ke ctnosti. Tak na příklad obrázek „Květinka Zajatce božské lásky“ mi pověděl tolik, že jsem byla ponořena v jakési vytržení. Potom jsem se nabídla Ježíši, že budu jeho květinou. Chtěla jsem ho potěšovat, prodlévat hod-

ně blízko u svatostánku, aby On na mne pohlížel, mne pěstoval a utrl.

Hráti jsem si neuměla. Byla bych nejraději celý den četla. Na štěstí bděli nade mnou viditelní andělé, kteří mi vybírali jen takové knihy, jež byly mému věku přiměřeny, poskytovaly příjemného pobavení, zároveň však vzdělávaly ducha i srdce. Směla jsem tomuto svému nejmilejšímu zaměstnání věnovati jen krátce odměřený čas. Při tom se mi často naskytla příležitost k těžkým obětem. Uložila jsem si totiž za povinnost, že ihned, jak uplyne ustanovená doba, knihu zavru, i kdybych byla právě ve velmi napínavém místě.

O vlivu četby musím vyznati, že čtouc líčení některých rytířských hrdinství, někdy jsem pozbývala smyslu pro skutečný život. Tak jsem se obdivovala vlasteneckým činům francouzských hrdinek, zvláště ctihodné Jany z Arku*) do té míry, že jsem velice toužila, abych jich mohla následovat. Tu mi byla udělena milost, kterou stále považuji za jednu z největších ve svém životě, neboť tehdy jsem ještě nebyla obdařena nadpřirozenými osvíceními, jakých se mi dostává dnes.

Ježíš mi ukázal, že jediná pravá láska je ta, která potrvá na věčnost a že netřeba pro získání jí konati činy rekovné. Naopak, člověk se musí skrývat před cizími zraky, ba před

*) Jana z Arku, panna Orleánská byla r. 1990 prohlášena za blahoslavenou a r. 1920 za svatou.

sebou samým, takže „levice neví, co činí pravice“. Poněvadž jsem tedy i já myslila, že jsem povolána ke cti a k slávě, hledala jsem prostředku, kterak jí dosíci, i bylo mi uvnitř zjevno, že přisouzená mi sláva nemá být nikdy zjevna očím světa, nýbrž že záleží v tom, abych se stala svatou.

Toto přání by se mohlo zdát opovázlivým, když se pomyslí, jak nedokonalou jsem byla a stále ještě jsem, ačkoli již po léta žiji v řádě. Přes to mám neustále touž smělou naději, že se stanu velkou světicí. Nespoléhám na vlastní zásluhy, vždyť žádných nemám. Důvěřuji však tomu, jenž je ctnost a svatost sama. Spokojen mým nepatrným snažením pozvedne mě, přioděje mě svými zásluhami a učiní mě svatou. Tehdy jsem ještě netušila, že, chceme-li dosíci dokonalosti, musíme mnoho trpěti. Ale Pán Bůh mi to tajemství brzy odhalil skrze zkoušky, o nichž jsem se již zmínila.

Nyní chci nit svého vypravování znova navázati. Za tři měsíce po mém uzdravení konal se mnou otec zábavní cestu. Tu jsem se začala učit poznávat svět. Vše kolem mne bylo pouhé štěstí a radost. Lichotili mi, hýčkali mě, obdivovali se mi. Zkrátka, život se mi po těch čtrnáct dní jevil v nejrůžovějších barvách. Jak pravdivé je slovo věčné Moudrosti: „Půvab nicotnosti zatemňuje dobro a převrací i nevinnou mysl.“¹⁾

V desíti letech se dá srdce snadno omámiti a přiznávám se, že onen způsob života mě uchvacoval. Jak dobře umí

svět uváděti pozemské radosti v soulad se službou Boží, jak málo myslí na smrt!

A přece přišla smrt a uchvátila mnoho osob, jež jsem tehdy poznala, v kvetoucím mládí, v bohatství, ve štěstí. Ráda zalétám v myšlenkách k rozkošným místům, kde žily. Ptávám se, kde asi jsou a co jim teď prospějí zámky a parky, kde užívaly pohodlí života. A vzpomínám, že „všecko na světě je marnost,²⁾ kromě milovati Boha a jemu sloužiti.”³⁾

Ježíš bezpochyby chtěl, abych se učila svět znát, dříve než po prvé vnikl do mého srdce, abych si mohla tím jistěji zvoliti cestu, k níž jsem se mu měla slibem zavázat.

Den mého prvního svatého přijímání bude v mých vzpomínkách vždy dnem nezkaleného štěstí. Myslím, že bych nebyla mohla být lépe připravena. Pamatujete se ještě, milá Máti, na roztomilou knížku, kterou jste mi dala asi tři měsíce před velkým tím dnem? Pomáhala mi, abych se rychleji a lépe připravila. Myslila jsem ovšem již dlouho na své první sv. přijímání, přece však potřebovalo mé srdce nového povzbuzení. Mělo se podle návodu drahocenného sešitku ozdobit čerstvými květy. Denně jsem Pánu přinášela četné malé oběti, často jsem vzbuzovala úkony lásky, jež se proměňovaly v kvítky. Jednou to byly fialky, po druhé růže, jindy chrpy, sedmikrásy nebo pomněnky. Vůbec všechny kvítky polí a luhů měly mé srdéčko přichystati za kolébku Ježíškovu.

Pak jsem měla též Marii, jež mi nahrazovala Pavlinu.

Každého večera jsem u ní dlouho sedávala a dychtivě jsem poslouchala její slova. Jak krásně mluvila! Jest mi, jako by tehdy bylo její šlechetné, velké srdce úplně přešlo ve mne. Jako kdysi válečníci dávnověku učili své děti užívati zbraně: tak i mne Marie poučovala, jak podstupovati boj životní; podněcovala mou horlivost a ukazovala mi palmu vítězství. Mluvila o statcích nepomíjejících, kterých můžeme tak snadno den co den nabývati, upozorňovala mě též, jak nešťastní jsou, kdož po nich šlapou nohama, ačkoli by stačilo takřka se jen sehnouti, aby se jich zmocnili.

Jakou výmluvností oplývala milá moje sestra! Přávala jsem si jen, abych při jejím důkladném poučování nebyla jediným posluchačem. Ve své prostotě jsem se domnívala, že i největší hříšníci by se jejími slovy obrátili, opustili by klamné statky pozemské a toužili by jen po nebeských.

Velice ráda bych byla tehdy konala vnitřní modlitbu, Marie však shledala, že jsem dost zbožná a dovolila mi jen ústní modlitby. Jednou se mne tázala jedna z učitelek v opatství, čím se zabývám doma, když je prázdno. Odpověděla jsem ostýchavě: „Ctihodná sestro, uchýlím se často do koutku svého pokoje, jež lze snadno přehradit závěsy postýlky a tam přemýšlím.“ „Ale o čem přemýšlíš?“ pátrala s úsměvem dobrá řeholnice. „Myslím na Pána Boha, na pomíjelnost života, na věčnost, zkrátka přemýšlím.“ To si ona učitelka pamatovala. I později mi ráda připomínala čas, kdy jsem „přemýšlela“ a tázala se mne žertem, zdali

tak dosud činím. Dnes je mi jasno, že jsem tehdy již skutečně rozjímal; dobrý Mistr při tom duši mou mile vyučoval.

Tříměsíční příprava na první sv. přijímání uběhla velmi rychle. Přiblížil se čas duchovních cvičení, kdy jsem musela žít v opatství jako úplná tamní chovanka. Ó, těch požehnaných exercicií! Myslím, že jen v klášterním ovzduší může člověk okoušet takové radosti. Poněvadž je dětí málo, lze se tím snáze každému zvlášť věnovati. Vyznávám s dětinnou vděčností, že se naše učitelky v opatství tehdy o nás staraly opravdu s láskou mateřskou. A brzy jsem postřehla, že nade mnou, nevím proč, bděly ještě více, než nad mými družkami.

Každého večera přicházela prefektká se svítilnou k mému loži, tiše rozhrnula záclony a vtiskla mi jemně na čelo polibek. Projevovala mi tolik lásky, že jsem jí řekla jednou večer, dojata její dobrotou: „Ctihodná sestro, mám vás velmi ráda. Chci vám proto svěřit velké tajemství.” Pak jsem vytáhla zpod polštáře vzácnou knížku, kterou jsem dostala u karmelitek a ukazovala jsem ji, záříc radostí. Ona ji opatrně otevřela a pozorně prolistovala. Pak mě upozornila, jak jsem zahrnována milostmi. V oněch exerciciích jsem si opravdu uvědomila, jak málokdy děti, které tak časně ztratily matku, okoušejí tolik lásky jako já.

Velice pozorně jsem poslouchala přednášky důstojného pána Domina a pečlivě jsem si vždy poznamenala jejich ob-

sah. Své myšlenky jsem si zapisovat nechtěla. Řekla jsem si, že si je budu jistě pamatovat. A tak tomu bylo.

Jak ráda jsem chodila s řeholnicemi na všechny jejich bohoslužebné úkony! Mezi svými družkami jsem byla nápadnou velkým křížem, jež jsem dostala od své milé Leonie. Nosila jsem jej za pasem jako misionáři. Leckdo myslil, že se tím chci podobat své sestře karmelitce. Ovšem, mé myšlenky i mé srdce k ní často zalétaly. Věděla jsem, že také koná přípravné excercicie, ne sice proto, že by se Ježíš měl jí darovati, ale poněvadž se chtěla úplně zasvětit Ježíši, a to v den mého prvního svatého přijímání. Proto mi byla ta samota, trávená v očekávání, dvojnásob drahá.

Konečně zasvitl nejkrásnější den mého života! Jak nevýslovně blažené vzpomínky zanechaly v duši mé i nejmenší podrobnosti oněch hodin! Radostné procitnutí, když svítalo, uctivé i něžné políbení od učitelek a od starších chovanek, šatna, plná sněhových vloček, do nichž nás – děti – jedno po druhém zahalovaly, především pak náš vstup do kaple za zpěvu písně: „Ó přesvatý oltáři, jež andělé obletují.“

Ale nemohu a nechci vše vyprávěti. Jsou věci, které pozbývají vůně, jakmile se octnou na vzduchu. Rovněž tak jsou myšlenky a pocity, jichž nelze odíti slovy, aby se z nich ihned neztratil jejich hlubší, nebeský smysl.

Jak sladké bylo první políbení, jež vtiskl Ježíš mé duši! Ano, byl to polibek lásky! Cítila jsem, že jsem milována a

říkala jsem též : „Miluji tě a daruji se ti navždy.“ Ježíš mne o nic neprosil, nežádal na mně žádné oběti. Vždyť On a malá Terezie již dávno na sebe pohlédli a si porozuměli . . . Ale toho dne nešlo při našem setkání jen o prostý pohled, to bylo splynutí. Nebyli jsme již dvě rozdílné bytosti. Terezie zmizela – jako mizí kapka vody v širém oceánu – Ježíš však zůstal. Byl pánem a králem. Což ho Terezie neprosila, aby jí vzal svobodu? Bylať to právě svoboda, jež ji dala. Cítila, že je tak slabá, tak křehká, že se chtěla navždy spojit s božskou silou.

A nyní měla tak velikou, tak hlubokou radost, že ji už nemohla v nitru skrýti. Brzy proudily z jejích očí blaživé slzy k velkému úžasu jejích družek. Ty se potom jedna druhé ptaly : „Proč jen plakala? Byla něčím ve svědomí znepokojena? Ach, ne. Spíše postrádala matičky nebo sestry, která je karmelitkou a kterou má tak ráda.“ A nikdo nepochopil, že když nebeská radost zaplaví srdce, není toto slabé, ve vyhnanství žijící smrtelné srdce s to, aby ji sneslo bez slz. Jak bych se mohla v den prvního svatého přijímání rmoutit pro nepřítomnost své matky? Vždyť v mém srdci bydlilo celé nebe a s návštěvou Ježíšovou přišla ke mně i milená má matička . . . Ani pro nepřítomnost Pavliny jsem neplakala. Bylyť jsme spojeny vroucněji než kdy jindy. Opakuji – jen radost, hluboká, nevýslovná radost naplňovala mé srdce.

Odpoledne jsem říkala jménem svých družek zasvěcení

nejblahoslavenější Panně. Mé učitelky mne zvolily asi proto, že jsem tak časně ztratila matku pozemskou. Zasvětila jsem se Marii z celého srdce a prosila jsem ji, aby nade mnou bděla. Bylo mi, jako by na svou „květinku“ laskavě pohlédla a znova se na ni usmála. Vzpomínala jsem na její opravdový úsměv, jímž mě kdysi uzdravila a zbavila mého utrpení. Byla jsem si dobře vědoma, jakými díky jsem jí povinna. Vždyť ona vložila ráno dne 8. května do kalicha duše mé svého Ježíše, „Květ polní a Lilii v údolí“.⁴⁾

Navečer toho krásného dne vzal papá svou princezničku za ruku a šli jsme na Karmel. Tam jsem opět uviděla svou Pavlinu jako nevěstu Kristovu. Měla jako já na hlavě bílý závoj a věnec z růží. Moje radost byla bez hořkosti. Doufala jsem zajisté, že ji budu brzy následovat a s ní toužit po nebi.

Ani k rodinné slavnosti, jež mi byla připravena v Buissonnetách, jsem nebyla nevnímavá . . . Velice mě potěšily pěkné kapesní hodinky, které mi tatínek daroval. Ale moje štěstí bylo tiché. Nic nemohlo zkaliti můj vnitřní mír. Pak se snesla noc a učinila konec krásnému dni. I po nejkrásnějším dni následuje tma. Jen den věčného přijímání nezná západu.

Druhý den mi připadal zastřen jakýmsi žalem. Krásné šaty a dary, které jsem dostala, nemohly vyplnit mého srdce. Jen Ježíš sám mě tu mohl uklidniti. Toužila jsem jen po té blahé chvíli, až jej přijmu po druhé. To se stalo v den



První svaté přijímání Tereziino

(8. května 1884)

Nanebevstoupení Páně. Byla jsem tak šťastna, že jsem u sv. stolu klečela mezi otcem a Marií. Slzy mé tekly opět hojně a s nevýslovnou sladkostí. Rozjímal jsem a stále jsem si opakovala slova sv. Pavla: Již nežiji já, Ježíš žije ve mně.*) Od této druhé návštěvy našeho Pána jsem netoužila po ničém jiném, než abych ho mohla přijímati. To mi bylo dovoleno na všechny větší svátky. Ach, jak mi tehdy připadaly od sebe vzdáleny!

V předvečer těch šťastných dní mě Marie připravovala jako před prvním sv. přijímáním. Pamatuji se, jak jednou mluvila o utrpení a připojila, že mě asi Pán Bůh stále pone- se jako děťátko v náručí, místo aby mi dal kráčet po té cestě. Druhého dne při sv. přijímání jsem si vzpomněla na ta slova. V mém srdci vzplála mocná touha po utrpení a ihned jsem byla ujištěna, že je mi připraveno mnoho křížů. Tu oplývala duše má takovou útěchou, jako dotud nikdy. Utrpení na mne od té doby působilo přitažlivě. Nalézala jsem v něm půvab, jenž mě uchvacoval, ačkoliv jsem ho dobře neznala.

Ještě jiná velká touha mě naplňovala: abych milovala jen Boha jediného a jen v něm hledala potěšení. Při díkučinění po sv. přijímání jsem si často opakovala toto místo z Následování Krista: Ó Bože můj, sladkosti nevýslovná, proměň mi veškeru pozemskou útěchu v hořkost.⁵⁾ Tato slova mi bezděky splývala se rtů. Vyslovovala jsem je, jako

*) Gal. 2, 20.

když dítě opakuje, co mu milovaná osoba předříkává, až tomu dobře nerozumí. Později Vám, milá Matko, sdělím, jak Pán vyplnil toto mé přání, jak zůstal sám mou nevýslovnou slastí. Kdybych chtěla o tom už teď vyprávět, musela bych se přenést do dívčích let, předbíhala bych, a přece Vám chci říci ještě leccos ze svého dětství.

Zanedlouho po prvním sv. přijímání jsem opět konala excercicie, abych se připravila na sv. biřmování. Velmi pečlivě jsem se chystala na příchod Ducha svatého. Nemohla jsem pochopit, že se této svátosti lásky věnuje tak málo pozornosti. Svatý ten úkon nemohl být vykonán v den původně ustanovený. I byla jsem ráda, že mohu být o něco déle ve své samotě. Ó, jak šťastna byla duše má! Čekala jako svatí apoštolové toužebně na slíbeného Utěšitele. Těšila jsem se, že brzo budu dokonalou křesťankou a že na svém čele budu mít na věky vtištěn tajemný kříž této vznešené svátosti.

Neslyšela jsem sice mocného hukotu prvních letnic, nýbrž spíše tichoučký dech větru, jehož vání pozoroval prorok Eliáš na hoře Horeb. Toho dne jsem obdržela sílu trpět. Potřebovala jsem jí velice, neboť brzy mělo začít mučednictví duše mé.

Když minuly tyto milé, nezapomenutelné slavnosti, začal mi opět život chovanky ústavu. Ve studiích jsem prospívala dobře, neboť jsem lehce chápala, co se přednášelo. Ale učení z paměti mi působilo neobyčejné obtíže. Jen při

katechismu byla má námaha odměněna. Pan katecheta mě rád nazýval svým „malým církevním učitelem“, jistě pro mé jméno „Terezie“.

V době zotavení jsem se bavívala tím, že jsem se z dále dívala na veselé honění svých družek a při tom jsem se oddávala vážným myšlenkám. To bylo mým nejmilejším obveselením. Vynašla jsem též hru, která se mi velice líbila. Bedlivě jsem totiž pod stromy vyhledávala ubohá mrtvá ptačátka a uctivě jsem je pochovávala, všacka na jednom hřbitově. Jindy jsem dívkám vypravovala a často se i větší chovanky přidružily k mým posluchačkám. Ale naše rozumná učitelka mou přednášku brzy ukončila. Vidělat nás raději skotačit než si povídat.

Tehdy jsem si též zvolila dvě děvčátka mého věku za přítelkyně. Ale ach, jak je lidské srdce obmezené! Jedna z nich se musela odebrat na několik měsíců domů. Za její nepřítomnosti jsem na ni nezapomněla a když jsem ji opět spatřila, projevovala jsem velkou radost. Ona však pro mne měla jen lhostejný pohled. Byla jsem nepochopena. To mi bylo velice líto a měla jsem se dobře na pozoru, abych příště nežebrala o lásku, která je tak nestálá. Mně dal Pán Bůh srdce tak věrné, že koho jednou milovalo, toho miluje stále; a tak se dosud modlím za onu družku a stále ji mám ráda.

Když jsem postřehla, že se jednotlivé chovanky připojují s obzvláštní láskou k té neb oné učitelce, chtěla jsem

to též zkusit, ale nepodařilo se mi to. Ó, té šťastné nemožnosti! Jak mnohých nehod jsem tím zůstala uchráněna! Jak děkuji Pánu, že mi v přátelstvích tohoto světa dával pociťovat jen hořkost. Při své povaze bych se byla dala snadno lapit a brzy by mi byla křídla přistřižena. Jak bych pak byla mohla „vzlétnout a odpočinout“?⁶⁾ Jak by se mohlo srdce vroucně spojit s Bohem, dokud je oddáno lásce pozemské? Cítím, že je to nemožno. Viděla jsem mnoho duší, které jsouce lákány tímto klamným světlem, jako ubozí motýli se do něho vrhly a ožehly si křídla. Zraněny vrátily se pak k Ježíši, božskému ohni, jenž hoří, ale nespaluje.

Ach, vím to, Pán viděl, že jsem příliš slabá, abych byla vystavena takovému pokušení. Klamavý lesk stvoření by mi jistě byl býval ke zkáze, ale mým očím nikdy nezářil. Tam, kde silné duše nalézají radosti, jichž se však ze ctnosti vzdávají, nacházela jsem jen zármutek. Kde tedy jest má zásluha, že jsem neměla pozemských náklonností, když jsem jen z milosrdenství Božího jich zůstala uchráněna? Vyznávám, že bez Pána bych byla mohla klesnout tak hluboce jako sv. Magdalena a významná slova Božského Mistra k fariseovi Šimonovi zaznívají sladce v mé duši. Ano, vím, „komu se méně odpouští, ten méně také miluje“.⁷⁾ Víím však též, že mi Ježíš více odpustil než sv. Magdaleně. Kéž bych uměla vyjádřit, co cítím! Zde alespoň příklad, jenž mé myšlenky poněkud objasní:

Syn dovedného lékaře upadne na procházce přes kámen a zlomí si nohu. Jeho otec přichvátá, zdvihne jej s největší láskou, ošetří jeho rány a použije všech prostředků, jichž jeho věda skýtá. Syn se také brzy uzdraví a je mu vděčen. Jistě má toto dítě mnoho příčin, aby tak dobrého otce milovalo. Uveďme si však jiný případ:

Otec se dověděl, že na cestě, kudy jeho syn půjde, je nebezpečný kámen. Pospíší napřed a odklidí jej, nikým nepozorován. Tu syn, pro něhož se to stalo, nebude vědět, před jakým neštěstím ho otcovská ruka uchránila, nebude otci děkovat a bude ho milovat méně, než kdyby ho byl vyléčil z těžkého úrazu. Ale doví-li se o všem, zdali pak ho nebude milovat tím více? Nuže tedy, já jsem to dítě, jež je předmětem pečlivé lásky Otce, jenž „poslal své věčné Slovo, aby volalo nikoli spravedlivé, nýbrž hříšníky”.⁸⁾ On chce, abych ho milovala, ne, že mi mnoho, nýbrž všechno odpustil. Nečekaje, zda ho budu jako Magdalena „mnoho milovat”, dal mi poznati, že mě miloval láskou nevýslovně starostlivou, abych ho teď milovala až k šílenství.

Jak často jsem již slyšela v excerciciích i při jiných příležitostech, že se ještě nestalo, aby čistá duše více milovala než kající. Ó, jak ráda bych ta slova trestala ze lži!

Ale odchýlila jsem se tolik od vlastního vypravování, že už opravdu dobře nevím, kde jsem přestala.

Za přípravy na slavné obnovení sv. přijímání*) jsem byla zachváčena hroznou duševní nemocí – úzkostlivostí. Člověk musí znát toto mučednictví z vlastní zkušenosti, aby je dobře pochopil. Nelze mi vyjádřiti, co jsem za ta necelá dvě léta vytrpěla. Každíčká myšlenka, každý skutek mi byl pramenem úzkosti a zmatku. Teprve když jsem vše svěřila Marii, nalezla jsem klid. Ale to mě stálo mnoho. Považovalať jsem za svou povinnost sdělovati jí všecky, i nejpodivnější své myšlenky. Když jsem se takto zbavila svého břemene, požívala jsem na okamžik pokoje. Ale co nevidět byl ten tam a moje trápení začalo znova. Můj Bože, jak mnoho příležitostí jsem skýtala milé své sestře ke skutkům trpělivosti!

O prázdninách toho roku jsme ztrávily čtrnáct dní u moře. Moje dobrá, o své osiřelé neteře z Buissonnet stále tak starostlivá teta opatřila nám různá obveselení, výlety na oslíčku, lovení udicí atd. Co se týče oděvu, přímo nás rozmazlovala. Pamatuji se, že mi jednou dala bleďmodré stuhy. Přes svých dvanáct let jsem byla ještě dost dětinská, i zapletla jsem si je s radostí do vlasů. Ale hned potom se mne zmocnila taková úzkostlivost, že jsem šla až do Trou-

*) Ve Francii je zvykem, že za rok po prvním sv. přijímání přistupují děti ke stolu Páně znova slavnostním způsobem a po důkladné přípravě tří denními exerciciemi. Slavnost ta se nazývá „seconde communion“, ačkoli to nebývá snad teprve druhé sv. přijímání. Chce se jí dosíci velmi užitečného obnovení horlivosti u téžavé mládeže.

ville k svaté zpovědi a vyznávala jsem se z tohoto dětinského zalíbení, jež jsem považovala za hřích.

Za onoho pobytu jsem nabyla velice užitečné zkušenosti. Moje sestřenice Marie trpěla často migrénou. Tu se s ní teta mazlívala a dávala jí nejněžnější jména, aniž kdy obdržela jinou odpověď než slzy a stále týž náрек: „Mne bolí hlava!“ Mívala jsem též skoro denně bolesti hlavy a nikdy jsem si proto nestěžovala. Ale jednou večer se mi zachtělo Marii napodobiti. Posadila jsem se plačíc do lenošky v koutě pokoje. Hned přišla sestřenice Jana, kterou jsem měla velmi ráda a snažila se mě potěšiti. Také teta přišla a tázala se mne, proč pláče. Odpovídala jsem jako Marie: „Mne bolí hlava!“

Ale zdá se, že mi náрек málo slušel. Nikdo mi nechtěl věriti, že pláče pro bolení hlavy. Místo mazlení, jak jindy činívala, mluvila se mnou teta, jako bych byla dospělá osoba. Ba Jana mi jemně, ale s nádechem rozmrzelosti vytýkala, že jsem k tetě nebyla upřímná a neřekla jsem pravé příčiny svých slz. Myslila, že mě trápí těžká skrupule.

Tak jsem nic nepořídila a umínila jsem si pevně, že už nikdy nebudu nikoho napodobovat. Tehdy jsem porozuměla bajce o oslu a psíku. Byla jsem jako osel, který, jsa svědkem mazlení, jehož se dostávalo psíku, chtěl ho také okusit a položil své nemotorné kopyto na stůl. Ač jsem nebyla jako ubohé to zvíře odehnána bitím, přece

jsem dostala na pamětnou a to mě navždy vyléčilo z touhy obracet se na sebe pozornost.

Ale musím se vrátit k té těžké zkoušce, ke svým skrupulím. Onemocněla jsem z toho a bylo nutno vzít mě již ve třinácti letech z pensionátu. Abych svá studia dokončila, vodil mě otec několikrát týdně na hodiny k vážené dámě, jež výtečně vyučovala. Z těch hodin jsem měla dvojí užitek: množily se mé vědomosti a vzdělávala jsem se pro svět.

Pokoj, ve kterém jsem byla obklopena sešity a knihami, byl zařízen po starodávnu. Tam se také často přijímaly návštěvy. Rozmluvu vedla, pokud možno, matka mé učitelky. Přece však jsem se v takové dni učila velice málo. Zdánlivě zahloubána do svých knih, slyšela jsem přece vše, i to, co bych raději nebyla měla zvědět. Tak se kterási paní obdivovala mým krásným vlasům, jiná se tázala při loučení, kdo je ta mladá hezká dívka. Tyto poznámky, tím lichotivější pro mne, že vlastně nebyly určeny mému sluchu, na mne působily a to mi zřejmě ukázalo, jak jsem ještě plna samolásky.

Jak lituji duší, které kráčejí do zkázy! Vždyť lze tak snadno zablouditi na květnatých stezkách světa! Pro duši, jež se snaží po věcech vyšších, budou sice vždy rozkoše, jichž tento svět skýtá, smíšený s trpkostí, a chvilkové lichotky nemohou ani na okamžik utišiti nesmírných tužeb srdce. Kdyby však, opakuji to ještě jednou, nebylo bývalo mé

srdce od prvního procitnutí obráceno k Bohu a kdyby se byl na mne svět od mládí usmíval, co by se bylo ze mne stalo? Ó milená Máti, jak vděčně velebím milosrdenství Páně! Což mě podle výroku věčné Moudrosti nevyvedl Pán ze světa dříve, než jeho zloba převrátila rozum můj a než jeho klamný lesk podvedl mou duši?⁹⁾

Tehdy jsem se rozhodla, že se zasvětím nejblahoslavenější Panně zvláštním způsobem a poprosím, abych byla přijata do Mariánské družiny. Musela jsem proto dvakrát týdně docházeti do kláštera. Přiznávám se, že mě to pro mou velkou ostýchavost dost stálo. Milovala jsem sice své dobré učitelky velice a vzpomínala jsem na ně vždy s velkou vděčností. Ale jak jsem již řekla, neměla jsem jako jiné bývalé chovanky žádné zvláště oblíbené řeholnice, u níž bych i několik hodin mohla prodlíti. A tak jsem mlčky ztrávila určenou hodinu a když se nikdo o mne nestaral, odebrala jsem se do oratoře v kapli, až pro mne tatínek přišel.

Tato tichá návštěva byla mou jedinou útěchou. Což nebyl Ježíš mým jediným přítelem? Jen s ním jsem dovedla hovořiti. Rozmluvy s lidmi, byť to i byly zbožné zábavy, mou duši unavovaly. Arci, zmocnil se mne v osamělosti někdy trochu smutek. Vzpomínám si, že jsem si pak pro útěchu říkala slova krásné básně, které nás náš dobrý otec naučil: „Země je tvou lodí, ne tvým domovem.”

Už když jsem byla ještě maličká, dodávala mi tato slova vždy odvahy. I nyní, ačkoli od té doby uplynula léta, jež

zahlazují mnoho zbožných dojmů z dětství, právě obraz lodi působí na mou duši zvláštním kouzlem a pomáhá jí snášeti toto vyhnanství. – Věčná Moudrost sama praví: „Život se podobá lodi, která projíždí dmoucím se mořem, a když přejde, nezanechá její dno stopy na vlnách, jimiž se ubírala.”¹⁰⁾

Když myslím na tyto věci, ztrácí se můj pohled v nekonečnu. Připadá mi, že jsem již u břehů věčnosti. Je mi, jako bych cítila objetí Ježíšovo . . . Představuji si, že vidím přesvatou Pannu, jež mi pospíchá naproti s tatínkem i s maminkou a se čtyřmi andělíčky, mými to bratry a sestrami. Myslím si, že se už raduji z pravého, věčného rodinného života.

Ale dříve, než jsem měla okusiti klidu nebeského domova, musela jsem zde zažítí ještě nejedno bolestné rozloučení. Téhož roku, kdy jsem se stala dítkem mariánským, vzala mi blahoslavená Panna moji milovanou Marii,^{*)} jedinou oporu mé duše. Od Pavlinina odchodu byla mou jedinou rádkyní.

Jakmile jsem se dověděla o jejím úmyslu, umínila jsem si, že se nebudu na zemi oddávati žádné radosti. Nemohu ani říci, kolik slz jsem prolila. To bylo tehdy vůbec mým zvykem. Plakala jsem nejen pro věci vážné, ale i pro prapaterné. Jen několik příkladů :

^{*)} Vstoupila do karmelitského kláštera v Lisieux 15. října 1886 a obdržela jméno sestra Marie od Nejsv. Srdce.

Měla jsem velkou touhu cvičit se ve ctnosti, ale činila jsem to podivným způsobem. Nebyla jsem zvyklá sebe samu obsluhovati; Celina uklízela naši světnici, kdežto já jsem se nezabývala žádnou domácí prací. Abych vykonala přece něco bohumilého, ustlala jsem si tu a tam někdy, nebo jsem donesla domů večer Celininy květiny a bedničky se semeny, když nebyla doma. Jak jsem řekla, činila jsem to jen a jen pro Boha. Nebyla bych tedy měla nikterak toužiti, aby mi lidé děkovali. Ale bylo tomu docela jinak. Když Celina neprojevila nad mými službičkami radost i úžas, byla jsem nespokojena a ukázala jsem jí to pláčem.

Stalo-li se, že jsem někomu mimoděk ublížila, místo abych si toho nevšímal, trápila jsem se tak, že jsem onemocněla. Tím jsem svou chybu spíše zvětšovala, než napravovala. A když jsem se pak konečně začala sama uklidňovat, plakávala jsem proto, že jsem plakala.

Trápívala jsem se opravdu pro všechno. Nyní je tomu naopak. Bůh mi udělil milost, že se už ničím pomíjejícím neznepokojuji. Vzpomenu-li na minulost, oplývá srdce mé vděčností. Neboť nebem mi udělené milosti způsobily v mém nitru proměnu, že mě lze sotva poznati.

Když Marie vstoupila na Karmel a já jí už nemohla sdělovati své trampoty, obrátila jsem se k nebi. Vzáývala jsem čtyři andílky, kteří mě předešli do nebeského domova. Doufala jsem pevně, že tyto nevinné duše, které zde ne-

poznaly strachu ani bolesti, budou míti soustrast se svou sestrou, která na zemi tolik trpí. Rozmlouvala jsem s nimi dětsky prostě, připomínala jsem jim, že jsem byla jakožto nejmladší vždy hýčkaným miláčkem rodičů i sester, a kdyby byli zůstali na zemi, byli by mi jistě také prokazovali touž lásku. Že směli tak brzy vzlétnouti do nebe, není pro ně, myslím, důvodem, aby na mne zapomínali. Naopak. Poněvadž mohou čerpati z pokladů nebeských, musí mi vyprosití duševní mír na důkaz, že i tam nahoře se dovede milovat.

Odpověď tu byla zanedlouho. Brzo mou duši zaplavil blahý mír. Byla jsem tedy nejen na zemi, nýbrž i v nebi milována! Od té doby se ve mně vzrůstala zbožnost k mým zvěčnělým bratříčkům a sestřičkám. Ráda jsem se s nimi bavívala, vypravovala jsem jim o utrpeních tohoto vyhnanství a o své touze, abych brzy směla za nimi do věčné domoviny.

KAPITOLA V.

Vánoční milost. – Horlivost o spásu duší. – První kořist. Důvěrné hovory se sestrou Celinou. – Otec svoluje, aby v patnácti letech vstoupila na Karmel. – Odmitavá odpověď představeného. Návštěva u J. M. Msgra Hugonina, biskupa bayeuskeho.

Nebe mě zasypávalo milostmi, ačkoli jsem si jich nezasluhovala. Toužila jsem sice stále vroucně cvičit se ve ctnosti. Ale kolik nedokonalostí bylo v mém počínání! Moje převeliká citlivost mě činila přímo nesnesitelnou. Všecky rozumové důvody nic nepomáhaly, nemohla jsem se ošklivé té chyby zprostit.

Jak jsem tedy mohla doufati, že budu smět brzy vstoupiti na Karmel? Bylo potřebí malého divu, aby mě v okamžení posílil. Toužebně žádaný ten zázrak učinil Pán Bůh památného 25. prosince 1886. – O oněch vánocích, v požehnanou tu noc proměnilo milostné Jezulátko temnoty duše mé v proudy světla. Stav se z lásky ke mně malým a slabým, učinil mě Ježíš statečnou a silnou. Oblékl mě ve svou zbroj a od té chvíle jsem kráčela vítězství od vítězství a začala jsem takřka běžeti jako obr. Pramen mých slz vyschl a otvíral se zřídka a mnohem skrovněji.

Sdělím vám nyní, Máti má, jak jsem obdržela drahocennou milost dokonalého obrácení. Když jsem přišla z půlnoční do Buissonnet, věděla jsem, že najdu střevíce, které

jsem si postavila na krb, plné drobných dárků jako v letech útlého dětství. Je to důkazem, že se se mnou dosud zacházelo jako s malým děckem. Tatínek býval rád svědkem mého štěstí a těšilo ho poslouchati můj jásot při každém novém překvapení, jež jsem vyňala z kouzelných střevíců. Jeho radost mou ještě zvětšovala. Ale přišla hodina, ve které mě Ježíš chtěl osvoboditi od chyb dětského věku a zároveň mi chtěl odnít i jeho nevinné radosti. Dopustil, že náš milený tatíček, zvyklý hýčkat mi při každé příležitosti, projevil tentokrát jakousi nelibost. Když jsem vcházela do svého pokoje, slyšela jsem, jak praví slova, která mi probodla srdce: „Je to přece příliš dětinské překvapení pro tak velkou dívku, jako je Terezie; myslím, že to bylo naposledy.“ – Celina, znajíc neobyčejnou mou citlivost, šeptala mi: „Nechod hned dolů, počkej raději trochu, nebo budeš-li nyní před otcem dárky prohlížet, budeš velice plakat.“ – Ale Terezie nebyla už jako dříve. Ježíš její srdce proměnil.

Potlačila jsem slzy a rychle jsem sešla do jídelny. Ač mi srdce mocně bušilo, vzala jsem přece střevíce a začala jsem z nich vesele vybírat předmět za předmětem, záříc štěstím jako královna. Tatínek se smál, všecka jeho nevole zmizela a Celina myslila, že je to sen. Ale bohudík to byla blahá skutečnost; malá Terezie opět navždycky našla svoji duševní sílu, kterou kdysi v půlpátém roce ztratila.

V oné jasné noci začíná třetí oddíl mého života, nejkrásnější ze všech a milostmi nejbohatší. Ježíš, spokojuje se

s mou dobrou vůlí, vykonal v jediném okamžiku dílo, jež jsem nebyla s to provésti za mnoho let. Mohla jsem mluvit jako apoštolové: „Pane, po celou noc pracovavši, nic jsem nechtyla.”¹⁾

Ježíš byl ke mně ještě milosrdnější než ke svým učedníkům, vzal sám síť do ruky a vytáhl ji naplněnou rybami. Učinil mě rybářskou duší. Do mého srdce zavítala láska k bližním a s ní potřeba zapomínat na sebe. Od té doby jsem byla šťastna.

Jednou v neděli, když jsem ke konci mše sv. zavírala modlitební knihu, vyšinul se z ní poněkud obrázek, představující Ježíše na kříži, takže bylo viděti jen probodenou, krvácející ruku. Nevýslovný, dosud neznámý pocit otrásl mým nitrem. Srdce mé jihlo bolestí při pohledu na onu drahou krev, jež kane k zemi a nikdo se nesnaží, aby ji zachycoval. Umínala jsem si, že budu v duchu neustále prodlévat u paty kříže, abych shromažďovala nebeskou tu rosu a pak ji vylévala na duše.

Od toho dne „Žízním” umírajícího Spasitele ustavičně zaznívalo v mém srdci a rozněcovalo v něm planoucí, dosud nepoznanou horlivost. Chtěla jsem dávat Miláčkovi duše své píti. Ano, sama jsem se stravovala žízní po spáse duší a chtěla jsem stůj co stůj zachraňovati hříšníky před pekelným ohněm.

Abý mou horlivost roznítil, ukázal mi božský Mistr brzy, jak se mu má touha líbí. Slyšela jsem tehdy o velkém zlo-

činci, jménem Pranzini, který byl odsouzen k smrti pro hroznou vraždu, a protože byl nekající, bylo se proň obávat i záhuby věčné. – Tomuto neštěstí, jehož by už nebylo lze napravit, jsem však chtěla zabránit. Abych toho dosáhla, užila jsem všech duchovních prostředků, které možno vymyslet. Poněvadž jsem však znala vlastní nedostatečnost, nabízela jsem Bohu jako výkupné nekonečné zásluhy Pána našeho a poklady církve svaté.

A mám se přiznat? Byla jsem v srdci přesvědčena, že jsem vyslyšena. Abych však sobě samé dodala odvahy a na záchraně duší dále s výsledkem pracovala, prosila jsem často touto dětinnou modlitbou: „Bože můj, jsem úplně jista, že nešťastnému Pranzinimu odpustíš. Věřila bych tomu i tehdy, kdyby se nezpovídal a neprojevil ani známky lítosti; tak velice důvěřuji v nekonečné tvé milosrdenství. Ale je to můj první hříšník. Proto tě prosím o nějakou známku lítosti s jeho strany, jen mně pro útěchu!”

Modlitba má byla doslova vyslyšena. – Tatínek nám nikdy nedovoloval číst noviny, myslila jsem však, že nebudu neposlušná, přečtu-li si jen místo, jež se týkalo Pranziniho. V den po jeho popravě jsem tedy chvatně rozevřela „La Croix” a co jsem spatřila? Slzy prozradily mé vnitřní pohnutí, musila jsem se rychle vzdáliti. Pranzini kráčel na popraviště bez zpovědi, bez rozhřešení. Už ho popravit přivedl k osudnému prknu; tu se náhle obrátil, pohnut



Patnáctiletá Terezie

vyprošuje si otcovo svolení ke vstupu do kláštera

vnitřním vnuknutím, uchopil krucifix, jež mu kněz podával a třikrát políbil svaté rány . . .

Obdržela jsem tedy žádané znamení. Jak mi bylo milé! Což pak nevznikla v mém srdci žízeň po duších při pohledu na rány Ježíšovy a na jeho božskou, prolitou krev? Toužila jsem, abych dávala duším tuto nejčistší krev pítí a tak je očišťovala od jejich skvrn a rty „mého prvního dítěte“ se přitiskly na svaté rány. Jaká to odpověď! Od chvíle, kdy jsem dosáhla této nesmírné milosti, vzrůstala ve mně den ode dne touha zachraňovat duše. Bylo mi, jako by mi Ježíš – jako kdysi Samaritánce – tiše říkal: „Dej mi pítí!“²⁾ Byla to pravá výměna lásky. Nabízela jsem duším krev Kristovu a obětovala jsem je Pánu, občerstvené rosou výšin kalvarských. Doufala jsem, že takto uhasím žízeň Páně. Ale čím více jsem mu dávala pítí, tím více vzrůstala žízeň mé ubohé dušičky a tuto horoucí žízeň jsem považovala za nejvzácnější odměnu.

Brzy mě vyvedl Pán z úzkého obzoru, v němž jsem dosud žila. Rozhodný krok byl tedy učiněn. Ale ještě zbývala daleká cesta.

Duch můj, zbavený úzkostí a přílišné citlivosti, začal se rozvíjeti. Vždy jsem velice milovala vše krásné a vznešené. V té době se mne zmocnila velká vědychtivost. Nespokojila jsem se vyučováním oné učitelky, nýbrž jala jsem se sama důkladně studovat. Tím jsem získala za několik měsíců více vědomostí, než za všechna dřívější

léta studií. Ale nebyla tato horlivost jen „marnost a trápení ducha?“

Octla jsem se pro svou ohnivou povahu na nejnebezpečnějším místě svého života. Pán však na mně vykonal, co zvěstuje Ezechiel ve svém proroctví:

„Kráčel jsem mimo tebe a uzřel jsem tě a hle, byl tvůj čas, čas lásky, i rozprostřel jsem nad tebou svůj plášť. Umyl jsem tě vodou a pomazal olejem. A oblékl jsem tě pestřími rouchy a ozdobil jsem tě a vložil jsem šperky na rámě tvé. Budeš požívati pšeničné mouky a medu v hojnosti a zkrásníš a dosáhneš hodnosti královské.”³⁾

Ano, to vše pro mne Ježíš učinil! Mohla bych o každickém slově tohoto podivuhodného místa uvažovat a ukázat, že se vyplnilo k mému blahu. Ale výše uvedené milosti už o tom dostatečně svědčí. Zmíním se tedy jen o potravě, které mi božský Mistr skýtal „v hojnosti“.

Už dlouho jsem se sytila v duchovním životě „nejčistší moukou“, již obsahuje „Následování Krista“. Byla to jediná kniha, která mi prospívala, neboť tehdy jsem ještě nevěděla o pokladech, skrytých v Evangelii. Knížku tu jsem měla stále při sobě. Doma si mě proto i dobírali a častěji mi dala teta namátkou nalezenou kapitulu odříkávat zpaměti.

Když mi bylo čtrnáct let, uznal Pán Bůh, který znal moji žízeň po vědění, za nutné, přidati k „pšeničné mouce medu a oleje v hojnosti“. Tohoto medu a oleje mi dal okoušeti v pojednáních abbé Arminjona „O konci světa a o tajem-

stvích budoucího života.”*) Četba tohoto díla ponořila duši mou do rozkoší, jež nejsou z tohoto světa. Tušila a okoušela jsem napřed, co Bůh připravil těm, kdož ho milují. A když jsem spatřila, že onu věčnou odměnu nelze nikterak přirovnávat k nepatrným obětem tohoto života, nutilo mě to, abych Ježíše milovala, vášnivě milovala a dokud budu moci, lásku svou mu projevovala tisícerým způsobem.

Od vánoc se stala Celina obzvláštní důvěrnicí mých myšlenek a citů. Ježíš nás chtěl viděti, jak kráčíme společně po cestě dokonalosti a spojil naše srdce pouty mnohem silnějšími, než jsou svazky krve. Učinil nás sestrami podle duše.

Splnila se na nás slova našeho sv. Otce Jana z Kříže v jeho Duchovní písni :

„Šlépějí tvých následující, ó Miláčku můj, spějí panny lehkým krokem po cestě; dotčeny světlem, opojeny vínem vzbuzují city, plné nebeské vůně.”

Opravdu jsme následovaly šlépějí Spasitelových lehkými kroky. Žhoucí jiskry, jež rozsel do našich srdcí, vzácné opojné víno, jež nám nabídl, působily, že našim očím mizely pomíjející věci pozemské a naše rty oplývaly lahodou vespolečné lásky.

Jak ráda vzpomínám na naše tehdejší rozmluvy ! Vždy

*) Fin du monde présent et mystères de la vie future. Conférences prêchées à la cathédrale de Chambéry par l'abbé Arminjon, missionnaire apostolique. Imprimerie St.-Paul, Bar-le-Duc (Meuse).

večer, když jsme dlely na vyhlídce, ponořoval se náš zrak do tmavě modré, zlatými hvězdami poseté oblohy. Myslím, že nám tehdy byly uděleny veliké milosti. Jak „Následování Krista“ praví: „Některým se zjevují libě v obrazech a podobenstvích, jiným odhalují tajemství v jasném světle“.⁴⁾ Bůh se tedy skláněl, aby se našim duším zjevoval. Jak jemný a průsvitný byl však ten závoj! Pochybnost by byla bývala nemožná. Víra i naděje mizely už z našich duší, neboť jsme již zde nalézaly toho, jehož jsme hledaly. A když jsme ho našly, vtiskl nám políbení úst svých, aby námi už nikdo nepohrdal.⁵⁾

Tyto nebeské dojmy nezůstaly bez užitku. Cvičba ve ctnosti se mi stala milou a přirozenou. S počátku se ovšem zračil v mých rysech boj. Ale ponenáhlu se mi stalo odříkání snadné a to hned v prvním okamžiku. Vždyť Ježíš praví: „Tomu, kdo má, bude ještě více dáno, aby měl v hojnosti.“⁶⁾ Za milost věrně použitou mi dal hojně jiných. Ano, chtěl se mi sám ve sv. přijímání dávat mnohem častěji, než bych se byla odvážila doufat. Umínila jsem si, že všechna sv. přijímání, jež mi zpovědník dovolí, dobře přijmu, ale o častější nebudu prositi. Nyní bych ovšem jednala jinak, neboť jsem přesvědčena, že duše musí duchovnímu vůdci sděliti, když pociťuje velikou touhu po spojení se svým Bohem. Nesestupujeť Pán denně proto, aby prodléval ve zlatém ciboriu, nýbrž, aby našel jiné nebe, nebe našich duší, v němž je přešťasten.

Ježíš, jenž viděl mou touhu, vnukl mému zpovědníkovi, aby mi dovolil přijímati několikrát týdně. Toto dovolení, které pocházelo přímo od Něho, mne naplnilo radostí. Tehdy jsem se ještě neodvažovala mluvit o tom, co se dalo v mém nitru. Cesta, po níž jsem kráčela, byla tak jasná a vedla přímo k cíli, že jsem netoužila po jiném vůdci než po Ježíši. Přirovnávala jsem duchovní vůdce k zrcadlům, jež do duší věrně vyzařují obraz Pána našeho. Ale myslila jsem, že Bůh u mne nechce míti prostředníka, nýbrž sám na mne působí.

Věnuje-li zahradník některému plodu zvláštní péči, nečiní tak jistě proto, aby jej nechal viset na stromku, nýbrž aby ho použil k bohaté hostině. Podobně pečoval Ježíš o svou květinu. Vždyť ve mně mělo zvítěziti milosrdenství toho, jenž ve dnech svého pozemského života zvolal: „Chválím tě, Otče nebeský, žes tyto věci skryl moudrým a opatrným, a zjevil je maličkým.”⁷⁾ Poněvadž jsem byla slabá a malá, sklonil se ke mně a vlídně mě učil tajemstvím své lásky. Tak praví sv. Jan z Kříže v básni o „Vystupování na horu Karmel” :

„Neměl jsem na cestě vůdce ni světla, a přece mi v srdci zářilo slunce jasnější, než když v poledne pronikne mraky ; vede mě jistě v lásce a slasti k Němu, jenž na mne čeká a jenž mne dobře zná.”

Místem, kde jsem ho chtěla nalézt, byl Karmel. Dříve však „než jsem směla odpočinouti ve stínu toho, jehož duše

má milovala'',⁸⁾ musela jsem ještě mnoho vytrpěti. Ale volání shůry se stávalo tak usilovným, že bych byla šla ohněm abych Pánu vyhověla.

Jen jedna, jediná duše mě posilovala v mém povolání. Byla to má milá Pavlina. Srdce mé nalézalo v jejím věrnou ozvěnu. Bez ní bych jistě nikdy nebyla dospěla k požehnanému pobřeží, kde ona byla přijata už před pěti lety.

Ano, už pět let jsem byla odloučena od Vás, milená Máti. Myslíla jsem, že jste pro mne ztracena; a právě tehdy, ve chvíli zkoušky, to byla Vaše ruka, jež mi ukázala cestu, po které mám kráčet. Potřebovala jsem takové útěchy, neboť mé návštěvy v hovorně se mi stávaly trapnější a trapnější. Vždyť jsem se nemohla zmíniti o své touze vstoupiti na Karmel, abych nevzbudila odpor. Marie mě považovala za příliš mladou a snažila se ze všech sil, aby mé plány zmařila. Od začátku jsem měla jen potíže, i neodvažovala jsem se Celině něco říci a trpěla jsem pro toto mlčení velice . . . Byloť mi tak těžké něco před ní skrývati. Tato milá sestra zvěděla však brzy o mém rozhodnutí. Daleka toho, aby mě od něho odvracela, přinesla tu oběť s podivuhodnou statečností. Poněvadž si též přála státi se řeholnicí, měla právo, aby první učinila tento krok. Ale jako kdysi mučedníci líbali na rozloučenou ty, kteří byli první vedeni do arény, tak mi i ona ponechala přednost, ba, zajímala se tak o všechna má utrpení, jako kdyby šlo o její povolání.

Od Celiny jsem se tedy neměla čeho obávati. Ale jak jsem

měla sdělit své plány otci? Jak jsem mu mohla napovědět, že se jeho princeznička chce od něho odloučit, když teprve nedávno daroval Pánu obě nejstarší dcery? Mimo to byl toho roku stížen dosti povážlivým ochrnutím. Zotavil se z něho sice rychle, ale přece nám zůstaly těžké starosti, jak bude dále.

Ó, kolik jsem uvnitř probojovala, než jsem s ním promluvila! A přece jsem se k tomu musela odhodlat, neboť mi bylo skoro půlpatnácti roku. Do krásného Štědrého dne bylo něco přes šest měsíců. Byla jsem však rozhodnuta, že vstoupím na Karmel právě v tu hodinu, kdy jsem před rokem obdržela milost obrácení.

K onomu důležitému sdělení jsem si vybrala svatodušní svátky. Celičký den jsem vzývala Ducha sv. za osvětlení a zapřísahala jsem apoštoly, aby se za mne přimlouvali a vnukli mi vhodná slova. Což také nebylo jejich povinností, aby pomohli nesmělému dítěti, jež Pán určil k tomu, aby se modlitbou a obětí stalo apoštolem apoštolů?

Když jsme odpoledne přišli z nešpor, naskytla se mi toužebně očekávaná příležitost. Tatínek se posadil v zahradě. Se sepiatýma rukama pozoroval velebnou přírodu. Zapadající slunce ozlacovalo posledními zářnými paprsky vrcholky vysokých stromů a ptáčci šveholili večerní svou píseň.

Jeho krásná tvář měla výraz nadpřirozený. Cítila jsem, že jeho srdce je klidné. Usedla jsem mlčky vedle něho, majíc oči plné slz. Pozoroval mě s nevýslovnou něžností. Pode-

přela jsem si hlavu o jeho rameno a on pravil : „Co pak ti je, má princezničko? Ulev svému srdci!“ Potom vstal, jako by chtěl zakrýti vlastní pohnutí a tiskna mě k srdci, začal se procházeti sem a tam.

I jala jsem se, plačíc, mluvit o Karmelu, o své touze, abych tam mohla brzy vstoupiti. Tu plakal i on. Neřekl mi však ani slova, které by mě bylo mělo od povolání odvracet. Jen prostě poukázal na to, že jsem příliš mladá, abych činila tak vážné rozhodnutí. Poněvadž jsem však zůstala pevná a dobře jsem svou věc hájila, byla brzy šlechetná a přímá povaha našeho nedostižného otce přemožena. Procházeli jsme se ještě dlouho. Srdce mé bylo zbaveno tíže a také otec neprolil už ani slzy. Mluvil se mnou jako světec. Potom šel k nízké zdi a ukázal mi bílé, liliím podobné květiny. Utrhl jednu, dal mi ji a upozornil mě, jak pečlivě se o ni Pán až do dneška staral a jí rozkvésti dal.

Bylo mi při tom, jako bych slyšela vlastní životopis, tak si byly květinka a malá Terezie podobny. Přijala jsem onu květinu jako relikvii a zpozorovala jsem, že ji otec vyňal ze země i s kořeny, nepoškodiv jich. Zdálo se, že je určena k tomu, aby dále žila v jiné, úrodnější půdě. Úplně totéž učinil se mnou můj milý tatíček, když mi dovolil, abych zaměnila rozkošné údolí, jeviště svých prvních dětských kroků, s horou Karmel.

Přilepila jsem svou bílou květinu na obrázek Panny Marie Vítězné. Blahoslavená Panna se na ni usmívá a Ježí-

šek jako by ji držel v ruce. Je tam dosud, ale stonek je blízko kořene ulomen. Asi mi tím chce Pán Bůh dáti na srozuměnou, že také pouta své květiny brzy rozváže a na zemi jí odkvésti nedá.

Když jsem obdržela svolení otcovo, myslila jsem, že budu moci spěti na Karmel bez překážky. Ale sotva jsem sdělila i strýci tuto záležitost svého srdce, prohlásil, že vstoupení do tak přísného řádu v patnácti letech mu připadá jako pohrdání vši lidskou opatrností, že dovoliti dítěti, aby na se vzalo takový způsob života, znamená škoditi řeholnímu stavu. Připojil, že, co se jeho týče, bude odpírati ze všech sil. Je prý potřebí zázraku, aby svůj úmysl změnil.

Viděla jsem, že by nic neprospeklo, kdybych uváděla své důvody, i odešla jsem se srdcem plným hořkosti. Jedinou mou útěchou byla modlitba; snažně a vroucně jsem prosila Ježíše, aby onen div vykonal, neboť byl cenou, za kterou jediné jsem mohla následovat jeho volání. Tak uplynul drahý čas. Zdálo se, že strýc na naši rozmluvu úplně zapomněl. Teprve později jsem se dověděla, jak velice se se mnou zabýval.

Dříve než božský Mistr seslal do mé duše paprsek naděje, dopustil na mne jiné mučednictví. Trvalo tři dni. Jak dobře jsem tu porozuměla bolesti blahoslavené Panny a sv. Josefa, když hledali dítě Ježíše v ulicích jerusalemských. Byla jsem jako v hrozné pustině, nebo spíše se má duše podobala loďce, která je bez kormidelníka vydána na pospas bouř-

livým vlnám. Věděla jsem sice, že Ježíš je tu a dřímá v mé loďce. Ale jak jsem ho mohla spatřiti v tak temné noci? Kdyby se bouře rozpoutala úplně, tu by snad blesk pronikl mračna a ačkoli je strašlivým světlem, přece bych – třebaš jen na okamžik – zahlédla Miláčka své duše.

Ale to ne; byla noc, hluboká, temná noc, úplná opuštěnost, pravý smrtelný zápas. Cítila jsem se opuštěnou jako božský Spasitel na hoře Olivové a nenalézala jsem nikde útěchy, v nebi ani na zemi. Příroda jako by truchlila se mnou; po ty tři dny se slunce ani neukázalo a přšelo, jen se lilo. Zpozorovala jsem, že při všech událostech mého života bývala příroda obrazem mé duše. Když jsem plakala, plakalo nebe se mnou; jestliže jsem se radovala, bývala i obloha modrá a bez mraků.

Čtvrtého dne, bylo to v sobotu, jsem navštívila strýce. K mému převelikému úžasu byl ohledně mne celý změněn. Odvedl mě ihned do své pracovny, ačkoliv jsem nikterak neprojevila, že bych si tak přála. Tam mi nejprve začal jemně vytýkati mé zdržlivé chování k němu. Pravil dále, že už nepotřebuje zázraku. Prosilť Boha, aby mu vnukl, co je správné a byl vyslyšen. Ani jsem ho nepoznávala. Objal mě otcovsky něžně, a dojat připojil: „Jdi v pokoji, mé milé dítě! Jsi Pánem obzvláště milovaná květinka. Chce si tě utrhnout – a já nebudu odporovati.”

S jakou radostí jsem nastoupila cestu do Buissonnet! Bylo jasno, mraky se rozprchly. Také v duši mé pominula

noc. Ježíš procitl a vrátil mi radost. Už jsem neslyšela hukotu vln. Místo bouře zkoušky napínal mé plachty tichounký vánek. Myslíla jsem, že jsem v přístavu. Ale ještě nejedna nepohoda se snesla, takže jsem se někdy obávala, že budu bez záchrany zahnána od žádoucího břehu.

Když i strýc souhlasil, zvěděla jsem od Vás, Máti moje, že karmelský dp. superior mi nedovolí, abych vstoupila před jednadvacátým rokem. Na odpor s této strany nikdo nepomyslel, a přece byl ze všech nejdůležitější a téměř nepřekonatelný. – Nepozbývajíc odvahy, odebrala jsem se s otcem k němu a přednesla jsem mu své přání. Přijal mě však velice chladně a nic nemohlo změnit jeho rozhodnutí. Konečně jsme se rozloučili. Jeho posledním slovem bylo rozhodné „Nikoli“. Ale pak připojil: „Jsem však jenom zástupcem biskupovým. Kdyby on dovolil, abyste vstoupila, neměl bych nic proti tomu.“

Když jsme odcházeli z fary, přšelo, jen se lilo. Ach, tak i na obloze duše mé vystoupily černé mraky. Tatínek nevěděl už, jak by mě potěšil. Slíbil mi, že, budu-li si přát, doprovodí mě do Bayeux a to jsem též vděčně přijala.

Bylo ještě mnoho příhod, než jsme se mohli vydati na cestu. Navenek se můj život nezměnil. Studovala jsem a hlavně jsem pokračovala v lásce Boží. Někdy jsem bývala jako vytržena, mívala jsem opravdu návaly lásky.

Jednou večer nevědouc, jak bych Ježíši vyjádřila svou lásku a vroucí touhu, aby byl všude ctěn a milován, vzpo-

mněla jsem si s bolestí, že z hlubin pekelných nikdy k Bohu nestoupá projev lásky. Izvolala jsem : „Byla bych ráda spoutána na tom místě trápení a urážení Boha, jen aby také tam byl Bůh věčně milován!“ Ovšem, nebylo by to nikdy k Boží oslavě, neboť on nechce nic jiného, než naše štěstí. Ale když člověk miluje, nutká ho to, aby říkal tisíce pošetilostí. Když jsem tedy tak mluvila, nechtěla jsem nikterak říci, že netoužím po nebi; ale mým nebem byla právě láska. V jejím žáru jsem cítila, že mne nemůže nic odloučiti od předmětu mé lásky.

Pán mi tedy poskytl útěchy, že jsem se naučila lépe znáti dětské duše. Stalo se to takto : Po dobu nemoci jisté chudé matky jsem se hodně starala o její dvě děti, z nichž staršímu nebylo ještě šest let. Působilo mi opravdu radost, když jsem viděla, jak prostě věří všemu, co jim řeknu. Křest sv. vštěpuje zajisté do duší velmi mohutné zárodky ctností, když už u dětí naděje na budoucí dobré věci stačí, aby je učinila ochotnými k obětem. Když jsem chtěla, aby obě moje dívky byly opravdu snášlivé, neslíbila jsem jim snad hračky nebo cukrovinky; raději jsem jim vypravovala o věčné odměně, kterou Ježíšek chystá hodným dětem. Starší, jejíž duch se už začal rozvíjeti, pohlížela na mne záříc radostí a začala se mne roztomile vyptávat na Ježíška a na jeho krásné nebe. Plna nadšení mi potom slíbila, že sestřičce vždy ustoupí a připojí, že nikdy nezapomene na naučení „velké slečny“, jak mě nazývala.

Když jsem pozorovala nevinné ty duše, připadaly mi jako měkký vosk, který každý dojem přijímá, zlého – bohužel – právě tak jako dobrého. Tu jsem porozuměla slovu Ježíšovu: „Tomu, kdo pohorší jedno z těchto maličkých, jež ve mne věří, bylo by lépe, kdyby byl pohroužen do hlubokosti mořské.”⁹⁾ Ó, jak mnoho duší by dospělo k velké svatosti, jen kdyby k ní byly od počátku správně vedeny!

Vím, že Bůh nepotřebuje nikoho, aby konal dílo posvěcení v duších. Ale jako dovednému zahradníkovi ponechává, aby pěstoval útlé a vzácné rostliny a uděluje mu k tomu potřebných vědomostí, sobě pak ponechává dávati úrodnost: tak chce i při božském díle vzdělávání a výchovy duší být podporován. Co by se stalo, kdyby neobratný zahradník své stromy správně nerouboval a nešlechtil, kdyby, neznaje jejich přirozenosti, chtěl, aby na př. broskev plodila růže?

Tu mi napadá, že jsem jednou měla mezi svými ptáky čížka, který úchvatně zpíval. Měla jsem také konopku, o kterou jsem zvláště pečovala, protože jsem ji dostala docela maličkou, teprv z vajíčka vylíhlou. Tento ubohý zajateček, který byl oloupen o vyučování zpěvu starými a který po celý den nic jiného neslyšel než klokotání a trylky čížkovy, pokusil se ho jednoho krásného dne napodobiti. Obtížný to podnik pro konopku! Bylo rozkošné sledovati namáhání ubohého zvířátka, jehož jemný hlásek se tak těžko přizpůsoboval klokotavým zvukům mistrovým. Ale

k mému velikému úžasu dosáhl svého cíle. Jeho zpěv se úplně podobal čížkovu.

Ó Máti má, Vy víte, čím zvuky mne vábily. A nyní doufám i přes svou ubohost, že budu jednou věčně směti zpívat onu píseň lásky, jejíž líbezné tóny jsem zde tak často slýchala.

Ale kam jsem zašla! To vzpomínky mě zavedly tak daleko. Nyní tedy budu pokračovat v dějinách svého povolání.

Dne 31. října 1887 jsem odcestovala sama s otcem do Bayeux. Srdce mé bylo plno naděje, přece však i rozrušeno pomyšlením, že se mám objeviti před nejdůstojnějším panem biskupem. Po prvé v životě jsem konala návštěvu bez sester, a to u biskupa. Až dosud jsem jen odpovídala na dané otázky. Nyní jsem měla líčit a vykládat, proč prosím, abych směla vstoupit na Karmel a tak podati důkaz pevnosti svého povolání.

Jak mi bylo těžko přemoci svou ostýchavost! Ó, jak je pravdivé, že „láska neříká, že nemůže, neboť všechno jest jí možno, všechno dovoleno”.¹⁰⁾ Opravdu mi mohla jen láska k Ježíši dáti síly, abych přemohla tuto obtíž i všechny další, neboť jsem si musela své štěstí vykoupiti za cenu velkých zkoušek. Dnes se mi ovšem zdá, že se mi ho dostalo lehce. Byla bych ochotna snášeti tisíckrát větší trpkosti, abych ho dosáhla, kdyby už nebylo mým.

Když jsme přišli do biskupského paláce, jako by se otevřely průduchy nebeské. Nejdůstojnější pan generální vi-

kář pan abbé Reverony, jenž nám sám určil den k této cestě, byl sice nanejvýš laskav, přece však trochu překvapen. Když zpozoroval, že mám oči plné slz, pravil: „Ó, vidím perly! Jeho Biskupské Milosti jich však neukazujte!”

Prošli jsme pak velkou přijímací síní. Připadala jsem si při tom jako mravenček a tázala jsem se, zda se odvážím mluvit. Nejdůstojnější pan biskup se právě procházel se dvěma kněžími v sloupové síni. Viděla jsem, jak s ním generální vikář promluvil několik slov. Potom s ním šel zpět do místnosti, v níž jsme čekali. Tam před kamny, v nichž jasně plápolal oheň, stály tři obrovské lenošky.

Když biskup vstoupil, poklekli jsme, abychom přijali požehnání. Potom nás Jeho Milost vyzval, abychom se posadili. Pan Reverony mi nabídl prostřední křeslo. Odmítla jsem zdvořile, ale on neustoupil, prý mám ukázat, zda umím poslouchati. Tu jsem se bez zdráhání posadila a k svému zahanbení jsem viděla, jak on sám si vzal obyčejnou židli, kdežto já jsem téměř mizela v obrovské lenošce. Bylyť by v ní pohodlně seděly čtyři osoby mého rázu a pohodlněji než já, neboť mně nebylo nikterak dobře. – Doufala jsem, že se tatínek ujme slova. On však vybídl mne, abych vyložila účel naší návštěvy. Začala jsem tedy se vši pohotovou výmluvností, ačkoliv jsem si byla dobře vědoma, že jedinké slovo pana superiora by mi více prospělo, než veškery mé důvody. Poněvadž byl tolik proti mému vstoupení, nemluvil nijak v můj prospěch.

Nejdůstojnější pan biskup se mne tázal, zdali již dlouho toužím po Karmelu. – „Ó ano, Biskupská Milosti, velmi dlouho.“ „Nebude to jistě déle než patnáct let,“ podotkl s úsměvem generální vikář. „To je pravda,“ odvětila jsem, „ale mnoho by se nemohlo odečísti. Přejiť si již od třetího roku zasvětit se Bohu.“ Pan biskup myslil, že se mému otci zavděčí, vyloží-li mi, že musím ještě nějaký čas zůstat doma. Ale jak vznešený ten pán užasl a se vzdělal, když se otec jal zastávati mých plánů. Ve své dobrotě dodal, že chceme s diecéšní poutnickou výpravou cestovati do Říma a že jistě nebudu váhat mluvit se Svatým Otcem, neobdrží-li dříve žádaného dovolení.

Než se mohlo pronést rozhodnutí, bylo nutno ještě promluvíti s nejdůstojnějším panem superiorem. Pro mne nebylo nic trapnějšího. Znalat jsem jeho pevný a rozhodný odpor. Nedbajíc na napomenutí abbé Reveronyho, nejen že jsem před jeho Biskupskou Milostí své diamanty ukázala, nýbrž přímo mu je darovala.

„Ještě není vše ztraceno, moje maličká,“ pravil. „Ale jsem velice rád, že nyní nastoupíte s otcem cestu do Říma; to vaše povolání upevní. Spíše byste se měla radovat než plakat. Ostatně pojedu příští týden do Lisieux, promluvíím s panem superiorem a v Italii obdržíte mou odpověď.“

Jeho Biskupská Milost vedl nás potom do zahrady. Velice ho zajímalo, když mu otec vypravoval, že jsem si dnes po prvé upravila účes, abych vypadala starší. Nevypravoval

toho opravdu nadarmo. Jak jsem se dověděla, nemluví nejdůstojnější pan biskup s nikým o „své dceruše“, aby mu nevypravoval tu historii o vlasech. Přiznávám se, že by mi bylo bývalo milejší, kdyby se o tom nebyl nikdo dověděl. – Pan generální vikář nás doprovázel až k bráně. Privil, že dosud nikdy neviděl, aby otec tak ochotně dával své dítě Pánu, jako ono samo se mu obětuje.

Vraceli jsme se tedy do Lisieux s nepořízenou. Zdálo se, že je vše ztraceno. Čím více jsem se blížila k cíli, tím se mé záležitosti stávaly spleťtější. Ale na dně duše mé byl hluboký klid, vždyť jsem hledala jen vůli Boží.

KAPITOLA VI.

Cesta do Říma. – Audience u Lva XIII. – Odpověď biskupa bayeuskeho. – Tříměsíční čekání.

Za tři dni po cestě do Bayeux jsem měla nastoupit cestu mnohem delší, pout do věčného města. Ukázala mi marnost všeho pomíjejícího. A přece jsem viděla velkolepé pomníky, pozorovala jsem náboženská a historická umělecká díla, a zvláště: nohy mé se dotýkaly téže půdy, po níž kráčivali sv. apoštolové, jež pila krev mučedníků. Duše má se šířila stykem s tak vznešenými věcmi.

Jsem velice ráda, že jsem byla v Římě, chápu však též

velmi dobře ty, kdož se domnívali, že otec podnikl tuto cestu, aby mé myšlenky odvrátil od řeholního života. Zajiště bylo dosti podnětů, aby méně pevným povoláním otřásl.

Především jsme se octly, Celina a já, uprostřed vznešeného světa, neboť ona poutnická výprava se skládala téměř jen z jeho příslušníků. Ale všechny ty šlechtické tituly nebyly s to, aby nás zaslepily; připadaly nám jako prchavý dým. Porozuměla jsem slovům „Následování Krista“: „Nestarej se o stín slavného jména!“¹⁾

Poznala jsem, že pravá velikost není ve jméně, nýbrž je v duši.

Už prorok praví, že Pán dá svým vyvoleným jiné jméno.²⁾ A u sv. Jana čteme: „Tomu, kdo zvítězí, dám mannu skrytou a dám mu kamének bílý a na kaménku napsané jméno nové, jehož nezná nikdo leč ten, kdo je přijímá.“³⁾ V nebi se tedy dozvíme své šlechtické tituly. Tam každý dostane od Boha chválu, jaké zaslouží.⁴⁾ Kdo chtěl být zde na zemi pro Krista nejchudší a nejméně znám, bude v království nebeském první a největší.

Druhá zkušenost, již jsem nabyla, se týká kněží. Do té doby jsem nechápala hlavního účelu řádu karmelského. Modlit se za hříšníky, to mě plnilo nadšením. Ale modlit se za kněží, jejichž duše mi připadaly čisté jako křišťál, to se mi zdálo podivné. Ó, v Itálii jsem porozuměla svému povolání! Poznání tak užitečné stálo jistě za tak dalekou cestu.

Po celý měsíc jsem se setkávala s mnoha svatými kněžími, i viděla jsem, že ačkoliv je jejich vznešená důstojnost povznáší nad kůry andělské, přece jen zůstávají slabými, křehkými lidmi. Když je tedy na hodných, svědomitých kněžích, které Ježíš nazývá solí země, patrně, že potřebují modlitby, co jest si teprv mysliti o vlažných? Což také Ježíš neřekl: „Když pak sůl pozbyla síly, čím bude soleno?“⁵⁾

Ó Máti má, jak je naše povolání krásné! My karmelitky máme zachovávat sůl zemi. Obětujeme své modlitby a oběti za apoštoly Páně. Když se snaží, aby slovem i příkladem získávali duše našich bratří evangeliu, máme jim samým prokazovat služby apoštolské. Jak vznešená to úloha! Ale musím přestat. Cítím, že bych s tímto předmětem nebyla nikdy hotova.

Budu Vám nyní, Máti má, vyprávěti podrobnosti o naší cestě.

Čtvrtého listopadu jsme ve tři hodiny ráno jeli na nádraží tmavými ještě ulicemi Lisieux. Duši mou plnily různé pocity. Cítilať jsem, že jdu vstříc věcem neznámým a věděla jsem, že mě očekává něco velkého.

V Paříži nám papá ukázal všechny památnosti. Mne však zajímala jen jediná: Panna Maria Vítězná. Nelze mi vyjádřiti, co jsem cítila v její svatyni. Dostalo se mi tam podobných milostí jako v den prvního sv. přijímání. Oplývala jsem štěstím a pokojem. Nejblahoslavenější Panna mi tam zřejmě pravila, že ona to byla, jež se na mne usmála

a mne uzdravila. Jak vroucně jsem ji prosila, aby mne stále ochraňovala, pomáhala mi uskutečniti můj sen a skryla mě pod svůj panenský plášť.

Věděla jsem dobře, že mě na té cestě potká leccos, co by mě mohlo znepokojovali. Neznala jsem zlého a bála jsem se, abych ho neobjevila. Nenabyla jsem ještě zkušenosti, že čistým je všechno čisté,⁶⁾ že prostá, upřímná duše nikde zla nenalézá. Vždyť není v neživých věcech, nýbrž v nečistém srdci. Prosila jsem také sv. Josefa, aby nade mnou bděl. Od dětství jsem spojovala lásku k nejsvětější Panně s úctou k němu. Denně jsem se modlívala povzdech: „Ó sv. Josefe, otče a ochránce panen!“ A tak jsem cítila, že jsem dobře chráněna.

Když jsme se v basilice na Montmartru zasvětili nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu, opustili jsme 7. listopadu Paříž. Jednotlivé oddíly se pak odevzdaly pod ochranu některého světce. Vybírali se patronové kněží, kteří byli v tom oddělení, nebo patronové jejich osady.

Tu jsme však uslyšeli, jak je naše oddělení přede všemi poutníky pojmenováno podle „sv. Martina“. Tatínek byl touto něžnou pozorností velice dojat a ihned poděkoval vůdci výpravy, Msgr Legoux, generálnímu vikáři z Coustances. Odtud říkali někteří poutníci otci už jen pan Svatý Martin.

Pan abbé Reverony dával bedlivě pozor na veškeré mé jednání. Viděla jsem z dálky, jak mě pozoroval. Když jsem

u stolu neseděla naproti němu, dovedl nalézt prostředek a cestu, že se tak nachýlil, aby mě viděl a slyšel. Myslím, že byl se svým zkoumáním spokojen, neboť na konci cesty se zdálo, že je mi nakloněn. Pravím na konci cesty, neboť v Římě byl dalek toho, aby vystoupil jako můj přímluvce.

Než jsme dospěli k cíli své pouti, projeli jsme Švýcarskem s jeho vysokými horami, jejichž zasněžené vrcholy se ztrácejí v oblacích, s jeho vodopády a hlubokými údolími, plnými obrovských kapradin a růžového vřesu.

Milovaná Máti, jak dobře bylo mé duši, pozorující tu krásu, tak marnotratně na přírodu vyлитou! Jak tím byla povznášena k tomu, jemuž se líbilo vytvořit takové divy na místě vyhnanství, které má trvati jenom jeden den!

Brzy stoupala dráha až k vrcholům hor a u našich nohou zely propasti, jejichž hloubky nelze okem postihnouti, jako by nás chtěly pohltnouti. Pak zase vedla půvabnými výsokými s rozkošnými švýcarskými domky a se štíhlou kostelní věží, přes niž tiše pluly jemné obláčky. A tam se objevilo širé, zamklé jezero a modř jeho vln se mísila s purpurem zapadajícího slunce.

Jak mám vylíčit své dojmy z tak poetického, z tak velebného divadla? Bylo to jako předtucha divů v nebi. Řeholní život se mi objevil tak, jak je, se svou závislostí, se svými malými, den co den nepozorovaně přinášenými oběťmi. Pochopila jsem, jak je snadno zaměstnávat se sebou a zapomenout na vznešený účel svého povolání a řekla jsem

si: „Později, v hodině zkoušky, až budu jako zajatkyně Karmelu vídati jen kousíček oblohy, chci si připomínat dnešní den. Ta představa mi dodá statečnosti. Vzpomenu-li na velikost a moc Boží, nebudu se už trápit pro své malicherné zájmy, nýbrž budu milovat jen jeho a nebudu tak nešťastna, abych se pověsila na stéblo slámy, když mé srdce nyní poněkud tuší, co Bůh připravil těm, kdož ho milují.”

Když jsem se nadívala na mistrovská díla Boží, směla jsem se obdivovat i těm, která vytvořili jeho tvorové. První město italské, jež jsme navštívili, byl Milán. Zvláštní pozornost jsme věnovali jeho dómu z bílého mramoru s tolika sochami, že by jich bylo dosti, aby vytvořily národ.

Celina a já jsme nedbaly úzkostlivých dam, které si už na prvním oddíle schodů zakrývaly obličej rukama, a šly jsme za nejodvážnějšími poutníky až k poslednímu zvonu; tu jsme byly odměněny radostnou podívanou, že jsme zřely celý Milán u svých nohou. Jeho obyvatelé vypadali jako mravečkové. Sestoupivše se svého podstavce, začali jsme s projíždkami v povozech; konali jsme je po celý měsíc a to mě navždy vyléčilo z touhy pohybovat se bez únavy.

Campo Santo nás nadchlo. Jeho sochy z bílého mramoru, kterým jako by bylo dláto umělcovo život vlilo, jsou po širém světě mrtvých roztroušeny s jakousi nedbalostí, což není bez původu. Člověka to téměř ponouká, aby potěšil

alegorické postavy, jimiž je obklopen. Výraz jejich bolesti je tak pravdivý a tak odevzdaně křesťanský. A jaká jsou to mistrovská díla! Zde vidět dítě, jak sype květiny na otcův hrob. Zapomínáme na tíži mramoru, zdá se nám, že něžné květy vyklouznou z ruky chlapcovy. Jinde jako by lehké závoje vdov a stuhy, zdobící dívky, vlály ve větru.

Nenalézali jsme dosti slov, abychom vyjádřili svůj obdiv, když tu nějaký starý Francouz, jenž stále chodil s námi a asi litoval, že nemohl sdíletí našich citů, mrzutě pravil: „Jsou přece tihle Francouzové nadšenci!“ Myslím, že by ten ubohý pán byl měl raději zůstat doma. Neměť ze své cesty radosti, jen nářky vycházely z jeho úst. Byl nespokojen s mřstí, s hostinci, s lidmi, zkrátka se vším.

Tatínek, jenž měl zcela opačnou povahu než jeho nezdvorný soused a byl v jakýchkoli poměrech spokojen, snažil se ho častěji rozveseliti. Nabízel mu ve vlaku i jinde své místo, upozorňoval ho s obvyklou svou velkodušností na dobrou stránku věcí – ale nadarmo. Jaká to zajímavá studie, když se člověk chystá opustit svět!

V Benátkách se obraz úplně změnil. Místo velkoměstského hluku slyšeti tam jen volání gondolierů a šplouchání vln při úderu vesel. Toto město má sice svůj půvab, ale je smutné. I dožecí palác přes všecku svou nádheru působí bolestným dojmem. Už dávno se pod vysokými klenbami nerozléhá hlas dožů, kteří v místnostech, jež jsme navštívili, vynášeli rozsudek nad životem a smrtí. Dotrpěli i ne-

šťastní odsouzenci, kteří byli zaživa pohřbeni v ponurých sklepeních.

Když jsme přišli do hrozných těch žalářů, myslila jsem, že jsem se octla v dobách mučedníků. S radostí bych si byla temná ta místa zvolila za obydlí, abych vyznala svou víru. Ale průvodcův hlas mě brzy vyrušil z mého snění. Pak jsme přešli most vzdechů, jenž má jméno od povzdechů odlehčení, jež vydávali ubozí vězňové, když viděli, že jsou zbaveni hrůz podzemních kobek, nad něž byla smrt lepší.

Když jsme se rozloučili s Benátkami, uctili jsme v Padově jazyk sv. Antonína a v Boloni tělo sv. Kateřiny, jejíž obličej má dosud stopu polibku, jež jí vtisklo Jezulátko.

Jak jsem byla ráda, když jsme nastoupili cestu do Loreta. Jak pěkné místo si nejsvětější Panna vyvolila pro svůj požehnaný domek! Všecko je tam chudé, prosté, neumělkované. Tamní ženy si zachovaly pěkný italský кроj a nepřijaly – jako v jiných městech – módu pařížskou. Loreto mě opravdu uchvátilo.

Co mám říci o svatém domku? Zmocnilo se mne hluboké pohnutí, když jsem dlela pod touž střechou jako kdysi sv. Rodina, když jsem se dívala na stěny, na nichž spočíval zrak Páně, když jsem kráčela po podlaze, skropené potem sv. Josefa a byla v prostoru, kde Maria nosila Ježíška ve svém panenském lůně a pak jej chovávala v náručí. Spatřila jsem světničku, místo zvěstování a položila jsem svůj růženec do misky Ježíškovy. Jak rozmilé to vzpomínky!

Ale nejvíce nás potěšilo, že jsme Ježíše v jeho domě přijaly a tak jsme se na téměř místě, jež poctil svou božskou přítomností, staly jeho živými chrámy. Podle římského ritu se Nejsvětější Svátost přechovává v každém kostele jen na jednom oltáři a jen tam se také podává sv. přijímání. V Loretu je ten oltář v basilice, v níž je sv. domek uzavřen jako vzácný diamant v mramorové skřínce. To však nebylo podle našeho přání. Nechtěly jsme chléb andělský přijmout ve skřínce, nýbrž v samém diamantu. Tatínek se s obvyklou mírností připojil k poutníkům, kdežto jeho méně poddajné dcery se odebraly do Santa Casa.

Kterýsi kněz, mající zvláštní dovolení, se právě chystal ke mši svaté. Svěřily jsme mu, po čem toužíme. Dobrý ten pán ihned požádal o dvě malé hostie a položil si je na patěnu. Můžete si, milá Máti, představit, jak slastné to bylo přijímání! Slovy toho nelze vylicíti. Což teprve, až budeme v příbytku nebeského Krále účastni věčného přijímání. Tam bude naše štěstí bez konce, nebude ho zatemňovati bolest rozloučení. Nebude už třeba, jak jsme my činily, kradmo oškrabávat stěny, posvěcené přítomností Boha. Neboť pak bude jeho dům naším na věky.

Svůj pozemský dům nám nechce darovati. Spokojuje se tím, že nám jej ukazuje, aby nás učil chudobě a skrytému životu. Obydlí, jež nám připravuje, je palác jeho velebnosti. Tam ho už nebudeme viděti v podobě dítěte ani pod rouškou chleba, nýbrž tak, jak je, v lesku jeho nekonečné velebnosti.

Nyní budu vyprávět o Římu, o tom Římu, kde jsem doufala dosíci útěchy, a kde jsem našla kříž. Když jsme tam přijeli, byla noc. Spala jsem a vzbudilo mě volání průvodčího, jež poutníci nadšeně opakovali: „Roma, Roma!“ Nebyl to sen. Byla jsem v Římě.

První a pozitivní snad nejbohatší den jsme strávili vně města. Tam si všechny památky zachovaly starobylý ráz. Ve středu města by člověk pro hotely a výkladní skříně myslil, že je v Paříži.

Na onu vyjížďku do římské Kampaně zvláště ráda vzpomínám. Nejsem s to vylíčiti, jaké dojmy mnou zachvívaly, když jsem spatřila koloseum. Tak jsem ji tedy konečně viděla, tu arénu, v níž tolik mučedníků prolilo svou krev pro Ježíše! Už jsem chtěla zlíbatl půdu, posvěcenou jejich slavnými boji. Ale ach! Jaké zklamání! Poněvadž se půda zvýšila, je pravá aréna skoro o 8 m hlouběji. Protože se tam vykopává, je uprostřed jen rumiště. Závora zabraňuje přístupu. Ostatně se nikdo do těch nebezpečných zřícenin neodvážil.

Měla jsem tedy být v Římě a nesestoupit do kolosea? Ne, to nemohlo být! Už jsem neposlouchala výkladů průvodcových, zaměstnávala jsem se jedinou myšlenkou: Dolů, do arény!

Sv. evangelium vypráví, že Magdalena zůstala u hrobu a naklánějíc se, aby viděla do jeskyně, spatřila konečně dva anděly. Nakláněla jsem se opět a opět jako ona a spatřila

jsem ne sice dva anděly, ale přece to, co jsem hledala. Vy-
křiknuvši radostí, zvolala jsem na Celinu: „Pojď za mnou!
Projdeme!“ Ihned jsme se vydaly na cestu a slézaly jsme po
zdivu, jež se nám drobilo pod nohama. Papá, překvapený
naší odvážností, volal nás z dále zpět, ale už jsme ho ne-
slyšely. Jako vzrůstá s nebezpečím odvaha vojínova, tak se
vzmáhala i naše radost, čím větší bylo namáhání, jež jsme
podstoupily, abychom došly cíle svých tužeb.

Celina byla rozvážnější než já a dávala pozor na slova
průvodcova. Pamatovala si, že poznamenal, že místo, ozna-
čené křížem, je ono, kde mučedníci bojovali a pátrala po
něm. Nalezly jsme je brzy. Poklekly jsme a naše duše sply-
nuly v jedné a téže modlitbě . . . Srdce mi mocně bušilo,
když jsem se rty dotýkala písku, jenž byl barven krví prv-
ních křesťanů. Prosila jsem o milost, abych se také stala
mučednicí a v hloubi duše jsem cítila, že jsem vyslyšena.

To vše se stalo ve chvílce. Nasbíraly jsme si pár kaménků
a vrátily jsme se ke zdi, abychom svůj nebezpečný podnik
opakovaly. Když nás tatínek viděl tak šťastné, nečinil nám
výčitek. Ba pozorovala jsem, že byl na naši odvahu i hrd.

Po koloseu jsme navštívili katakomby. Tam opět našly
Celina a Terezie prostředek a cestu, aby se spolu položily
do výklenku hrobu svaté Cecilie a vzaly si tam trochu hlíny,
posvěcené jejími požehnanými ostatky.

Před cestou do Říma jsem tuto světici nijak zvlášť neuctí-
vala. Když jsem však navštívila její dům, místo jejího mu-

čednictví, když jsem ji slyšela velebiti jako „královnu v říši tónů“ pro panenský chvalozpěv, jež zasvětila v hloubi své duše nebeskému svému Snoubenci, tu jsem k ní pocítila ne snad jen zbožnost, nýbrž opravdové něžné přátelství. Stala se mou oblíbenou světicí, důvěrníci mého srdce. Co mě při ní zvlášť dojímalo, byla její oddanost Bohu, neobmezená důvěra v něho, ctnosti to, jimiž se stala schopnou, aby vstí-pila lásku k panenství právě takovým duším, jež do té doby netoužily po ničem jiném, než po radostech tohoto života. Sv. Cecilie jest jako nevěsta Velepísně. Spatřuji v ní šik vojenský v poli.⁷⁾ Její život byl uprostřed nejtrpčích zkoušek jedinou libou písni. To mne nepřekvapuje. Vždyť „svaté evangelium spočívalo na jejím srdci“* a v srdci tom přebý-val Ježíš, snoubenec panen.

Také návštěva chrámu sv. Anežky mi způsobila velkou radost. Tam jsem opět našla přítelkyni svého dětství. Pokoušela jsem se, ale marně, abych obdržela nějakou relikvii pro svou Matičku, Anežku od Ježíše. Protože lidé mou prosbu odmítli, přispěl mi Pán Bůh. Z bohaté mosaiky, pocházející z doby milé mučednice, spadl kousíček červeného mramoru přímo k mým nohám. Nebylo to roztomilé? Sama sv. Anežka mi dala památku na svůj dům.

Šest dní jsme ztrávili tím, že jsme si prohlíželi hlavní památnosti římské, dne sedmého jsem spatřila památnost ze všech největší: Lva XIII. Toužila jsem po tom dni a také

*) Církevní hodinky na svátek sv. Cecilie.

jsem se ho obávala. Vždyť na něm záviselo mé povolání. Poněvadž jsem od nejdůstojnějšího pana biskupa odpověď neobdržela, bylo mi dovolení sv. Otce jedinou spásnou hvězdou. Ale abych ho dosáhla, musela jsem si je vyprositi. Musela jsem se odvážit osloviti sv. Otce před několika kardinály, arcibiskupy a biskupy. Už při pomyšlení na to jsem se chvěla.

Bylo to v neděli ráno 20. listopadu, když jsme vstoupili do papežské domácí kaple ve Vatikáně. O osmé hodině jsme byli přítomni mši papežově. Při ní jsme poznali z jeho vroucí, náměstka Kristova důstojné zbožnosti, že je opravdu Otcem svatým.

Evangelium toho dne obsahovalo blaživá slova: „Neboj se, malé stádce, neboť zalíbilo se Otcí vašemu dáti vám království.”⁸⁾ Srdce mé se oddalo největší naději. Ne, nebála jsem se ničeho; doufala jsem, že království Karmelu bude brzy mým. Nevzpomněla jsem na jiná slova Páně: „A já vám odkazuji království, jakož mně odkázal Otec můj.”⁹⁾ To znamená: Uschoval jsem pro vás kříž a utrpení. Tak se stanete hodnými, abyste obdrželi mé království. „Zdaliž nemusil Kristus trpěti a tak vejíti do slávy své?”¹⁰⁾ „Chcete-li seděti po jeho boku, tedy pijte kalich, ježž on pil.”¹¹⁾

Po mši sv. Otce byla ještě jedna na poděkování a pak začala audience.

Lev XIII. seděl na vysokém trůně, oděn bílým talárem a pláštěm. Byl obklopen preláty a jinými duchovními

hodnostáři. Podle ceremonielu poklekl každý z poutníků před ním, políbil nejprve nohu a pak ruku vrchního pastýře a přijal papežské požehnání. Dva gardisté se ho potom lehce dotkli na znamení, aby vstal, ustoupil jinému a odebral se do vedlejší síně.

Nikdo při tom neřekl ani slova. Já jsem však byla pevně odhodlána, že promluvím. Tu však nám dal pan abbé Reverony, stojící po pravici Jeho Svatosti, hlasitě oznámiti, že co nejprísněji zakazuje sv. Otce oslovovati. Obrátila jsem se k Celině s tázavým pohledem. Srdce mi bušilo, div že nepuklo. „Mluv!“ pravila mi.

Za okamžik jsem klečela před papežem a políbila jsem mu nohu. Když mi podával ruku k políbení, pozvedla jsem k němu oči, zalité slzami, a snažně jsem prosila: „Svatý Otče, ráda bych si vyprosila velkou milost.“

Ihned se sklonil, takže se téměř dotýkal mého obličeje. Zdálo se, jako by chtěl hlubokým pohledem svých černých očí proniknouti do hlubin mé duše.

„Svatý Otče,“ začala jsem znovu, „raďte mi ke cti svého jubilea dovolit, abych směla v patnácti letech vstoupiti do karmelitského kláštera.“

Vtom však zvolal generální vikář z Bayeux překvapen a s nevolí: „Svatý Otče, je to dítě, jež touží po životě na Karmelu. Představení právě tu věc zkoumají.“

„Nuž dobře, milé dítě,“ pravil mi svatý Otec, „čiňte, co představení ustanoví“.

Sepiala jsem ruce, položila jsem je na kolena papežova a učinila jsem ještě jeden pokus: „Ó svatý Otče, řekne-li Vaše Svatost ano, pak mi už nebude nikdo činit obtíží.”

Tu na mne upřel pohled a klada na každé slovo důraz, pravil: „Vstoupíte, bude-li to Pán Bůh chtít.”

Chtěla jsem ještě mluvit, ale oba gardisté mi pokynuli, abych vstala. Když viděli, že to nestačí, uchopili mě za ramena, aby mě zvedli, a důstojný pán Reverony jim pomáhal, neboť jsem ještě setrvávala před papežem, majíc sepiaté ruce podepřeny o jeho kolena. Když jsem tak byla násilím odváděna, položil mi dobrý svatý Otec lehce ruku na ústa, pak ji pozvedl, požehnal mi a ještě dlouho se za mnou díval.

Tatínek byl velice zarmoucen, když viděl, že vycházím z audienční síně, rozplývajíc se v slzách. Byl u svatého Otce přede mnou a nevěděl nic o mém podniknutí.

K němu byl generální vikář pln laskavosti a představil ho Lvů XIII. jako otce dvou karmelitek. Na znamení zvláštní přízně položil mu papež ruku na ctihodnou hlavu – jako kdyby mu chtěl ve jménu Ježíše Krista vtisknouti tajemnou pečeť.

Nyní je tento otec čtyř karmelitek v nebi. Na jeho hlavě už prorocky nespočívá ruka náměstka Ježíše Krista, nýbrž spočívá na ní ruka samého Snoubence panen, Krále nebes, a už se nikdy nevzdálí od hlavy, kterou ozdobila korunou.

Moje zkouška byla těžká. Ale musím vyznati, že jsem

v hloubi srdce pociťovala přes své slzy svatý mír. Vždyť jsem učinila, co jsem mohla, abych poslechla volání Božího. Ale ten mír sídlil v nejvnitřnější svatyni duše: srdce mé bylo plno hořkosti a Ježíš mlčel . . . Zdálo se, že se vzdálil, z ničeho jsem nepoznávala jeho přítomnost.

Však se toho dne slunce neodvážilo svítit. Modrá obloha italská byla plna těžkých, černých, bouřných mraků a neustávala své dešťové proudy pojiti s mými slzami. Ach, bylo po všem. Naše cesta pozbyla pro mne půvabu, neboť se minula svým cílem. A přece by mě byla měla poslední, vpravdě prorocká slova svatého Otce potěšiti. Přes všechny překážky se skutečně stalo, co Pán Bůh chtěl. On nedopustil, aby tvorové jednali podle vůle své, nýbrž museli vyplniti vůli jeho.

Už dříve jsem se nabídla Ježíškovi za hračku. Prosila jsem ho, aby se mnou nejednal jako s cenným předmětem, na nějž se děti smějí jen dívat, nesmějí se ho však dotknouti, nýbrž jako s bezcenným míčkem, jež může hodit na zem, kopat, propíchnout, nechat ležet v koutě, nebo přitisknout na srdce. Zkrátka chtěla jsem Ježíška bavit a ponechat se jeho dětským nápadům.

Teď mou prosbu vyslyšel. V Římě Ježíš svou hračku propíchl. Chtěl asi vědět, co v ní je. Spokojen svým objevem, pustil pak svůj míček a usnul. Co se dělo za jeho sladkého spánku s opuštěným míčem? Ježíškovi se zdálo, že si stále ještě hraje, bere míč a zase jej odkládá, nechává jej



Terezie přijímá před vstupem do klausury
otcovské požehnání

(1^í den obláčky 10. ledna 1889)

daleko odkutáleti, konečně však jej tiskne k srdci, aby mu už nikdy nevyklouzl z rukou.

Chápete, milá Máti, jak smutno bylo míčku, když tak ležel na zemi? Přece však nepřestal doufat i proti vší naději.

Za několik dní po památném 20. listopadu navštívil můj otec ctihodného bratra Šimona, zakladatele a ředitele koleje svatého Josefa. Tam se setkal s panem abbé Reveronym a jemně mu vyčítal, že mne v obtížném mém podniku nepodporoval. Pak vše vypravoval milému bratrovi. Dobrý ten stařec poslouchal s velikým zájmem, některé věci si poznamenával a pravil dojat: „Něco takového se v Itálii nestává.”

Druhého dne po oné památné audienci jsme jeli do Neapole a do Pompej. Nám ke cti hřměl Vesuv, jako když se střílí z děl a z jeho kráteru vystupoval hustý sloup dýmu. V Pompejích jeho stopy vzbuzují hrůzu. Ukazují moc Boha, „před nímž se země chvěje, když na ni popatří, a z hor se kouří, když se jich dotkne”.¹²⁾ Byla bych ráda chodila sama mezi těmi ssutinami a uvažovala o nestálosti lidských věcí, ale nebylo ani pomyšlení.

V Neapoli jsme konali nádhernou vyjížďku do kláštera San Martino. Leží na vysokém vrchu a vévodí celému městu. Na zpáteční cestě se nám splášili koně a přičítám jen ochraně našich andělů strážných, že jsme se bez pohromy dostali do našeho nádherného hotelu. Slovem tím neupřílišuji. Po celou cestu jsme byli vždy ubytováni v opravdu

knížecích hotelích. Nikdy jsem nebyla obklopena takovým přepychem. Tu se však osvědčila slova: Bohatství nečiní šťastným. Tisíckrát šťastnější bych byla bývala pod doškovou střešou s nadějí na Karmel, než v těch prostorách s pozlaceným vykládáním, s mramorovými schody a s hedvábnými koberci – se srdcem, plným hořkosti.

Ano, poznala jsem, že pravá radost nesídlí ve věcech, které nás obklopují. Ta přebývá v hlubinách duše. Člověk ji může mítí právě tak v tmavém žaláři jako v královském zámku. A tak jsem na Karmelu i uprostřed vnitřního i vnějšího utrpení šťastnější než ve světě, kde mi nechybělo nic, zvláště ne příjemný život rodinný.

Ačkoli jsem byla pohroužena v zármutku, přece jsem se zevně nezměnila. Myslela jsem, že tak zůstane moje prosba u svatého Otce v tajnosti. Ale brzy jsem se přesvědčila, že tomu tak není. Jednou jsem zůstala sama s Celinou ve voze, kdežto ostatní poutníci spěchali do bufetu. Tu vstoupil do dveří našeho oddělení Msgr Legoux. Chvilí se na mne díval a pak pravil s úsměvem: „Nu, jak se daří naší malé karmelitce?” Tu jsem poznala, že o mém tajemství ví celá poutnická výprava. Ostatně jsem to pozorovala i na zvláštních, účast projevujících pohledech. Na štěstí o tom se mnou nikdo nemluvil.

V Assisi jsem zažila malé dobrodružství. Když jsme navštěvovali místa, provanutá vůní ctností sv. Františka a sv. Kláry, ztratila jsem v klášteře přesku s pasu. Hledáním jí

a připevňováním jsem zmeškala chvíli odjezdu. Když jsem přišla k fortně, byly povozy pryč mimo jeden jediný – a to generálního vikáře z Bayeux. Měla jsem běžeti za povozy, kterých už nebylo vidět a vydat se v nebezpečí, že zmeškám vlak, či poprositi pana Reverony o místočko? Rozhodla jsem se pro to, co bylo moudřejší.

Snažíc se, abych se zdála klidná, ačkoli jsem byla nanejvýš rozpačitá, vysvětlovala jsem mu své kritické postavení a způsobila jsem i jemu rozpaky. Bylť jeho povoz úplně obsazen. Ale jeden z pánů z něho ihned vystoupil, nabídl mi své místo a posadil se skromně vedle kočího. Mně bylo jako veverce v pasti. Mezi velkými těmi pány, právě naproti tomu, jehož jsem se nejvíce bála, nebylo mi nikterak volno. Byl však ke mně velice laskav. Občas přerušil hovor a mluvil se mnou o Karmelu. Slíbil mi, že učiní vše, co bude v jeho moci, aby se splnilo mé přání vstoupiti tam, až mi bude patnáct let.

Toto setkání bylo balzámem na mou ránu, nezahojilo jí však. Pozbylať jsem důvěry ve tvory, mou oporou byl už jen jediný Bůh.

Zármutek však nijak neumenšil můj živý zájem o posvátná místa, která jsme navštěvovali. Měla jsem radost, když jsem ve Florencii v chóru karmelitek spatřila tělo sv. Magdaleny z Pazzis. Všichni poutníci si přáli dotknouti se hrobu světice růženci, ale jen moje ruka byla tak malá, že jsem ji mohla prostrčit mřížovím. Tak mi byl svěřen tento

čestný úřad, jenž trval dlouho a na nějž jsem byla velmi hrda.

Ostatně to nebylo po prvé, že jsem byla tak vyznamenána. V Římě, v kostele Svatého Kříže jsme uctili několik částek z pravého kříže, dva trny a posvátný hřeb. Abych si je mohla nerušeně prohlédnouti, zařídila jsem věc tak, že jsem byla poslední. Když pak mnich, jemuž je svěřena péče o tyto vzácné ostatky, je chtěl uschovati, otázala jsem se ho, zdali bych se směla svatého hřebu dotknouti. Přisvědčil, ale pochyboval, že se mi to podaří. Prostrčila jsem tedy prstík otvorem relikviáře a dotkla jsem se drahocenného hřebu, jenž byl zbrocen krví Ježíšovou. – Jak je vidět, jednala jsem jako dítě, které si smí všechno dovoliti a které považuje poklady otcovy za své.

Z Pisy a Janova jsme se vraceli do Francie po překrásné cestě. Nejprve jsme jeli podél moře. Pro prudkou bouři vnikalo tak daleko do země, že vlny dosahovaly téměř k nám. Poněkud dále jsme projížděli rovinami, osázenými oranžovníky, olivami a štíhlými palmami. Večer zazářily četné přístavy v oslnivém světle a na temně modré obloze se objevovaly první hvězdičky. Dívala jsem se bez lítosti, jak tento čarovný obraz mizí. Mé srdce toužilo po jiných divích!

Tatínek mi navrhoval ještě cestu do Jerusalema. Ačkoliv mě srdce přirozeně táhlo k místům, posvěceným pozemským putováním Páně, přece jsem byla pozemskými pou-

těmi unavena a toužila jsem už jen po krásách nebeských. A abych je mohla duším získávat, chtěla jsem se co nejdříve státí zajatkyní.

Ale ach! Dříve než se mi otevřely brány požehnaného toho vězení, musela jsem mnoho zápasit a trpět. Cítala jsem to dobře, ale má naděje se nemenšila i doufala jsem, že vstoupím do kláštera o vánocích 25. prosince.

První návštěva, sotva jsme se vrátili, byla na Karmel. Jaké to shledání! Pamatujete se ještě na ně, Máti má? Odevzdala jsem se úplně Vám, neboť, co se mne týče, vyčerpala jsem všechny prostředky, jež mi měly pomoci. Řekla jste mi, abych psala panu biskupovi a připomněla mu jeho slib. Poslechla jsem ihned. Sotva jsem psaní odeslala, už jsem myslila, že obratem obdržím dovolení vzlétnouti. Ach! den po dni mi přinášel nové zklamání. Nastaly krásné vánoce, a Ježíš stále ještě spal. Nechával svůj míček ležet na zemi bez povšimnutí.

Byla to těžká zkouška. Ale ten, jehož srdce stále nad námi bdí, mě poučil, že pro duše, jejichž víra jest jako zrno hořčičné, činí divy, aby jejich víru upevnil. Ale pro své důvěrné přátele, pro svou matku, nevykonal nikdy zázrak, dokud jejich víru nepodrobil zkoušce. Což nenechal zemřítí Lazara, ačkoli mu Marie a Marta vzkázaly, že je nemocen? Na svatbě v Káni prosila nejsvětější Panna Ježíše, aby hostiteli pomohl. Zda jí neodpověděl, že jeho hodina ještě nepřišla? Ale jaká odměna následovala po zkoušce! Voda se mění ve

víno, Lazar vstává z hrobu... Tak jednal Miláček i se svou Terezkou. Po dlouhé zkoušce splnil všechny její tužby.

Také 1. ledna 1888 mi Ježíš poslal jako novoroční dar svůj kříž. Matka Marie Gonzaga mi psala, že má odpověď biskupovu už od 28. prosince – svátku to Mladátek. Dovoluje se mi, že mohu ihned vstoupiti. Ona se však rozhodla, že mi otevře bránu až po postu. Při myšlence na tak dlouhý odklad jsem se nemohla zdržeti slz. Tato zkouška měla pro mne zvláštní ráz. Všecka pouta k světu byla zpřetrhána a teď se požehnaná archa sama zdráhala vpustiti ubohou holubičku.

Jak jsem ztrávila ty tři měsíce, jež přinesly mé duši tolik utrpení, ale ještě více rozličných milostí? S počátku mě napadlo, abych si počínala volněji a nežila tak pravidelně jako dříve. Potom však mi Pán Bůh ukázal cenu času, jehož mi poskytl. I rozhodla jsem se, že budu žít vážněji a umrtveněji než před tím.

Mluvím o umrtveném životě, ale nemíním tím kajícínosti svatých. Nemohouc se ani zdaleka přirovnávat k oněm velkým duším, které už od dětství konaly rozmanité přísnosti, spokojovala jsem se tím, že jsem podřizovala svou vůli, potlačila slovo odporu, nenápadně prokazovala svému okolí nepatrné služby a činila na tisíce podobných věcí. Takovými maličkostmi jsem se připravovala, abych se stala snoubenkou Ježíšovou. A nemohu ani vyjádřiti, jak velice mi ono čekání napomáhalo k odevzdanosti, k pokoře a k jiným ctnostem.

KAPITOLA VII.

Vstoupení do archy pokoje. – První zkoušky. – Obláčka.

Napadlý sníh. – Veliké utrpení.

Bylo rozhodnuto, že vstoupím do kláštera 9. dubna. Toho dne se na Karmelu slavil svátek Zvěstování Panny Marie, protože musel být z postu přeložen. – V předvečer jsme se ještě jednou všichni shromáždili u rodinného stolu, u něhož jsem naposledy zaujala své místo. Jak bolestné je takové loučení! Právě, když bychom nejraději zůstali nepovšimnuti, slyšíme se všech stran nejnežnější slova, jako kdyby se obět rozloučení měla člověku činit ještě bolestnější.

Druhého dne ráno jsem naposled pohlédla na Buissonnety, rozkošné to hnízdečko mého dětství. Pak jsem se vydala na cestu na Karmel. Byla jsem přítomna mši sv., obklopena jako večer svými drahými. Ve chvíli sv. přijímání, když Ježíš vešel do jejich srdce, jsem slyšela jen vzlykot. Sama jsem neprolila ani slzy. Ale když jsem pak přede všemi kráčela ke dveřím klausury, bušilo mi srdce tak prudce, že jsem se tázala, zda snad neumru. Jaký to okamžik, jaká smrtelná úzkost! To pochopí, jen kdo něco takového zkusil.

Objala jsem všechny své milé a poklekla jsem před otcem, abych od něho přijala požehnání. Tu klesl i on na kolena a se slzami mi požehnal. Byla to asi krásná podívaná, když

tento ctihodný stařec přinášel Pánu v obět své dítě, stojící na prahu jara života. Konečně se za mnou zavřela brána Karmelu a přivítaly mě milované mé sestry, jež mi kdysi nahrazovaly matku, i moje nová rodina, o jejíž oddané a něžné lásce nemá svět tušení.

Tak byla konečně splněna má přání. Duše má oplývala pokojem tak hlubokým a sladkým, že toho nelze slovy vyjádřit. A tento zcela vnitřní klid – je po půldeváta roku mým stálým údělem. Neodstoupil ode mne nikdy, ani v nejtěžších zkouškách.

V klášteře mě vše naplňovalo nadšením. Připadalo mi, že jsem se octla na poušti. Zvláště se mi líbilo v naší*) cele. Opakuji znova, že moje štěstí bylo tiché. Ani nejjemnější vánek nečeřil vod, na nichž plula má lodička, ani mráček nekalil jasné oblohy mé duše. Byla jsem přebohatě odměněna za všechna utrpení. Jak radostně jsem si opět a opět říkala: „Už jsem zde navždy!“

Nebylo to štěstí pomíjející, nebyl to přelud prvních dní, který by se pak rozplynul vniveč. Ve svém milosrdenství mne Pán Bůh po celý život chránil přeludů. Viděla jsem, že život řeholní je takový, jak jsem si jej představovala. Žádná obět mne nepřekvapila. A přece víte, Máti má, že jsem při prvních krocích nalézala mnohem více trnů než růží.

*) Každá karmelitka má svou světničku. Protože v klášteře žádný člen nemá vlastního majetku, je v přísných řádech zvykem označovati věci, jichž používají, přivlastňovacími zájmeny v čísle množném, tedy „naše cela, naše lampička“ a p.

Především byla denním chlebem mé duše hořká vyprahlost. Potom dopustil Pán, že naše Matka se mnou – aniž jste o tom věděla – velmi přísně zacházela, často si toho ani nejsouc vědoma. Plísnila mě na setkání. Tak si vzpomínám, že jsem jednou nechala při úklidu v křížové chodbě pavučinu. Tu mi řekla před celou řeholní družinou: „Je dobře vidět, že naši křížovou chodbu zametá patnáctileté dítě; je to bída. Hned tu pavučinu uklidte a buďte příště pečlivější!“

Při občasných duchovních hovorech s ní, jež trvávaly hodinu, mne rovněž skoro po celý ten čas kárala. Co mě nejvíce trápilo, bylo, že jsem nevěděla, jak bych měla vytýkané mi chyby odložit, tak na př. svou zdlouhavost, malou horlivost při různých pracích.

Jednoho dne mě napadlo, že by bylo jistě podle přání naší Matky, kdybych volného času, jež jsem jindy věnovala modlitbě, použila ku práci. I šla jsem co nejpilněji, ani očí od práce nepozvedajíc. Protože jsem to však chtěla konati jen pro Ježíše, nikdo o tom nevěděl.

Když jsem byla postulankou, posílala mě naše novicmistrová vždy odpoledne o půl páté do zahrady, abych tam plela. To mě stálo mnoho hlavně proto, že jsem byla téměř jista, že cestou potkám Matku Marii Gonzagu. Jednou mi při té příležitosti pravila: „Ale tohle dítě nedělá docela nic; co pak se má myslet o novicce, kterou je potřebí denně posílat na procházku?“ Tak a podobně se mnou jednala stále.

Ó moje drahá Máti, jak Pánu Bohu děkuji, že mi popřál tak přísného a výborného vychování. Jaká to vzácná milost! Neboť, co by se bylo ze mne stalo, kdyby se se mnou bylo zacházelo, jak lidé světší mysli, jako s hračkou klášterní společnosti? Snad bych pak byla ve své představené viděla místo Pána jen tvora a srdce mé, ve světě tak bedlivě strážené, bylo by se v klášteře oddalo lidské náklonnosti. Bohudík jsem zůstala tohoto opravdového zla uchráněna.

Ano, mohu říci, že od mého vstoupení rozpínalo po mně utrpení náruč nejen tak, jak jsem právě napsala, nýbrž způsobem ještě mnohem bolestnějším. Přijímala jsem to s láskou. Při slavnostní zkoušce před profesí jsem prohlásila: „Přišla jsem zachraňovat duše a zvláště se modlit za kněží.“ Chceme-li dosáti cíle, musíme užívat vhodných prostředků. A protože mi Ježíš dal poznati, že mi daruje duše za kříž, vzmáhala se ve mně touha po utrpení tím více, čím více křížů mě stíhalo. Plných pět let jsem šla tou cestou, ale nikdo o tom nevěděl. Byla to skrytá květina, kterou jsem chtěla podati Ježíši a jejíž vůně stoupala jen k nebesům.

Důstojný otec Pichon*), s nímž jsem hovořila dva mě-

*) P. Pichon, vynikající člen Tovaryšstva Ježíšova, byl svědkem při procesu blahověčení. — Jeho činnost záležela hlavně v tom, že konal duchovní cvičení osobám řeholním. Byl činným až do r. 1915 jak ve Francii tak v Kanadě. Požehnané výsledky své přičítal pobožnosti k Srdci Páně. Exercicie dával tisícpatnáctkrát. — Modlival se, aby mu Pán na přímlovu, „jeho malé Terezie“ udělil milost, aby mohl až do konce života přinášet nejsv. Obět. Zemřel ráno 15. listopadu 1919, právě když se chystal ke mši sv. Bylo mu 76 let. Proniknut touhou náležitě „k legii obětí milosrdné lásky“, vykonal po příkladě naší světice úkon obětování se.

síce po svém vstoupení, byl také překvapen působením Božím v mé duši. Domníval se, že moje horlivost je úplně dětská a moje cesta velmi příjemná. Rozmluva s tímto dobrým knězem by mě byla velice potěšila, kdyby mi vyjadřování se nebylo připadalo tak těžké. Vykonala jsem však u něho přece generální zpověď. Řekl mi po ní toto :

„V přítomnosti Boha, nejblahoslavenější Panny Marie, andělů a všech svatých prohlašuji, že jste se nikdy nedopustila smrtelného hříchu. Děkujte Pánu za to, co na vás vykonal beze všech vašich zásluh.”

Beze všech mých zásluh ! Tomu jsem snadno věřila. Vždyť jsem cítila, jak jsem slabá a nedokonalá. Jen vděčnost plnila mé srdce. Úzkost, že bych si byla mohla poskvřnit bělostné křestní roucho, mi působila mnoho trápení, a ujištění z úst takového vůdce duší, jak si ho přeje naše svatá Matka Terezie, to je kněze učeného i ctnostného zároveň, mi připadalo jako od Boha samého. Dobrý ten řeholník mi ještě řekl : „Milé dítě, kéž je Pán náš stále vaším představeným a novicmistrem.” Byl jím opravdu. Tím však nechci říci, že bych byla bývala k představeným uzavřenou. Nechtělať jsem nikdy před nimi skrývati své vnitřní smýšlení a snažila jsem se stále, abych pro ně byla knihou otevřenou.

Naše novicmistrová*) byla světice, pravý typ karmelit-

*) Byla to sestra Marie od Andělů. Tehdy obstarávala též správu a rozdělování prádla a Terezie jí při tom pomáhala. Později byla několikrát podpřevorkou a svědčila též při procesu blahorečení. Zemřela 24. listopadu 1924.

ky prvních časů. Byla jsem stále u ní, neboť mě učila pracovati. Její dobrotu ke mně nelze vylíčiti . . . Milovala jsem ji velice, vážila jsem si jí, a přece jsem jí své srdce neotevřela. Nedovedla jsem vyjádřiti, co se ve mně děje, nenacházela jsem slov. Proto mi bylo skládání počtu o mém vnitřním životě trápením, pravou mukou.

Jedna starší spolusestra postřehla, jak se věci mají. Právilať mi v době zotavení: „Zdá se mi, milá sestřičko, že nemáte představeným mnoho co sdělovati.“ „Proč tak myslíte, Matko má?“ „Protože vaše duše je svrchovaně prostá. Ale budete-li jednou dokonalá, budete ještě prostší. Čím více se člověk blíží k Bohu, tím prostší se stává.“

Dobrá Mátko měla pravdu. Přece však mi bylo trpkou zkouškou, že mi připadalo tak zatěžko se vysloviti, i když příčinou toho byla má prostota. Nyní však, ačkoli jsem nepřestala být prostou, vyjadřuji se velice snadno.

Pravila jsem, že Pán sám byl mým duchovním vůdcem. Sotva totiž převzal P. Pichon mé vedení, poslali jej představení do Kanady. Omezena na to, dostávati od něho jen jeden dopis za rok, obrátila se květinka, přesazená na výšiny karmelské, úplně k nejvyššímu vůdci duší a rozvila se ve stínu jeho kříže. Jeho slzy, jeho drahocenná krev jí byly ovlažující rosou, jeho klanění nejhodnější tvář byla jejím zářným sluncem.

Do té doby jsem neznala vzácných pokladů milostí, jež obsahuje pobožnost k nejsvětější tváři; teprve má Matinka

mě o nich poučila. Jako kdysi předešla tři své sestry na Karmel, tak rovněž první vnikla do hlubokého tajemství lásky, o němž mluví nejsvětější obličej našeho Snoubence. Sdělila mi je a já jsem pochopila. Bylo mi jasnější než kdy jindy, v čem záleží pravá sláva. Ten, jehož království není z tohoto světa,¹⁾ mi ukázal, že jediným žádoucím statkem je chtít býti neznám a za nic považován²⁾ a zakládati svou radost v tom, že sebou pohrdáme. Přála jsem si, aby obličej můj byl jako Ježíšův skryt zrakům všech a nikdo aby si mne nevážil.³⁾ Žíznila jsem po tom, abych trpěla a abych byla zapomenuta.

Jak milosrdně mě Pán stále vedl! Nikdy mi nevnukl touhu, které by nevyplnil. Proto mi připadal jeho hořký kalich tak vzácný.

Koncem května 1888, po krásné slavnosti skládání slibů Marie, naší nejstarší, již měla Terezie, benjamin rodiny, v den jejího mystického zasnoubení ozdobiti věncem z růží, stihla naši rodinu zkouška. Pozorovali jsme, že milého našeho otce od prvního záchvatu mrtvice hned vše unaví. Jak často jsem viděla na cestě do Říma, že je úplně vyčerpán a že trpí. Ještě nápadnější však bylo, jak podivuhodně pokračoval na cestě svatosti. Podařilo se mu úplně ovládnouti svou přirozenou živost a pozemské věci jako by se ho už skoro nedotýkaly.

Dovolte, Máti má, abych Vám uvedla příklad toho. Cestou byla mnohým poutníkům dlouhá chvíle, i hráli v karty;

při tom si často počínali skutečně bouřlivě. Jednoho dne nás hráči prosili, abychom hrály s nimi. Odmítly jsme, omlouvajíce se neznalostí. Nám nebyla dlouhá chvíle, spíše nám připadal čas, v němž jsme mohly pozorovati velebné krajinné obrazy, jež se nám naskytovaly, příliš krátký. Vy-cítily jsme však brzy nespokojenost a náš milý otec se klid-ně ujal slova a zastával se nás. Poukázal na to, že pro pouť, jakou je naše cesta, je modlitbě vyměřeno příliš málo času.

Tu jeden z hráčů, nedbaje šedin mého otce a povinné k nim úcty, přenáhleně zvolal : „Naštěstí je takových fariseů má-lo!“ Otec neřekl ani slova, zdálo se, že se z toho raduje jako světci činívali a brzy našel příležitost, aby onomu pánovi stiskl ruku a řekl mu několik laskavých slov, jež projevo-vala, že ona urážka byla přeslechnuta, nebo že se už na ni zapomnělo.

Ostatně víte, Matko má, že byl už zvyklý odpouštět. Podle svědectví matčina a všech, kdož ho znali, nepromlu-vil nikdy slova nelaskavého.

I jeho víra a velkodušnost obstály v každé zkoušce. Mé vstoupení sdělil svému příteli těmito slovy : „Včera vstou-pila Terezie, má princeznička, na Karmel. Takové oběti může požadovati jen Bůh. Ale on mě též tak posiluje, že uprostřed slz oplývá srdce mé radostí.”

Tomuto věrnému služebníku Páně příslušela odměna, hodná jeho ctností ; sám si ji vyprosil. O Máti má, pamatu-jete se na onu návštěvu, při níž nám pravil : „Děti mé, vra-

cím se z Alençonu; obdržel jsem tam v kostele Matky Boží tolik milostí a tolik útěch, že jsem se začal modlit: „Bože můj, toť příliš mnoho! Jsem přešťasten; to však není cesta k nebi. Chtěl bych pro tebe něco trpět. A nabídl jsem se za” Slovo „obět” mu uvázlo na rtech, neodvážil se ho před námi vysloviti, rozuměly jsme mu však. – Pamatujete se, Máti má, na celé to naše velké utrpení. Netřeba psáti o truchlivých podrobnostech těch dní.

Přiblížil se den mé obláčky. Náš dobrý otec se neočekávaně zotavil z druhého záchvatu a tak nejd. pan biskup ustanovil, že se slavnost bude konati 10. ledna. Musela jsem dlouho čekat, proto též byla tak krásná! Nechybělo nic, ani sníh!

Máti moje, vyprávěla jsem Vám někdy, jak jej mám ráda? Jeho bílá barva mě už jako děcko plnila nadšením. Odkud ta záliba? Snad odtud, že jsem zimní květinka a že se země mému dětskému zraku ponejprv ukázala ve své bělostné ozdobě. Proto bych byla ráda viděla při obláčce přírodu v bílém slavnostním rouchu, jaké i mne zdobilo. Ale večer před tím bylo vlaho jako na jaře, nemyslíla jsem už tedy, že by mohlo sněžit. Ráno – desátého – bylo také tak. Zanechala jsem tedy svého nesplnitelného přání a vyšla jsem z klauzury.

U klášterní brány mě očekával tatínek. Se slzami v očích mi kráčel vstříc a přivinul mě k srdci, volaje: „A, tu je tedy má princeznička!” Pak mi nabídl rámě a ubírali jsme se

slavnostně do kaple. *) Ten den byl pro otce dnem triumfálním, jeho poslední slavností na zemi. Přineslť už Pánu za oběť vše. Celá jeho rodina náležela Bohu; **) i Celina mu svěřila, že také později opustí svět a vstoupí na Karmel. S jásavou radostí odvětil nedostižný náš otec: „Pojď, půjdeme spolu poděkovat Pánu v Nejsvětější Svátosti za milost, kterou naší rodině udělil a za čest, kterou mi prokázal, že si z mého domu vyvolil nevěsty. Ano, Bůh mi prokazuje velkou poctu, žádaje ode mne mých dětí. Kdybych měl něco lepšího, rychle bych mu to nabídl.“ Tím „lepším“ byl on sám. „Pán ho přijal jako oběť zápalnou, zkoušel ho jako zlato v ohni a našel jej hodna sebe.“⁴⁾

Když jsem po obřadech mimo klausuru vstoupila opět dovnitř kláštera, zanotoval biskup „Te Deum“. Jeden z kněží ho upozornil, že se tento chvalozpěv zpívá jen při skládání slibů. Ale už bylo začato a pokračovalo se až do konce. A nemusela být úplnou slavnost, jež v sobě obsahuje všechny ostatní?

Ve chvíli, kdy jsem opět překročila práh klausury, utkvěl

*) Pan Martin si přál, aby jeho princeznička ke cti nebeského Snoubence byla v tento den oděna skvostným svatebním šatem z bílého sametu, ozdobeným labutinkou a alençonskými krajkami. Dlouhé, světlé kadeře jí splývaly na ramena a bělostné lilie doplňovaly její panenskou svatební výzdobu. (Onen samet zdobí teď v podobělilíí a hvězd ornát ze zlatého brokátu, jenž byl zhotoven ke slavnostem Tereziina blahověčení.)

**) Leonie vstoupila ke klariskám, musela se však pro slabé zdraví vrátit opět k otci. Později byla přijata u salesiánek v Caen a složila tam sliby jako sestra Františka Terezie.

můj zrak nejprve na mém krásném Ježíškovi.*) Usmíval se na mne z květin a světél. Pak jsem se obrátila ke křížové zahradě a spatřila jsem, že je celá pokryta sněhem. Jaká to něžná pozornost mého Ježíše! Splnil přání své malé nevěsty a daroval jí sních. Který smrtelník, třeba nejmnocnější, mohl by dát s nebe spadnouti jedné jedinké vločce, aby tím potěšil tu, kterou miluje? Všichni se divili, že padal sních, když nebylo zima. Víím, že později mnozí, zvěděvše o mém přání, mluvili o tom jako o „malém zázraku“ při mé obláčce a říkali, že je to podivná záliba, mít ráda sních. – Tím lépe! Tak ještě více vynikne nevystihlá dobrotivost Snoubence panen, jenž miluje lilie, bílé jako sních.

Po slavnosti přišel do klausury pan biskup a zahrnoval mě důkazy otcovské dobroty. V přítomnosti všech kněží, kteří ho provázeli, mi připomněl mou návštěvu v Bayeux, cestu do Říma a nezapomněl se též zmíniti o prvním účesu; ano, vzal i mou hlavu do dlaní a dlouho mě hladil. Pán mi však při tom nevýslovně sladce ukázal na laskání, jehož mi brzy udělí před shromážděním všech svatých, a tak mi připadala ona útěcha jako předtucha nebeské slávy.

Řekla jsem právě, že desátý leden byl pro našeho dobrého otce dnem vítězoslávy. Přirovnávám tu slavnost ke Květné neděli. Jako pak následovalo bolestné umučení božského Mistra, tak i triumf otcův byl kratičký. A jako utrpení Ježíšovo proklálo srdce jeho panenské matky, tak

*) Terezie tuto sošku zdobila až do konce svého života.

pocitovala i naše srdce celou hloubku útrap a pokoření toho, jež jsme na zemi nejvíce milovaly.

Vzpomínám si, že jsem v červnu 1888, když jsme se u něho obávaly ochrnutí míchy, pravila naší novicmistrové: „Trpím mnoho, milá Máti, ale cítím, že mohu snést více.“ Tenkrát jsem nemyslila na zkoušku, jež nás očekávala. Netušila jsem, že 12. února 1889, tedy za měsíc po mé obláчке bude mému ctihodnému otci píti tak hořký kalich.*) Tu jsem už neříkala, že bych mohla trpět ještě více. Bolest našich srdcí nelze vylíčiti, proto raději o ní pomlčím.

Až jednou v nebi si rády pohovoříme o těch ponurých dnech vyhnanství. Ano, ta tři léta mučednictví našeho otce považuji za nejmilejší a nejplodnější v našem životě. Nevyměnila bych je za nejvyšší nebeská vytržení. Při vzpomínce na ten vzácný poklad volám plna vděčnosti: „Buď veleben, ó Pane, za ona léta, jež jsme prožily v utrpení!“⁵⁾

O moje Máti, jak sladký byl přece jen ten trpký kříž, když ze srdcí našich plynuly jen povzdechy lásky a vděčnosti! Nekráčely jsme už po cestě dokonalosti, nýbrž spěchaly, letěly jsme po ní.

Leonie a Celina, ačkoli ještě žily ve světě, přece už nebyly z tohoto světa. Dopisy, jež nám tehdy psaly, dýší podivu-

*) Toho dne musel pan Martin opustiti Lisieux a býti odvezen do sanatoria, kde ztrávil tři léta. Když pak úplně ochrnul, směla ho Celina převézt do Lisieux, kde žil ještě tři léta. Zemřel na zámku de la Musse (Eure), jenž patřil jeho švagrovi. Před skonáním upřel na jedinou, u jeho smrtelného lože dlíci dceru, hluboký pohled, plný něžné vděčnosti, z něhož ještě jednou zazářilo jasné vědomí.

hodnou odevzdaností. A jaké chvíle jsem ztrávila s Celinou v hovorně! Mříže Karmelu nás nedělily, naopak nás vždy vroucněji spojovaly. Měly jsme tytéž myšlenky a tatáž přání, stejnou lásku k Ježíši a k duším. Do našich rozmluv se nikdy nepřimísilo nic pozemského. Zrak náš sice už nezaletal do dále jako kdysi v Buissonnetách, ale tužby našich srdcí se nesly za hranice času i prostoru. A abychom mohly požívatí věčného klidu, zvolily jsme si zde na zemi strast a potupu.

Má žízeň po utrpení byla ukojena, ale bolest měla pro mne stále touž přitažlivost. Brzy se též k útrapám srdce přidružila muka duševní. Má vyprahlost se vzdávala, nenalezla jsem útěchy v nebi ani na zemi. A přece jsem byla nejšťastnějším tvorem i uprostřed těchto vod soužení, jež jsem si přivolala vroucími tužbami.

Doba přípravy k zasnoubení s Ježíšem mýjela mé touze příliš zvolna. Na konci noviciátu řekla mi naše Matka, že ještě nemohu pomýšleti na skládání profese, protože pan superior je rozhodně proti tomu. I musela jsem ještě osm měsíců čekat. V prvním okamžiku mi připadalo těžké vzít na sebe takovou obět. Ale brzy se sneslo do mé duše světlo shůry.

Rozjímal jsem tehdy z knihy „Základy duchovního života“ od P. Surina T. J. *) Jednoho dne jsem při modlitbě

*) Les fondements de la vie spirituelle, tirés de l'Imitation de Jésus-Christ. Par le Père Surin S. J. Imprimerie et librairie de l'oeuvre St.-Paul, 51 Rue de Lille, Paris.

poznala, že moje horoucí touha skládati sv. sliby je proniknuta velikou samoláskou. Patřím-li Ježíši jako jeho hračka, chci ho těšit a obveselovat a nesmím ho nutit, aby činil mou vůli místo své. Mimo to jsem pochopila, že by se nevěsta ženichovi o svatbě nelíbila, kdyby nebyla dosti ozdobena. Já jsem však v té věci neučinila dosud nic. Pravila jsem proto Pánu : „Nebudu už prosit, abych směla skládat profesi, chci čekati tak dlouho, jak si budeš přát. Jenom nedopušť, aby mé spojení s tebou bylo oddáleno mou vinou. Od nynějška se budu horlivě snažiti, abych si opatřila svaatební roucho, ozdobené diamanty a všelikými drahými kameny. Až uznáš, že je dosti skvostné, nebudeš se už zdráhat, tím jsem jista, přijmouti mě za svou nevěstu.

I dala jsem se znovu s chutí do práce. Od obláčky se mi dostalo hojných osvícení o řeholní dokonalosti, zvláště o sv. chudobě. Jako postulantku mě těšilo, když jsem dostávala pořádné věci a když jsem měla hned vše, čeho jsem potřebovala. Ježíš to shovívavě snášel, neboť nemá ve zvyku ukazovati duši vše najednou.

Na počátku svého duchovního života, když mi bylo tak třináct – čtrnáct let, jsem se tážávala, jakých to ještě zkušeností nabudu, neboť jsem se domnívala, že je nemožno dokonalost lépe pochopit. Ale brzy jsem poznala, že čím déle člověk po této stezce kráčí, tím mu připadá cíl vzdálenější. Vžila jsem se už do toho, že se vždycky budu vidět nedokonalou, ba nacházím v tom svou radost.

Vrátím se však k naučením, jež mi Pán udělil. Jednou večer po kompletáři jsem marně hledala naši lampičku na obvyklém místě. Bylo už přísné mlčení, proto jsem se po ní nemohla sháněti. Řekla jsem si právem, že některá ze sester se zmýlila a místo své vzala naši. Měla jsem však být proto celou hodinu potmě? Právě toho večera jsem chtěla hodně pracovati. Bez vnitřního osvětlení bych si byla jistě stýskala. Takto však jsem necítila zármutku. Ano, byla jsem šťastna při pomyslení, že svatá chudoba záleží v tom, že je člověk zbaven nejen věcí příjemných, nýbrž i téměř nezbytných. Ve vnější tmě byla má duše naplněna božským světlem.

Tehdy jsem začala opravdu milovat nepěkné a nepohodlné předměty. Tak jsem pocítila radost, když mi byl vzat pěkný džbánec z cely a místo něho byl dán hrubý, s velmi otlučeným krajem. Také jsem si činila velké násilí, abych se neomlouvala. To mi připadalo velice těžké zvláště vůči naší novicmistrové, před níž jsem nechtěla nic skrývati. Mé první vítězství nebylo nikterak skvělé, ačkoli mě stálo mnoho. Někdo – nevím, kdo to byl – nechal stát za oknem nádobku a rozbila se. Naše novicmistrová se domnívala, že já jsem vinna a napomenula mě, abych byla po druhé pozornější. Nemám prý ani trochu smyslu pro pořádek. Zkrátka byla nespokojena. Nenamítala jsem nic,*) políbila jsem zemi a slíbila jsem, že budu pořádnější. Jak jsem už řekla, byla mi taková cvičení velmi těžká, protože jsem byla málo

*) Pravidla karmelitského řádu zakazují omlouvati se bez vážné příčiny.

ctnostná. Musela jsem se při tom posilovati myšlenkou, že v den soudu bude vše zjeveno.

Zvláště jsem se ráda cvičila v nepatrných, opravdu skrytých úkonech ctností. Tak jsem skládala pláště, na něž sestry zapomněly a používala jsem každé příležitosti, abych jim posloužila. Toužila jsem též, abych mohla konati skutky kající, ale nebylo mi to nikdy dovoleno. Jediné umrtvování, jež se mi dovolilo, bylo, abych potlačovala samolásku. To mi prospělo více než tělesné přísnosti.

Zatím mi nejsvětější Panna pomohla připravit svatební roucho. Jakmile bylo hotovo, zmizely všechny překážky a ustanoveno, že budu skládati sliby 8. září 1890. Co jsem tu právě krátce pověděla, potřebovalo by vlastně mnoho listů. Ale ty nebudou zde na zemi nikdy čteny.

KAPITOLA VIII.

Svaté sliby. — Milostiplné exercicie. — Poslední slza světice. — Smrt otcova. — Jak Pán splnil všechna její přání. — Oběť lásky.

Mám Vám, milá Máti, podati zprávu o svých duchovních cvičeních před profesí? Neudělil mi tehdy Pán útěchy, nýbrž mým údělem byla úplná vyprahlost, ba skoro opuštěnost. Jako vždy, i tehdy spal Ježíš v mé lodičce. Ach, vídám, že ho duše málokdy nechávají klidně dřímati. Ale

dobrého Mistra tak unavuje, má-li stále udržovat zábavu a vycházet lidem vstříc, že si vždy pospíší, aby užil odpočinku, jež mu u sebe nabízím. Procitne zajisté teprve, až se budu smět vrátiti do domova věčného. Proto se však nijak nermoutím, nýbrž raduji se z toho velice.

Opravdu mám velmi daleko do svatosti. Samo toto smýšlení to dokazuje. Neměla bych se ze své vyprahlosti radovati, nýbrž přičítati ji své nepatrné horlivosti ve zbožnosti a nedostatečné věrnosti. Měla bych se rmoutiti, že tak často při rozjímání a při díkučinění spím. Ale ne, nermoutím se! Myslím, že se malé děti rodičům stejně líbí, když spí i když bdí a že lékaři nemocné před operací uspávají. Konečně myslím na to, že Pán zná naši křehkost a ví, že jsme prach.¹⁾

Moje exercicie před profesí uplynuly právě jako ty pozdější ve velké vyprahlosti. Ale přes to mi byly tehdy ukázány prostředky, jak bych se zalíbila Bohu a konala ctnost. Tehdy jsem si toho ani nebyla vědoma. Často a často jsem už pozorovala, že mi Ježíš nechce dávat zásob. Skýtá mi každé chvíle zcela nové potravu. Nalézám ji v sobě, nevědouc, jak se mi jí dostává. Ale myslím prostě, že Ježíš, jenž bydlí v hloubi srdce mého, tajemně ve mně působí a ukazuje mi, co mám v každém okamžiku podle jeho vůle činiti.

Prostřednictvím ctihodného bratra Šimona v Římě jsem obdržela několik hodin před skládáním slibů požehnání sv. Otce. Toto vzácné požehnání mi jistě pomohlo přes nejhroznější bouři mého celého života.

Za nočního bdění před velkým tím dnem, jež obyčejně bývá tak sladké, připadlo mi mé povolání pojednou jako sen, jako přelud. Zlý nepřítel – neboť on to byl – vzbuzoval ve mně přesvědčení, že život karmelitky se pro mne nehodí; budu-li chtít nastoupiti životní dráhu, k níž nejsem povolána, oklamu představené. Tma tak houstla, že mi bylo už jasno jen jedno: Poněvadž nemám řeholního povolání, musím se vrátit do světa.

Jak vyličiti svou tíseň? Co jsem si měla počítí? Rozhodla jsem se pro lepší, že totiž bez meškání toto pokušení sdělím novicmistrové. Poprosila jsem tedy, aby ke mně přišla z chóru a odhalila jsem jí plna zahanbení stav své duše. Naštěstí byla prozíravější než já. Spokojila se tím, že se nad mým přiznáním usmála a pak mě brzy úplně uklidnila. Ostatně právě toto pokoření zahnal jako kouzelným proutkem ďábla na útěk. Chtěl mě zdržeti, abych se nepřiznala, jak jsem znepokojena, a vlákati mě do nastražených tenat. Takto jsem však zmařila jeho plány. Abych se ještě více pokořila, chtěla jsem vše říci také naší Matce a její těšivá odpověď dokonale rozptýlila mé pochybnosti.

Od rána 8. září oplývalo mé srdce klidem, i skládala jsem sv. sliby v tomto míru, jenž převyšuje všecko pomýšlení.²⁾ O kolik milostí jsem prosila! Připadala jsem si opravdu jako královna a využila jsem svého titulu, abych na Králi dosáhla všelikých milostí pro jeho nevěrné poddané. Nezapomněla jsem na nikoho. Chtěla jsem, aby se toho dne

všichni hříšníci obrátili a očištec aby vydal všechny své zajatce. Co jsem chtěla vyprositi sobě, nosila jsem na lístku na srdci. Bylo na něm:

Ó Ježíši, božský Snoubenče můj, dej, aby moje křestní nevinnost nebyla nikdy zakalena. Raději mě vezmi se světa, než abys dopustil, abych svou duši poskvřnila třeba nejmenší dobrovolnou chybou. Dej, ať Tebe jediného hledám, Tebe jediného nalézám. Tvorové nechť nejsou ničím mně a já jim. Ať nic pozemského neruší můj klid.

Ó Ježíši, prosím Tě jen o tento mír... o tento mír a o bezměrnou lásku. Kéž bych pro Tebe zemřela jako mučednice. Dej mi mučednictví srdce nebo těla, či raději mi dej obojí!

Popřej, ať všechny povinnosti plním co nejdokonaleji. Ať si mne nikdo nevšímá, ať jsem šlapána nohama jako pískové zrnko, ať jsem zapomenuta. Obětuji se ti, můj Miláčku, aby se tvá nejsvětější vůle na mně dokonale vyplnila a nižádné stvoření aby mi v tom nikdy nepřekáželo! –

Jak je zvykem, položila jsem večer toho krásného dne svůj růžový věnec k nohám blahoslavené Panny. Nebylo mi při tom smutno. Cítila jsem, že čas mě o mé štěstí neloupí.

Jak je krásné státi se nevěstou Ježíše Krista o svátku narození Panny Marie! Nejsvětější Panna – dítě jednodenní – podala Ježíškovi svou bílou květinku. Toho dne bylo vše malé. Jen milosti, jež jsem obdržela, byly veliké, i pokoj a radost, když jsem večer při pohledu na třpytné hvězdy

myslila na to, že už brzy budu smět vzlétnouti do nebe, abych se tam v lůně nekonečné blaženosti na věky spojila s božským svým Snoubencem.

Dvacátého čtvrtého září byla slavnost odevzdání závoje. Byla úplně zastřena závojem slz. Papá byl příliš nemocen, i nemohl přijít své princezničce požehnati. V poslední chvíli se také nemohl dostavit Msgr Hugonin, který měl slavnost řídit. Sešlo se ještě několik různých okolností, takže vše bylo prosyceno smutkem a hořkostí . . . Ale i na dně toho kalicha jsem našla mír. Toho dne Ježíš dopustil, že jsem nedovedla potlačit slz . . . a nikdo jim nerozuměl . . . Opravdu jsem už snesla bez pláče zkoušky mnohem těžší, ale to mě podporovala mocná milost, kdežto 24. mě nechal Ježíš samotnou a hned se ukázalo, jak nepatrná je má síla.

Za osm dní po této slavnosti měla svatbu naše sestřenice Jana s doktorem La Neelem. Když pak přišla po prvé do hovorny a vypravovala, jakými pozornostmi zahrnuje svého chotě, hluboce mě to dojalo. Pomyslíla jsem si: „Nikdy se nesmí říci, že světská paní činí více pro svého manžela, pouhého to smrtelníka, než já pro svého milovaného Ježíše.“ Pronikla mě nová horlivost i snažila jsem se více než kdy jindy, abych se ve všem líbila nebeskému Snoubenci, Králi králů, jenž mě pozvedl k zasnoubení s ním.

Cetla jsem svatební oznámení sestřenice a složila jsem pak podobné pozvání, jež jsem přečetla novickám, abych je upozornila na to, co mě tak dojalo, jak je totiž vznešenost

pozemského spojení nepatrná proti důstojnosti nevěsty Kristovy.

Moje oznámení znělo : „Všemohoucí Bůh, Stvořitel nebes i země, Pán světa a přeslavná Panna Maria, královna nebeského dvora, dovolují si Vám oznámiti duchovní zasnoubení vznešeného svého Syna Ježíše, Krále králů a Pána pánů s Terezií Martinovou, nyní paní a vládkyní království dětství Ježíšova a jeho utrpení, jež jí božský Snoubenec uštědřil jako svatební dar ; odtud její šlechtický titul, od Ježíška a od nejsvětější tváře.

Nemohli jsme vás pozvati na svatbu, slavenou na hoře Karmel 8. září 1890, protože přístup měl jen nebeský dvůr. Prosíme vás však, abyste se dostavili k slavnosti po návratu ze svatební cesty. Bude se konati ráno o dni věčnosti, kdy přijde Ježíš v oblacích nebeských v lesku své velebnosti, aby soudil živé i mrtvé. Protože je hodina nejista, prosíme, abyste byli připraveni a bděli.”

Za rok potom jsem dostala při společných duchovních cvičeních velké milosti. Obyčejně mi bývají exercicie s přednáškami velice trapné. Tehdy však bylo tomu jinak. Připravila jsem se na ně devítidenní pobožností, horlivě konanou. Vždyť jsem myslela, že mi bude velmi mnoho vytrpěti. O důstojném otci, jenž měl ony exercicie, se říkalo, že umí lépe obracet hříšníky než vésti řeholnice. Jsem tedy velkou hříšnicí, neboť Pán Bůh právě toho svatého řeholníka užil, aby mě potěšil.

Měla jsem právě různá vnitřní utrpení a cítila jsem neschopnost se vyjádřiti. A hle! byla jsem podivuhodně pochopena, ba prohlédnuta a moje duše dosáhla svobody. Řeholník ten mě povzbudil, abych jen statečně plula po vodách důvěry a lásky, jež mě tak vábily, na nichž jsem se však neodvažovala vpřed. Řekl mi, že mé chyby Pána Boha neurážely a doložil: „Zastupuji nyní u vás Pána Boha. Nuže, ujišťuji vás jeho jménem, že je s vaší duší velmi spokojen.”

Ó, jak mě ta slova oblažila! Dosud jsem neslyšela, že jsou chyby, které Pána Boha neurážejí. Ono ujištění mě naplnilo radostí i snášela jsem trpělivě vyhnanství tohoto života. Ostatně to bylo ozvěnou mých nejvnitřnějších myšlenek. Ó ano, už dávno jsem si myslívala, že Pán je něžnější než matka, a já přece dobře znám více než jedno srdce mateřské. Víím, že matka je stále ochotna promíjeti svému dítěti malé nedobrovolné bezohlednosti. Jak často jsem toho sama zakusila! Žádné pokárání by mne nebylo tak dojalo, jako jedno jediné vaše laskání. Jsem už taková, že bázeň mě činí zdržlivou, láska však mě nejen povzbuzuje, nýbrž dává mi křídla.

Za dva měsíce po těchto požehnaných exerciciích zaměnila náš malý Karmel za nebeský naše ctihodná zakladatelka, Matka Jenovefa od sv. Terezie.

Dříve, nežli Vám, Máti má, budu líčiti dojmy, jež jsem si odnesla od jejího smrtelného lůžka, chci Vám říci, za jaké štěstí pokládám, že jsem po několik let žila se světicí, kterou možno napodobiti, neboť se posvěcovala skrytými

a obyčejnými ctnostmi. Několikrát se mi skrze ni dostalo velikých útěch.

Když jsem jednou v neděli vstoupila do světnice pro nemocné, abych ji navštívila, byly u ní už dvě starší sestry. Chtěla jsem se tedy zase skromně vzdáliti; ona mě však zavolala a pravila mi, jako by jí to bylo vnuknuto shůry: „Počkejte chvíli, milá sestřičko, ráda bych vám něco řekla. Prosíváte mě o duchovní kytíčku. Dnes vám dávám tuto: Služte Pánu v pokoji a v radosti. Pamatujte si, milé dítě, že Bůh náš je Bohem pokoje.”

Poděkovala jsem jí prostě a odcházela jsem dojata až k slzám. Byla jsem přesvědčena, že jí Bůh zjevil stav mé duše. Neboť právě onoho dne jsem byla nanejvýš sklíčena, ba skoro smutná a v takové temnotě, že jsem už ani neviděla, zdali mě Pán Bůh miluje. Můžete si, milená moje Máti, představit radost a útěchu, jež zaplašila všechny ty stíny?

Příští neděli jsem chtěla od Matky Jenovefy zvědět, jaké měla zjevení. Ujistila mě, že žádné. Tím podivení mé ještě vzrostlo, neboť jsem viděla, jak velice Ježíš v její duši žije, působí a jedná. Tento druh svatosti považuji za nejpravdivější, nejsvětější. Po něm toužím, neboť je prost klamu.

Toho dne, kdy ctihodná Matka odešla z vyhnanství do pravé vlasti, dostala jsem neobyčejnou milost. Po prvé jsem stála u smrtelného lůžka. Bylo to opravdu úchvatné divadlo. Ale poněvadž jsem stála u lůžka světice se smrtí zápasící celé dvě hodiny, zmocnila se mne znenáhla jakási

lhostejnost. To mě bolelo. Ale ve chvíli zrození pro nebe*) změnila se moje nálada úplně. Rázem jsem pocítila nevýslovnou radost a vroucí zbožnost, jako kdyby mi byla dala šťastná duše naší Matky okusiti kapku blaženosti, které už sama požívala. Jsem totiž pevně přesvědčena, že vešla přímo do nebe. Když ještě žila, řekla jsem jí jednou: „Máti moje, vy nepřijdete do očiště.“ „To doufám,“ odpověděla mi tiše. Pán Bůh jistě nedopustil, aby byla zahanbena naděje, spojená s takovou pokorou. Důkazem toho jsou všechny projevy přízně, jichž se nám dostalo.

Každá sestra se snažila, aby si po naší ctihodné Matce vyprosila nějakou relikvii. Víte, Máti moje, jakou vzácnost já uchovávám. Při jejím smrtelném zápasu jsem zpozorovala slzu, třpytící se v řasách jako diamant. Tato slza, poslední ze všech, jež na zemi prolila, neskanula. Viděla jsem ji, jak se leskla ještě tehdy, když tělesná schránka zesnulé byla vystavena v chóru. I vzala jsem jemný bílý šáteček a nikým nepozorována jsem se večer odvážila přistoupiti k mrtvole a jsem nyní tak šťastna, že mám poslední slzu svěťice.

Svým snům nepřikládám významu. Mívám vůbec málokdy pozoruhodné. Ano, táži se, jak to, že když po celý den myslím na Boha, ve spánku se s ním více nezabývám? Obvykle snívám o lesích, o květinách, o potůčcích a o moři. Skoro vždy vídám roztomilé malé děti, honím motýly a chytám ptáčky nevidané krásy. Mají-li tedy moje sny jakési

*) Církev sv. takto nazývá den smrti svatých.

poetické zabarvení, přece vidíte, Máti má, že nejsou nikterak mystické.

Jedna noc po smrti Matky Jenovefy mi přinesla potěšující sen. Dávala každé z nás něco, co jí patřovalo. Když došlo na mne, bála jsem se, že nic nedostanu, neboť její ruce byly prázdné. Pohlédla na mne však s nevýslovnou něžností a opakovala třikrát: „Vám zanechávám své srdce.”

Za měsíc po této smrti, vzácné v očích Páně, to je v posledních dnech roku 1891, navštívila naši řeholní družinu nakažlivá chřipka. Mne však postihla jen nepatrně, i zůstala jsem ještě se dvěma jinými sestrami mimo lůžko. Nelze si představit, v jak neutěšeném stavu byl náš klášter v těch dnech smutku. Těžce nemocné byly obsluhovány těmi, které se mohly udržeti na nohou. Všude řádila smrt a sotva některá sestra naposled vydechla, musely jsme ji ihned opustit.

Moje devatenácté narozeniny byly bolestně zachmuřeny smrtí naší ctihodné Matky podpřevorky. Při smrtelném zápalu u ní byla ošetřovatelka a já. Brzy potom zemřely ještě jiné dvě sestry. Tehdy jsem též sama obstarávala sakristii a divím se, jak jsem mohla všechno zastat.

Jednou ráno, když jsme vstávaly, jsem měla tušení, že sestra Magdalena dotrpěla. V dormitáři*) bylo úplně tma, ani jedna sestra nevyšla z cely. Přes to jsem se rozhodla že, k sestře Magdaleně půjdu. Našla jsem ji úplně oblečenou

*) Dormitář je chodba, na kterou ústí cely.

a ztuhlou ležeti na slamníku. Nebála jsem se ani trochu, nýbrž spěchala jsem do sakristie a přinesla jsem rychle svíce a věnec z růží, jež jsem vložila zesnulé na hlavu. Uprostřed té opuštěnosti jsem cítila blízkost Boží; pociťovala jsem, že jeho srdce nad námi bdí. Naše milé sestry usínaly bez smrtelného zápasu; zdálo se, že jen spí. V jejich rysech se odrážela nebeská radost.

V těch dlouhých týdnech zkoušky jsem měla nevýslovnou útechu, že jsem totiž denně směla přistupovati k sv. přijímání. Jak mi to bylo milé! Ježíš mě tímto způsobem dlouho oblažoval, déle než ostatní své věrné nevěsty. I když chřipka přestala, vcházel ještě po několik měsíců denně do mého srdce, ačkoli spolusestrám se nedostávalo takového štěstí. Neprosila jsem o tuto výjimku, byla jsem však velice ráda, že se mohu den co den sjednocovati se svým Miláčkem.

Taktéž mě velmi těšilo, že jsem se směla dotýkati posvátných nádob a připravovati plenky pro Ježíška. Cítila jsem, že musím být zvláště horlivá a častěji jsem si připomínala slova, napsaná pro kteréhosi sluhu Páně: „Bud' svatým ty, jenž se dotýkáš nádob Hospodinových!“³⁾

Co Vám mám, Máti moje, říci o mém díkučinění po sv. přijímání jak tehdy, tak i jindy? Není okamžiku, v němž by se mi dostávalo méně útechy. Nedivím se tomu, vždyť netoužím po návštěvě Spasitelově pro své uspokojení, nýbrž jen proto, abych mu způsobila radost.



Svatá Terezie Ježíšková
šestnáctiletá novicka

Představuji si svou duši jako volné prostranství a prosím nejblahoslavenější Pannu, aby odstranila všechny ssutiny, mé to nedokonalosti. Potom ji vzývám, aby zřídila prostranný, důstojný stan a sama jej okrášlila. Pak zvu anděly i svaté, aby přišli a pěli se mnou písně svaté lásky. Zdá se mi, že Ježíš je s tak slavným přijetím spokojen a mám také radost. Ale to vše nebrání roztržitosti a ospalosti, aby mne neobtěžovaly. Nejednou si umíním, že budu v díkučinění pokračovati celý den, když jsem je v chóru vykonala tak špatně.

Vidíte, moje milá Matko, že jsem daleka toho, abych kráčela cestou strachu; dovedu vždy nalézti prostředek a stezku, abych byla šťastna a ze své bídy čerpala užitek. Pán mě sám povzbuzuje, abych na této dráze setrvala. Jednou, když jsem chtěla přistoupiti ke stolu Páně, cítila jsem nepokoj – něco u mne neobyčejného. Už po několik dní nebylo v ciboriu dosti sv. hostií, a tak jsem dostávala jen malou část. Onoho jitra jsem si tedy myslila, ovšem docela bez důvodu: Jestliže dnes opět obdržím jen půl hostie, budu se domnívati, že Ježíš ke mně přichází jen s odporem. Poklekla jsem a – jaké štěstí! – Kněz mi podal dvě hostie. Nebyla to blaživá odpověď?

Ó Máti moje, kolik mám příčin býti vděčna svému Bohu! Sdělím vám v dětinné důvěře, že mi Pán prokázal tutéž přízeň jako králi Šalomounovi. Splnil totiž všechna má přání, nejen mou touhu po dokonalosti, nýbrž i po věcech, jež byly samy o sobě pošetilé a dětinské. Poněvadž jsem na Vás

pohlížela jako na svůj vzor, chtěla jsem se Vám ve všem podobati. Viděla jsem, jak malujete půvabné miniatury a skládáte krásné básně a myslila jsem si, jak bych byla šťastna, kdybych mohla též malovati*), myšlenky své verši vyjadřovati a svému okolí tak prospívati. Nebyla bych však nikdy prosila o takové úplně přirozené dary a tak zůstávala má přání skryta v hloubi srdce. Ale Ježíš, dlící rovněž v ubohém tom srdečku, chtěl mi opět ukázati marnost všeho pomíjícího. K převelikému úžasu spolusester se mi podařilo několik maleb; skládala jsem i básně a bylo mi popřáno prokázati tím několika duším dobrodiní. Ale jako Šalomoun, popatřiv na práci rukou svých, při níž se tolik neužitečně namáhal, viděl, že vše pod sluncem je marnost a trápení ducha, tak jsem i já ze zkušenosti poznala, že jediné pozemské štěstí je v tom, že je člověk skryt a neví docela nic o věcech stvořených.⁴⁾ Pochopila jsem, že všechno, i díla nejskvělejší jsou bez lásky ničím. A tak, místo aby mi škodily a duši mou zraňovaly, přibližují mě přirozené dary, jichž mi Pán tolik udělil, jen k němu. Vidím, že on jediný je nezměnitelný, že on sám může ukojiti všechny mé tužby.

*) Terezie si to přála už od dětství. Později vypravovala: „Bylo mi deset let, když otec pravil k Celině, že ji dá vyučovat malbě. Poslouchala jsem a záviděla jsem jí to štěstí. Tu se papá obrátil ke mně a ptal se: „A co ty, má princezničko? Učila by ses také ráda kreslit?“ Právě jsem chtěla přisvědčiti, když Marie poznamenala, že mám mnohem menší nadání než Celina. Brzy otce přesvědčila a já jsem si potichu myslila, že je to vhodná příležitost, abych přinesla Ježíši velkou oběť. Ale má touha učit se kreslit byla tak vroucí, že se dodnes divím, jak jsem tehdy mohla mlčet.“

Ze tedy právě mluvím o svých přáních, musím se zmíniti ještě o jiných, která ráčil božský Mistr rovněž vyplniti. Byly to dětinské tužby asi jako ta po sněhu v den mé obláčky. Víte, Máti má, jak ráda mám květiny. Poněvadž jsem se v patnácti letech stala zajatkyní, zřekla jsem se navždy radosti bloudit květnatými luhy. A přece jsem nikdy neměla tolik květin, jako od svého vstoupení na Karmel.

Ve světě je zvykem, že ženich nevěstě dává krásné kytice. Ježíš na to nezapomněl. Dostávala jsem pro jeho oltář mnoho chrp, vlčích máků, velkých kopretin, všech svých oblíbených květin. Jen jedna květinka, kterou jsem měla ráda, se nechtěla objevit, totiž koukol . . . Přála jsem si velice jej spatřiti. A opravdu se na mne nedávno usmál a připomněl mi, že Bůh duším, jež pro něho vše opustily, už zde v malém jako ve velkém stonásobně vše odměňuje.

Jen jedno přání jsem ještě měla a zdálo se, že se z různých příčin sotva kdy splní. Byla to má touha, aby i Celina mohla vstoupiti na Karmel v Lisieux. Ale obětovala jsem vše úplně Pánu a svěřila jsem mu s důvěrou budoucnost milé své sestry. Nechť jde třeba na konec světa, všemu se chci podrobiti, jen když se stane nevěstou Ježíšovou jako já. Ach, kolik jsem vytrpěla vědouc, že je vystavena nebezpečím světa, kterých jsem já nikdy nepoznala. Mohu zajisté říci, že se má sesterská láska k ní spíše rovnala lásce mateřské. Bylať jsem plna starosti a péče o její duši. Jednou se musela s tetou a se sestřenicemi zúčastniti světské slavnosti.

Nevím, proč jsem se proto rmoutila více než jindy. S pláčem jsem zapřisahala Pána, aby ráčil alespoň zabránit, aby netančila. Tak se též stalo. Ježíš nedopustil, aby jeho nevěsta onoho večera tančila, ačkoli to obyčejně činívala s chutí . . . Také její rytíř jako by byl k tomu neschopen. K převelikému úžasu celé společnosti se nezmohl na nic jiného, než že se se svou dámou nanejvýš způsobně procházel sem a tam. Potom však ubožák celý zahanben utekl a toho večera se tam už neodvážil.

Toto neobyčejné dobrodružství rozmnožilo mou důvěru a bylo mi zřejmým důkazem, že i moje milovaná sestra má na čele pečeť Ježíšovu.

Dne 29. července minulého roku vzal k sobě Pán našeho dobrého, těžce zkoušeného, svatého otce. Poslední dvě léta života měl ho strýc ve svém domě a ulehčoval mu bolestné jeho stáří nejrůznějšími pozornostmi. Za celé jeho dlouhé nemoci jsme jej viděly v hovorně jen jedenkrát; více nebylo možno pro jeho bezmocnost. A jaké to bylo shledání! Pamatujete se na ně, Máti má? Ve chvíli loučení, když jsme mu říkaly „Na shledanou,” pozvedl oči, ukázal prstem vzhůru a nalezl k vyjádření svých myšlenek jen toto jediné, slzami tlumené slovo: „V nebi!”

Když se mu toho krásného nebe dostalo, byly též uvolněny svazky, jež zdržovaly ve světě jeho anděla útěchy. Ale andělé nezůstávají stále na zemi. Jakmile vykonali svou úlohu, ihned se vracejí k Bohu; proto jim dal křídla. I Ce-

lina se pokoušela vzlétnouti na Karmel, ale překážky se zdály téměř nepřekročitelné. Tu jsem jednoho dne řekla Pánu po sv. přijímání: „Ty víš, můj Ježíši, jak velice jsem si přála, aby ta zkouška byla mému otci místo očištění. Jak ráda bych věděla, zda se moje tužba vyplnila. Nežádám, abys ke mně mluvil, prosím tě jen o znamení. Víš, jak je sestra . . . proti Celininu vstoupení; jestliže jí tedy už nebude působit obtíže, budu to považovat za tvou odpověď. Poznám z toho, že můj otec přišel přímo do nebe.”

Ó nesmírného slitování, nevýslovné dobroty Boží! Ten, jenž drží srdce lidská v ruce a řídí je jako potoky, změnil smýšlení té sestry. První, koho jsem po díkučinění potkala, byla ona. Oslovila mě, majíc oči plné slz a mluvila se mnou o vstoupení Celiny a projevila už jen upřímné přání, aby ji mezi námi spatřila. Brzy potom odstranil nejd. pan biskup poslední překážky a dovolil Vám, Máti moje, bez váhání otevřítí naši bránu ubohé holubičky.*)

Teď již nemám jiného přání, než abych Ježíše milovala k zbláznění. Jen láska mě přitahuje. Nedychtím ani po utrpení ani po smrti, ač je mi obojí drahé. Po dlouhý čas jsem je volala jako posly radosti . . . Útrapy se staly mým údělem a domnívala jsem se, že jsem už blizoučko břehů věčnosti. Od nejútlejšího dětství jsem si myslivala, že květinka bude utržena na jaře. Teď mě vede už jen oddanost, jiného kompasu neznám. Nedovedu už o nic vroucně prosit

*) Bylo to 14. září 1894. Celina obdržela jméno sestra Jenovefa od nejsv. Tváře.

kromě toho, aby se na mé duši dokonale vyplnila vůle Boží. Mohu opakovat slova „Duchovního zpěvu“ našeho Otce sv. Jana z Kříže:

*„V tvém sklepe, Miláčku, jsem víno vzácné pila
a slast i blaženost se v srdce moje vlila ;
na svět a jeho statky jsem pak zapomněla
a ztratila jsem stáda, jež jsem kdysi měla.*

*Hle, duše moje se ti zcela odevzdala
a všecko sílu svou i život v obět dala ;
už nemá tíže statků, nemá ani stádce,
pastýřka bez úřadu putuje tak sladce,
jen tebe, Jezu, vroucně milovat si žádá. –*

*Tvé moci, lásko, nikdo nezměří,
kvas tvého plání všecko přetvoří.
To vlastní zkušenost mi potvrdila,
že vládě tvé se tiše koří každá síla.
Z dobra i ze zla čerpáš potravu,
až sama vítězkou jsi v srdci přístavu.”*

O Máti má, jak sladká je ta stezka lásky! I tu sice může člověk klesnout a dopustit se nevěrnosti. Ale láska dovede ze všeho čerpat užitek, rychle ztravuje vše, co se Ježíši nelíbí a zanechává v hloubi duše jen hluboký, pokorný mír.

Jakého světla jsem načerpala ze spisů sv. Jana z Kříže!

V sedmnácti a osmnácti letech byly mou jedinou duchovní potravou. Později jsem však při všech duchovních spisovatelích zůstávala chladná a vyprahlá a tak je tomu dosud. Otevru-li knihu sebe krásnější a dojemnější, sevře se mi srdce a čtu bez porozumění. A když rozumím, přece je můj duch jako spoután a nemohu rozjímati.

V této malomoci přichází mi ku pomoci jen Písmo sv. a Následování Krista. Tam nacházím skrytu vydatnou a čistou mannu. Zvláště evangelium mi skýtá látky k vnitřní modlitbě. Z něho čerpám vše, čeho duše má potřebuje. Stále mi z něho proudí nové světlo a objevuji v jeho slovech nový, tajemný smysl. Poznávám a vím ze zkušenosti, že „království Boží je v nás”.⁵⁾ Ježíš nepotřebuje ani knih ani učitelů, aby duše poučoval. On, nejvyšší Učitel, učí bez hluku slov. Nikdy jsem neslyšela jeho hlas, ale vím, že ve mně bydlí, vede mě a osvětluje v každém okamžiku. Právě, když toho nejvíce potřebuji, spatřuji netušené světlo. A světlo to mě neosvětluje nejčastěji v dobách modlitby, nýbrž při denním zaměstnání.

Ó Máti má, zdaž nemusím po tolikerých milostech pěti se žalmistou : „Dobrý jest Pán a na věky trvá jeho milosrdenství!”⁶⁾ Myslívám si, že kdyby všichni tvorové byli zahrnuti takovými důkazy přízně, že by se nikdo nemohl Boha báti, nýbrž všichni by ho nesmírně milovali. Pak by se nikdo nedopustil ani nejmenší dobrovolné chyby ne snad pro úzkostlivou bázeň, nýbrž pro lásku.

Jinak však chápu, že všechny duše nemohou být stejné. Musí být různé, aby tak oslavovaly jednotlivé Boží vlastnosti. Mně přidělil Pán své nekonečné milosrdenství, i spatřuji ostatní jeho vlastnosti v tomto zrcadle. Všecky se mi jeví prozářeny láskou. I spravedlnost mi připadá obklíčena láskou a snad ještě více než ty ostatní. Jaká radost je v myšlence, že Pán je spravedlivý, to jest, ví o naší slabosti, zná dobře křehkost naší přirozenosti. Proč bych se tedy bála? On, nekonečně spravedlivý Bůh, jenž tak milosrdně odpustil marnotratnému synu, nebude spravedliv ke mně, „jež jsem stále u něho“?)

Roku 1895 mi byla udělena milost, že jsem poznala lépe než kdy jindy, jak velice Ježíš touží, aby byl milován. Když jsem jednou myslila na duše, které se božské spravedlnosti nabídky jako smírná oběť, aby tak odvrátily od hříšníků zasloužené tresty, připadala mi jejich oběť velkodušná, ale nic mne nevábilo, abych jich následovala.

„Ó můj božský Mistře!“ zvolala jsem z hloubi duše, což se mají přinášet oběti jen tvé spravedlnosti? Touží jen ona po čistých obětech? Což jich právě tak nepotřebuje i tvá milosrdná láska? Všude je zneuznávána, odmítána; srdce, která bys jí chtěl zahrnouti, přiklánějí se k tvorům, u nich hledají štěstí v bídě, chvilkové náklonnosti, místo aby se vrhla do tvého náručí a přenechala se slastnému žáru tvé nekonečné lásky.

Ó Bože můj, má tvá zneuznávaná láska zůstati uzavřena

v tvém srdci? Myslím, že kdybys našel duše, jež by se ti nabídl jako smírná oběť lásky, že bys ji brzy spotřeboval a byl bys šťasten, že nemusíš plameny své nesmírné něžnosti skrývat v sobě.

Vyžaduje-li zadostiučinění tvá spravedlnost, jež se přece vztahuje jen na zem, jak teprv touží slitovná láska po tom, aby duše roznítla, neboť „milosrdenství tvé sahá až do nebe“.⁸⁾ Ó Ježíši, kéž bych byla tou šťastnou obětí! Znič svou malou oběť ohněm své božské lásky!

Máti má, Vy jste mi dovolila, abych se takto Pánu Bohu obětovala. Víte, jaké proudy, nebo lépe jaké moře milostí mou duši zaplavilo, když jsem se 9. června 1895 Pánu odevzdala. Ano, od toho dne jsem proniknuta a obklopena láskou; neustále mě očisťuje a obnovuje a vyhlazuje v mém srdci každíčkou skvrnu hříchu. Ne, netřeba se mi už bát očiště. Víím, že jsem nejednou zasloužila, abych se svatými dušemi vešla do toho místa pokání. Víím však též, že oheň lásky více posvěcuje než oheň očištcový. Víím, že nám Ježíš neukládá nepotřebných útrap a že by mi nebyl dal touhu, kterou cítím, kdyby ji nechtěl utišiti.

Milená moje Máti, to je vše, co Vám mohu o životě Vaší Terezky říci. Víte ze zkušenosti mnohem lépe, čím je a co Ježíš pro ni učinil. Proto mi odpustíte, že jsem dějiny svého řeholního života velice zkrátila.

A jak skončí tyto dějiny bílé květiny? Bude utržena v první svěžesti, či přesazena na jiné pobřeží? To nevím,

ale zato vím jistě, že milosrdenství Páně ji bude stále provázeti a že nikdy nepřestane žehnat Matce, jež ji darovala Ježíši. Věčně se bude radovat, že je květem v její koruně a věčně bude s touto milovanou Matkou zpívatí onu novou píseň vděčnosti a lásky.

KAPITOLA IX.*)

Zdviž do nebe. – První pozvání k nebeské svatební hostině. – Duševní temnoty. – Stůl břišníků. – Myšlenky tohoto pozemského anděla o lásce k bližnímu. – Veliké vítězství. – Zběh.

Ctihodná Matko, vyslovila jste přání, abych milosrdenství Páně s Vámi až do konce opěvovala. Nechci o tom hloubat, ale nemohu se ubránit úsměvu, když беру pero do ruky, abych Vám vypravovala věci, jež znáte tak dobře jako já. Ostatně chci poslouchat. Nechci též pátrat, jaký užitek může mít tento rukopis. Přiznám se vám, že kdybyste jej nečtený přede mnou spálila, nikterak bych se proto nermoutila.

V naší řeholní družině se vůbec má zato, že jste mě od mého vstoupení stále hýčkala. Ale „člověk soudí podle zdání, kdežto Bůh čte v hlubinách srdcí”.¹⁾ Ó Máti moje, děkuji Vám, že jste mne nešetřila. Ježíš věděl, že jeho kvě-

*) Tato a desátá kapitola je psána pro ctihodnou Matku Marii Gonzagu.

tinka potřebuje oživující vody pokořování. Byla příliš slabá, aby bez ní zapustila kořeny, a Vám musí děkovat za toto dobrodiní.

Už je tomu několik měsíců, co změnil božský Mistr způsob, jímž podporoval vzrůst své květiny. Nalezl ji asi dosti skropenu a tak ji nyní nechává růst v hřejivých paprscích zářného slunce. Chce jí už jen ukazovat úsměv, a to rovněž skrze Vás, moje ctihodná Matko. Tyto mírné sluneční paprsky květinu nevysušují, nýbrž přispívají podivuhodně k jejímu vzrůstu a zdaru; ale na dně svého kalicha přece ještě má drahocenné kapky rosy, jimiž byla dříve skropena a jež jí stále připomínají, že je malá a slabá. Všichni tvorové by se teď mohli k ní sklánět, obdivovat se jí, zahrnovat ji chválou a ani stín marného uspokojení by nezatemnil oné jediné pravé radosti, již v srdci požívá poznávajíc, že je v očích Božích ubohé, nepatrné nic. —

Pravím-li, že jsem nevnímavou ke vší chvále, tedy tím nikterak nemíním lásku a důvěru, kterou mně Vy, Máti moje, projevujete. Naopak, hluboce mě dojímá, ale cítím, že se nemám čeho báti; nyní se z toho mohu klidně těšiti, protože všechno dobré, jež mi Pán propůjčil, vracím opět jemu. Líbí-li se mu, abych se zdála lepší, než jsem, nic mi po tom není. On může činiti, co chce.

Jak rozličné jsou však cesty, jimiž vodiš své svaté, Bože můj! V životě mnohých světců vidíme, že po sobě nezůsta-

vili památky, nezanechali nejmenšího spisu. Jiní naproti tomu, jako naše svatá Matka Terezie, obohatili církev svým vznešeným učením a nebáli se vyjeviti tajemství královské,²⁾ aby byl Pán dušemi lépe poznáván a více milován. Co je mu asi milejší? Myslím, že mu je obojí stejně příjemné.

Všechny duše od Boha milované následovaly vnukání Ducha svatého, jenž praví ústy prorokovými: „Řekni spravedlivému, že vše je dobře.”³⁾ Ano, vše je dobře vykonáno, když člověk hledá jen vůli Boží. Proto poslouchám i já, ubohá květinka, svého Ježíše, když se snažím, abych způsobila radost té, jež mi jest na místě Božím.

Víte, Máti má, že jsem vždy toužila státi se svatou. Ale když jsem se srovnávala se světci, poznala jsem jasně, že mezi nimi a mnou je takový rozdíl jako mezi horou, jejíž vrchol se dotýká mraků a mezi pískovým zrnkem, po němž chodci šlapou, nevšímající si ho.

Nezmalomyslněla jsem však, nýbrž řekla jsem si: „Pán Bůh nevnuká duši přání, jichž nelze splniti. Smím tedy usilovat o svatost, ačkoli jsem malá. Učinit se větší – toť nemožno. Musím se snášeti tak, jak jsem, se svými nesčetnými nedokonalostmi. Chci však hledat prostředku, abych přišla do nebe po malé, úplně přímé, krátké, zcela nové cestičce. Žijeme ve století vynálezů. Lidé se dnes už nenamáhají, aby stoupali po schodech nahoru. U boháčů nahrazuje schody velice výhodně zdviž. I já bych ráda objevila zdviž, jež by

mě vynesla k Ježíši, neboť jsem příliš malá, abych mohla stoupati po příkré cestě.

Pátrala jsem v Písmě svatém po poukazu na takový výtah, předmět to mé touhy a našla jsem slova, jež vyšla z úst samé věčné Moudrosti: „Je-li někdo úplně maličký, ať přijde ke mně!”⁴⁾ A tak jsem se přiblížila k Bohu. Tušila jsem, že jsem našla, co jsem hledala. Pátrala jsem dále, abych zvěděla, co učiní tomu, kdo je maličký a našla jsem toto: „Jako když matka svému dítěti lahodí, tak já potěším vás; na prsou vás budu nosit a na kolenou houpat.”⁵⁾

Nikdy nepotěšila mou duši slova něžnější a líbeznější. Ó Ježíši, tvá božská náruč je tou zdviží, jež mě vynese až do nebe. Proto mi netřeba růsti; naopak, musím zůstat malá, ba, musím se menšit víc a více. Ó Bože můj, tys předstihl má očekávání, a já, já budu opěvovati tvé milosrdenství. „Učilš mě od mladosti mé a až dosud vypravuji divy tvé. Chci je rozhlašovati až do nejpozdnějšího stáří.”⁶⁾

Co bude pro mne tímto pokročilým věkem? Zdá se mi, že by chvíle ta mohla být právě tak dobře nyní jako později. V očích Páně je dva tisíce roků jako dvacet let . . . jako jediný den.

Ale nemyslete, Máti má, že Vaše dítě by Vás chtělo opustit, protože se snad domnívá, že je větší milostí umřítí za jitra žití než v pozdějším věku. Vaše dítě touží jen po jediném: aby působilo Ježíši radost. Teď, kdy se zdá, že se blíží, aby je uvedl do věčné blaženosti, plesá jeho srdce. Ví

a poznává, že Bůh nepotřebuje nikoho, aby konal dobro na zemi, jeho ještě méně než jiných.

Zatím znám, ctihodná Matko, Vaši vůli. Přejete si, abych s Vámi plnila velmi milou a snadnou úlohu. Dílo to dokončím s nebe. Pravila jste mi jako Ježíš k Petrovi: „Pasiž beránky mé!” A já jsem se divila, neboť jsem si připadala příliš malá. Prosila jsem Vás, abyste své beránky pásla sama a mne dobrotivě nechala mezi nimi. Vyhověla jste poněkud mému přání ustanovivši mě spíše první družkou novicek než jejich mistryní. *) Přece však jste mi uložila, abych je vodila na tučné a stinné pastviny, abych jim ukazovala nejlepší a nejvydatnější byliny a pečlivě je varovala před oněmi nádhernými, avšak jedovatými květy, jichž se nesmějí ani dotknouti, leda aby je pošlapaly.

Jak to, Máti má, že Vás neodstrašilo moje mládí a má nezkušenost? Proč jste se nebála, že Vaše beránky zavedu na scestí? Snad jste si při svém rozhodování vzpomněla, že Pán často s oblibou udílí moudrost právě nejmenším.

Na zemi je málo duší, které neměří Boží moc krátkým měřítkem svého rozumu. Vůbec připouští svět rád výjimky. Jenom Pán Bůh nemá mít práva, aby tak činil. Lidé, jak dobře vím, odhadují zkušenost a rozum podle let. Už svatý král David zpíval v mládí: „Mladík jsem, a proto pohrdán.” Neostýchá se však volat v témže žalmu: „Jsem moudřejší než starci, neboť jsem hledal tvou vůli. Slovo tvé

*) Zastávala úřad novicmistrové, neužívajíc toho titulu.

je světlem mým krokům. Jsem hotov plniti tvá přikázání a nic mne nezmate.”⁷⁾)

Ano, Máti má, Vy jste nepokládala za nemoudré říci mi, že božský Mistr mou duši osvětlil a udělil jí zkušenost staršího věku. Jsem však příliš malá, abych proto pocítovala marnivé zalíbení a rovněž příliš malá, abych se rozplývala v umělých, krásných frázích a tak chtěla vzbudit zdání, že jsem neobyčejně pokorná. Raději prostě vyznám : Nejvyšší na mně vykonal veliké věci.⁸⁾ A největší z nich jest, že mi ukázal, jak jsem nepatrná a neschopná k dobrému.

Má duše zakusila mnoho bolestí. Vytrpěla jsem na zemi mnoho. V dětství jsem trpěla se zármutkem, nyní požívám těchto trpkých plodů v pokoji a s radostí. Máti moje, musíte mě důkladně znát, abyste se při čtení těchto řádků neusmála; neboť – podle vnějšku soudě – čím duše byla méně podrobena zkouškám než má? Ach, jaký úžas by vzbudilo, kdyby vyšlo najevo, jaké mučednictví už rok snáším! Poněvadž si tak přejete, pokusím se je vylíčiti, ačkoli pro vysvětlení té věci není slov a moje vyprávění skutečnosti nevystihne.

V postě minulého roku jsem se cítila silnější než jindy. To potrvало až do velikonoce, ačkoli jsem zachovávala půst v celé jeho přísnosti. Tu na Velký pátek, v první hodinu toho dne mi dal Ježíš naději, že už brzo půjdu k němu do krásného nebe. Jak je mi vzpomínka na to příjemná!

Protože mi nebylo dovoleno, abych ztrávila celou noc

u Božího hrobu, vrátila jsem se o půlnoci na Zelený čtvrtek do naší cely. Sotva jsem položila hlavu na polštář, cítila jsem, jak mi horký proud vystupuje až k ústům. Myslíla jsem, že umru a srdce mi div nepuklo radostí. Poněvadž jsem však už zhasla naši lampičku, odkázala jsem svou zvědavost až na ráno a pokojně jsem usnula.

Když se o páté hodině dalo znamení, že máme vstávat, ihned jsem si vzpomněla, že mě čeká radostné překvapení. Jakmile jsem přistoupila k oknu, spatřila jsem, že se mé tušení potvrdilo. Náš kapesník byl zbrocen krví. Ó Máti má, jaká naděje! Byla jsem v hloubi duše přesvědčena, že mi můj Miláček poslal první pozvání právě v den, kdy si připomínáme jeho smrt; bylo to tiché volání z dále, jež mi zvěstovalo jeho blahý příchod.

S plamennou horlivostí jsem byla přítomna modlitbě Primy a pak kapitole. Nutilo mě to, abych se Vám, Máti má, vrhla k nohám a pověděla Vám o svém štěstí. Necítila jsem ani trochu únavy a bolesti, a proto jsem snadno obdržela dovolení, abych směla postní dobu dokončiti, jak jsem ji začala. I zúčastnila jsem se onoho Velkého pátku všech kajících skutků a umrtvování Karmelu. Nikdy mi ta přísnost nebyla tak milá. Jásala jsem při vzpomínce, že spěji do nebe.

Plna radosti jsem se večer vrátila do cely a když jsem usínala, dal mi dobrý Ježíš jako minulé noci znamení, že brzy vejdu do věčné vlasti. Pociťovala jsem tak živou, tak

jasnou víru, že myšlenka na nebe mě nesmírně oblažovala. Nechápala jsem, že jsou nevěrci, kteří nemají víry a myslila jsem, že popírajíce věčnost, jistě mluví proti svému přesvědčení.

O radostných dnech velikonočních mi Ježíš ukázal, že jsou opravdu duše bez víry a bez naděje, které zneužíváním milostí ztratily tyto vzácné poklady, zdroj to veškeré pravé a čisté radosti. Dopustil, že se v duši mé uhostila hluboká temnota, a že se mi myšlenka na nebe, jež mi byla od dětství tak milá, stala příčinou boje a trápení. Tato zkouška netrvá snad několik dní neb týdnů. Trpím už měsíce a dosud očekávám chvíle vysvobození. Ráda bych vyjádřila, co cítím, ale je to nemožno. Třeba kráčet tímto tmavým tunelem, aby člověk pochopil jeho temnotu. Přece však se pokusím o přirovnání.

Jest mi, jako bych se byla narodila v zemi, zahalené hustými mlhami a jako bych nikdy nebyla spatřila smavé přírody, ba ani jediného slunečního paprsku. Ovšem, slýchala jsem od dětství vyprávěti o těchto věcech. Vím, že země, v níž prodlévám, není mým domovem, nýbrž že musím usilovat o jiný. Ten pak není báchorkou, vymyšlenou obyvateli této ponuré země, nýbrž je naprostou skutečností. Vždyť Král oné slunné země přišel a bydlil třiatřicet let v zemi temnoty . . . Ach, a tma nepochopila, že on je světlo světa.⁹⁾

Ale dítě tvé, ó Pane, poznalo božské světlo tvé a odpro-

šuje tě za své nevěřící bratry. Je ochotno požívat chleba bolesti tak dlouho, jak ty chceš. Z lásky k tobě má účast na této hostině plné hořkosti, již se živí ubozí hříšníci a nepovstane od stolu dříve, dokud ty mu nedáš znamení. Ale což pak nemusí prosit jak za sebe, tak za své provinilé bratry: Smiluj se nad námi, Pane, neboť jsme ubozí hříšníci?¹⁰⁾ Propusť nás ospravedlněné. Uděl světla víry všem, kdož jsou dosud bez jeho paprsků! Ó Bože můj, je-li potřebí, aby stůl, hříšníky těmi tak poskvrněný, byl očištěn duší tebe milující, tedy budu ráda u něho jísti samotinká chléb slz, dokud se ti nezalíbí uvéstí mě do říše světla. Jen o jednu milost tě prosím: Abych tě nikdy neurazila!

Pravila jsem Vám, Máti moje, s jakou jistotou jsem byla od dětství přesvědčena, že se jednou budu moci odstěhovat ze země tmy. Věřila jsem tomu nejen, protože mi to tak bylo řečeno, nýbrž cítila jsem v srdci hlubokým vnitřním tušením, že mým stálým domovem jednou bude jiná země, krásnější svět, něco podobného, jako když objevitelský duch Křištofa Kolumba tušil jsoucnost nového dílu světa. A teď pojednou mlha, jež mě jen obklopovala, vnikla do mé duše a tak ji zahalila, že už nemůže poznat miloučký obraz pravé vlasti. Vše zmizelo! . . .

Hledá-li srdce mé, znavené takovou temnotou, klidu v posilující myšlence na příští život věčný, zdvojnásobí se moje muka. Je mi, jako by si stíny vypůjčily hlasy nevěrců a posměšně na mne volaly: „Sniš o světle, o domově,

plném jasu a vůně, o tom, že budeš věčně mít Stvořitele všech těchto divů; doufáš, že budeš jednou vysvobozena z těch mlh, v nichž hyneš touhou. Dobře, dobře – jen se těš na smrt, jež ti nepřinese nic z toho, čehos očekávala, nýbrž jen ještě temnější noc, noc nicoty . . .”

Milovaná Matko, toto vyličení mé zkoušky je tak nedokonalé jako náčrtek proti modelu. A přece nechci psátí více, bála bych se, že urazím Pána Boha. Již teď si myslím, že jsem řekla příliš mnoho. Bůh mi odpusť! Vždyť on ví, že i když nemám pocitu radosti z víry, přece se snažím, abych konala skutky víry. V posledním roce jsem vzbudila více úkonů víry nežli v celém dřívějším životě.

Při každé nové příležitosti k boji, k němuž mě nepřítel vyzývá, počínám si jako statečný rek. Protože vím, že souboj je zbabělost, obracím se k protivníku zády, neuznávajíc jej hodna pohledu. Zato ihned spěchám k svému Ježíši a říkám mu, že jsem ochotna za pravdu, že jest nebe, prolítí krev svou do poslední kapky. Říkám mu, že jsem šťastna, že toho krásného nebe, jež mne očekává, nevidím teď na zemi duševním zrakem, jen když se za to na věky otevře ubohým nevěrcům.

A tak mohu volat i ve zkoušce, jež mě zbavuje pocitu útěchy: „Potěšuješ mě, Pane, skutky svými!”¹¹⁾ Což je větší radosti než trpěti pro lásku tvou? Čím je utrpení větší a čím méně je zjevno očím bližních, tím vlídněji na mne patříš, Bože můj! A kdybys i – což je nemožno – o mém

soužení nevěděl, byla bych přece šťastna v naději, že snad svými slzami zabráním jednomu hříchu proti víře, nebo jej usmírím.

Myslíte asi, moje ctihodná Matko, že líčím noc duše své příliš černě. Soudíte-li podle básní, jež jsem za ten rok složila, považujete mě asi za dítě, oplývající útěchou a pronikající už závoj víry. A přece – ne závoj, nýbrž zeď, až k oblakům čnějící, mi zakrývá hvězdnou oblohu.

Když opěvuji blaženost nebeskou, věčné patření na Boha, nepociťuji při tom ani trochu radosti. Opěvám jen to, co chci věřit. Někdy ovšem osvětlí mou noc slaboučký paprsek, ale pak mi připadá tma tím větší.

Nikdy jsem tak hluboce nepociťovala, jak je Pán milosrdný. Poslalť mi tento těžký kříž teprve v době, kdy jej mohu unést. Myslím, že dříve by mě byl učinil malomyslnou. Nyní jen zbavuje mou touhu po nebeské vlasti všech příměsků přirozeného uspokojení.

Zdá se mi, Máti moje, jako by mi teď už nic nebránilo, abych se vznesla domů. Nemám už zvláštních přání, kromě toho jediného, abych tak milovala, že bych z lásky zemřela . . . Jsem volná. Nebojím se ničeho, ani toho, co mě dříve nejvíce trápilo: abych totiž dlouho nestonala a nebyla tím klášteru na obtíž. Je-li to vůle Boží, chci žít po léta život duševních i tělesných útrap. Ne, nebojím se dlouhého života, nelekám se boje: „Pán je skála, na níž stojím. On učí ruce mé bojovat, prsty mé zápasit. Jest mou zášti-

tou, v něho doufám.”¹²⁾ Nikdy jsem Pána neprosila, abych směla zemřít v mládí, ačkoli jsem se stále domnívala, že se to stane. Ale nečinila jsem nic, abych toho dosáhla.

Pán se často spokojí přáním pracovat pro jeho čest, a po tom jsem velice toužila, vždyť to víte, Máti má. Je Vám též známo, že mi Ježíš dal pro milené mé sestry výpítí nejeden hořký kalich. Svatý král David právem pje: „Ó, jak je krásné a milé, když bratři přebývají v dokonalé jednotě.”¹³⁾ Ale toto úplné sjednocení se na zemi uskutečňuje jen za cenu obětí. Ne, nevstoupila jsem na tento požehnaný Karmel, abych mohla žít se svými sestrami. Spíše jsem tušila, že takový společný život je zřídlem strastí tomu, kdo nechce povolovat přirozenosti.

Což lze vždy říci, že odloučiti se od příbuzných je dokonalejší? Či vytýkal kdy někdo bratřím, že bojovali na témže bojišti a že společně spěli za palmou mučednictví? Právem se domníval, že si budou vespolek dodávat mysli. Ale ovšem, byla též muka jednoho mučednictvím všech.

Tak je tomu i v životě řeholním, jejž theologové nazývají mučednictvím. Tím, že se srdce odevzdá Bohu, neztratí na něžnosti. Ta naopak vzrůstá tou měrou, jakou se očišťuje a mění v nadpřirozenou. Takovou něhou miluji, Máti moje, Vás i sestry své. Ano, jsem šťastna, že mohu bojovat ke cti a slávě nebeského krále spolu se svými drahými, ale byla bych též ochotna spěchat na jiné bojiště,

kdyby si toho božský Vojevůdce přál. Nebylo by potřebí rozkazu, stačil by pohled, pokyn.

Od chvíle, kdy jsem vstoupila na Karmel, jsem si myslela, když mne nepovolá Ježíš brzy k sobě, že se mi dostane úkolu holubice Noemovy. Pán otevře jednoho dne okno archy a uloží mi, abych letěla s olivovou ratolestí míru daleko, do zemí nevěřících. Ta myšlenka mě povznášela nade vše stvořené.

Poněvadž jsem pochopila, že i na Karmelu je možné loučení, hleděla jsem si už předem zvoliti za domov nebe. Byla jsem ochotna nejen sama žíti ve vyhnanství v cizí zemi, nýbrž přinésti mnohem těžší oběť, že by totiž moje sestry šly do takového vyhnanství. Bylo také opravdu o dvě z nich žádáno klášterem, který jsme založily v Saigonu a delší dobu se vážně mluvilo o tom, že tam budou poslány. Ó, nebyla bych řekla ani slova, abych je zadržela, ačkoli mi pukalo srdce při myšlence na zkoušky, které je čekají.

To vše už minulo, neboť představení kladli jejich odcestování nepřekonatelné překážky. Kalich ten svlažil mé rty potud, že jsem okusila jeho hořkosti.

Dovolte, Matko má, abych Vám řekla, proč bych, kdyby mi nejsvětější Panna vrátila zdraví, ráda vyhověla volání naší Matky z Hanoie. Zdá se, že je potřebí mít zvláštní povolání k životu v karmelitském klášteře v cizině. Mnoho duší myslí, že jsou k tomu vyvoleny, ale mýlí se. Mně jste

řekla, Máti moje, že mám takové povolání. Jen mé zdraví v tom překáží.

Ach, kdybych měla někdy opustiti kolébku svého řeholního života, nebylo by to bez bolesti! Srdce mé není bez citu; ale právě, poněvadž je tolik schopno trpěti, ráda bych snesla nejrozmanitější muka, abych je obětovala Ježíši. Zde jsem od Vás, Máti moje, i ode všech spolusester milována a láska ta mě velice blaží. Proto sním o klášteře, kde bych byla neznáma, kde bych trpěla i vyhnanstvím srdce. Ale neopustila bych vše, co je mi drahé, proto, abych klášteru v Hanoi prokázala službu. – Jsemť si příliš dobře vědoma své neschopnosti. – Jediným mým účelem by bylo plnit vůli Boží a přenechat se jeho řízení. Cítím, že bych se tak nevydávala v nebezpečenství, že se zklamu, neboť očekává-li duše jen utrpení, pak jest jí i nejmenší radost překvapením. Ba samo utrpení se člověku obrací v nevýslovnou slast, vyhledává-li ho jako vzácného pokladu.

Ale jsem nemocna a již se neuzdravím. – Přes to je duše má klidná, vždyť už dávno nepatřím sobě, odevzdala jsem se úplně Ježíši. Může se mnou činiti, co se mu líbí. On ve mně vzbudil touhu po úplném vyhnanství a tázal se mne, zdali chci vypít ten kalich. Hned jsem po něm sahala, ale Ježíš jej vzdálil a ukázal mi, že mu dobrá vůle postačí.

Můj Bože, jakých starostí zbavuje duši slib poslušnosti, jak šťastny jsou prosté řeholnice! Jejich jediným kompasem je vůle představených. Vědí vždy jistě, že kráčejí po

správné cestě, netřeba se jim bát, že zbloudí, i když snad vidí, že se představení mylí. Jakmile se však duše přestane řídit tímto neomylným kompasem, zbloudí na kamenité cesty, kde bude mít brzy nedostatek vod milosti.

Máti má, Vy jste kompasem, jež mi Ježíš dal, aby mě bezpečně dovedl ku břehům nebeským. Jak mi je příjemné upříti zrak na Vás a pak plnit vůli Boží! Božský Mistr přes všechna pokušení proti víře, jež na mne dopustil, velice ve mně rozmnožil právě ducha víry. Ten mi ukazuje, kterak Ježíš v duši Vaší žije a skrze Vás mi sděluje své požehnané rozkazy. Vím dobře, milá Máti, že mi bříme poslušnosti ulehčujete a oslazujete. Ale jsem v hloubi duše přesvědčena, že by se mé chování nezměnilo, ani by moje dětinná láska neutrpěla škody, kdybyste se mnou jednala přísně. I v tom bych spatřovala vůli Boha svého, kterou mi k většímu prospěchu duše mé projevuje jiným způsobem.

Mezi nesčetnými milostmi, kterých se mi tohoto roku dostalo, zvláště si cením tu, že jsem pochopila přikázání lásky v celém jeho rozsahu. Nechápalat jsem hloubky slov Páně: „Druhé pak jest podobné jemu: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.”¹⁴⁾ Snažila jsem se především, abych milovala Boha a při tom se mi objasnilo tajemství slov: „Ne ti, kdož mi říkají Pane, Pane, vejdou do království nebeského, nýbrž ti, kdož činí vůli Otce mého.”¹⁵⁾

Tuto svou vůli mi dal Ježíš poznati, když při poslední

večeři dal své nové přikázání a svým apoštolům poručil, aby se vespolek milovali tak, jak on je miloval.¹⁶⁾ Tu jsem pátrala, jak Ježíš své učedníky miloval. Viděla jsem, že to nebylo pro jejich přirozené vlastnosti, vždyť byli nevědomí a plní pozemských myšlenek. A přece je nazývá svými přáteli, svými bratry. Chce je mít u sebe v království Otce svého a aby jim tu říši otevřel, chce umřít na kříži a praví, že není větší lásky než dáti život za ty, které milujeme.¹⁷⁾

Když jsem o těchto božských slovech rozjímala, poznala jsem, jak byla moje láska k spolusestrám nedokonalá. Poznala jsem, že jich nemiluji tak jako Ježíš. Nyní cítím, že pravá láska snáší chyby bližního, nepozastavuje se nad jeho slabostmi, vzdělává se i nejnepatrnějšími jeho ctnostmi. Zvláště však jsem se poučila, že pravá láska nikdy nemůže zůstat uzavřena v srdci, neboť „nikdo rozsvítiv svíci, nestaví ji pod kbelík nýbrž na svícen, aby svítila všem, kteří jsou v domě.¹⁸⁾” Svíce ta mi připadá, Máti má, jako symbol lásky, jež má ozařovati, potěšovati nejen ty, kdož mi jsou drazí, nýbrž všechny, kteří jsou v domě.

Když Pán v Starém zákoně svému lidu přikázal, aby bližního miloval jako sebe samého, nesestoupil ještě na zem. Věda dobře, jak velice se člověk miluje, nemohl žádat nic více. Ale když Ježíš dává apoštolům nové přikázání, „přikázání své”, tu už nepožaduje, abychom bližního milovali jako sebe, nýbrž tak, jak jej On miluje a milovati bude až do konce časů.

O můj Ježíši, vím, že neporoučíš nic nemožného. Znáš lépe než já moji slabost a nedokonalost a víš, že nikdy nebudu milovat spolusestry, jak ty je miluješ, jestliže je, božský Spasiteli, nebudeš skrze mne milovat ty sám. Tys dal ono „nové přikázání“, protožeš mi chtěl uděliti tu milost. Ó, jak je miluji! – Vždyť mi skýtá jistoty, že ty ráčíš ve mně milovat všechny, které mi milovat poroučíš.

Ano, cítím, že když jsem laskava, Ježíš sám ve mně působí. Čím vroucněji jsem s ním spojena, tím více miluji též všechny spolusestry. Když mi zlý nepřítel ukazuje chyby té neb oné sestry, aby mě zdržel ve snaze po větší lásce, rychle si představím její ctnosti a její dobrou vůli. Říkám si, že i kdybych ji viděla upadnouti, přece může dobýti četných vítězství, jež z pokory skrývá. Ano i to, co se mi zdá být chybou, může být pro dobrý úmysl ctností. Jest mi tím snáze tomu uvěřiti, že jsem toho zakusila sama na sobě.

Jednou přišla fortnýřka v době zotavení a prosila, aby jí některá sestra směla pomoci při jakési práci. Pocítila jsem dětinnou touhu, abych to byla já a opravdu jsem byla zvolena. Ihned jsem začala skládat naši ruční práci, ale tak zvolna, aby moje sousedka byla dříve hotova než já; vědělať jsem, jak ráda by šla místo mne. Když sestra, jež prosila o pomoc, viděla, že nespíchám, pravila s úsměvem: „Myslela jsem si hned, že si nebudete chtít zasadit tuto perlu do své koruny, dáte si tak načas.“ I ostatní sestry si myslely, že jsem jednala z přirozených pohnutek.

Nedovedu říci, jak mi ta nepatrná příhoda prospěla a jak mě učinila shovívavou. Chrání mne před marnivostí, když se o mně soudí příznivě, neboť si říkám: Mohou-li se mé ctnostné činy považovat za nedokonalosti, tedy se právě tak snadno může stát, že se moje nedokonalosti považují za ctnosti. I opakuji se sv. Pavlem: „Mně pak pramálo záleží na tom, abych byl souzen od lidského soudu, ale ani sám sebe nesoudím; ten, kdo mě soudí, jest Pán.”¹⁹⁾

Ano, Pán je to, Ježíš, jenž mě soudí. A abych si zasloužila soudu milostivého, či spíše, abych vůbec souzena nebyla, chci stále smýšleti laskavě, neboť on řekl: „Nesudte a nebudete souzeni.”²⁰⁾

Vrátím se k evangeliu, v němž mi Ježíš tak jasně ukazuje, v čem jeho nové přikázání záleží.

U sv. Matouše čtu: „Slyšeli jste, že bylo řečeno: Milovati budeš bližního svého, a nenáviděti budeš nepřítele svého. Ale já pravím vám: Milujte nepřátele své; modlete se za ty, kteří vás pronásledují”²¹⁾

Bezpochyby nemá na Karmelu nikdo co činiti s nepřáti, ale jsou tu přece náklonnosti. K některé sestře nás to táhne, kdežto zase bychom si někdy rády hodně zašly, abychom nepotkaly sestru jinou. Ježíš mi však praví, že ji musím milovati a za ni se modliti, i když mi svým jednáním projevuje, že mne ráda nemá. „Milujete-li jen ty, kteří vás milují, jakou odměnu za to chcete? Vždyť i hříšníci mají rádi ty, kteří je milují.”²²⁾ A nestačí je milovat, nutno též

svou lásku osvědčovat. Ovšem, způsobiti radost příteli je přirozeně snadné, ale to ještě není láska k bližnímu, neboť tak činí i hříšníci.

Také o tom mě Ježíš poučuje: „Každému, kdo tě prosí, dej, a když ti vezme, co ti patří, nežádej toho zpět.”²³⁾ Dávati všem, kteří nás prosí, je méně příjemné než poskytnouti něčeho z vlastního popudu. Požádá-li nás někdo o něco s láskyhodnou skromností, tu pak není obětí mu vyhověti. Užije-li však maně slov méně přívětivých, tu se srdce ihned vzpírá, není-li upevněno v lásce k bližnímu. Má tisíce výmluv, aby neskromně žádanou věc odepřelo. Teprve když jsme prosebníci ukázali, jak byla málo jemná, dáme jí z milosti, oč žádá, nebo jí prokážeme nepatrnou službu, která by nezabrala ani dvacetiny času, jež jsme promarnili, abychom uplatnili své důvody a svá domnělá práva.

Je-li však obtížné dáti každému, kdo nás prosí, tedy jest ještě mnohem těžší nechat si vzíti, co nám patří a nežádati toho zpět. Ó Máti má, pravím, že je to těžké a měla bych spíše říci, že se zdá velmi těžké, neboť „jho Páně je sladké a lehké”.²⁴⁾ Jakmile je člověk na sebe vezme, ihned ucítí jeho sladkost.

Řekla jsem, že Ježíš nechce, abych požadovala zpět, co mi náleží. Mělo by mi to být úplně samozřejmé, neboť vlastně nic nemám. Mám se tedy radovati, pociťuji-li chudobu, kterou jsem slavně slíbila. Dříve jsem se domnívala, že už k ničemu nelnu; ale co jsem porozuměla těmto slo-

vům Ježíšovým, poznávám, jak jsem nedokonalá. Když chci na příklad malovat a naleznu štětec v nepořádku, když mi chybí pravítko nebo nožík, pozbývám téměř trpělivosti, i musím se opravdu vzchopiti, abych toho nežádala zpět s trpkostí.

Jistě smím prosit o takové potřebné věci. Činím-li tak s pokorou, nechybují proti Ježíšovu prikázání. Naopak jednám jako chudí, kteří natahují ruku, aby obdrželi, čeho potřebují. Nediví se, jsou-li odbyti, neboť nikdo jim není nic dlužen. Ó, jaký mír vstoupí do duše, když se povznese nad přirozená hnutí! Není radosti, jež by se mohla srovnati s tou, jíž okouší opravdu duchem chudý. Prosí-li o potřebnou věc ten, kdo je ode všeho odloučen a odepře-li se mu, ano, chce-li se mu vzíti to, co má, tu poslouchá rady Páně: „Tomu, jenž chce vzíti sukni tvou, zanechej i plášť!“²⁵⁾

Myslím, že dáti plášť znamená vzdáti se všech svých práv a považovat se za služku, za otrokyni ostatních. Odloží-li člověk plášť, jde i běží snadněji. Ježíš k tomu připojuje: „S tím, který tě nutí na jednu míli, jdi míle dvě.“²⁶⁾ Nesmím se tedy spokojiti s tím, abych dávala každému, kdo mě prosí. Mám přání bližního předcházet, být vděčna a za čest považovat, že mu smím posloužiti. A vezme-li se mi něco, mám projevovat radost, že jsem od toho osvobozena. Ale tohoto učení evangelia nelze přece vždy plnit doslovně. Jsou případy, kdy musím spolusestrám něco odepřít. Za-

pustila-li však láska v srdci hluboké kořeny, projeví se i zevně. Lze odepřítí způsobem tak milým, že odmítnutí potěší jako sám dar. Ovšem je pravda, že když jiní vidí, jak jsme stále ochotni ke službám lásky, méně se rozpakují na nás něco chtít. Přes to se nikdy nesmím oněm spoluses-trám, jež mne často žádají o nějakou službu, vyhýbat pod záminkou, že bych musela jejich prosbu odmítnout, neboť božský Mistr praví: „Neodvracej se od toho, kdo si chce od tebe vypůjčiti.”²⁷⁾

Nesmím též býti laskavou proto, abych byla považována za hodnou, nebo aby mi sestra, které jsem pomohla, jindy onu pomoc odplatila; neboť opět praví božský Spasitel: „Půjčujete-li těm, od nichž se nadějete, že to opět dostanete, jaký máte vděk? Vždyť i hříšníci půjčují hříšníkům, aby dostali tolikéž. Vy však číňte dobře a půjčujte, nic nazpět nečekajíce a odplata vaše bude hojná.”²⁸⁾

Ó ano, odplata je veliká už zde na zemi. Jen první krok na této cestě stojí přemáhání. Půjčit a nic za to nečekat připadá těžké. Raději bychom to darovali, protože věc jednou darovaná nám už nepatří. Přijde-li spolusestra a řekne se vši opravdovostí: „Prosím vás, sestřičko, pomozte mi několik hodin; ale buďte bez starosti, už jsem se dovolila naší Matky a nahradím vám čas, který mi věnujete,” vím velmi dobře, že mi půjčený čas nikdy nenahradí, a raději bych jí odpověděla: „Daruji vám ten čas!” Tím by byla uspokojena samoláska, neboť dávat je velkodušnější než

pujčovat, a zároveň bych spolusestře ukázala, že na její pomoc nespolehám.

Hle, jak velice se božská naučení protiví hnutím přirozenosti! – Bez pomoci milosti bylo by člověku nejen nemožno poučení ta uskutečňovati, nýbrž ani by jim neporozuměl.

Milovaná Matko, cítím více než jindy, jak nedostatečně jsem se vyjádřila. Nemohu pochopiti, jak Vás může zajímat čísti tyto zmatené úvahy. Ale nepíši literární dílo, a budou-li Vás tyto moje výklady o lásce k bližnímu nudit, tedy aspoň poznáte dobrou vůli svého dítěte.

Bohužel se musím přiznati, že mám daleko k tomu, vše, co poznávám, též konat. Ale již touha po tom mi přináší mír. Stane-li se mi, že chybím proti této ctnosti, ihned povstanu. Už po několik měsíců nemám v té věci bojů. Mohu mluvit s naším svatým Otcem Janem z Kříže: „Dům můj jest úplně klidný.” Tento vnitřní pokoj připisuji boji, v němž jsem zvítězila. Od té doby mi přicházejí ku pomoci duchové nebeští a nedopustí, abych byla zraněna, poněvadž jsem statečně bojovala při příležitosti, o níž Vám nyní povím.

Jedna svatá řeholnice našeho kláštera mi byla dříve ve všem nesympatická. Jistě v tom měl prsty zlý nepřítel a ukazoval mi v jejím počínání jen vady. Nechtěla jsem se však poddávat přirozené nechuti, kterou jsem pociťovala. Rekla jsem si, že pravá láska nezáleží jen v pocitech,

nýbrž jeví se též skutky. Proto jsem se snažila, abych oné sestře činila vše jako osobě mně nejmilejší. Kdykoli jsem ji potkala, modlila jsem se za ni a obětovala jsem Pánu Bohu její ctnosti a zásluhy. Cítila jsem dobře, že to mého Ježíše velice těší. Vždyť není umělce, který by nebyl rád pro své výtvary chválen. Božský Umělec je šťasten, když nezůstáváme při věcech zevnějších, nýbrž pronikáme až do hlubin svatyně jeho tvorů, kde zřídil svůj stan a obdivujeme se její kráse.

Nespokojila jsem se však tím, že jsem se modlila za sestru, jež mi byla příčinou takového boje, nýbrž snažila jsem se též, abych jí prokazovala různé služby. A když jsem byla pokoušena, abych jí nelaskavě odpověděla, nemeškala jsem, vlídně jsem se na ni usmála a dala jsem rozmluvě jiný směr, neboť „Následování Krista” praví: „Jest lépe ponechati každému jeho mínění, než se s ním přiti.”²⁹⁾

Někdy, když na mne ponoukání zlého nepřítele příliš doléhalo, dala jsem se na útěk jako vojín-zběh, mohlo-li se to státi, aby toho spolusestra nepostřehla. – Tu se mne jednou otázala záříc radostí: „Milá sestro Terezie Ježíškova, neřekla byste mi, co vás ke mně tak přitahuje? Nepotkám vás ani jednou, abyste se na mne co nejprívětivěji neusmála?” Ó, co mě k ní táhlo, byl Ježíš, skrytý v jejím srdci, Ježíš, jenž mění věci nejhořčejší v sladké.

Zmínila jsem se právě, Máti má, o posledním prostředku, jehož používám, abych se vyhnula porážce v bojích ži-



Svatá Terezie Ježíšková

na klášterním hřbitově

vota, o útěku totiž. Když jsem byla v noviciátě, užívala jsem tohoto málo čestného prostředku vždy s nejlepším výsledkem. Povím Vám doklad toho, kterému se arci usmějete.

Ležela jste tehdy několik dní na zánět průdušek, což nám působilo mnoho starostí. Jednou ráno jsem potichoučku přinesla do Vaší cely klíče od mříže pro sv. přijímání, neboť jsem byla sakristánkou. Byla jsem ráda, že mám příležitost Vás spatřiti, nedala jsem však nic znáti. Ale jedna z Vašich dcer, roznícena svatou horlivostí, obávala se, že bych Vás mohla vzbuditi a chtěla mi klíče opatrně vzíti z ruky. Odpověděla jsem jí co nejzdvořileji, že si přeji právě tak jako ona, abych nezpůsobila hřmot a připojila jsem, že mám právo klíče odevzdati. Dnes chápu, že by bylo bývalo dokonalejší ustoupit. Ale tehdy mě to nenapadlo, i chtěla jsem přes odpor sestrin jíti za ní do Vaší cely.

Vtom se však stalo, čeho jsme se obávaly; způsobily jsme hřmot a Vy, byvši vyrušena ze spánku, otevřela jste oči. A teď padla celá vina na mne. Sestra, jež mě chtěla zadržet, se ihned ujala slova a krátký smysl její dlouhé řeči byl: „Ten šramot způsobila sestra Terezie Ježíškova.” Hořela jsem touhou ospravedlniti se, ale na štěstí mi napadla spasná myšlenka. Řekla jsem si, že jakmile se začnu obhajovat, pozbudu jistě klidu srdce, a že pro mne, jež jsem tak slaboučká, že nesnesu obvinění bez hájení sebe, bude nejlepší poslední záchranný prostředek: dáti se na útěk. Za myšlenkou hned následoval čin: utekla jsem . . . Ale srdce

mi tak bušilo, že jsem nemohla dále, i usedla jsem na schody, abych v klidu užila ovoce svého vítězství. Byla to jistě divná statečnost, ale myslím, že když je porážka jistá, je mnohem lépe se vůbec nedávat do boje.

Ach, vzpomenu-li si na dobu noviciátu, kolik nedokonalostí se mi objeví! Musímť se mnohým věcem smáti. Ó, jak dobrý je Pán, že duši mou pozdvihl a propůjčil jí vzletu. Žádná léčka mne už nepoděsí, neboť „Nadarmo se rozeštírá síť před očima těch, kdož mají křídla.”³⁰⁾

Snad mi bude později připadat nynější období života právě tak ubohé. Ale nedivím se už ničemu, nermoutím se též, když poznávám, že jsem slabost sama. Naopak chlubím se jí a čekám denně, že u sebe objevím nové nedokonalosti. Vyznávám, že mi tato osvětlení o mé ubohosti prospívají více než ta o naukách víry.

Když uvažuji, že „láska přikrývá množství hříchů”,³¹⁾ čerpám z bohatého pramene, jež nám Spasitel otevřel ve svatém svém evangeliu. Pátrám v hlubinách jeho velebných slov a volám s Davidem: „Běžím cestou tvých příkázání, protože jsi rozšířil srdce mé.”³²⁾ Jen láska může rozšiřovat mé srdce . . . Ó Ježíši, od té doby, co mě ztravuje tento příjemný oheň, běžím s radostí po cestě tvého „nového přikázání” a neustanu do onoho blahého dne, kdy mě připojíš k průvodu panenských duší, abych tě následovala na nivách rajských a zpívala ti onu píseň novou, jež nemůže být – než písní lásky.

KAPITOLA X.

Nová osvícení o lásce. – Malý štětec. – Drobtý, jež padají se stolu dětí Božích. – Milosrdný samaritán. – Deset minut, jež mají větší cenu než tisíc let pozemských radostí. – Dva bratři-kněží. – „Trabe me post te . . .”

Ctihodná Matko, Pán Bůh mi udělil milost, že jsem vnikla do hlubin lásky k bližnímu. Kdybych mohla vyjádřit, co poznávám, znělo by Vám to jako nebeské melodie. Ale podobna děcku mohu jen žvatlati a kdybych neměla opory ve slovech Ježíšových, prosila bych Vás, abyste mi dovolila raději mlčet.

Když mi božský Mistr poroučí, abych dala každému, kdo mě prosí a abych si nechala vzít, co mi náleží a nežádala toho zpět, tu myslím, že tím nemíní jen pozemské statky, nýbrž i dary nebeské. Vždyť ani ty ani ony nejsou mým majetkem. Prvních jsem se odřekla slibem chudoby, a ty druhé jsou mi od Boha také jen půjčeny. Může mi je odníti a nemám práva si proto stýskati.

Ale vtipné myšlenky, vytrysklé z našeho nitra, geniální nápady a hluboké city jsou bohatstvím, jež rádi považujeme za osobní majetek. Když na příklad sdělím sestře osvícení, jehož se mi dostalo při modlitbě a ona je pak vypravuje, jako by bylo její, tedy se zdá, jako by si při-

vlastňovala můj majetek. Nebo když se v době zotavení sousedce tichounce pošeptá vhodné, duchaplné slovo a ona je opakuje nahlas bez označení původkyně, tu jí to připadá jako krádež. I když nežádá svého majetku zpět, přece chuť k tomu má. Při první vhodné příležitosti ukáže, že se někdo zmocnil jejích myšlenek.

Máti má, nemohla bych Vám tyto přirozené, politování hodné city tak podrobně líčit, kdybych jich neznala ze zkušenosti. Ráda bych se utěšovala domněnkou, že jen mne obtěžují, kdybyste mi nebyla uložila, abych poslouchala pokušení novicek. Při tom jsem se naučila mnohým věcem. Především jsem musela sama konat, čemu jsem učila jiné.

Nyní však mohu říci: Bůh mi udělil milost, že jsem ode všeho úplně odloučena, od statků ducha a srdce právě tak jako od pozemských. Když řeknu nebo si myslím něco, co se i spolusestrám líbí, tedy mám za docela přirozené, že se toho zmocní jako majetku, který jim rovněž náleží. Ona myšlenka patří přece Duchu svatému a ne mně. Sv. Pavel nás učí, že bez tohoto ducha lásky nemůžeme ani jmenovati Boha Otcem svým.¹⁾ Bůh mne může používati jako nástroje, aby některé duši vnukl dobrou myšlenku a nesmím se domnívati, že jest jen má.

Ačkoli nepodceňuji krásných myšlenek, jež spojují s Bohem, přece už dávno vím, že si na nich nesmí člověk příliš zakládati. I nejvznešenější vnuknutí jsou bez skutků ničím. Je pravda, že jiné duše z nich mohou mít veliký užitek,

jestliže Pánu pokorně děkují, že jim popřál, aby měly účast na hostině jednoho z jeho miláčků. Libuje-li si však on sám ve svém bohatství a přebytku a podobá-li se jeho modlitba fariseově, tedy jest jako člověk, jenž u bohaté hostiny umírá hlady, kdežto jeho hosté se hojně sytí a snad závistivě pohlíží na majetníka takových pokladů.

Opravdu, jediný Bůh proniká srdce. Jak omezené jsou naproti tomu myšlenky lidí! Vidí-li duši, jež má lepší poznání, tedy myslí, že je božský Mistr méně miluje. Ale což nemá práva užít některého ze svých tvorů, aby jeho dětem podával potravu, jíž potřebují? Za času faraonova měl též toto právo, neboť, jak Písmo praví, mluvil k tomuto vládci: „Povýšil jsem tě vlastně proto, abych moc svou na tobě zjevil a aby jméno mé bylo velebeno po vší zemi.”²⁾ Staletí minula od té doby, kdy Bůh mluvil tato slova, ale jeho jednání se nezměnilo. Stále si vyvoluje nástroje, aby dokonávaly jeho dílo v duších.

Kdyby plátno, na němž umělec pracuje, mohlo mluvit, nestěžovalo by si, že na něm štětec znova a znova maluje. Nezávidělo by však také štětcí jeho úlohu dobře vědouc, že podivuhodnou krásu, kterou je vyzdobeno, nevytvořil nástroj, nýbrž ruka umělcova, která jej vedla. Ani štětec by se nemohl chlubit mistrným dílem, k jehož provedení směl sloužit, neboť by dobře věděl, že umělci nejsou hned tak rozpačití, že obtíže hravě překonávají a často se zvláštní zálibou užívají nejhorších a nejméně vhodných nástrojů.

Moje vážená Matko, já jsem takový malý štětec, který Ježíš vyvolil, aby maloval jeho obraz v duších, jež jste mi svěřila. Každý umělec má několik štětců, zvláště však potřebuje dvou. Prvním, nezbytně nutným, nanáší základní tóny a brzy jím pokryje celé plátno barvou; druhý, menší, slouží k jemnějšímu vypracování. Vy, Máti má, mi připadáte jako drahocenný štětec, který Ježíš běře pln lásky do ruky, chce-li v duších Vašich dětí konati velké dílo. Já pak jsem štětec zcela nepatrný, jehož ráčí používat pro menší jednotlivosti.

Po prvé jsem směla být štětcem božského Mistra dne 8. prosince 1892. Toho budu vždy vzpomínati jako zvláštní chvíle milosti.

Když jsem vstoupila na Karmel, měla jsem v noviciátě družku o osm let starší, ale přes to nás brzy spojovalo pravé přátelství. Poněvadž se zdálo vhodným prostředkem, který by nás rozněcoval pro ctnost, byly nám dovoleny krátké duchovní rozmluvy. Moje milá spolusestra mě uchvacovala svou nevinností i upřímnou, sdílnou povahou; na druhé straně zase mi bylo divné, jak se její láska k Vám, milá Máti, liší od mé. I jiné věci se mi v jejím chování nelíbily. Ale Pán Bůh mi už dal poznati, že jsou duše, na nichž pracuje s neumdlévající shovívavostí, jimž sesílá světlo jen ponenáhlu a střežla jsem se ho předbíhati. Když jsem tedy jednou uvažovala o těch rozmluvách, jež nám byly dovoleny, aby nás, jak naše stanovy praví, „v lásce k nebeskému

Snoubenci vespolek víc a více rozněcovaly," poznala jsem s bolestí, že jsme svými zábavami toho cíle nedosáhly. I viděla jsem jasně, že už nesmím váhat se o tom buď vyjádřit, nebo zanechat hovorů, jež se spíše podobaly přátelským schůzkám světským. Prosila jsem Pána snažně, aby mi vložil v ústa slova laskavá, přesvědčivá, nebo lépe, aby sám za mne mluvil. A on vyslyšel mou modlitbu, neboť „kteří se k němu obracejí, budou osvíceni³⁾ a těm, kteří jsou přímého srdce, vzchází světlo ve tmách."⁴⁾ První místo obracím na sebe, druhé pak na spolusestru, jež opravdu měla srdce upřímné.

Když nastala chvíle, ustanovená pro naše hovory, poznala moje ubohá, milá sestra ihned, že nejsem jako jindy a červenajíc se usedla vedle mne. Objala jsem ji a řekla jsem jí vše, co jsem si o ní myslela. Vysvětlila jsem jí, v čem záleží pravá láska a dokázala jsem jí, že přirozená náklonnost k Matce převorce jest jen sobectví. Svěřila jsem jí pak, jaké oběti jsem sama musela v té věci přinášeti na počátku řeholního života a brzy se její slzy mísily s mými... Uznala pokorně svou chybu, přisvědčila, že mám pravdu a slíbila, že začne nový život. Vyprosila si jako zvláštní důkaz přízně, abych ji stále upozorňovala na její chyby. Od té chvíle byla naše láska zcela duchovní. Vyplnilo se na nás slovo Ducha svatého: „Bratr, který bratru přispěje ku pomoci, jest jako pevné město."⁵⁾ !

Víte zajisté, Máti má, že jsem Vám nikterak nechtěla

svou družku odcizit. Mým úmyslem jen bylo, abych jí objasnila, že pravá láska se živí obětmi, a čím více se duše zříká všeho přirozeného uspokojení, tím se její něžnost stává větší a nezištnější.

Pamatuji se, jak jsem byla jako postulanka prudce pokoušena, abych následovala své náklonnosti a opatřila si několik kapek radosti, takže jsem často musela jít co nejrychleji mimo Vaši celu a pevně se přimknouti k zábradlí u schodů, abych se nevrátila. Napadalo mi mnoho věcí, k nimž bych si měla vyprosít dovolení, tisíceré záminky, abych následovala hnutí přirozenosti a ji uspokojila. Jak jsem teď ráda, že jsem se hned s počátku umrtvovala! Nyní už požívám odměny, přislíbené těm, kdož statečně bojovali. Nyní již nepotřebuji svému srdci odpírati takových útěch, neboť je zakotveno v Bohu. Poněvadž jen jeho milovalo, rozšiřovalo se víc a více, takže nyní může všem, kdož jsou mu drazí, věnovati lásku mnohem větší a hlubší, než kdyby se bylo omezilo na sobeckou a neužitečnou náklonnost.

Vypravovala jsem o první práci, kterou Ježíš a Vy, milovaná Máti, štětečkem vykonali. Byla to však jen příprava k uměleckému dílu, jež jste mu později svěřila.

Sotva jsem vnikla do svatyně duší, ihned jsem poznala, že uložená mi úloha přesahuje síly. I vrhla jsem se rychle do náručí Božího, jako činí malé děti, které, když je něco poleká, skryjí kučeravou hlavičku na rameno otcovo,

a řekla jsem: „Pane můj, vidíš, že jsem příliš malá, abych živila milé tvé děti; chceš-li jim však přece skrze mne poskytovat, čeho potřebují, tedy naplň sám moji ruku a já budu tvé poklady rozdávat duši, jež ke mně přijde pro potravu; při tom neopustím tvého náručí, ba ani zraku od tebe neodvrátím. Bude-li to, čeho jí poskytnu, podle její chuti, dobře si uvědomím, že musí děkovat tobě, ne mně. Bude-li si však stěžovat a bude-li jí podaný pokrm hořký, tedy ani to nezkalí mého duševního klidu. Vynasnažím se, abych jí objasnila, že tys jí onen pokrm připravil a budu se stříci, abych jí neopatřovala jiného.”

Jakmile jsem si uvědomila, že sama ze sebe nic nemohu, připadala mi má úloha lehčí. Zabývala jsem se jen tím, abych se uvnitř víc a více spojovala s Bohem, dobře vědouc, že vše ostatní mi bude přidáno. Opravdu, důvěra má nebyla nikdy zahanbena. Vždy, kdykoli jsem měla duším spolusester skýtatí potravy, byla ruka má naplněna. Přiznávám se Vám, Máti má, upřímně, že kdybych byla jednala jinak a byla spoléhala na vlastní síly, byla bych brzy složila zbraň.

Z dálky se zdá, že duším dobře činit, učit je Boha milovat a podle jeho úmyslů a myšlenek je utvářet, je věc snadná a příjemná. Přistoupíme-li však blíže, cítíme, že prospívati duším je bez pomoci Boží právě tak nemožné, jako osvětliti za noci naši polokouli slunečními paprsky. Člověk chápe, že se musí úplně odřící svých náklonností i osobních náhledů a nesmí duše vésti po své cestě, nýbrž po té, kterou

Ježíš každé z nich vykázal. Ale to ještě není nejtěžší. Největší obtíže mi působí, že musím pozorovat chyby, i nejmenší nedokonalosti a vypovědět jim boj na život a na smrt.

Skoro bych chtěla říci na neštěstí pro mne, ale to by byla zbabělost, řeknu tedy – na štěstí pro sestry – jsem od té doby, co jsem našla útočiště v náručí Páně, jako strážce, jenž s nejvyšší věže pevnosti pozoruje nepřitele. Nic neujde mému zraku. Často žasnu, jak jasně vidím, a chápu, že prorok Jonáš utíkal před tváří Hospodinovou, aby nemusel zvěstovati záhubu Ninivským. Mnohem raději bych byla tisíckrát pokárána, než jednou jedinkrát sama kárala. Cítím však, jak jest dobře, že mi tato povinnost je trápením. Neboť, jedná-li se z přirozených důvodů, je nemožno, aby chybující duše uznala, že nemá pravdu. Pomyslí si prostě: „Sestra, jež mě má vésti, je mrzutá a dává mi to pociťovat, ačkoli mám přece nejlepší vůli.”

Máti moje, je tomu zde jako všude jinde. Nikde nesmí chyběti sebezapření a odříkání. Tak cítím, že můj dopis nepřinese užitku, nepíši-li ho s jakýmsi odporem a jen proto, že mi tak poslušnost ukládá. Když hovořím s novickou, tedy se při tom snažím stále umrtvovati. Varuji se, abych se jí neptala na věci, které by mohly ukojit mou zvědavost. Začne-li vyprávěti něco zajímavého a odbočí-li pojednou k něčemu, co mě nudí, tedy se mám velmi napozoru, abych jí nepřiváděla k prvnímu tematů. Neboť myslím, že když člověk hledá sám sebe, nevykoná nic dobrého.

Vím, Máti moje, že připadám Vaším beránkům přísná. Kdyby čtli tyto řádky, řekli by asi, že se nezdá, že by mě stálo přemáhání sledovati je krok za krokem a upozorňovati je, že si krásné své roucho poskvrnili, nebo jim ukazovati chomáčky vlny, které jim zůstaly viset na trní u cesty. Ale ať ti beránkové říkají, co chtějí; v hloubi srdce cítí, s jakou láskou je objímám. Ne, není nebezpečí, kdyby se vlk blížil, že bych jako nájemník své stádce opustila a utekla.⁶⁾ Jsem ochotna život za ně dáti a láska má k nim je tak čistá, že mi je dokonce milejší, když si jí nejsou ani vědomi. Díky milosti Boží nepokoušela jsem se nikdy, abych jejich srdce připoutala k své osobě. Považovala jsem za svou povinnost, abych je přiváděla k Pánu a k Vám, milá Máti, jež jste na zemi jeho zástupkyní a již musí proto ctíti a milovati.

Řekla jsem, jak jsem se vyučováním jiných sama mnohému naučila. Především jsem nahlédla, že mají všechny duše skoro stejné boje, ale jinak že je mezi nimi veliký rozdíl. Tato různost je příčinou, že se s nimi nesmí jednat stejným způsobem. – U některých se musím učiniti malou, nesmím se bát pokoření, ale musím se přiznat k svým bojům a porážkám. Pak se snadno přiznají k chybě, která je mrzí, a těší se, že jim rozumím z vlastní zkušenosti. Mám-li u jiných něco zmoci, musím vystupovat pevně, nesmím nikdy slov odvolati. Ponižovati se bylo by tam slabostí.

Pán mi udělil milost, že se boje nebojím. Vyplním svou povinnost stůj co stůj. Nejednou jsem slyšela: „Chcete-li

u mne něčeho dosíci, tedy to zkuste po dobrém ne po zlém; s tím u mne nic nepořídíte.” Ale vím dobře, že nikdo není ve vlastní při dobrým soudcem a že dítě, na němž lékař vykonává bolestnou operaci, hlasitě křičí a tvrdí, že to léčení je mnohem horší než nemoc sama. Když se však za několik dní uzdraví, je blaženo, že může opět běhat a si hrát. Podobně je tomu i s dušemi. Poznají brzy, že nahořklý nápoj je lepší než cukr a nestydí se k tomu přiznati. Občas bývám svědkyní překvapujících proměn.

Tak přijde ke mně některá z novicek a praví: „Měla jste pravdu, že jste byla ke mně včera tak přísná. Nejprve se celá moje bytost vzbouřila, ale pak jsem se upamatovala na všechny okolnosti a nahlédla jsem, že jste byla velice spravedlivá. Když jsem vyšla z vaší cely, myslila jsem si: Teď je toho dost; půjdu ihned k naší Matce a řeknu jí, že se na sestru Terezii Ježíškovu už nikdy nebudu obracet. Cítila jsem však, že mi to našeptává zlý nepřítel. Pak mě též napadlo, že se za mne asi modlíte. Uklidnila jsem se a v duši mé začalo svítati. Nyní přicházím prosit, abyste v ní rozžala ještě větší světlo.” Celá šťastna, že mohu jednati podle sklonu svého srdce, předkládám ihned pokrm méně hořký . . . Dobře, ale postřehla jsem už také, že nesmím zajít příliš daleko. Jediné slovo by mohlo zbořit krásné dílo, vytvořené v slzách. Stala-li se mi nehoda, že jsem pronesla slůvko, jež se zdá zeslabovat, co jsem den před tím řekla, ihned vidím, jak se milá sestřička toho stébla chytá. Tehdy

se však uteku k modlitbě, pohlédnu k nejblahoslavenější Panně a Ježíš vždy zvítězí. Ach ano, v modlitbě a oběti je síla má; to jsou moje vítězné zbraně, jež mají nad srdci větší moc než slova. – Vím to ze zkušenosti.

Před dvěma roky ke mně přišla jedna z novicek a pravila mi zářiv radostí: „Kdybyste věděla, co se mi dnes v noci zdálo! Byla jsem u své sestry, jež smýšlí velice světsky a snažila jsem se, abych ji odvrátila ode všech marností. Proto jsem jí vysvětlovala slova vaší písně „Z lásky žít“:

*„Kdo Tebe, Ježíši můj, miluje,
ten škodu trpí, ziskem bohatou:
Mé duše všechna láska, každý cit
je navždy, navždy tvojí zástavou.“*

Cítila jsem, jak má slova vnikla do hloubi její duše a oplývala jsem radostí. Ráno jsem si myslila, že snad Pán Bůh chce, abych mu tuto duši získala. Mám jí k velikonočním psát, sen svůj jí sdělit a říci jí, že Ježíš po ní touží jako po své snoubence? Co o tom soudíte? Odvětila jsem prostě, aby poprosila o dovolení.

Poněvadž bylo do konce postu ještě dlouho, divila jste se ovšem, Máti má, tak předčasné prosbě a odpověděla jste, patrně Bohem vedena, že karmelitky mají se snažiti zachraňovat duše spíše modlitbou než dopisy. Když jsem o tom zvéděla, pravila jsem milé sestřičce: „Dejme se ihned do práce a horlivě se modleme. Jaká radost, budeme-li do

konce postu už vyslyšeny!" Ó nekonečného milosrdenství Páně! Koncem postu se ona duše zasvětila Spasiteli. Byl to opravdu div milosti, způsobený planoucí horlivostí pokorné novicky.

Jak veliká je moc modlitby! Ona jestiž jako královna, jež má vždy volný přístup ke králi a jež od něho dosáhne všeho, oč prosí. Abychom byli vyslyšeni, není nikterak potřebí čísti snad z knihy krásnou, okolnostem přiměřenou modlitbu; kdyby toho bylo potřebí, jak velice by mne bylo litovati!

Kromě posvátných Hodinek, jež se, ačkoli jsem toho nehodna, denně s radostí modlím, nevyhledávám nikdy krásných modliteb; chybí mi k tomu odvaha a působí mi to bolení hlavy. A pak je jich tolik, jedna hezčí než druhá. Protože nevím, kterou bych si měla vybrat a všechny se pomodlit nemohu, dělám to jako děti, které ještě neumějí čísti: říkám Pánu Bohu prostičce, co mu chci, a vždycky mi rozumí.

Pro mne je modlitba pozdvižením srdce, k nebesům vyslaným pohledem duše, výkřikem lásky a vděčnosti v radosti i v bolu. Jest něčím vznešeným, nadpřirozeným, co duši rozšiřuje a s Bohem spojuje. Je-li moje duše tak vyprahlá, že se nemohu zmoci na jedinou dobrou myšlenku, modlívám se zvolna Otčenáš nebo Zdrávas Maria. Tyto modlitby mě roznítí, živí mou duši božským způsobem a postačí jí.

Ale jak jsem se odchýlila od thema! Zabloudila jsem opět do směsi úvah. Odpusťte mi, milá Máti, tento nedostatek souvislosti. Vyznávám se, že moje vypravování je opravdu zmatené. Lépe toho však nedovedu a píši své myšlenky, jak mi napadají. Lovím nazdařbůh v potůčku srdce svého a nabízím Vám své rybky, jak jsem je nachytala.

Mluvila jsem tedy o novickách, které mi nejednou pravily: „Vy víte na všecko odpověď. Myslíla jsem, že si tentokrát nebudete vědět rady. Odkud jen máte vše, čemu nás učíte?“ Jsou mezi nimi i duše, které ve své prostotě věří, že čtu v jejich nitru, protože jsem je několikrát předešla a řekla jim jejich myšlenky. Nejstarší z novicек si umínila, že mi zatají zármutek, který ji velice tísnil. Ztrávila bezesnou noc, ale neprolila ani slzy, aby jí uplakané oči neprozradily. Když mě oslovila, tvářila se přívětivě a hovořila se mnou jako jindy, ba skoro roztomileji. Tu jsem jí prostě řekla: „Vás jistě něco trápí.“ Pohlédla na mne s nevýslovným úžasem. Její údiv byl takový, že přešel i na mne a naplnil mě dojmem čehosi nadpřirozeného. Cítila jsem blízkost Boží. Nejsouc si toho vědoma, neboť nemám daru nazírání do duší, – promluvila jsem slovo opravdu inspirované. Potom jsem mohla duši spolusestry úplně potěšiti.

Nyní však Vám, milená Máti, svěřím, jaký největší duchovní užitek čerpám ze styku s novickami. Vědí, že jest jim vše dovoleno. Mohou mi prostě říci vše, co si myslí, jak dobré tak zlé. Je jim to vůči mně tím snazší, po-

něvadž mi nejsou povinny prokazovat úctu jako novicmistrové.

Nemohu říci, že mě Ježíš vede cestou zevního pokořování. Spokojuje se tím, že mě pokořuje v hloubi srdce. Před zraky lidí se mi vše daří. – Kráčím nebezpečnou cestou cti – smí-li se tak v klášteře mluvit – a chápu, proč Bůh a představené tak jednají. Neboť kdybych byla v očích řeholní družiny neschopnou sestrou bez úsudku a nadání, nemohla bych Vás, Máti moje, podporovati. Proto božský Mistr rozestřel závoj jak nad vnitřními, tak nad vnějšími mými chybami.

Dík tomuto závoji dostává se mi od novicек chvály bez lichocení. Víím, že mluví, jak myslí. To mne však neučiní ješitnou, neboť vzpomínka na mou ubohost se mi stále vznáší před očima. Někdy se mne však zmocní veliká touha okusiti něčeho jiného než vychvalování. Duše má jest těmi sladkostmi přesycena a tu jí dá Ježíš připravit salát s vydatným octem a s hojným kořením. Nechybí mu nic než olej, a to zlepšuje jeho chuť.

Takového salátu mi skýtají někdy novicky, když se ho nejméně naději. Pán Bůh uvolní trochu závoj, který zakrývá mé nedokonalosti, sestřičky pak poznávají pravdu a nijak jim nevyhovují. S prostotou, jež mě plní nadšením, mi říkají, jaké mrzutosti, jaké boje jim působím a co se jim na mně nelíbí. Hovoří tak upřímně, jako by šlo o nějakou třetí osobu, vědíť, že mi tím způsobí velkou radost.

Opravdu, je mi to nejen potěšením, nýbrž vzácnou hostinou, která naplňuje duši mou blaženstvím. Jak to jen možno, že věc, přirozenosti tak odporná, tolik oblažuje? Kdybych toho nebyla zkusila, nevěřila bych tomu.

Jednou, když jsem si právě toužebně přála pokoření, postarala se o ně jedna mladá postulanka tak důkladně, že jsem si vzpomněla na Semeje, zlořečícího Davidovi. I pravila jsem si uvnitř s královským pěvcem: „Pán jí poručil, aby mi všechno to řekla.”⁷⁾

Tak se Pán Bůh o mne stará. Nemůže mi stále skýtatí sílícího chleba zevnějších pokořování, dává mi však občas drobty, jež padají se stolu jeho dětí.⁸⁾ Jak je milosrdný!

Milovaná Matko, poněvadž se snažím už zde ve spojení s Vámi velebiti Boží milosrdenství, musím se zmíniti ještě o jiném užitku, jež mi s mnoha jinými přináší moje malá misie. Když jsem dříve viděla některou sestru činit, co se mi nelíbilo a co bylo podle mého názoru proti řeholi, říkala jsem si: „Ach, jak by se mi ulehčilo, kdybych ji směla upozornit, že nejedná správně!” Ale od té doby, co je to mou povinností, jsem jiného názoru. Postřehnu-li nyní nějaké nedostatky, odlehčím si povzdechem: „Bohu díky! není to novicka, i nemusím ji napomínat.” – Snažím se pak ihned chybující omluvit tím, že si připomenu dobré úmysly, jež při tom bezpochyby má.

Také Vaše péče, ctihodná Matko, již mě v mé nemoci štědře zahrnujete, mne v mnohém poučila o lásce k bliž-

nímu. Žádný lék Vám nebyl příliš drahý ; když nepomáhal, zkoušela jste jiný. I při zotavení se staráte, abych nebyla ani trochu v průvanu. Máti má, cítím, že musím při duchovních slabostech svých sester jevit právě tolik péče a účasti, jako Vy při mé tělesné churavosti.

Poznala jsem, že nejvíce lásky sklízí řeholnice nejvíce svaté. Jejich společnost je vyhledávána a prokazují se jim služby, o něž ani nežádají. Zkrátka tyto duše, ochotné snášeti nedostatek ohledu a jemnosti, obklopuje láska všech. O nich možno užíti slov našeho svatého Otce Jana z Kříže: „Dostalo se mi všech dobrých věcí, když jsem jich sobecky nehledal.”

Nedokonalé duše naproti tomu bývají opomíjeny. Jedná se s nimi sice v mezích klášterní zdvořilosti, ale nikdo nevyhledává jejich společnosti. Snad se bojí, aby mu neuklouzlo nevlídné slovo. – Mluvím-li o nedokonalých duších, nemám na mysli duchovní nedokonalosti, neboť i nejsvětější duše budou teprv v nebi dokonalé, nýbrž myslím tím i nedostatek úsudku, vychování, nedůtklivost některých povah, samé to věci, jež život nikterak neulehčují. Víím sice, že takové vady jsou chronické, bez naděje na vyléčení. Víím však též, že by mne moje matka nepřestala ošetřovat a úlevu mi zjednávat, i kdybych stonala po léta.

Z toho usuzuji: Mám vyhledávat společnosti sester, jež se mi nejméně líbí, abych jim byla milosrdným samariťánem. Často stačí vlídné slovo, úsměv, aby pozvedly stís-

něnou, zarmoucenou duši. Ale nechci být laskavá k bližním proto, abych rozdávala útěchu. Kdybych jednala jen proto, brzo bych pozbyla odvahy, neboť často se setkávám s neporozuměním i slovo, pronesené v nejlepším úmyslu. Proto nemaříc času ani práce, chci tak činit jediné proto, abych způsobila radost Pánu a následovala rady evangelia: „Strojíš-li hostinu, nezvi přátel svých ani příbuzných, aby tě zase nepozvali a tobě neodplatili, nýbrž povolej chudé, zmrzačené, kulhavé a slepé a budeš blažen, neboť ti nemohou odplatit; tvůj Otec však, který vidí vskrytě, odplatí tobě.”⁹⁾

Ale jakou hostinu bych mohla svým sestrám nabídnouti než duchovní, oplývající srdečnou, sdílnou láskou? Neznám nic jiného a chci následovati slov svatého Pavla, jenž se radoval s radujícími. Ovšem plakal též s plačícími a tedy smějí i při mé hostině slzy téci. Vynasnažím se pak, abych je proměnila v radost, neboť „Bůh miluje veselého dárce”.¹⁰⁾

Vzpomínám si na skutek lásky k bližnímu, jež mi Bůh vnukl, když jsem byla ještě novickou. Ačkoli byl tak nepatrný, přece nebeský Otec, jenž vidí ve skrytosti, neponechal odměnu zaň až do nebe, nýbrž odměnil mě už zde.

Bylo to tehdy, než se naše sestra Petra úplně roznemohla. Vždy navečer musel někdo deset minut před šestou odejít od rozjímáních, aby ji dovedl do jídelny. Nabízejíc se k této službě, musela jsem se velice přemáhat, neboť jsem věděla, jak je těžko, ba téměř nemožno ubohé nemocné vyhověti.

Přece však jsem nechtěla propásti tak vhodnou příležitost ke skutku lásky, pamětliva božských slov: „Co jste učinili nejmenšímu z bratří mých, mně jste učinili.”¹¹⁾

I nabídla jsem se opravdu pokorně, ale bylo třeba překonati ještě mnoho pochybností, než jsem byla přijata. Měla jsem však tolik dobré vůle, že jsem dosáhla žádoucího výsledku. Každého večera, když sestra pozvedla své přesýpací hodiny, věděla jsem, že to znamená: „Vydejme se na cestu!“

Sebravši všecku svou odvalu povstala jsem a pak nastaly dlouhé ceremonie. Především se musela zvláštním způsobem vzít a odnést stolička; hlavně nesmělo to být s chvatem. Potom začala naše pout. Musela jsem jíti za milou sestrou a pevně ji držet za pás. Činila jsem to s největší opatrností. Jestliže jsem však někdy náhodou udělala chybný krok, ihned myslila, že jí dosti pevně nedržím a že upadne: „Bože můj, jdete příliš rychle, já se uhodím.” Jestliže jsem ji tedy vedla volněji, naříkala: „Tak pojdte přece, necítím už vaši ruku; pustíte mne – upadnu. Ach, vždyť jsem věděla, že jste příliš mladá, abyste mě vodila.”

Když jsme pak šťastně a bez nehody dospěly do refektáře, vyskytly se nové obtíže, než byla moje ubohá nemocná usazena na místě. Bylo potřebí veliké obezřetnosti, aby se jí nepůsobily bolesti. Pak jsem jí ještě ohrnula rukávy, vše přesně „podle jejího” a směla jsem odejíti.

Brzy jsem však upozorovala, jak těžko krájí chléb. Od té doby jsem jí neopustila, dokud jsem jí také ještě tuto službu

neprokázala. Protože o to nikdy neprosila, byla mou pozorností neobyčejně dojata. Tím jsem si získala její důvěru a jak jsem se později dověděla, i tím, že jsem se na ni po všech těch službičkách co nejvlídněji usmívala.

Je tomu již dávno, Máti má, co jsem se cvičila v tomto úkonu ctnosti, a přece mi Pán ponechává, aby mi vzpomínka na to byla jako vůně, jako pozdrav z ráje. Jednoho studeného, tmavého zimního večera jsem jako obyčejně konala tuto pokornou službu. Pojednou jsem slyšela z dáli lahodné zvuky několika hudebních nástrojů. Představila jsem si skvostně ozdobenou síň, skvějící se v záři světél, v níž mladé, elegantně oděné dívky přijímaly a oplácely tisíce světských lichotek. Potom utkvěl můj pohled na ubohé nemocné, kterou jsem podpírala; místo libých melodií jsem občas slyšela její žalostné vzdechy, místo skvělých, pozlacených ozdob jsem zřela cihly naší chudičké křížové chodby, nuzně osvětlované slabou září jediné lampičky.

Tento rozdíl mě hluboce dojal. Pán osvětil duši mou jasným světlem své pravdy, jež tak vynikalo nad matný třpyt pozemských radostí, že bych těch deset minut, jichž vyžadovalo ono posloužení, nebyla vyměnila za tisíc let takových světských slavností.

Ach, když už uprostřed útrap a bojů okouší člověk takových slastí při myšlence, že nás Bůh vyvedl ze světa, co teprve bude jednou v nebi, kde ve věčné slávě a v ne-

konečném klidu poznáme nesmírnou milost, kterou nám udělil tím, že nás povolal do svého domu, předsíně to nebeské.

Vždycky jsem arci nepociťovala při cvičení se v lásce k bližnímu takového nadšení. Ale na počátku řeholního života mi chtěl Ježíš ukázat, jak je příjemné spatřovati v duši jeho nevěst jej samého. Provázela jsem proto též sestru Petru s takovou láskou, že bych nebyla mohla konat více, kdybych byla vodila Pána samého.

Ale jak jsem, milovaná Máti, právě řekla, nebyla mi cvičba v lásce vždy tak snadná. Abych to dokázala, povím Vám jen několik ze svých četných bojů.

Dlouhý čas jsem byla při rozjímání blízko sestry, jež ustavičně chřestila růžencem nebo něčím jiným. Snad jsem to slyšela jen já, protože mám velmi jemný sluch. Nemožno vyjádřiti, jak mě to obtěžovalo. Jak ráda bych se byla obrátila a na vinnici pohlédla, aby toho nechala. Ale v nitru jsem dobře cítila, že bude lepší trpělivě to snášet nejprve z lásky k Bohu a potom též, abych onu sestru ušetřila zahánbení.

Nedala jsem tedy nic znáti, ale někdy jsem se důkladně zpotila a moje modlitba byla modlitbou pouhého utrpení. Konečně jsem hledala prostředek, abych alespoň v hloubi duše ^{trpěla} radostně a klidně. Snažila jsem se, abych si ten hřmot oblíbila. Místo abych se namáhala nedbati ho, což by bylo marné, snažila jsem se naopak, abych pozorně poslou-

chala. Modlitba má nebyla sice modlitbou klidu, nýbrž spíše jen obětováním toho koncertu Ježíši.

Jindy jsem byla v prádelně naproti sestře, která na mne při praní kapesníků neustále stříkala špinavou vodu. První, co mě napadlo, bylo, abych ustoupila, obličej si utřela a oně sestře dala na srozuměnou, že bych jí byla upřímně vděčna kdyby pracovala klidněji. Ihned jsem však povážila, jak by bylo pošetilé, kdybych odmítala poklady, jež se mi tak štědře nabízely. I dávala jsem bedlivě pozor, abych neprojevila své nevole. – Naopak, přemáhala jsem se co nejvíce, snažila jsem se toužit, aby se mi té špinavé vody dostalo co nejvíce. A opravdu, asi za půl hodiny se mi tento nový způsob kropení už líbil i umínila jsem si, že kdykoli budu moci, vrátím se na místo, kde se zdarma rozdávají takové poklady.

Vidíte, Máti má, že jsem docela malá duše, jež může Pánu Bohu přinášeti jen nepatrné oběti. A ještě se stává, že i na ty zapomenu, ačkoli mě tolik oblažují. Ale ani pak nepozbývám odvahy, nýbrž snáším trpělivě, že mám trochu méně pokoje a snažím se, abych byla po druhé obezřetnější.

Jak mě Pán potěšuje, jak sladko a snadno mu zde sloužiti! Opakuji, dával mi vždy to, po čem jsem toužila, nebo lépe, dával mi toužiti po tom, co mi chtěl dáti. Tak jsem pravila nedlouho před tím, než na mne přikvápilo ono hrozné pokušení proti víře: „Opravdu, nemám větších zevních utrpení a co se týče vnitřních, musel by mě Pán vésti

cestou zcela jinou. Nemyslím, že to učiní. A přece nemohu stále žít v takovém klidu. Čeho asi použije?”

Odpověď tu byla brzy. Ukázala mi, že tomu, jenž duši mou miluje, nechybí prostředků. Neboť nezměniv vnitřní mou cestu poslal mi tuto těžkou zkoušku, jež přimísila k útěchám užitečné hořkosti.

Ale nejen, chce-li mi poslati utrpení, dává mi je Ježíš tušit a po nich toužit. Tak jsem si na př. dávno přála, abych měla bratra mezi kněžími, ale zdálo se, že se mi to přání nesplní. Často jsem vzpomínala na své bratříčky, že kdyby nebyli vzlétli do nebe, byla bych je viděla u oltáře a želela jsem ztráty toho štěstí. Tu však mi dal Pán Bůh více, než po čem jsem toužila. Přála jsem si jen jednoho bratra kněze, který by na mne denně u oltáře pamatoval, a Pán spojil duši mou se dvěma svými apoštoly. Povím Vám, milovaná Matko, podrobně, jakým způsobem splnil božský Mistr mé tužby.

Prvního bratra mi poslala r. 1895 jako dárek k svátku sama naše sv. Matka Terezie. Praly jsme, i hleděla jsem si pilně práce. Tu mě tehdejší převorka, Matka Anežka, odvedla do soukromí a přečetla mi dopis mladého seminaristy, který, jak sám psal, byv povzbuzen sv. Terezií, prosil, zdali by se některá sestra nepřinesla v oběť za spásu duše jeho a všech těch, kdož mu budou jednou svěřeni. Sliboval, že až bude moci jednou sloužit mši svatou, bude denně konat zvláštní „memento” za tu, jež by se stala jeho sestrou. –

A já jsem byla vyvolena, abych byla sestrou tohoto příštího misionáře.

Jak bych Vám mohla, milená Máti, vyliciti své štěstí? Neočekávané vyplnění mého přání zaplavilo mé srdce takovou radostí, že bych ji mohla nazvat dětinskou. Neboť se musím vmyslit daleko do dnů dětství, abych našla vzpomínku na radost tak živou, že ji srdce sotva pojme. – Po celá léta jsem nepocítila takového blaha. Po té stránce byla duše má jako nedotčena. Bylo to, jako by se v ní byly rozezvučely struny dosud neznámé.

Byla jsem si vědoma povinností, jež jsem na se vzala. Proto jsem se snažila zdvojnásobit svou horlivost. Občas jsem svému novému bratru psala. – Máme misionáře podporovat hlavně modlitbou a obětí, ale někdy se líbí Ježíši spojití dvě duše k větší cti Boží a pak se též shoduje s jeho úmysly, že si vyměňují myšlenky, aby se tím povzbuzovaly k větší lásce Boží.

Rozumí se, že je k tomu potřebí přímého vybidnutí od představených. Neboť taková korespondence, kdyby si jí člověk sám vyžádal, by myslím více škodila než prospívala, ne-li misionáři, tedy karmelitce, jež je pro svůj způsob života stále v nebezpečí zabývatí se nenáležitě sama sebou. Ono, třebaš jen občasné dopisování, by nevhodně zaměstnávalo jejího ducha, místo aby ji spojovalo s Bohem. Snad by se domnívala, že působí podivuhodné věci a zatím by si pod rouškou horlivosti o duše způsobovala zbytečnou roztržitost.

Milovaná Matko, teď jsem sama zabočila ne sice do zbytečných roztržitostí, ale do výkladu právě tak nepotřebného. Jistě se již nikdy nezbavím této rozvláčnosti, která je pro vás asi velmi unavující. Odpusťte mi, prosím, a dovolte, abych se jí při nejbližší příležitosti dopustila opět.

Koncem května minulého roku jste mi sama darovala druhého bratra. Když jsem podotkla, že jsem už své chudické zásluhy obětovala za jednoho misionáře, a proto myslím, že to už za druhého učinit nemohu, odvětila jste, že poslušnost moje zásluhy zdvojnásobí.

V hloubi duše jsem si myslila totéž a poněvadž horlivost karmelitky má obsáhnouti celý svět, doufám, že s milostí Boží prospěji ještě více než jednomu věrozvěstovi. – Modlím se za všechny, nezapomínajíc při tom obyčejných kněží, Jestliť jejich apoštolát mnohdy právě tak obtížný jako misionářů mezi pohany. Chci být jako naše svatá Matka Terezie „dcerou církve svaté“ a modliti se na všechny úmysly náměstka Ježíše Krista. Toť vůbec můj životní cíl.

Ale jako bych se zvláště zajímala o práce svých bratříčků, kdyby byli zůstali naživu, a neztrácela bych proto s očí velikých, na celý svět se vztahujících zájmů církve: tak také zůstávám zvláště spojena s novými bratry, jež mi Pán dal. Vše, co je mé, patří i jim oběma. Cítím, že Bůh je příliš dobrotivý, příliš štědrý, aby počítal. Je tak bohat, že mi bez měření dává, oč ho prosím, ačkoli se nezdržuji dlouhým vysvětlováním svých proseb.

Teď, kdy se mám starat o dva duchovní bratry a o milé své sestry novicky, nestačil by mi den, kdybych chtěla potřeby jedné každé duše Pánu dopodrobna jmenovati a bála bych se též při tom velice, že na něco důležitého zapomenu. Prosté duše nepotřebují takové zevrubnosti, a poněvadž k nim patřím, sám Pán mi vnukl, jak mohu zcela prostě dostáti svým povinnostem.

Jednou po sv. přijímání mi dal poznati smysl slov Písne písni: „Přitahuj mne, a poběhneme po vůni tvých mastí.”¹²⁾ Ó Ježíši, není tedy potřebí říkat: „Přitahuj se mnou i duše, které miluji.” Prosté „Přitahuj *mne*“ stačí. Jestliže se duše už dala uchvátit opojující vůní tvých mastí, nemůže tě následovat sama. Všecky duše, které miluje, uchvacuje s sebou. To je následek přitažlivosti, jíž na ni působíš.

Jako dravý proud s sebou unáší do hlubin mořských vše, co se mu staví v cestu, tak i duše, která se, ó Ježíši, ponořila do nesmírného oceánu tvé lásky, uchvacuje s sebou své poklady. Pane, ty víš, že mými poklady jsou duše, s nimiž ráčils spojit duši mou; tys mi je sám svěřil. Pro ně se odvažuji vypůjčit si slova, jež ses modlil posledního večera, který jsi ztrávil jako poutník na této zemi.

Ó Ježíši, můj Miláčku, nevím, kdy se skončí mé vyhnanství. Snad mě zde uslyší ještě ne jeden večer opěvovati tvé milosrdenství. Ale konečně nastane i mně večer poslední. Kéž ti pak mohu říci: „Oslavila jsem tě na zemi, dokonala jsem dílo, jež jsi mi uložil. Oznamila jsem jméno tvé těm,

které jsi mi dal. Byli tvoji, tys mi je daroval. Nyní poznali, že vše, cos mi svěřil, je od tebe. Neboť jsem jim sdělila slova, jež jsi mi svěřil. Oni je přijali a uvěřili, že tys mne poslal. Prosím za ty, jež jsi mi dal, neboť jsou tvoji. Nejsem už ve světě, ale oni jsou ještě ve světě, a já jdu k tobě. Ochraňuj je pro jméno své!

Já jdu nyní k tobě a toto mluvím ještě ve světě, aby tvoje radost v nich byla úplná. – Neprosím, abys je vzal ze světa, nýbrž abys jich ochránil od zlého; nejsou ze světa, jakož ani já ze světa nejsem. Neprosím pak toliko za ně, nýbrž i za ty, kteří skrze jejich slovo uvěří v tebe.

Můj Bože, přeji si, aby, kde budu já, i ti se mnou byli, které jsi mi dal, aby svět poznal, žes je miloval, tak jako jsi miloval mne.¹³⁾

Ano, Pane, to bych chtěla jako ty mluviti, než nastoupím cestu k tobě. Snad je to opovážlivost. Ale ne . . . Což jsi mi už dávno nedovolil, abych byla vůči tobě smělá? Právě jsi mi jako otec marnotratného syna k svému nejstaršímu: „Všecky věci mé jsou tvé.”¹⁴⁾ Tedy i slova tvá, ó Ježíši, jsou moje a smím jich použití, abych svolala na duše, jež mi náleží, důkazy přízně nebeského Otce.

Ty víš, můj Bože, že jsem nikdy netoužila po jiném, než tebe jediného milovati, usilovala jsem jen o tuto slávu. Láska tvá mě předcházela již od dětství, rostla se mnou a nyní je jako propast, jejíž hloubky nejsem s to změřiti.

Láska vzbuzuje opět lásku. Moje láska spěje k tobě, ráda

by vyplnila propast, jež ji přitahuje, ale jest jen jako kapka rosy, ztrácející se v oceánu. Abych tě milovala, jak ty mne miluješ, musím si vypůjčit tvoji lásku. Pak teprv naleznu klid. Ó Ježíši můj, připadá mi, že nemůžeš žádnou duši zahrnout větší láskou, než jsi zahrnul mou. Proto se tě odvažuji prositi, abys ty, jež jsi mi dal, miloval tak, jako jsi miloval mne.

Poznám-li jednou v nebesích, že jsi je miloval více než mne, budu se z toho radovati. Vždyť poznávám už v tomto životě, že jsou toho hodnější. Zde však si nemohu představit větší lásku, než kterou jsi mne beze vší mé zásluhy ráčil obdařiti.”

Máti moje, sama žasnu nad tím, co jsem právě napsala. Nebylo to mým úmyslem.

Když jsem opakovala místo z evangelia: „Sdělila jsem jim slova, jež jsi mi svěřil,” tedy jsem tím nemínila své bratry, nýbrž sestřičky v noviciátě, neboť se necítím schopnou, abych poučovala misionáře. Pro ně jsem napsala modlitbu Ježíšovu: „Neprosím, abys je vzal ze světa. Prosím tě také za ty, kdož na jejich slovo uvěří v tebe.” Jak bych mohla zapomenout na duše, které získají kázáním a utrpením?

Nevyjádřila jsem však ještě všech svých myšlenek o slovech Písně písní: „Přitahuj mne a poběžíme.”

Ježíš praví: „Nikdo mne nemůže následovati, nepřitáhne-li ho Otec, který mě poslal.”¹⁵⁾ Dále nás učí, že stačí klepat, aby nám bylo otevřeno, hledat, abychom našli,

pokorně ruku natáhnout, abychom obdrželi. A připojuje, že Otec nám dá, začkoli budeme prositi v jeho jménu. Zajisté proto dal Duch svatý už před narozením Kristovým zaznamenati prorockou modlitbu: „Přitahuj mne a poběžíme.“

Žádost být něčím přitahován znamená chtít se vroucně spojit s předmětem, který zaujal srdce. Kdyby byly oheň a železo obdařeny rozumem a toto by onomu řeklo: „Přitahuj mne“, zdali by tím nenaznačilo, že se chce s ohněm tak sjednotit, aby byly jednou bytostí? Nuže, to je též obsahem mé modlitby. Prosím Ježíše, aby mne pohroužil do plamenů své lásky a tak mě s sebou spojil, aby ve mně žil a působil. Cítím, že čím více srdce mé proniknou plameny lásky, tím častěji budu volat: „Přitahuj mne,“ aby i ti, kdož se k duši mé blíží, následovali věrně mastí Miláčkových.

Ano, poběží, budeme opět spolu, neboť duše, roznicené láskou, nemohou být nečinné. Sedí sice jako Marie Magdalena u nohou Ježíšových a poslouchají jeho sladká plamenná slova. Zdá se, že nic nečiní, a přece podávají mnohem více než Marta, jež se znepokojovala pro mnohé věci.¹⁶⁾ Ostatně nekárá Ježíš práci Martinu, nýbrž jen její neklid. Týmiž pracemi se pokorně zabývala i jeho svatá matka, neboť musela svaté rodině v Nazaretě připravovat pokrm.

Všichni svatí tomu rozuměli. Nejlépe snad ti, kteří osvětili svět jasnou září evangelia. Což nečerpali sv. Pavel, Augustin, Tomáš Aquinský, Jan z Kříže, sv. Terezie a mnozí

jiní přátelé Boží právě z modlitby všechnu svou podivuhodnou moudrost, jež plní největší duchy úžasem?

Kterýsi učenec pravil: „Dejte mi opěrný bod a vyšinu svět ze základů.“ Čeho se nedostalo Archimedovi, toho plnou měrou dosáhli Svatí Boží. Všemohoucí jim dal oporu: Sebe Samého, Sebe jediného. – Za páku jim dal vnitřní modlitbu, jež v duši rozněcuje plameny lásky. Takto pohnuli světem. A ti světci, kteří nyní na zemi bojují, rovněž tak stále pozvedají okršlek zemský a budou tak činit až do konce časů.

Moje drahá Máti, musím Vám ještě říci, co myslím „vůni mastí Miláčkových“. Poněvadž Ježíš vstoupil na nebesa, mohu ho následovat, jen když kráčím ve stopách, jež zanechal. Ó, jak se skvějí, jaká nebeská vůně se z nich line! – Mohu jen otevřít evangelium a ihned vnímám vůni Ježíšovu a vím, kudy se mám ubírat. Nechvátám na přední místo, nýbrž spokojím se s posledním. Nechávám farisea jíti napřed a opakuji plna zahanbení ale i důvěry modlitbu celníkovu. Obzvláště však následuji Magdalenu v její podivuhodné, nebo lépe láskou planoucí smělosti, kterou dojala srdce Ježíšovo a moje okouzila.

Moje důvěra v Boha a láska k němu není proto tak veliká, že jsem zůstala uchráněna smrtelného hříchu. Ó, cítím dobře, že, i kdybych měla na svědomí nejružnější zločiny, nepozbyla bych důvěry. Spíše bych se vrhla do náručí svého Spasitele se srdcem zkroušeným lítostí, vždyť vím,

s jakou láskou přijal marnotratného syna a co řekl Magdaleně, cizoložné ženě a Samaritánce. – Nic mne neodstraší, neboť znám jeho lásku a jeho milosrdenství, které v jediném okamžiku shlazuje množství hříchů tak, jako krupěj vody zmizí, padne-li na rozžhavená kamna.

V životě Otců pouště se vypravuje, že jeden z nich obrátil veřejnou hříšnici, jejíž skutky pohoršovaly celý kraj. Dotčena milostí následovala světce na poušť, aby tam činila přísné pokání. Ale už první noci – ještě na cestě – uvolnila prudká lítost její pozemská pouta, a poustevník v té chvíli viděl, jak její duši odnášejí andělé do lůna Božího.

To je vhodný příklad pro to, co chci říci. Ale pro takové věci není slov . . .

KAPITOLA XI.

Důvěra v Boha. – Návštěva s nebe. – Odpočinutí v lásce.

Vznešené dětství. – Výzva všem „pro stým duším“.

Moje milovaná sestro*), prosila jste mne, abych Vám nechala něco na památku. Protože to naše Matka dovolila, raduji se, že se mohu bavit s Vámi, jež jste dvojnásob mou sestrou. Vy jste mi půjčila hlas a ve jménu

*) Tato třetí část rukopisu je adresována sestře Marii od Božského srdce. Byla napsána dříve než část druhá (pro Matku Gonzagu), a to za posledních exercicií světice, asi tak rok před smrtí. Sv. Terezie byla už nemocná a sestra Marie ji prosila, aby jí na památku zanechala stručný nástin „své prosté nauky“.

mém slíbila, že chci sloužit Ježíši, poněvadž jsem ještě nemohla mluvit.

Milá kmotřičko, dítě, jež jste Pánu přinesla, dnes večer s Vámi mluví a miluje Vás, jak jen může dítě svou Matku milovat. Teprve v nebi poznáte, jakou vděčností oplývá mé srdce.

Ó moje milená sestro, toužíte po tom, abyste zvéděla tajemství, jež Ježíš Vaší dceruše svěřil. Táž tajemství svěřil i Vám. Víím to dobře, neboť jste mě sama učila poslouchati božská vnukání. Pokusím se však přece o několik slov dětského žvatlání, ačkoli cítím, že je nemožno vyjádřiti lidskou řečí věci, které srdce je sotva s to pojmuti.

Nemyslete si, že oplývám útěchami. Ó nikoli. Mou útěchou na zemi je, že nemám žádné. Ježíš se mi neukazuje, neslýchám jeho hlasu, nýbrž poučuje mě uvnitř. Neděje se to ani knihami, neboť nechápu, co čtu. Někdy však mě potěší některé slovo, jako na př. dnes večer při modlitbě, ztrávené jinak v suchopárnosti: „Tu jest mistr, kterého ti dávám, naučí tě všemu, co máš činiti. Chci ti dát čisti v knize života, která obsahuje vědu lásky.”*) „Věda lásky!” Jak sladce zaznívá to slovo v mé duši! Toužím jen po této vědě. Pro ni jsem dala jako nevěsta Písni písní všechno své bohatství a přece myslím, že jsem nedala nic.¹⁾ Chápu tak dobře, že jen láska nás může činit Bohu příjemnými, že jest jediným pokladem, po němž bažím.

*) Slova Páně k sv. Marketě Marii Alacoque.

Ježíš mi ráčil ukázati jedinou cestu k tomuto božskému ohni. Stezkou tou je oddanost malého dítěte, jež bezstarostně spí v náruči otcově. „Je-li někdo z vás maličký, pojď ke mně,”²⁾ mluví Duch svatý ústy Šalamounovými. A týž Duch svatý praví rovněž: „Malým se dostane milosrdenství.”³⁾ V jeho jménu zjevuje nám prorok Isaiáš, že Pán bude pásti stádce své, shromáždí beránky a přitiskne je na své srdce.⁴⁾ A jako by to vše nepostačovalo, volá tento věstec, patře osvětleným pohledem do dálav věčnosti, ve jménu Páně: „Jako matka dítěti svému lahodí, tak vás potěším. Na prsou vás budu nosit a na kolenou houpat.”⁵⁾

Moje milovaná sestro, co může člověk po takových slovech činit jiného než mlčet a plakat vděčností a láskou.

Ach, kdyby duše, slabé a nedokonalé jako já, cítily, co já cítím, žádná by nepochybovala, že dosáhne vrcholu hory lásky, protože Ježíš nežádá nic než oddanost a lásku.

„Netoužím po býcích tvého domu,” praví Pán, „ani po kozlech tvých stád, neboť má je zvěř lesní, zvířata na horách i skot. Znáám veškero ptactvo nebeské a má jest okrasa luhu. Budu-li lačněti, neřeknu ti, neboť můj je svět i plnost jeho. Zdaliž jím maso býků a piji krev kozlů? – Proto přines Hospodinu oběť chvály a díků.”⁶⁾

Nuže, to je vše, co od nás Ježíš žádá. Nepotřebuje našich prací, nýbrž jen naší lásky. Tento Bůh, jenž prohlašuje, že nám nepotřebuje říkat, jestliže snad lační, neostýchá se

žebrať u Samaritánky o trochu vody . . . Měl žízeň! Ale, když pravil: „Dej mi pítí,“⁷⁾ dožadoval se On – Stvořitel všehomíra – lásky svého ubohého tvora, žíznil po lásce.

Ano, Ježíš po ní žízní více než dříve. Mezi dětmi světa má jen nevděčníky a lidi lhostejné. A mezi vlastními učedníky nalézá tak málo srdcí, jež se úplně odevzdávají jeho něžné, nekonečné lásce.

Jak šťastny jsme my, že chápeme nejhlubší tajemství svého Snoubence! Kdybyste chtěla napsati, co o tom víte, jakých vznešených věcí bychom se dočtly! Vím však, že raději zachováte tajemství královské ve svém srdci. Mně pak jste řekla, že zvěstovati skutky Nejvyššího je čestné.⁸⁾ Máte pravdu, že chcete mlčet, neboť je skutečně nemožno vyličit pozemskými slovy tajemství nebeská.

I kdybych psala bez ustání, přece bych byla stále na začátku. Jeť tolik různých hledisek, tolik do nekonečna jdoucích odstínů, že teprve tehdy, až mi nebeský Umělec po noci tohoto života půjčí paletu s božskými barvami, namaluji divy, jež mému duchovnímu zraku odhalil.

Protože jste však, milená sestro, vyslovila přání, abych, pokud to možno, vyjádřila nejhlubší city svého srdce, protože chcete, abych poznamenala sen, který mě v životě nejvíce potěšil, abych načrtla i svoji malou nauku, jak říkáte, chci Vám vyhověti. Obrátím se na Ježíše. Tak mi

bude vyjadřování snazší. Snad Vám budou připadat má slova přepiatá, ale ujišťuji Vás, že v mém srdci není přepiatosti. Je tam úplný klid a mír.

*

Ó Ježíši, kdo by mohl vylíčit, s jakou láskou, s jakou vlídností vedeš mou duši!

Již od krásného svátku tvého vítězství, od Božího hodu velikonočního zuřily v ní hrozné bouře. Tu jsi dal v květnu zazářiti paprsku milosti do mých temnot.

Myslila jsem na tajemné sny, jimiž jsi někdy potěšil své miláčky a řekla jsem si, že taková útěcha není pro mne. Pro mne jest jen ustavičná, tmavá noc. A uprostřed bouře jsem usnula.

Desátého května tak k ránu, že už mohl první záblesk červánků zasvitnouti, viděla jsem se ve spánku v nějaké galerii a procházela jsem se v ní s naší Matkou sem a tam. Pojednou, aniž jsem věděla, jak vstoupily, spatřila jsem tři karmelitky, oblečené v pláštích a v závojích, jež mívají při obřadech. Poznala jsem, že přicházejí s nebe. Jak bych byla šťastna, kdybych spatřila tvář alespoň jedné z nich, myslila jsem si. Tu největší z oněch světic, jako by byla zaslechla můj vzdech, šla ke mně; i poklekla jsem. Jaká slast! Odhrnula závoj, nebo spíše jej trošku nazvedla a přikryla mě jím.

Ihned jsem též poznala, že je to ctihodná Matka Anna

Ježíšova, zakladatelka karmelitek ve Francii.*) Její obličej byl pln produševnělé krásy. Ačkoliv z něho paprsky vůbec nevycházely, přece jsme jej i přes hustý závoj, který nás obě zahaloval, viděla oblitý nevýslovně vlídným světlem, jež jako by sám vyzařoval.

Světice byla samá dobrota a láska. Dojata takovou něžností odvážila jsem se zeptati: „Ó Máti má, prosím Vás vroucně, řekněte mi, nechá mě Pán Bůh ještě dlouho na zemi? Či mě brzy zavolá?“ Usmála se laskavě a pravila: „Ano, brzy, brzy – slibuji ti to.“ „Máti moje,“ pokračovala jsem, „řekněte mi ještě, nežádá Pán Bůh ode mne nic jiného, než moje nepatrné, ubohé skutky a moje touhy; je se mnou spokojen?“

Tu zazářil obličej svaté Matky novým světlem a jeho výraz mi připadal ještě mnohem laskavější. Pravila: „Pán Bůh od tebe nežádá nic jiného, je spokojen, velmi spoko-

*) Ctihodná Matka Anna Ježíšova slula ve světě Anna z Lobery a narodila se ve Španělsku r. 1545. Roku 1570 vstoupila do prvního španělského kláštera karmelitek u sv. Josefa v Avile a stala se brzy rádkyní sv. Terezie. Její duchovní vůdce, sv. Jan z Kříže, ji nazýval „andělem v těle lidském“, a sv. Terezie se jí chlubila nejen jako svou dcerou, nýbrž i jako svou ozdobou. Pro svatost a moudrost byla tak vážena, že i učenci se s ní v pochybnostech radili a rádi se podrobovali jejímu rozhodnutí. Jakověrná dědička ducha sv. Terezie byla nebem určena k tomu, aby udržela reformované kláštery karmelitek v původní čistotě a kázni. Založivši tři reformované kláštery ve Španělsku, uvedla reformu do Francie a později do Belgie, kde zemřela v pověsti světice v karmelitském klášteře bruselském dne 4. března 1627. I v Belgii byla velice ctěna pro vznešené nadpřirozené milosti, obzvláště pro dar nazarání. Papež Lev XIII. schválil 3. května 1897 předběžné práce k blahorečení této veliké služebnice Boží.

jen.” – Potom vzala mou hlavu do obou rukou a zahrnovala mě takovým laskáním, že srdce mé překypovalo slastí, již nelze popsat. Ale tu jsem si vzpomněla na své sestry a chtěla jsem i jim vyprosit nějaké milosti. Ale ach, vtom jsem procitla!

Nemohla jsem vnitřní jásavé radosti ani ovládnouti. Od onoho podivného snu uplynulo již několik měsíců, ale vzpomínka naň nepozbyla ještě nic ze své svěžesti a nebeské krásy. Stále ještě zřím pohled a sladký úsměv svaté karmelitky a zdá se mi, že ještě cítím její mazlení.

„Ó Ježíši, přikázal jsi větru a vlnám a nastalo ticho veliké!”⁹⁾

Při procitnutí jsem nejen věřila, nýbrž cítila, že je nebe a v tom nebi že přebývají duše, které mě milují a jako své dítě mne chrání. Tento dojem zůstal v mém srdci a je mi tím milejší, protože mi ctihodná Matka Anna Ježíšova dosud byla – možno skoro říci – lhostejná. Nikdy jsem jí nevzývala a myslila jsem na ni jen tehdy, když jsem o ní slyšela mluvit.

Nyní však vím a poznávám, jak mnoho se ona o mne zajímala. Tato myšlenka rozmnožuje ve mně lásku nejen k ní, nýbrž i ke všem obyvatelům nebeské vlasti.

Ó můj Miláčku, tato milost byla jen přípravou na milosti mnohem větší, jež jsi mi chtěl udělit. Dovol mi, abych ti je dnes připomněla a odpusť mi, budu-li při vypočítávání svých nadějí a přání, jdoucích do nekonečna, mluvit po-

šetile. Opuť mi a uzdrav duši mou tím, že jí dáš, veť doufá.

Ó Ježíši, mělo by mi stačit, že jsem tvou nevěstou, karmelitkou, že jsem se spojením s tebou stala matkou duší. Cítím však v sobě ještě jiná povolání, a to povolání bojovníka, kněze, apoštola, církevního učitele, mučedníka . . . Chtěla bych vykonat činy, k nimž je třeba největší statečnosti, cítím v prsou svých odvahu křížáků, chtěla bych padnout na poli válečném na obranu církve svatě.

Povolání kněžské! S jakou láskou bych tě, ó Ježíši, držela v rukou svých, když by tě slovo mé svolalo s nebe, s jakou láskou bych tě podávala duším! Ale při tom, co toužím po kněžství, obdivuji se pokoře sv. Františka z Assisi, závidím mu proto a jsem puzena napodobit jej a vznešenou hodnost kněžství odmítnouti. Jak jen spojit všechny tyto rozpory?

Ráda bych osvěcovala duše jako proroci a církevní učitelé. Toužím, abych mohla jít do celého světa jméno tvé zvěstovat, a v zemích pohanských vstítit, Miláčku můj, tvůj slavný kříž. Ale jeden misonářský okršlek mi nestačí. Chtěla bych hlásat evangelium zároveň na všech místech světa až k nejzazším ostrovům. Přeji si býti misonářem nejen na několik let, nýbrž toužím spíše, abych jím byla od počátku světa a až do skonání časů.

Ale především prahnu po mučednictví. Martyrium, toť sen mého mládí a v malé cele na Karmelu stále mohutněl.

Ale i to je nová pošetilost, neboť netoužím jen po jednom způsobu mučení, nýbrž po všech.

Chtěla bych být jako ty, můj božský Snoubenče, bičována a ukřižována, jako sv. Bartoloměj kůže zbavena, se sv. Janem vhozena do vařícího oleje, jako sv. Ignác Anti-ošský rozemleta zuby divokých zvířat, abych se stala důstojným chlebem Božím. Přála bych si se sv. Anežkou a Cecilíí položit šíji pod sekeru katovu a s Janou z Arku bych chtěla na hořící hranici šeptati jméno Ježíšovo.

Když pomyslím na neslýchané útrapy, jichž budou zakoušet křesťané za časů Antikristových, chvěje se mi srdce a chtěla bych, aby se mi jich též dostalo. Ježíši můj, otevři knihu života, v níž jsou zaznamenány všechny činy světců! Všecičky bych chtěla vykonat pro tebe.

Co odpovíš na tuto bláhovost? Je na zemi duše menší a slabší než má? Ale právě pro tuto slabost se ti zalíbilo moje dětinské tužby vyplnit. A dnes jsi ochoten splnit i jiná přání, jež jsou větší než vesmír . . .

Ony tužby mi byly pravým mučednictvím. I otevřela jsem jednou listy sv. Pavla, abych tam hledala léku ve své trýzni. Oči mé utkvěly na dvanácté a třinácté kapitole prvního listu ke Korintňanům. Četla jsem, že všichni nemohou být zároveň apoštolý, proroky a učiteli, že se církev skládá z rozličných údů, a oko nemůže být zároveň rukou.

Odpověď byla zřejmá, ale tužeb mých neutišila, klid mému srdci nedala: „Tu jsem se pohroužila až do hlubin

vlastní nicoty, a tím právě jsem se pozdvihla vysoko, že jsem mohla svého cíle dosáhnouti.”*) Neztrácejíc odvahy čtla jsem dále a nalezla jsem úlevy v této radě: „Snažte se horlivě o lepší dary a ještě dokonalejší cestu vám ukáží.”¹⁰⁾

Apoštol pak vysvětluje, že všechny vznešené dary nemají ceny bez lásky, že láska je nejjistější cestou k Bohu. Konečně jsem nalezla mír!

Pozorujíc bedlivě mystické tělo církve, nenalezla jsem se v žádném údu, jak je popisuje sv. Pavel; neboť jsem toužila být každým z nich. Teprve láska mi zjevila mé povolání. I bylo mi jasno, že, je-li církev tajemným tělem, skládajícím se z mnohých údů, nesmí jí chyběti ústrojí nejdůležitější, nejušlechtilejší. Poznala jsem, že má srdce a to srdce že plane láskou. Jediné láska udržuje její údy v činnosti, a kdyby někdy uhasla, přestali by apoštolové hlásat evangelium, mučedníci by se pak zdráhali krev svou prolít. Nahlédla jsem, že láska v sobě obsahuje všechna povolání, že jest všechno, že pojme všechny časy a místa, protože je věčná. Tu jsem zvolala v převelikém svém štěstí: Ó Ježíši, moje lásko, konečně jsem nalezla své povolání! Mým úkolem je milovati. Ano, nalezla jsem své místočko v lůně církve a toto místočko jsi mi ukázal ty, můj Bože! V srdci své matky církve budu – láskou. Tak budu vším. Můj sen se splní.

Ale proč mluvit o opojujícím štěstí? – Ne, to není správně

*) Sv. Jan z Kříže.

ný výraz. Mým údělem se stal mír, pocit klidu a pokoje, jaký se zmocňuje plavce, spatří-li maják, který jej dovede do přístavu. Ó zářivý majáku lásky, vím, jak se k tobě dostanu! Poznala jsem tajemství, jak se přiblížit k tvým plamenům.

Jsem jen slabé, bezmocné dítě; ale právě moje slabost mi dává odvalu, abych se ti, ó Ježíši, nabídla za oběť. Kdysi přijímal mocný, silný Bůh jen čisté, neposkvrněné obětní dary. Aby byla usmířena Boží spravedlnost, bylo potřebí dokonalé oběti. Ale po zákonu bázně přišel zákon lásky. A láska vyvolila mne, ubohé, nedokonalé stvoření za oběť zápalnou. Není to volba lásky důstojná? Jest. Aby byla láska úplně spokojena, musí se sklonit až k ubohému nic a přetvořit je v plamenech ohně.

Ó můj Bože, vím, že láska se splácí jen láskou.*) Proto jsem hledala prostředek, jak bych svému srdci ulevila a dávala lásku za lásku.

„Užijte bohatství, jež svádí k nepravosti, abyste si získali přátele, kteří by vás přijali do příbytků věčných.“¹¹⁾ Tuto radu jsi dal ty, ó Pane, učedníkům svým, když jsi napřed řekl, že děti temnosti jsou chytřejší než děti světla.¹²⁾

Jako dítě světla jsem pochopila, že moje touha být vším, mít všechna povolání, je také bohatstvím, jež by mě mohlo učinit nespravedlivou. Proto jsem hopoužila, abych si získala přátele. Vzpomněla jsem si na prosbu proroka Elizea, ve

*) Sv. Jan z Kříže.

které Eliáše žádal o dvojnásobného jeho ducha, i představila jsem se sborům andělů a svatých těmito slovy: Jsem nejmenší ze všeho stvoření, znám svou bídu. Ale vím též, jak šlechetná a velká srdce ráda konají dobro. Prosím vás tedy vroucně, blažení obyvatelé nebeští, abyste mě přijali za dítě! Vám bude patřit všechna čest a sláva, které dosáhnu s vaší pomocí. Vyslyšte dobrotivě moji modlitbu a vyproste mi svou lásku v míře dvojnásobné.

Pane, neodvažuji se této své prosby odůvodňovat. Bálať bych se, že mě váha smělých přání mých rozdrtí. Ale jsem tvé dítě a to je mou omluvou. Vždyť děti neuvažují o dosahu svých slov. Dosáhne-li však jejich otec, jejich matka trůnu, nemeškají vyplniti přání malých stvoření, jež milují více než sebe. A aby jim způsobili radost, dopouštějí se i pošetilostí, ba dají se svést i k slabostem.

Nuže tedy, jsem dítětem církve svaté. Ta je královnou, protože je tvou nevěstou, ó božský Králi králů! Srdce mé netouží po velké cti ani po slávě nebeské. Ta patří právem mým bratřím, andělům a svatým. Sláva má nechť je odleskem velebnosti, jež září s čela mé matky. Jen o jedno prosím, o lásku. Nežádám si nic jiného, než tebe, ó Ježíši, milovati. Není mi dopřáno konati skvělé činy. Nemohu kázat evangelium ani prolít svou krev, ale to nevadí. Moji bratři pracují místo mne. Já, malé dítě, zůstávám blizoučko u královského trůnu a miluji za všechny, kdož bojují.

Ale jak dokáži svou lásku, když přece skutky jsou důka-

zem lásky? Už vím! Dítka bude sypat květy. Bude jejich vůní plnit královskou síň a jasným hláskem bude zpívat píseň lásky.

Ano, Miláčku můj, tak nechť se ztravuje můj život před tebou! Nemám nic jiného, jak bych ti dokázala svou lásku, než že ti sypu květy, to jest, chci použít každé příležitosti k obětem. I nejnepatrnějších skutků chci využít a konat je z lásky. Z lásky chci trpět i se radovat. Tak ti budu sypati květy. Ani jediné květiny nepozorně nepřejdu, každou pro tebe utrhnu. A budu zpívat, stále zpívat, i tehdy, budu-li lámat své růže v trní. Čím delší a špičatější budou trny, tím líbezněji bude znít můj zpěv.

Ale nač ti budou, ó Ježíši, moje květy, moje písně? Ó, vím dobře, že ten vonný dešť, ty něžné, bezcenné lístky tě potěší. Ano, tyto maličkosti ti způsobí radost, vyloudí úsměv církvi vítězné. Bude si chtít s dítětem tvým hrát a se-sbírá ty růžové lístky. Položí je pak do tvých božských rukou a tak nabudou nesmírné ceny. I bude je sypat na církev trpící, aby udusila plameny očištcové a na církev bojující, aby vítězně bojovala.

Ó Ježíši můj, miluji tebe, miluji matku svoji – církev. Víím zajisté, že nejmenší akt čisté lásky jí více prospěje, než všechny ostatní skutky dohromady.*) Ale žije ona čistá láska v mém srdci? Nejsou tato moje nesmírná přání snem, bláznovstvím? Ach, kdyby tomu tak bylo, tedy mě osvěť, vždyť

*) Sv. Jan z Kříže.

víš, že hledám pravdu! Jsou-li tužby mé opovážlivé, nechť zmizejí, neboť mi působí trýzeň mučednictví. A přece vyznávám, že kdybych jednou nedosáhla oněch vznešených končin, po nichž vzdychám, nemohla bych v samém lůně blažené věčnosti požívat toho štěstí, jehož okouším uprostřed svých muk, svého šílenství, leda že bys mi nějakým divem odňal vzpomínku na pozemské mé naděje. Ó Ježíši, když je už tak slastné po lásce toužit, což teprv znamená ji mít, jí požívat!

Jak to jen, že tak nedokonalá duše jako má touží po takové plnosti lásky? Jaké to tajemství! Proč, ó jediný můj Příteli, neučiníš vznešené to snažení výsadou velkých duší, orlů, kteří krouží vysoko v oblacích? Ach, já jsem jen ptáček, sotva chmýřím pokryté. Nejsem orel, mám jen orlí srdce a oko. Ano, přes svou prevelikou slabost se odvažuji neodvratně upírat zrak na Slunce božské lásky a zmírám touhou vzlétnouti k němu. Chtěla bych se vznést jako orlí. Ale vše, co mohu, je, že zvedám křídélka. Vzlétnout nemohu.

Co se se mnou stane? Zemru bolestí pro svou ubohost? Ó ne, ani rmoutit se pro to nechci. Se smělou oddaností vytrvám a budu až do smrti upírat zrak na božské své Slunce. Nic mne nepoděsí, ani bouře ani dešť. A zastrou-li mé Slunce lásky temné mraky a bude-li mi připadat, že pro mne není jiného než noc života, právě tehdy mi vzejde okamžik dokonalé radosti, okamžik, kdy mohu ukázat, že moje dů-

věra je bezmezná. A budu se stříci opustit své místo ; vždyť vím, že i za chmurnými mraky svítí sladké Slunce mé.

Ó Bože můj, až potud poznávám tvou lásku ke mně. A přece, ty víš, nechávám se často odvracet od jediného svého zaměstnání, vzdaluji se od tebe, smáčím malá, sotva opeřená křídla svá v cisternách, mimo něž vede stezka má. Pak vzdychám jako vlaštovička.¹³⁾ Ty vzdechy ti praví vše, ó Bože nekonečně milosrdný, a připomínají ti, žes nepřišel volat spravedlivé, nýbrž hříšníky.¹⁴⁾

I tehdy, kdybys žalostnému pípání svého ubožátka sluch uzavřel, kdybys obličej svůj před ním skryl, zůstala bych ochotně zrosená a zkřehlá. Ba, radovala bych se z toho utrpení, třebas bylo zasloužené. Ó milované Sluncemé, jsem šťastna, že se před tebou vidím malá a slabá a srdce mé je klidné. Víím, že všichni orlové tvého nebeského dvora mají se mnou soustrast, že mne chrání a hájí a na útěk zahánějí supy, symboly to ďáblů, kteří by mě chtěli zničit. Ó, nebojím se jich ! Nestanu se jejich kořistí, nýbrž božského Orla.

Ó Slovo, Spasiteli můj, tys ten Orel, jehož miluji, jenž mě vábí. Ty ses snesl dolů na toto místo vyhnanství, chtěls trpět a umřít, aby ses zmocnil všech duší a pozvedl je až k Nejsvětější Trojici, Ohnisku to věčné lásky. Tys ten, jenž sídlí ve světle nepřístupném, ale přece zůstáváš v tomto slzavém údolí, skryt pod bělostnými způsoby hostie, abys mě živil svou vlastní bytostí. Ó Ježíši, dovol, abych to řekla : „Tvá láska zašla až k bláznovství !”

Jak by ti pro takové bláznovství nemělo mé srdce bouřně bít vstříc, jak bych mohla mít jinou důvěru než neomezenou?

Ach, vím dobře, že světcí se pro tebe rovněž dopouštěli bláznovství. Oni konali velké věci, neboť byli orly. Já však jsem příliš malá, abych činila něco velkého. Moje bláznovství je v tom, že doufám, že mě tvá láska přijme za oběť, mým šílenstvím je spoléhat na pomoc andělů a svatých, abych na tvých perutech mohla vzlétnouti k tobě, božský Orle. Chci čekati tak dlouho, jak chceš, oči pevně na tebe upírajíc, chci být okouzlena božským tvým pohledem, chci se stát kořistí tvé lásky. A doufám, že přijde den, kdy mě uchvátíš a vyneseš k ohnisku lásky a konečně mě pohrouzíš do této planoucí propasti, abych byla věky její šťastnou obětí.

Ó Ježíši, kéž bych mohla všem prostým duším zvěstovati tvou nesmírnou dobrotu! Cítím, že kdybys – je to sice nemožno – našel ještě slabší duši, než je má, že by se ti zalíbilo zasypati ji ještě většími milostmi, jen když by se s úplnou důvěrou odevzdala tvému milosrdenství.

Ale proč chtít, ó můj Miláčku, sdělovat jiným tvá tajemství? Což jsi mi je sám neoznámil a což je nemůžeš zjevit i jiným? Ano, vím to a zapřísahám tě, abys to učinil. *Prosím tě vroucně, shlédni na mnohé prosté duše a přitáhni je k sobě. Zapřísahám tě, o Bože můj, vyvol si na zemi legii prostých obětí, které by byly hodny tvé lásky!*

KAPITOLA XII.

Na Kalvarii. – Vzlet do nebe.

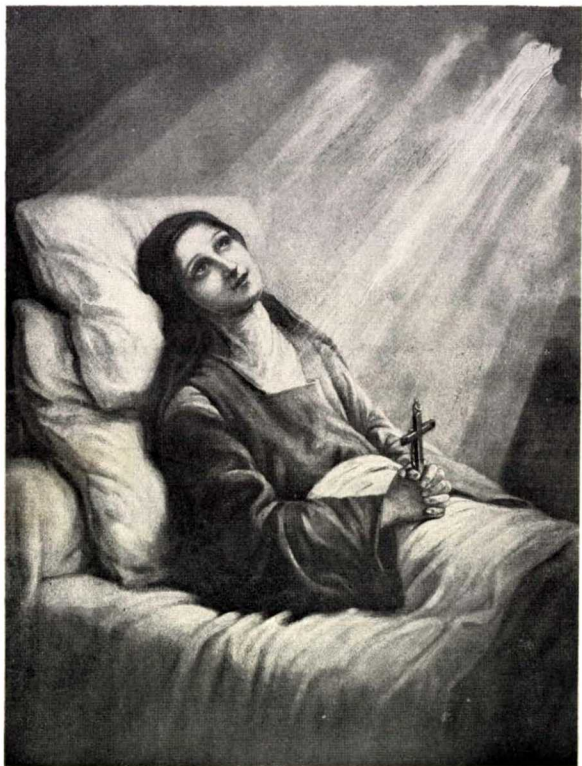
*Jest nesmírně důležité, aby se duše
cvičila v lásce. Tím se odpoutává od
věcí pozemských, ztravuje se pro
Boha a stává se brzy hodnou naň
patřiti. (Sv. Jan z Kříže.)*

„Mnoho listů těchto dějin nebude na zemi nikdy čteno,“ pravila sv. Terezie Ježíškova a my pokládáme za nutné slova ta opakovati. Jsou utrpení, jež nesmějí být na tomto světě nikdy prozrazena. Pán si vyhradil právo zjevit jejich zásluhy a jejich vznešenost až na věčnosti.

A útrapy, které doléhaly na jemné srdce služebnice Boží, patří téměř všecky tam, a proto se bude někomu zdáti, že kráčela tímto životem obklopena úsměvem a hřejivou láskou a že znala jen mírné paprsky jarního slunka, jsouc chráněna před melancholií podzimních lijavců i před ledovými vánicemi.

Ale nebylo tomu tak. Svatá Terezie Ježíškova vytrpěla na zemi mnoho. Před smrtí prosila, aby se to duším oznámilo, neboť věděla dobře, že právě pečeť kříže, vtištěná jejímu životu, bude pro mnohé nejjistějším důkazem pravdivosti jejího poslání.

Nemyslela však, že je vyslyšena pro toto duchovní mu-



Smrt sv. Terezie Ježíškovy

čednictví a přijata jako zápalná oběť milosrdné lásky Boží, nýbrž mnohem více proto, že cítila, jak se do její duše vylévají proudy nekonečné lásky Srdce Ježíšova. Pravila sice, aby povzbudila duše, kterým se nedostávalo ochoty vůči nebeskému Snoubenci, když šlo o to, aby vyhověly jeho přáním, přirozenost někdy křížujícím: „Odevzdati se za oběť znamená nabídnouti se k jakémukoli utrpení.” Jiné duši však, jež jí připadala jako obraz nového člověka, neboť byla plna touhy po lásce a po svatosti, ale přece se stále chvěla před křížem, pravila: „Proč se bojíte odevzdati v oběť slitovné lásce Boží? Kdybyste se chtěla nabídnout božské spravedlnosti, mohla byste se snad bát, ale milosrdná láska bude mít soucit s vaší slabostí a bude s vámi jednat s dobrotou a se slitováním.”

Viděli jsme, jakou oběť Terezie přinesla, když opustila otce, jehož tak něžně milovala a když odešla z domova, kde byla tak šťastna. Mohl by někdo snad myslet, že jí to velice ulehčovala myšlenka, že se na Karmelu opět shledá s oběma staršími sestrami, jež bývaly důvěrníci její duše. Ale to právě bylo mladé postulante příčinou k největšímu sebezáporu.

Poněvadž samota a mlčení byly zachovávány co nej přísněji, viděla sestry své jen v rekreaci. Velmi často by byla mohla usednouti vedle nich, kdyby byla méně umrtvená. Ona však vyhledávala se zálibou společnost spolusester, jež jí byly nejméně sympatické. Mohlo se proto tvrdit, že

nikdo neví, zda má raději vlastní sestry, či ostatní své družky.

Brzy po vstoupení byla dána za pomocnici v refektáři přemilé své Pavlině, sestře Anežce Ježíšově, a právě to jí bylo zdrojem nových obětí. Terezie věděla, že každé zbytečné slovo je zakázáno a tak si nikdy nedovolila něco důvěrného jí sdělit. Později vyznala: „Ó Matičko, kolik jsem tehdy vytrpěla! Nemohla jsem se Vám svěřovat a bylo mi, jako byste mě už neznala.”

Po pěti letech takového hrdinského mlčení se stala sestra Anežka Ježíšova převorkou. Jak radostně asi bušilo večer toho dne srdce Tereziino, když pomyslíla, že teď bude mít opět plnou svobodu, aby se s matinkou svou stýkala a jí se svěřovala. Ale Pán Bůh dopustil, že právě ona přišla ke své představené nejméně ze všech řeholnic. O několik let později ji přimělo její nadpřirozené smýšlení, že se vyjádřila, jak se pokládá za šťastnou, že zemře v rukou jiné představené, protože bude tak moci více osvědčovat ducha víry.

Naše světice chtěla žít život karmelitky v celé dokonalosti, jak jí svatá reformátorka žádá. Jestliže uložená práce nevyžadovala zvláštní pozornosti, vracely se její myšlenky samy sebou k Bohu. Jednou vstoupila do cely služebnice Boží novicka a zůstala stát dojata nadzemským výrazem jejího obličej. Terezie pilně šila, při tom však jako by byla ponořena v hluboké nazírání. „Nač myslíte?“ zeptala se mladá sestra. „Rozjímám o Otčenáši,” zněla odpověď.

„Jak je sladké nazývati Boha otcem naším,” a při tom se leskly slzy v jejích očích.

Jindy pravila: „Není mi jasno, čím bude vynikat můj život v nebesích nad nynější na zemi. Ovšem budu na Boha patřit, ale co nejvíce jsem s ním spojena také už zde na světě.”

Bytost její ztravoval mocný oheň lásky. Sama o tom vypravuje: „Několik dní po tom, co jsem se odevzdala milosrdné lásce, začala jsem se v chóru modlit křížovou cestu. Tu mi pojednou bylo, jako by mě zranil ohnivý šíp, takže jsem se domnívala, že zemru. Nevím, jak bych to vytržení vysvětlila, Neznám nic, co by se mohlo přirovnati k síle onoho plamene. Bylo mi, jako by mě neviditelná moc ponořila do ohně. Ó, jaký to oheň, jaká slast!”

Převorka se jí tázala, zdali se jí to tehdy přihodilo po prvé. Odpověděla prostě: „Máti má, měla jsem už několik vytržení lásky, zvláště jednou v noviciátě. Tenkrát jsem byla po celý týden daleko od tohoto světa. Neumím se o tom vyjádřit. Bylo mi, jako bych se pohybovala jen v těle zdánlivém. Všecky věci vezdejší mi připadaly zahaleny závojem. Ale to mne neztravoval opravdový oheň, mohla jsem ony slasti snést a nemyslela jsem, že jejich síla zpřetrhá pouta tohoto života; ale v den, o kterém mluvím, bylo potřebí jen ještě minuty, ba vteřiny, a duše má by se byla odloučila od těla . . . Ale ach, vrátila jsem se opět na zem a v mém srdci se usídlila dřívější vyprahlost.”

Poček jen ještě chvílečku, trpělivá oběti lásky! Třebaže Pán vzdálil plamenný svůj meč, přece rána je smrtelná.

Takovým vroucím spojením s Bohem nabyla světice podivuhodné vlády nad veškerým svým jednáním. V její duši vyrůstaly neobyčejné ctnosti, ovšem nikoli bez vlastního přičinění.

„Na světě není plodnosti bez tělesného i duševního utrpení, bez tajemných úzkostí, bez zkoušek, patrných někdy i lidem, někdy pouze Bohu. Když čtení životů svatých v nás vzbuzuje zbožné myšlenky, pevná předsevzetí, tedy se nesmíme spokojit s tím, že uznáme nadání spisovatelovo, jak činíváme při světských knihách. Spíše máme pomnit na cenu, za kterou tito vyvolenci získali nadpřirozené dobro, které v nás vzniklo.”*)

Jestliže tedy dnes „malá světice” působí v srdcích podivuhodné proměny, jestliže dobro, jež na zemi koná, je neobyčejné, smíme právem tvrdit, že to vše získala za touž cenu, jakou dal Ježíš za naše vykoupení: za kříž totiž a za utrpení.

Jedním z největších jejích křížů byl statečný boj proti sobě samé, v němž odpírala hrdé, ohnivé své povaze všelikeho uspokojení. Už v dětství si zvykla neomlouvati se. Na Karmelu chtěla být jen služkou spolusester. Oživována tímto duchem pokory, snažila se, aby poslouchala všech bez rozdílu. Jednou večer, když už byla velice nemocna,

*) Dom Guéranger.

shromáždily se řeholnice v kapličce, zasvěcené Srdci Páně, aby tam zapěly píseň. Služebnice Boží, ačkoli byla zesláblá horečkou, přece se tam dovlékla a hned usedla. Tu jí však jedna z řeholnic pokynula, aby vstala. Poslechla okamžitě a zůstala stát až do konce, nedbajíc záduchy a únavy.

Ošetřovatelka nemocných jí poradila, aby se denně procházela čtvrt hodinky v zahradě. Rada spolusestřina jí byla rozkazem. Když pak jednou jiná sestra uzřela, jak ji ta chůze namáhá, pravila jí: „Bylo by mnohem lépe, kdybyste si odpočinula; za těchto okolností vám procházka neprospěje, nýbrž vás jen unaví.“ „To je pravda,“ odvětila dcera poslušnosti, „víte však, co mi dodává vždy nových sil? Obětují obtíže této procházky za některého misionáře. Uvažuji, jak snad v širé dáli téměř vyčerpán koná apoštolské své cesty, i obětují svoji únavu Pánu Bohu, abych zmírnila jeho.“

Svým novickám dávala podivuhodný příklad odříkání. Jednou nám poslali naši příbuzní, jákož i dělníci kláštera květiny. Sestra Terezie je velmi vkusně urovnala. Tu podotkla jistá laička mrzutě: „Je dobře vidět, že tyto veliké kytice jsou od vašich příbuzných, kdežto ty od chudých lidí jsou zastrčeny.“ Světice odpověděla jen mírným úsměvem a ihned postavila kytice dělníků napřed, ačkoli tím celek nezískal. Tak veliká ctnost naplnila však jmenovanou sestru obdivem, i spěchala k převorce na sebe žalovat a hlasitě velebila trpělivost a pokoru světice.

Po svaté smrti Tereziině dotkla se právě tato sestra plna důvěry čelem jejích nohou prosíc ještě jednou, aby jí odpustila někdejší její provinění a v témž okamžiku pocítila, že je zbavena velkých svých bolestí hlavy (anemie mozkové), která jí už po léta překážela při čtení a při rozjímání.

Sestra Terezie se nikdy nevyhýbala pokoření, spíše ho s horlivostí vyhledávala. Tak se nabídla ku pomoci sestře, o níž bylo známo, že je nesnadno ji uspokojit. Jednou, právě když byla opět zasypána výčitkami, tázala se jí kterási novicka, proč se tak blaženě tváří. Jak velice užasla, když uslyšela odpověď: „Protože mi sestra N. právě řekla nepříjemné věci. Jak mě tím potěšila! Chtěla bych ji teď potkat, abych se na ni mohla usmát.” Vtom někdo zaklepal na dveře a novicka byla svědkyní, jak odpouštějí světcí. Jindy pravila: „Jsem tak povznesena nad všecky věci, že pokoření mě jen posiluje.”

Ke všem uvedeným ctnostem se pojila neobyčejná odvaha. Terezie vstoupila do kláštera v patnácti letech a od začátku zachovávala řeholi v celé její přísnosti. Družky v noviciátě chtěly jí vyprositi, aby byla osvobozena od nočního oficia, nebo aby nemusela tak časně vstávat. Ale Matka převorka*) nedovolila, řkouc: „S takovou duší se nesmí jednat jako s děckem, pro ni nejsou výjimky. Nechte sestru Terezii, Bůh jí pomůže. Ostatně jest její povinností, aby sama oznámila, že je nemocna.” Terezie však měla zásadu,

*) Byla to Matka Marie Gonzaga, jež zemřela 17. prosince 1904 ve věku 71 let.

že třeba napnout všechny síly, než si člověk stěžuje. Jak často přišla k Jitřní přes velkou závrať a prudké bolesti hlavy. „Mohu ještě chodit, tedy mohu plnit své povinnosti,“ bylo jejím heslem. Při tak silné vůli konala se vší prostotou skutky hrdinské.

Její slabý žaludek si zvykal jen stěží na chudičskou stravu Karmelu; některé pokrmy jí působily pokaždé obtíže, ale dovedla vše skrýti, že toho nikdo nepozoroval. Jedna z jejích sousedek u stolu prohlásila, že se snažila vypátrat, co sestra Terezie nejraději požívá, ale marně. A kuchařky, když upozorovaly, že není vybíravá, předkládaly jí klidně, co zbylo. Teprve v poslední nemoci, když jí bylo poručeno, aby řekla, co jí škodí, objevilo se její umrtvování.

Tehdy pravila: „Chce-li Ježíš, a bychom trpěli, tedy se tomu nesmíme vyhýbat. Když měla sestra Marie od Nejsv. Srdce (její rodná sestra Marie) refektář, pečovala o mne s láskou mateřskou, takže se zdálo, že jsem velice hýčkána. A přece jakých příležitostí k obětem mi skýtala! Obsloužila mě totiž podle své chuti, a ta je opakem mé.”

Její duch oběti se vztahoval na všechno. Vždy si zvolila věci těžší a nepříjemnější. Činila vše, co Bůh od ní žádal, nedbajíc vlastního uspokojení. Pravila: „Několik umrtvování, v našem klášteře obvyklých, stálo mě jako postulanku velmi mnoho; ale nikdy jsem se odporu přirozenosti nepoddala. Připadalo mi, jako by Ukřižovaný z klášterní zahrady na mne prosebně shlížel a žebrol o tuto oběť.”

Její věrnost byla taková, že si všímala i nejmenších rozkazů převorky, jako rovněž dbala nepatrných předpisů řeholních. Jedna ze starších sester, jež pozorovala tuto její stálou svědomitost, považovala ji za světici.

Tělesných kajících skutků řeholí nepředepsaných Terezie zpravidla nekonala. Duch svatý jí dal poznati, že mrtvení ducha a srdce má pro posvěcování sebe mnohem větší cenu. Přece však se přihodilo, že onemocněla, poněvadž nosila příliš dlouho železný křížek, jehož hroty jí vnikly do těla. Tu pravila: „Jistě by se mi to pro takovou maličkost nebylo stalo, kdyby mi tím Pán Bůh nebyl chtěl ukázat, že kajících světců nejsou pro mne ani pro malé duše, jež půjdou toutéž cestou dětství.“

Nejdrsnějším tělesným mrtvením na Karmelu bylo Terezii postrádání ohně. Snadno si představit, kolik vytrpěla při studeném podnebí Normandie a velké vlhkosti Lisieux.

Když bylo zvláště zima a ona po celý den mrzla, chodívala po Jitřní na několik minut do společné místnosti, aby se trochu ohřála, neboť byla celá zkřehlá. Když se však vracela do cely, musela jít otevřeným, asi 50 m dlouhým loubím, a ostatek cesty po schodech a po ledových chodbách jí odňal tu trochu tepla, již právě tak namáhavě nabyla. Není tedy divu, že když pak ulehla na slamník a zahalila se dvěma chudičkými příkrývkami, nemohla dlouho usnout. Chvějíc se zimou nespala mnohdy celou noc. Kdyby se byla o tom hned s počátku zmínila novicmistrové, bylo by se jí ihned

pomohlo. Ona však chtěla i toto tvrdé umrtvování tiše snášet a teprve na smrtelné posteli se k němu přiznala dojemnými slovy: „Tělesně jsem v klášteře zkusila nejvíce zimou; působila mi taková muka, že bych byla téměř zemřela.”

Ačkoliv tedy kruté to strádání snášela tak velkomyslně, přece dala ve své zcela duchovní moudrosti a umírněnosti najevo, nedotýkajíc se v nejmenším poslušnosti a úcty, že by i Pán Bůh takové upřílišené mrtvení dopouštěl, přece ho nechce, a že by bylo radno v té věci trochu polevit. Domnívala se, že by bylo pokoušením Boha a prohřešováním se proti křesťanské opatrnosti, kdyby někdo trval na doslovném plnění svatých Pravidel a nedbal podnebí a tělesné zdatnosti.

Vypravovali jsme již o volání Páně na Velký pátek (3. dubna 1896), jež sama označila jako „tichounký hlas z dále, který jí zvěstoval, že se ženich blíží.” Ale uplynulo ještě mnoho dlouhých, bolestných měsíců, než jí nastala žádoucí hodina vysvobození.

Ráno onoho Velkého pátku líčila své chrlení krve jako věc bezvýznamnou, jež nebude mít následků. A tak se stalo, že jí převorka dovolila, aby se zúčastnila všech kajících skutků toho dne. Odpoledne ji viděla jedna z novicек, jak čistí okna. Její obličej byl velice bledý a přes všecku její statečnost bylo zřejmo, že se sotva drží na nohou. Když ona novicka, jež sestru Terezii upřímně milovala, viděla,

jak je úplně vyčerpána, rozplakala se a prosila ji snažně, aby jí dovolila vyžádat pro ni nějakých ulehčení. Ale mladá mistryně jí to důrazně zakázala a dodala, že může snad snést malou únavu v den, kdy Ježíš pro ni tolik trpěl.

Její rodné sestry se o onom prvním onemocnění dověděly teprve v květnu 1897 a když jí Matka Anežka Ježíšova jemně vytýkala, proč jí vše zatajila, odpověděla živě: „Ó moje Matičko, děkujte za to Bohu! Neboť kdybyste byla o mém stavu věděla a při tom zřela, jak málo jsem opatrována, byla byste příliš trpěla.”

Úporný kašel Tereziin začal však přece převorku vážně znepokojoval. Svěťice se musela podrobit léčení, aby zesílila. Kašel pak na několik měsíců přestal. Naše milá sestra pravila: „Nemoc je skutečně příliš zdlouhavou vůdkyní. Spoléhám už jen na lásku.”

Volání karmelitského kláštera z Hanoi v Kóčinčině, jež jsme tam založily, ji mocně vzrušovalo. Byla by mu velice ráda vyhověla. Proto začala nověnu k ctihodnému Theofanu Vénardovi, aby jí vyprosil úplného uzdravení. Ale právě od oné nověny se její stav povážlivě zhoršil. Když prošla životem jako Ježíš, činíc dobré, když byla jako on zapomenuta a zneuznána, měla též kráčet v jeho šlépějích bolestnou cestou na Kalvarii.

Převorka, jsouc zvyklá vidět ji stále trpící a při tom statečnou, dovolila jí, aby konala všechna společná cvičení klášterní, ačkoli mnohá z nich ji velice namáhala. Když vystu-

povala večer po schodech k ložnici, musela na každém stupni postát, aby nabrala dechu a když konečně přišla do cely, byla tak vyčerpána, že – jak se později přiznala – potřebovala někdy celou hodinu, aby se svlékla. A po vši té únavě se zotavovala na tvrdém slamníku. Mívala proto špatné noci. Ale když se jí tázali, zdali by snad v těch hodinách utrpení nepotřebovala pomoci, odvětila: „Ó, nikoli, považuji se naopak za šťastnou, že mám celou tak odlehlou, že mne spolusestry nemohou slyšet. Jsem ráda, že trpím sama. Jakmile by mě někdo litoval a obsluhoval, pozbyla bych radosti z utrpení.”

Její stav vyžadoval léčení lapisem. Jednou bylo zvláště bolestné i odpočívala v době zotavení. Tu slyšela z kuchyně nahoru tato slova: „Sestra Terezie Ježíšková brzy zemře. Myslím si, co asi po její smrti o ní naše Matka řekne? Bude jistě na rozpacích, neboť ačkoli je to sestřička roztomilá, přece dosud nevykonala nic, co by stálo za zmínku.”

Ošetřovatelka nemocných, jež také všechno slyšela, pravila: „Jak byste byla dnes zklamána, kdybyste byla spoléhala na úsudek tvorů!” „Lidský úsudek!” odvětila světice. „Bohudík mi dal Pán Bůh milost, že mi na něm nezáleží. Poslyšte nepatrný příběh, který mi jasně ukázal jeho cenu. Za několik dní po obláčce jsem šla k naší Matce. Byla u ní právě jistá laička, a jak mě spatřila, pravila: „Ctihodná Matko, to jste jednou přijala novicku, která Vám dělá čest. Jak

zdravě vypadá! Doufám, že bude svatou řeholi dlouho zachovávat.”

Byla jsem pro tu zdvořilost plna radosti, když vstoupila jiná laička a řekla: „Ach, ubohá sestřičko Terezie, jak unaveně vypadáte! Jak se na vás člověk podívá, musí se o vás bát; půjde-li to tak dále, nebudete naši řeholi dlouho zachovávat.” A tehdy mi bylo teprve šestnáct let. Malé to dobrodružství mi však poskytlo takového poučení, že jsem už nestálého lidského úsudku nedbala.”

„Říká se také,” pokračovala ošetřovatelka, „že jste nikdy mnoho netrpěla.” Tu se usmála, ukázala na sklenici se světle červenou tekutinou a pravila: „Vidíte, mohlo by se myslet, že je to vzácný likér, a zatím je to nejtrpčí lék ze všech, kterých užívám. Toť obraz mého života. Zrakům jiných se jevil v nejkrásnějších a nejvábnějších barvách. Domnívali se, že piji výtečný likér a byl to jen hořký nápoj. Ale ačkoli mluvím o hořkosti, přece nebyl můj život zahořklý, neboť jsem dovedla hořkost proměnit ve slast a v štěstí.” „I nyní trpíte velmi mnoho, vidíte!” „Ano, ale vždy jsem si to velice přála.”

Novicky jí pravily: „Jak nás bolí, že tolik trpíte a že se váš stav ještě zhorší!” „Ó, nermuťte se pro mne,” odpověděla, „dospěla jsem tam, kde vlastně už nelze trpět, protože každé utrpení je mi milé. A pak je opravdu pošetilé myslet na strasti, které by nás mohly potkat. Je to tak, jako by se někdo chtěl vměšovat do tvůrčí činnosti Boží. My, jež krá-

číme po stezkách lásky, nemáme se o nic starati. Kdybych netrpěla minutu po minutě, nevydržela bych být trpělivou. Takto však vidím jen přítomnost, zapomínám na to, co minulo a bedlivě se střežu představovat si budoucnost. Bojácnost, ba i zoufalství pocházejí obyčejně odtud, že myslíme na minulosť nebo na budoucnost. Ale modlete se za mne, neboť často jsem právě tehdy nejopuštěnější, když nebe vzývám o pomoc.” „A co činíte, abyste v takové opuštěnosti nepozbyla odvahy?” „Utíkám se k Pánu Bohu a ke všem svatým a děkuji jim i v té tísní. Myslím, že chtějí vidět, kam až sahá má důvěra . . . Ne nadarmo pronikla mé srdce slova Jobova: „A kdyby mě Bůh i usmrtil, přece chci v něho doufati.”¹⁾ Vyznávám, že dlouho trvalo, než jsem dospěla na tento stupeň odevzdanosti. Nyní však jsem ho už dosáhla. Pán mě uchopil a postavil mě naň.”

Jindy pravila: „Srdce mé naplňuje vůle Ježíšova. Ať se do něho vyleje cokoli, až na dno to nevnikne. Je to věc pomíjející, jež tam plove lehce jako olej na čisté hladině vodní. Ó, kdyby moje duše nebyla už plna Boha, vnikaly by do ní rychle se měnící pocity radosti a bolu a to by bylo obtížné vlnobití. Ale tyto kontrasty se mé duše dotýkají jen nepatrně. Proto požívám trvalého, hlubokého míru, jež nemůže nic zkaliti.”

A přece její duši tehdy zahalovaly temnoty. Stále přemáhána, ale opět a opět se vynořující pokušení proti víře ji olupovala o pocit radosti při vzpomínce na brzkou smrt.

Jednou se vyjádřila: „Kdyby nebylo té zkoušky, již nikdo nemůže pochopiti, zemřela bych zajisté radostí, že už brzy opustím zemi.”

Spasitel ji chtěl tímto křížem dokonale očistit a poskytnout jí příležitosti, aby po cestě důvěry a odevzdanosti nejen kráčela, nýbrž přímo letěla. To dokazují co chvíli její slova:

„Netoužím více ani po smrti ani po životě. Kdyby mi dal Pán vybrati, nezvolila bych si nic. Chci jen to, co on chce; jest mi milé to, co on činí. Nebojím se posledních bojů ani bolestné nemoci, třebaš byla sebe těžší. Pán Bůh mi vždy přispěl, od nejtěplejšího dětství mě vedl a mně pomáhal, v něho důvěruji. A kdyby i utrpení dostoupilo nejvyššího stupně, vím jistě, že On mne nikdy neopustí.”

Taková důvěra musela však vzbudit zuřivost pekla, jež se snaží ze všech sil, aby duše nakonec naplnilo zoufalstvím. Světice jednou o tom pravila Matce Anežce Ježíšově: „Včera večer se mne zmocnila opravdová úzkost, temnota v duši mé stále vzrůstala. Zlobné hlasy mi říkaly: „Víš jistě, že tě Bůh miluje? Přišel snad a ujistil tě o tom? Mínění tvorů tě před ním neospravedlní.” – Dlouho jsem trpěla těmito myšlenkami. Tu mi byl přinesen Váš lístek, opravdu vnuknutý Boží Prozřetelností. Připomínala jste mi, Máti moje, všechny milosti, které Ježíš duši mé udělil a jako by Vám byla moje duševní úzkost zjevena, pravila jste mi, že mě Pán Bůh velice miluje a že už je nablízku den, kdy obdržím

z jeho ruky věčnou odměnu. Již se začaly do duše mé snášeti klid a radost, ale vtom mě napadlo: To láska mé Matičky ke mně jí diktovala tyto řádky. Ihned mě však něco nutilo, abych otevřela sv. evangelium a když jsem tak nazdařbůh učinila, utkvěl zrak můj na místě, jehož jsem si dosud nikdy nevšimla: „Ten, jehož Bůh poslal, mluví jako Bůh, vždyť Bůh mu nedal svého Ducha na míru.”²⁾ Docela uklidněna jsem pak usnula. Bůh mi Vás, Máti má, poslal, i musím Vám věřit, neboť mluvíte totéž co On.”

V srpnu byla několik dní jako beze smyslů a zapřisahala nás, abychom se za ni hodně modlily. Nikdy jsme ji neviděly tak rozrušenou. V nevýslovných těch mukách často opakovala: „O, jak je nutno modlit se za umírající! Kdyby to lidé věděli!”

Jednou v noci prosila sestru ošetřovatelku, aby pokropila lůžko svěcenou vodou; pravila při tom: „Dábel je nablízku; nevidím ho, ale cítím . . . Trápí mě a svírá jako železnou pěstí a zabraňuje, abych nenalézala ani nejmenší úlevy. Stále rozmnožuje mé utrpení, aby mě dohnal k zoufalství. A já se nemohu modlit. Upírám jen zrak na blahoslavenou Pannu a říkám: „Ježíši!” Jak významná je modlitba Kompletáře: „Procul recedant somnia et noctium phantasmata! Daleko odstupte sny a noční příšery!” Děje se ve mně něco tajemného; netrpím za sebe, ale za jinou duši . . . a to dábel nechce.”

Sestra ošetřovatelka rozžehla hromničku, duch temnoty

se dal na útěk a již se nevrátil. Přes to neustaly služebnici Boží až do konce skličovat trapné úzkosti.

Jednou pozorovala oblohu. Tu někdo poznamenal: „Už brzy budete tam nahoře bydlet. Proto pohlížíte k nebi s takovou láskou.” Usmála se jen, později však řekla Matce Anežce Ježíšově: „Máti moje, sestry neznají mého utrpení. Když jsem vzhlížela k modré obloze, obdivovala jsem se jen hmotnému nebi. To druhé se mi zavírá víc a více. Ona poznámka mě zprvu zarmoutila, potom však mi vnitřní hlas pravil: Ano, pohlížela jsi k nebi z lásky. Protože se jí tvá duše úplně odevzdala, jest její božská pečeť vtištěna všem, i nejnepatrnějším tvým činům. A ihned jsem byla naplněna útechou.”

Ač byla její duše úplně zahalena temnotami, přece občas otvíral božský Žalářník dveře toho dusného vězení a tu její srdce oplývalo jásavými projevy oddanosti, důvěry a lásky. Jednoho dne, podpírajíc se o jednu ze svých sester, procházela se v zahradě. Pojednou se zastavila a dívala se na bílou kvočnu, jak skrývá pod křídla kuřátka. Se slzami v očích pravila pak své průvodkyni: „Nemohu zde déle zůstat, pojďme rychle domů.”

V cele pak ještě dlouho plakala, nemohouc promluvit jediného slova. Potom pohlédla na sestru celá proměněná a pravila: „Vzpomněla jsem si na Pána, na roztomilé podobství, jehož užil, aby nám vštípil víru ve svou něžnost. Skryl mě úplně pod křídla svá, to mohu opravdu říci o ce-

lém svým životě. Nemohu vylíčit, co se v srdci mém dělo. Jak činí Pán Bůh dobře, že se zrakům mým skrývá a jen málokdy a jako skrze mříže³⁾ mi ukazuje velikost svého milosrdenství. Cítím, že bych té sladkosti nesnesla.”

Nemohly jsme se stále ještě spřáteliti s myšlenkou, že ztratíme takový poklad ctností, i začaly jsme 5. června 1897 vroucně konat nověnu k Matce Boží Vítězné. Doufaly jsme, že blahoslavená Panna bílou svoji květinu opět zázrakem vrátí životu. Ale odpověděla nám stejně jako ctihodný Theofan Vénard, i nezbylo, než smířiti se s myšlenkou na brzké rozloučení.

Počátkem července se nemoc světice velice zhoršila. Proto jsme ji přenesly do cely pro nemocné. Velebná Matka Anežka se zadívala na prázdnou místnost a vědouc, že se Terezie do ní už nevrátí, pravila k ní: „S jakou bolestí se budu na tu celu dívat, až mezi námi nebudete!” „Abyste se, milá Matičko, potěšila, vzpomeňte si, jak blažena jsem tam nahoře a že jsem si velkou část svého štěstí zasloužila v té celičce.” A pozdvihši krásné, hluboké své oči k nebi, připojila: „Vždyť jsem tam tolik vytrpěla a byla bych v ní ráda i zemřela.”

Když vstupovala do jizby pro nemocné, uzřela divotvornou sochu blahoslavené Panny, kterou jsme tam postavily. Jejího pohledu na ni nelze vylíčit. „Co vidíte,” tázala se jí nejstarší sestra, svědkyně jejího vytržení a uzdravení v dět-

ství. Odvětila: „Nikdy mi nepřípadala tak krásná. Ale dnes je to socha – tehdy však, víte, to socha nebyla.”

Tak bývala služebnice Boží častěji potěšena. Jednou večer zvolala: „Jak mám nejblahoslavenější Pannu ráda! Kdybych byla knězem, jak bych dovedla o ní kázat! Líčívají nám ji jako nedostižný vzor a měli by nám ukazovat, jak jí můžeme následovat. Je více matkou než královnou. Slyšela jsem, že prý v jejím lesku mizejí všichni svatí tak, jako hvězdy při východu slunce. Můj Bože, jak podivně to zní: Matka, před níž děti pozbývají své vznešenosti! Myslím, že je tomu právě naopak: Ona slávu vyvolených ještě o hodně zvětší. . . . O přesvatá Panna! Její život byl tak prostičký!” A líčila nám život v domku nazaretském tak roztomile, že jsme nad tím žasly.

Naši nemocnou čekala těžká zkouška. Od 16. srpna až do 30. září, dne to svého věčného spojení s Bohem, nemohla už pro nebezpečí chrlení krve přijímati Nejsv. Svátost. A přece, kdo toužil více po Chlebě andělském, než tento pozemský seraf? Jak často ještě toho roku i v zimě a po noci ztrávené v útrapách, spěchala časně ráno ke stolu Páně! Nikdy se jí nezdálo, že si štěstí být spojena se svým Bohem koupila příliš drazé.

Dříve však, než byla zbavena nebeského Pokrmu, navštěvoval ji Pán častěji. Zvláště dojemné bylo její sv. přijímání na slavnost Matky Boží Karmelské dne 16. července. V noci složila tuto báseň, jež se ráno měla zpívat:

*„O Pane, myšlenky mé, moje přání
znáš všechna, dobře víš, že slabé dítě tvé
své lásky poklad pro tebe jen chrání,
jenž v převelebné sídliš Svátosti.*

*Přijď ke mně, přines mi tu blahou milost,
abych, až tebe přijmu, sladká Spáso má,
spět domů směla – do nebeských stanů.*

*O slyš, jak vroucně volá holubička tvá!
Já věřím, sladký Jezu, doufám, miluji –
pojď, pojď už, touhou po tobě se ztravuji!”*

Když pak jí byla druhého dne nesena Nejsvětější Svátost, byly chodby a schody posety růžovými lístky a lučnými květy. Pokrm na cestu do věčnosti podal nemocné mladý novosvěcenec, který měl toho dne sloužit v naší kapli první mši svatou. Na prosbu Tereziinu zpívala sestra Marie od Nejsv. Svátosti příjemným svým hlasem :

*„Smrt z lásky – jaké libé umírání!
Toť dávné, převroucí mé duše přání.
O cherubini, ladte lyr svých chvění,
vždyť vyhnankyně, která ve vězení
zde dlouho dlela, už má jíti domů.
Obnivý šípe, zbodni srdce schránu,
jen rychle, bez váhání otevři mi bránu*

z té země chmurné.

O Pane dobrý, splň můj toužný sen

a dej, ať život můj je v lásce ukončen !”

Za několik dní potom se stav obětní ovečky Ježíšovy zhoršil. Proto jí bylo 30. července uděleno sv. pomazání. Záříc radostí, pravila tehdy : „Dveře mého dusného žaláře se otvírají. Jsem přešťastna, zvláště od chvíle, kdy mě náš důstojný pan superior ujistil, že je duše má dnes jako duše právě pokřtěného dítěte.”

Doufala, že bude smět už brzičko vzlétnout do nebeské vlasti. Netušila, že ji čekají ještě dva měsíce mučednictví.

Jednou pravila k Matce převorce : „Máti moje, dovolte mi, prosím, zemřít a život svůj obětovat na tento úmysl.”

A když byla její prosba odmítnuta, řekla : „Vím, že Pán Bůh právě teď touží po malém hroznu a nikdo mu ho nechce podat, takže jej bude muset ukrást. Neprosím o nic. To by bylo uchylovat se s cesty odevzdanosti. Prosím jen nejblahoslavenější Pannu, aby svému Ježíši připomněla název ‚zloděj’, ježž si sám v evangeliu dává.”

Jednou jí přinesly kytíčku žitných klasů. Vzala jeden, který byl tak plný, že se hluboce skláněl a dlouho jej pozorovala. Pak pravila k své představené : „Máti moje, tento klas je obrazem mé duše. Pán Bůh mě naplnil milostmi pro mne i pro mnoho jiných duší. Chci se stále sklánět pod

množstvím nebeských darů a vyznávat, že všechno dobré přichází shůry.”

A nemýlila se; duše její byla opravdu naplněna milostmi a nebylo těžko poznati, že se to sám Duch svatý chválil těmi nevinnými ústy. Což nepohnul týž Duch pravdy i velikou Terezií z Avily, že napsala: „Duše, jež dosáhly spojení s Bohem, nechť si samy sebe váží s pokorou a svatou smělostí; nechť stále pamatují na přijatá dobrodiní a pečlivě se varují domnívati se, že se cvičí v pokoře, když milostí Božích neuznávají. Je přece zřejmo, že stálé pamatování na dobrodiní rozmnožuje lásku k dárci. Kterak může poklady své rozdávat a jich štědře využít, kdo jich nezná?”

Nebylo to po prvé, že malá Terezie z Lisieux pronesla slova opravdu inspirovaná. V dubnu 1895, kdy byla ještě úplně zdráva, svěčila důvěrně jedné starší vážné řeholnici: „Zemru brzy. Neříkám vám, že se to stane za několik měsíců, ale bude to nanejvýš za dva za tři roky. Poznávám to z toho, co se děje v mé duši.”

Novicky se divívaly, když uhodla jejich nejtajnější myšlenky. Odpověděla: „Mé tajemství je v tom, že vás nikdy nenapomenu, dokud nevzývám blahoslavenou Panu. Prosím ji, aby mi vnukla, co by vám nejvíce prospělo. Často žasnu sama nad tím, čemu vás učím. Cítím však dobře, že se nemýlím a že Ježíš mluví k vám skrze mne.”

Za nemoci světice jednu z jejích sester myšlenka na brzké nutné rozloučení na chvíli velice zarmoutila, ba téměř uči-

nila malomyslnou. Když hned potom vstoupila do jizby pro nemocné, neprojevujíc nijak své city, byla nemálo překvapena. Terezie jí totiž řekla vážně a s pohnutím: „Nesmíme truchlit jako ti, kteří už nemají naděje!”

Jedna ze spolusester ji navštívila a prokázala jí malou službu. Při tom si myslila: „Jak bych byla šťastna, kdyby mi tento anděl řekl: Z nebe vám to odměním.” Vtom se k ní Terezie obrátila a pravila: „Milá Sestro, z nebe vám to odměním!”

Co však nejvíce překvapovalo, bylo, že si byla vědoma úkolu, pro který ji Pán této zemi daroval. Závoj budoucnosti jí byl odhalen a nejednou nám zjevila její tajemství prorockými slovy, jež se už vyplnila. Tak pravila: „Dávala jsem Bohu vždy jen lásku. On mi bude splácet též láskou. Po své smrti sešlu dešť růží.”

Jedna ze sester mluvila o věčné blaženosti. Terezie ji přerušila slovy: „To není, co mě vábí.” „Nuže, co tedy?” „Láska! Milovat, být milována a vracet se na zem působit, aby Láska byla milována.”

Jednou večer uvítala Velebnou Matku Anežku s výrazem neobyčejného klidu a radosti: „Máti moje, zvuky dálkové hudby právě zalétly k mému sluchu i myslila jsem, že brzy budu vnímat nevýslovně sladké melodie. Ale tato naděje mě upoutala jen na okamžik. Srdce mé prudčeji bije jen při pomýšlení, že budu lásku přijímat a lásku dávat.”

„Cítím, že moje misie brzy začne, ta totiž, že budu učit

jiné Boha milovat, jako já ho miluji a že budu duším ukazovat svou prostičkou cestu. V nebi bude má blaženost v tom, abych zemi činila dobře. To není nemožné, vždyť i andělé v lůně blaženého patření nad námi bdí. Ano, až do skonání světa nechci mít v nebi klidu. Ale až pak anděl promluví: „Čas pominul,” potom odpočinu a budu požívat věčné blaženosti, poněvadž počet vyvolených bude úplný.”

„Jaké to cestičce chcete duše učit?” „Matko má, je to cesta duchovního dětství, stezka důvěry a úplné odevzdanosti. Chci jim poradit nepatrné prostředky, které se u mne tak osvědčily a říci jim, že mají zde na zemi činit jen jedno: sypat Ježíši květy malých obětí a získati ho láskou. Tak jsem ho já získala, a proto budu tak dobře přijata.”

Svým novickám řekla: „Kdybych vám byla svou cestičkou špatně poradila, tedy se nemusíte bát, že vás po ní nechám dlouho jít. Zjevím se vám, abych vás napomenula, abyste nastoupily cestu jinou. Jestliže se vám však nezjevím, tedy věřte mým slovům: Nemůžeme Pánu Bohu nikdy důvěřovat nadmíru, vždyť je tak dobrotivý a mocný. Obdržíme od něho tolik, kolik doufáme.”

Večer před svátkem Panny Marie Karmelské pravila k ní kterási novicka: „Kdybyste zemřela zítra po sv. přijímání, tak krásná smrt by mě, myslím – přes všecku bolest – potěšila.” Terezie odvětila živě: „Umřít po svatém přijímání a na takový svátek! Ne, to se nestane! Malé duše by mne v tom nemohly následovat. Na mé cestičce jsou jen docela

obyčejné věci. Vše, co činím já, musí být možné též malým duším.”

Často dostala růže, jež pak otrhala a lístky sypala na kříž, zahrnujíc je při tom uctivou něžností. Jednou jich spadlo trochu na zem a tu prosila: „Sesbírejte ty lístky dobře! Později jimi budete moci způsobit radost. Neztraťte ani jednoho!” (Ony lístky nejen způsobily radost, nýbrž staly se jimi i zázraky.)

Svou Matičku ujišťovala: „Těm, kteří mi na zemi prokazovali dobrodiní, vyprosím v nebi milosti. Vy, Máti má, nebudete ani všech potřebovat. Mnohé Vám budou dány, jen aby Vás potěšily.”

Jedna ze sester pochybovala o její trpělivosti. Když ji jednou navštívila, viděla na její tváři neobyčejně radostný výraz. Chtěla zvědět, co je toho příčinou. Hrdinská trpitelka odpověděla: „Je to tím, že pociťuji velké bolesti. Snažila jsem se vždy utrpení milovat a ochotně je přijímat.”

„Když mnoho trpím,” pravila rovněž, „když mě potká něco nepříjemného, netvářím se smutně, nýbrž pozdravím to s úsměvem. S počátku se mi to vždy nedařilo, ale nyní se mi to stalo zvykem a jsem tomu ráda.”

„Proč jste dnes tak veselá?” ptala se jí Matka Anežka. „Protože jsem měla dvě malé mrzutosti. Nic mi nepůsobí tolik radosti, jako nepatrná utrpení.” Jindy se jí tázaly: „Dnes jste jistě mnoho zkusila?” „Ano, ale miluji utrpení, miluji vše, co mi Pán Bůh posílá.”

„Ale je to hrozné, co trpíte.” „Nikoli, není to hrozné; mohlo by malé oběti lásky připadat hrozné to, co jí posílá Snoubenec? Neukládá mi nikdy více, než mohu právě unést a rozmnoží-li potom mé útrapy, zvětší také mou sílu. Nikdy bych ho však neprosila o větší utrpení, neboť jsem příliš malá. To by pak bylo mé utrpení a musela bych je nést sama, a já jsem sama nemohla nikdy nic dokázat.”

Tak mluvila na smrtelném loži tato moudrá, opatrná panna, jejíž lampa, naplněná olejem všech ctností, svítila až do konce.

Duch svatý ujišťuje: „Moudrost člověka se poznává po trpělivosti.”⁴⁾ Tak tedy mohou všichni, kdož světici slyšeli, klidně věřit jejímu učení, neboť jeho pravost dokázala hrdinskou svou trpělivostí.

Sám lékař se při každé návštěvě divil: „Kdybyste věděly, co zkusí! Nikdy jsem neviděl trpět s takovou nadpřirozenou radostí. To je anděl!” Když jsme pak projevily zármutek, že takový poklad ztratíme, odvětil: „Není v mé moci ji uzdravit. Tato duše není stvořena pro zemi.”

Vida její velkou slabost, nařídil sílicí léky. S počátku to Terezii rmoutilo, protože byly velmi drahé, ale později řekla: „Teď už mne nezarmucuje, že užívám drahých těch věcí, neboť jsem četla, že se svatá Gertruda radovala, když si vzpomněla, že všechno to prospěje dobrodincům. Vždyť Spasitel praví: „Co jste učinili jednomu z bratří mých nejmenších, mně jste učinili.”⁵⁾ Jsem přesvědčena o neužiteč-

nosti těch léků, neuzdraví mne; ale učinila jsem s Pánem Bohem smlouvu, aby prospěly ubohým misionářům, kteří nemají ani času ani možnosti, aby o sebe pečovali.”

Pán se nedá nikdy velkomyslností předčiti. A tak odpovídal na něžné projevy lásky své nevěsty božskými pozornostmi. Posílal jí prostřednictvím jejích příbuzných květiny, jindy přilétla na její lůžko červenka, bez bázně hopkovala sem a tam, pohlížela na ni důvěřivě a prováděla tisícerá šelmovství.

Při takových příležitostech Terezie říkala: „Máti moje, jsem zevními pozornostmi Pána Boha hluboce dojata. Jest jich tolik. V nitru mém je ovšem největší temnota. Trpím mnoho, velmi mnoho. Ale přes to trvám v podivuhodném míru. Všecka přání má se splnila; jsem plna důvěry.”

O něco později vypravovala tuto dojemnou událost: „Jednou večer, když už nastalo hluboké mlčení, přišla sestra ošetřovatelka, dala mi horkou láhev do noh a těla mi prsa jodovou tinkturou. Měla jsem velikou horečku a trápila mě palčivá žízeň. Při počínání sestřině jsem si postěžovala Pánu: „Můj Ježíši, jsi mi svědkem, že hořím a přinesou mi ještě oheň a žár. Ach, kdybych měla místo toho jen půl sklenice vody, jak by se mi ulehčilo. Můj Ježíši, tvé dítě má takovou žízeň! Přece však se raduji, že mám příležitost postrádat i věci potřebných, neboť se ti tak stávám podobnější a mohu zachraňovat duše. – Sestra ošetřovatelka brzy odešla, i myslila jsem, že ji uvidím až ráno. Ale jak

jsem byla překvapena, když se vrátila už za několik minut s chladicím nápojem a pravila : „Právě mě napadlo, že byste mohla mít žízeň ; ode dneška vám budu vždy na noc dávat toto občerstvení.” Pohlédla jsem na ni s úžasem. Jakmile jsem byla sama, dala jsem se do pláče. Ó, jak je Ježíš dobrý, jak je laskavý a něžný! Jak brzy je jeho Srdce dojata!”

Jinou pozornost projevilo jí Srdce Ježíšovo dne 6. září. Způsobila jí prevelikou radost. Tehdy dostala opravdu Boží Prozřetelností relikvii ctihodného Theofana Vénarda. Už několikrát projevila přání, kdyby tak mohla mít nějakou věc, jež náležela jejímu svatému příteli. Když však viděla, že se toho nedbá, nemluvila už o tom. Jak veliké bylo tedy její překvapení, když jí převorka přinesla vzácný ten předmět. Pokryla jej polibky a nechtěla se již od něho odloučiti.

Proč vlastně tolik milovala toho andělského misionáře? Svěřila to svým sestrámpřijedné dojemné rozmluvě : „Theofan Vénard je malý světec, jehož život byl zcela obyčejný. Miloval obzvláště Neposkvrněnou Pannu – a také svoje příbuzné.” Poslední slova pronesla zvlášť důrazně a připojila : „Také já miluji velice své drahé. Nerozumím světcům, kteří své rodiny nemilovali. Opsala jsem vám na památku několik míst z jeho posledních listů rodičům. Jsou to mé myšlenky. Moje duše se podobá jeho.”

Uvedeme zde ta místa. Člověku se zdá, že vytryskla ze srdce naší světice :

„Nenalézám na zemi nic, co by mě mohlo oblažiti. Srdce

mé je příliš veliké. Nic z toho, co svět nazývá štěstím, ho nemůže uspokojit. Mé tužby zalétají k věčnosti, čas pro mne brzy pomine. Srdce mé je klidné jako tiché jezero nebo jako jasná obloha. Nelituji pozemského žití, žízním jen po vodách života věčného.

Ještě chvílku a duše má opustí zemi, skončí její vyhnanství, přestane boj. Vznesu se do nebe. Co nevidět vejdu do příbytků vyvolených, budu patřit na krásu, jaké lidské oko nevidělo, budu vnímat harmonie, jež nikdy ještě nezazněly sluchu, budu požívat radostí, jakých srdce nikdy neokusilo . . . Ano, už se blíží toužebně očekávaná hodina. Pán vyvoluje malé, aby zahanbil velké tohoto světa. Nespoléhám na vlastní sílu nýbrž na moc toho, který svým křížem přemohl brány pekelné.

Jsem jarní květinka, kterou si Pán zahrady trhá pro potěšení. My všichni jsme květiny, pěstované na této zemi, květiny, které Bůh utrhne v čas příhodný, jednu dříve, druhou později. Já, květinka, jež kvetla jediný toliko den, půjdu odtud první. Ale jednou se shledáme v ráji a budeme se radovati z pravého štěstí.” (Opsáno z dopisů andělského mučedníka Theofana Vénarda.)

Ke konci září jsme jí vypravovaly, že se v rekreaci hovořilo o odpovědnosti těch, jimž je svěřeno vedení duší. Tu sebrala na okamžik síly a promluvila krásná slova: „Malí budou souzeni s velikou laskavostí.⁶⁾ Člověk může zůstat malým i v nejodpovědnějších úřadech. Což není ostatně

napsáno : „Pán povstane, aby zachoval všechny tiché a pokorné na zemi?“ Nemluví se o soudu, nýbrž o záchraně.”⁷⁾

Jejího utrpení přibývalo víc a více. Zeslábla tak, že se bez cizí pomoci nemohla ani hnouti. Když slyšela mluvit, třeba jen šeptem, působilo jí to muka. Pro horečku a jiné velké obtíže nemohla bez velké námahy pronést ani slova. Ale ani tehdy nezmizel vlídný úsměv s jejích rtů. Když přelétl přes její obličej na chvilku stín, bylo to jen starostí, že svým sestrám dá příliš mnoho práce. Až do poslední noci chtěla bývat sama, ale ač o to opět a opět prosívala, přece se šla ošetřovatelka několikrát za noc na ni podívat. Při jedné takové příležitosti zastihla světici, jak majíc ruce sepiaté, pohlíží k nebi, a otázala se jí: „Co děláte? Máte se snažit spát!“ „Nemohu, sestřičko, mám příliš velké bolesti. Proto se modlím.“ „A co říkáte Pánu Bohu?“ „Neříkám mu nic, miluji ho.“

„Ó, jak je Bůh dobrý!“ volávala. „Ano, musí být dobrý, že mi dává sílu, abych utrpení svá nesla.“

Jindy pravila převorce: „Matko má, ráda bych Vám zjevila stav své duše, ale teď nemohu, jsem příliš dojata.“ Na večer pak jí dala tyto tužkou psané řádky: „Bože můj, jak jsi dobrý k zápalné oběti své slitovné lásky! I nyní, kdy jsi k vnitřním zkouškám přidal vnější utrpení, nemohu říci: „Hrůzy smrti obklíčily duši mou,”⁸⁾ nýbrž volám vděčně: „Kdybych i sestoupila do údolí stínu smrti, nebudu se báti zlého, neboť ty, ó Pane, jsi se mnou.”⁹⁾

Matka Anežka Ježíšova jí pravila: „Některé sestry myslí, že se smrti bojíte.“ „To se zajisté může ještě stát. Nespoléhám nikdy na vlastní myšlenky, vím přece, jak jsem slabá. Chci se však radovati z pocitů, jež mi Bůh teď dává. Je stále ještě času dost trpěti strachem.

Důstojný pan zpovědník se mne tázal: „Jste ochotna přijmouti smrt s odevzdaností?“ Odpověděla jsem: „Ach, Otče můj, poznávám, že odevzdanosti potřebuji jen k žití. Myšlenka, že už zemru, mi působí radost.“

Nermuťte se, Máti moje, budu-li mnoho trpět a nebudu-li už v posledním okamžiku nijak projevovat štěstí. Vždyť i Spasitel zemřel jako oběť lásky, a přece, jak velká byla jeho smrtelná úzkost!”

Dne 20. září, v předvečer své smrti, asi o deváté hodině slyšely Terezie a její sestra Jenovefa od Nejsv. Tváře (Celine), zcela zřetelně ševlení křídel v zahradě. Hned potom se snesla na okraj okna hrdlička cukrujíc a za chvílečku se vznesla do dalekých výšin.

Obě sestry byly hluboce dojaty, neboť si vzpomněly na slova Písně písní: „Hlas hrdličky slyšen byl v zemi naší. Vstaň, přítelkyně má, holubičko má a pojď, neboť zima pomínula!”

Konečně nastal Terezii poslední den v slzavém tom údolí. Byl čtvrtek 30. září 1897. Ráno mluvila o tom, jak ztrávila noc a pohlížeje na sochu Panny Marie, řekla: „Ó, jak vroucně jsem ji vzývala, a přece je to smrtelná úzkost beze vší útěchy.

Vzduchu této země se mi nedostává – kdy budu dýchat ovzduší nebeské?”

O půl třetí se vzpřímila na loži, což už po celé týdny nemohla, a zvolala: „Matko, kalich je plný až do vrchu. Nikdy bych si nebyla myslila, že lze tolik trpět. Vysvětluji si to jen svou neobyčejně velkou touhou po záchraně duší.” Za chvíli připojila: „Všecko, co jsem napsala o své touze po utrpení, je čirá pravda. Nelituji, že jsem se obětovala Lásce.” Slova ta několikrát opakovala. Pak řekla: „Máti, připravte mě, abych dobře zemřela.” Představená ji povzbuzovala slovy: „Milé dítě, jste úplně připravena objeviti se před Bohem, neboť jste vždycky dbala o ctnost pokory.”

Tu si světice dala sama krásné svědectví: „Ano, cítím, že má duše nikdy nehledala jiného než pravdu. – Pochopila jsem, co je pokora srdce.”

O půl páté začal smrtelný zápas. Když umírající spatřila, že se všechny sestry u ní shromažďují, pozdravila je ještě vlídným úsměvem. Pak sevřela oběma rukama kříž pevněji a chystala se k poslednímu boji. Hojnější pot jí pokrýl obličej a začala se chvěti. Ale jako námořník, patře na záchranný přístav, ani uprostřed hukotu bouře neztrácí odvahy, tak i tato věrou silná duše, jejímuž zraku už kynul zářivý maják s pobřeží věčné vlasti, do poslední chvíle statečně veslovala.

Když klášterní zvonek zvonil Anděl Páně, upřela zrak

s nevýslovným výrazem na hvězdu mořskou – Neposkvrněnou Pannu. Tehdy byla vhodná chvíle zapěti:

*„Už přišel den, kdy kráčím, Máti, k tobě,
kdy sladká píseň nebes k sluchu mému zní.
Ty usmála ses na mne v první žití době,
ó, usměj se i nyní, v chvíli poslední!“*

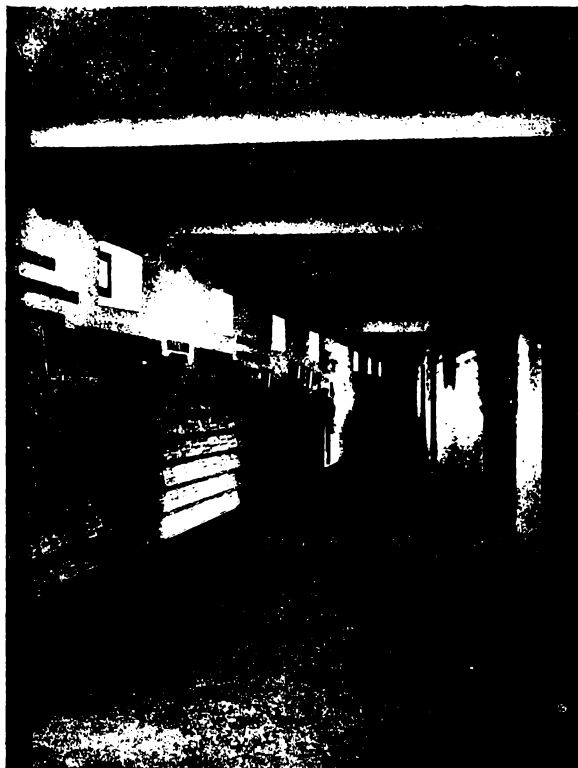
Několik minut po sedmé hodině se světice obrátila k představené a otázala se: „Máti, není to smrtelný zápas? – Nezemru?“ – „Ano, milé dítě, je to smrtelný zápas, ale Ježíš jej snad chce ještě o několik hodin prodloužit.“ Tu řekla odevzdaným hlasem: „Dobře tak . . . dobře . . . dobře . . . nechtěla bych méně trpět.“

Potom pohlédla na krucifix a pravila: „Ó . . . miluji ho . . . Můj Bože, já . . . tě . . . miluji!“

To byla její poslední slova. Sotva je pronesla, klesla zpět a sklonila hlavu napravo, jako činívaly panny mučednice, sklánějící se samy pod ostří meče. Bylať obětí božské Lásky, čekající na plamenný šíp z rukou božského Lučištníka, jenž jí měl přinést smrt.

Pojednou se opět zvedla, jako by ji volal tajemný hlas, otevřela úplně oči, které zářily nebeským klidem a nevýslovným štěstím a hleděla na místo nad sochou Matky Boží.

Tento pohled trval, co by se tak asi pomodlil „Věřím



Klášterní chodba

*(Druhé dveře vpravo celá sv. Terezie. Na protější straně mnohá poděkování
za zázračné vyléčení)*

v Boha.” Potom vzlétla její serafínská duše do nebe jako kořist božského Orla.

*

Několik dní před tím než opustila zemi, pravila světice: „Smrt z lásky, po níž toužím, je smrt Ježíšova na kříži!”

Její touha byla úplně ukojena. Temnota a úzkost byly jejím údělem v posledním boji. Lze o ní však dobře užiti vznešených slov sv. Jana z Kříže, jež praví o duších dokonalých: „Umírají v podivuhodných vytrženích a v slastných setkáních, jež jim přichystala láska, tak jako labuť nejlibezněji zpívá, když umírá. Proto pravil David: „Vzácná je v očích Božích smrt svatých jeho; neboť tehdy se ukáže všechno bohatství duše a proudy její lásky se vlijí do oceánu. Proudny ty jsou tak klidné a mocné, že samy činí dojem moře.”

Sotva sestra Terezie zemřela, vtisklo se štěstí posledního okamžiku jejím rysům a blažený úsměv ozářil její tvář. Do ruky jsme jí vložily palmovou ratolest, a tu našli po třinácti letech, když byly její tělesné pozůstatky po prvé vzdviženy, v rakvi úplně nezměněnou.

V řeholní družině se hned staly různé podivné události, z nichž některé uvedeme. O jedné jsme se zmínily už výše; je to uzdravení oné laičky od těžkých bolestí hlavy, když se s důvěrou dotkla čelem nohou svaté zesnulé. Jiná sestra byla osvěžena vůní fialek v cele, ve které květin vůbec ne-

měla. Třetí bylo, jako by ji neviditelná bytost něžně políbila.

V sobotu a v neděli přicházelo veliké množství zbožných lidí, aby se ještě podívali na „princezničku“, kterou téměř všichni znali; byla spanilá i přes majestát smrti. Na sta různých předmětů, růženců, medailek, ba i šperků bylo dotýkáno u bezduché schránky.

V den pohřbu, 4. října, mnoho kněží jí prokázalo poslední poctu. Toť první uznání jejího tichého působení pro kněžstvo Ježíše Krista. Tak tedy bylo konečně vloženo seménko mateřským rukama církve do posvěcené země.

Od té doby se znamenitě vyplnilo slovo Páně: „Nepadne-li pšeničné zrna do země a nezemře-li, zůstane samotno; jestliže však zemře, přinese užitek mnohý.”

Většinou zůstává tento užitek na zemi skryt, ale tentokrát chce nám Pán už zde ukázat bohatou žně, již přináší Tereziin život modlitby a oběti.

Boží milosrdenství budiž za to věčně chváleno; onoť je původcem všech těchto divů milosti.

KAPITOLA XIII.

OSLAVA.

Na hřbitově v Lisieux. – V Římě. – Několik listků z deště růží.

Dne 6. září 1910 bylo tělo služebnice Boží vyzdviženo ne snad proto, aby se již vystavilo úctě věřících, nýbrž aby se zjistilo, zda je zachováno. Nebylo opominuto ničeho, aby věc zůstala v tajnosti. Přece však pronikla zpráva o tom do veřejnosti a na hřbitově se shromáždilo několik set osob.

Vykopání a vyzvednutí rakve působilo nesmírné obtíže, neboť byla hluboko a už celá zpuchřelá. I musel být povolán odborník. Ten dal pod ni vsunouti prkna; tím byla získána pevná opora; pak vše vloženo do důkladného lněného obalu a ovinuto silnými popruhy. Po dlouhé, namáhavé práci se konečně podařilo rakev zvednouti. Když se objevila na okraji hrobu, zapěl biskup bayeuský – Lemonnier – dojatým hlasem chvalozpěv Davidův: „Pozvedáš pokorné z prachu, abys je posadil vedle knížat své říše.” Kněží pak zpívali žalm: „Chvalte, dítky, Pána!” Tu prokmitla mezi uvolněnými prkny ona palma, která dána 4. října 1897 panenské schráně služebnice Boží do hrobu; byla pěkná jako prvního dne.*)

*) Tato palma byla ovšem sterilisovaná; ale úplně takové byly roku 1897 v sakristii klášterní, musely být pečlivě chráněny před vlhkostí a čas od času vždy vyčištěny, neboť by byly jinak úplně zežloutly. Nakonec se však přece jen musely spálit.

Nebyl to symbol oné nevadnoucí palmy, které si dobyla mučednictvím srdce? Toto martyrium měla na mysli, když kdysi napsala: „Palmy svaté Anežky musím dosíci stůj co stůj; nemohu-li ji získati svou krví, dobudu si jí láskou.” –

Když byla rakev otevřena, zdálo se, že je řeholní oděv úplně zachován, ale brzy se ukázalo, že tomu tak není. Ze závoje a z hábitu nezbylo nic, těžký, pevný karmelitský plášť se rozpadal při pouhém doteku. Nalezlo se jen několik kostí, jak si pokorné dítě přálo.

Stará rakev byla vložena do olověné a ta opět do dubové, ctihodné ostatky pokryty novým řeholním rouchem, hlava zahalena závojem a ozdobena růžovým věncem. Byl z posledních růží, které toho roku vykvetly na keřích, jejichž květy sestra Terezie tak často sypávala k patám velkého kříže.

Na rozkaz biskupa Lemonniera odstraněny potom záclony, které zakrývaly malé, uzamčené místo posledního odpočinku karmelitek očím přítomných, a rakev postavena na estradu u dveří mříže, aby byl uspokojen lid, který tiše a zbožně čekal na hřbitově už tři hodiny.

Nejdůstojnější pan biskup se první dotkl tělesné schránky svěťice několika kousky fialového hedvábí, po něm tak učinili muži svými snubními prsteny a pak všechno množství nejrozmanitějšími předměty.

Všichni přítomní měli dojem čehosi tajemného a byli neobyčejně dojati. To asi panenská duše sestry Terezie ob-

létala pozemskou svou schránu šťastna, že může úplné její zničení pokorně obětovati svému Stvořiteli. Každý cítil, že se děje něco velkého, vznešeného, nadpřirozeně slavnostního. Přes chmurný pohled na smrt, jež uplatnila svá práva, nebyly duše shromážděných zarmouceny nebo sklíčeny, a ani ve své důvěře a lásce zviklány, nýbrž naopak, byly znova rozníceny k něžnější a vroucnější lásce a úctě.

Potom sepsán zevrubný protokol, opatřen pečeti, vložen do plechové schránky a s ní do olověné rakve. Když ji pevně uzavřeli, připevněn na ni nápis:

„Sestra Terezie od Dítka Ježíše a sv. Tváře”

Marie Františka Terezie Martinová.

1873–1897.

Totéž obsahuje i měděná deska na víku dubové rakve.

Ctihodné ostatky pak uloženy v novém vyzděném hrobě nedaleko prvního odpočinku svěťice.

Po několika týdnech zvěděl o vyzvednutí těla sestry Terezie profesor university v X., známý jak pro vynikající vědomosti, tak i pro neobyčejnou zbožnost. S počátku se velice rmoutil, že i tato andělská panna byla podrobena všeobecnému zákonu zničení. Zabýváje se takovými smutnými myšlenkami, slyšel vnitřní hlas, který mu pravil: „Šaty, které jsem odložila, byly mé všední; teď jsem oděna rouchem věčné slávy a málo mi záleží na tom, co se stalo s prvním.”

Tím byl velice potěšen; poznal, že právě tak se mohou

částky těla světice dostati do celého světa, aby se jimi podle její vroucí tužby zemi dobře činilo.

Zdaž se tak nesplnilo přání, jež sestra Terezie poeticky vyslovila, když napsala :

*„Leckterá růže na oltáři tvém
chce ohněm vzplát;
já ve svých snech však toužím po jiném :
chci opadat ! . . .”* – (Přel. A. Fuchs.)

Zatím se horlivě pokračovalo v předběžných pracích k blahořečení služebnice Boží, takže již v únoru 1912 ukončeno diecéšní vyšetřování a předáno Kongregaci posvátných obřadů. Ta pak v prosinci téhož roku prohlásila, že neshledala nic závadného. V červnu roku 1914 dovolil svatý Otec Pius X., aby se začalo s procesem blahořečení. Ale válečná vichřice jej o několik let zdržela.

Ostatky sestry Terezie vyňaty po druhé ve dnech 9. a 16. srpna 1917 za účasti četných raněných vojáků. Po lékařské a anatomické prohlídce zabaleny kosti služebnice Boží do jemného, krásně vyšívaneho plátna a uloženy v dubové vyřezávané skřínce, uvnitř potažené atlasem. Víko schránky zdobil kříž s trnovou korunou, obraz nejsv. tváře Páně a znak řádu karmelského.

Dne 26. března 1923, v pondělí sv. týdne, vyzdvíženy ctihodné ostatky po třetí a převezeny na bělostném, skvost-

ném voze, taženém čtyřmi bělouši, do kaple karmelitek. V průvodu kráčel biskup Lemonnier, delegáti Kongregace posvátných obřadů a jiní církevní hodnostáři. Vysloužilci, vojíni a důstojníci tvořili čestnou stráž; mezi nimi vynikal plukovník Mouton, velitelé Corbiac a Mestre, kteří přišli, aby služebníci Boží uctili a jí poděkovali za ochranu. Z téže příčiny k slavnosti zavítala i delegace amerických legií. Průvodu se zúčastnilo na 30.000 osob. Převezení bylo vykonáno zcela prostě, bez všelikých obřadů, protože až do blahorečení se podle církevních nařízení nesmí služebníkům Božím prokazovati pocta, autoritou církevní schválená. Ale lid projevoval stále sestře Terezii důvěru a úctu nejrozmanitějším způsobem. – Nyní odpočívají sv. ostatky v nádherném relikviáři, daru to věřících z Brazílie. Má podobu renesančního náhrobku, je celý stříbrný, a pozlacený.

Proces blahorečení ukončen počátkem roku 1923 a slavnost promulgace stanovena na den 29. dubna, kdy o 10. hodině dopolední prohlášen v chrámě sv. Petra dekret beatifikační; potom bylo kázání o bl. Terezii. Když zapěno velebné *Te Deum*, zazářila basilika svato-petrská, dosud v pološeru se halící, množstvím světél. Předě mší svatou okuřovány ostatky bl. Terezie, vystavené na oltáři.

Odpoledne kolem páté hodiny proudily davy lidu do nádherně osvětleného chrámu sv. Petra. Ve výši se stkvěl

obraz bl. Terezie, překrásně ozdobený. Přesně o půl šesté oznamovaly trubky příchod sv. Otce, jež provázelo 25 kardinálů. Když byla vystavena Velebná Svátost, zapěl sbor „O salutaris hostia,*) Jesu, corona virginum**) a Tantum ergo***) a Msgr. Lemonnier udělil požehnání Nejsv. Svátostí. Pak podán svatému Otci relikviář s článkem prstu bl. Terezie a její životopis.

Z Francie se slavnosti zúčastnilo na 700 poutníků, mezi nimi dva vzdálenější příbuzní světice.

Bl. Terezie byla prohlášena za svatou už po dvou letech, a to 17. května 1925, v milostivém létě. Proto bylo velkolepé té slavnosti v chrámě svatopetrském přítomno mnoho cizinců z celého světa.

Také Lisieux si dalo na oslavě své Květin ky záležeti. Buissonnety, ulice a náměstí byly ozdobeny prapory, věnci a slavobranami.

I naše Praha přispěla kyticí do věnce oslav milé světice. Od 29. září do 4. října 1925 konány na její počtu pobožnosti v pěkně okrášleném kostele karmelitském na Hradčanech. Na hlavním oltáři byl obraz, představující světici, jak sype růže na Prahu. Pobožnosti ty ukončeny slavným průvodem na náměstí.

*) O spasitelná oběti.

**) Ježíši, koruno panen.

***) Převeliké té svátosti.

NĚKOLIK LÍSTKŮ Z DEŠTĚ RŮŽÍ.

*Uzdravení a obnovení jazyka starce,
stiženého rakovinou.*

Tento zázrak byl vzhledem k blahořečení služebnice Boží zvlášť bedlivě zkoumán.

V květnu 1910 byl dopraven do chorobince „Malých sester chudiny“ v Lisieux Ferdinand Aubry. Byl už velmi sláb a od té doby, co ho ranila mrtvice, působilo mu i mluvení veliké obtíže. Ač mu bylo teprve 60 let, vypadal jako stařec osmdesátiletý. Hned s počátku pozorovány na jeho jazyku černé skvrny, předzvěsti to těžké choroby. Koncem srpna zjistil lékař asyly, že jazyk je opuchlý, dále konstatoval veliké vyměšování slin a těžkosti při polykání. Nemocný nemohl požívatí teplých pokrmů, jazyk se mu pokrýval tlustou, tmavou vrstvou hlenu a 24. září opuchl tak, že ubohý stařec nemohl už zavřítí ústa. Na špičce se utvořil vřed, který se šířil po levém okraji. Byl to rak, který vznikl od chronického zánětu jazyka. Otekliny v krku přibývalo, dýchání se stávalo obtížnější a přes časté omývání antiseptickými látkami se šířil z rány nesnesitelný zápach.

Lékař nařídil, aby byl nemocný převezen na městskou chirurgickou kliniku. Ale pro různé formality stále nepřicházelo úřední dovolení. Aubry prosil snažně, aby nemusil z domu sester, i směl tam potom též zůstat. Dne 25. září

mu mohl duchovní správce ústavu jen s velkou námahou podati malou částechku svaté hostie.

Tu napadlo ošetřovatelkám, aby vzývaly sestru Terezii, i přinesli ubohému Ferdinandovi ještě za díkučinění po sv. přijímání relikvii a obrázek služebnice Boží. Sestra představená pak nahmátkou otevřela „Dějiny duše“ právě na místě, kde sestra Terezie vypravuje o nemocném starci, kterému chtěla jako malé děcko poskytnouti almužny a za něhož se pak modlila v den svého prvního sv. přijímání. Toto místo přečtly dobrému Ferdinandovi, který tím byl úplně získán; vždyť našel světici, jež milovala chudé a nemocné, i věnoval jí všechnu svou důvěru. Jeho soudruzi se rozhodli, že budou spolu s ním konati nověnu za jeho uzdravení a dvě sestry vykonaly hned na jejím počátku pouť ke hrobu služebnice Boží.

Zatím se nemoc stále horšila, jazyk začal hníti, kousky ho odpadávaly, takže bylo hrozné se naň podívati. Lékaři prohlásili, že jejich umění tu nic nezmuže.

Ve středu 28. září poprosily sestry na Karmelu o jeden z oněch růžových lístků, jež sestra Terezie ještě na smrtelné posteli sypala na svůj kříž. Relikvii tuto položily dobře uzavřenou a zapečetěnou vedle lůžka nemocného; ten však roztrhl s živou věrou pečeti, vyňal lístek a spolkl jej. Ihned se mu ulehčilo, bolesti polevily, mluvit však nemohl. Druhého října náhle zvolal: „Jsem uzdraven!“ – Sestra se ho ptala: „Odkdypak?“ „Od předvčerejška.“ – Na špičce jazyka

bylo ještě zříti malou, černou tečku, ale 3. října i ta zmizela.

Posledního dne novény poslaly pro lékaře; ten zprá-
vám ošetřovatelek nedůvěřoval. Když však Aubry záře
štěstím otevřel ústa, musel lékař uznati, že je úplně zdrav.
– Několik zahojených míst svědčilo ještě, kde nemoc řádila,
ale vše ostatní zmizelo.

Protože Aubrymu rakovinou značná část jazyka odpadla,
mluvil téměř nesrozumitelně. I ptal se lékaře: „Naroste mi
jazyk opět?“ – „Nenaroste, to je úplně nemožné,“ zněla
odpověď, „nesmíte se oddávati klamným nadějím.“

Přes to jsme však od toho dne naléhaly na služebnici Boží
novými prosbami za ubohého muže. On sám ji vzýval, jak
pravil, „s důvěrou dvou srdcí“ a opravdu mu zázračně po-
mohla.

Zánětem a rakem zničená část jazyka začala narůstat i po
třech nedělích potvrdil lékař, že je jazyk už skoro celý, a že
se objemem i tvarem úplně shoduje s částí, jež zůstala uše-
třena, takže hranic mezi nimi nelze ani rozeznati. To je též
patrné z fotografie, jež byla připojena k lékařskému vy-
svědčení.

Ferdinand Aubry neměl v úmyslu vyprositi si úplného
vyléčení z následků mrtvice, žádal jen, aby nezemřel rako-
vinou jazyka. –

Po delší čas byl jeho zdravotní stav stále stejný, a v době
té se mohli všichni obyvatelé ústavu i mnohé jiné osoby
přesvědčiti o zázračném výsledku přímlyvy jeho nebeské

dobroditelky; potom pojednou zeslábl, ale jazyk jeho zůstal úplně zdrav. Dne 8. prosince mohl ještě jeti na hřbitov, aby služebníci Boží poděkoval. To však byla jeho poslední cesta. Zesnul úplně tiše 18. prosince 1910. V posledním boji jsme ho povzbuzovaly myšlenkou, že teď v nebi uvidí nebeskou svou ochránkyni. Tu pravil pln dojemné pokory: „Ano, ale jen zdali budu smět být v téže místnosti jako ona?“

*Služebnice Boží se zjevuje Ctihodné Matce Karmele
a ubezpečuje ji, že „její cesta je jistá“.*

Na Karmelu v Gallipoli 25. února 1910.

Ctihodná Matko!

Nejsvětější Srdce Ježíšovo ráčilo použití mne, nejnehodnější z celé naší řeholní družiny, aby zjevilo nekonečné svoje milosrdenství.

Sdělím Vám zázrak, který se stal u nás. Obšírná zpráva o něm, podepsaná nejen všemi našimi sestrami, nýbrž i Jeho Biskupskou Milostí a několika kněžími, jest už v Římě.

V noci 16. ledna mi bylo velice špatně. Také mnohé starosti mě neustále trápily. *) Byly tři hodiny; narovнала jsem

*) Klášter gallipolský byl tehdy právě ve veliké tísní. Převorku cosi nutkalo, aby nařídila třídení pobožnost ke cti Nejsvětější Trojice; jako prostřednici zvolila sestru Terezii, jejíž životopis před několika měsíci poznaly. Právě onoho 16. ledna byla pobožnost skončena.

se trochu, abych mohla lépe dýchat i skutečně jsem pak usnula. Tu jsem náhle cítila, že se mne někdo dotkl, narovnal mi pokrývku a něžně mi upravoval polštáře. Myslíla jsem, že je to některá ze sester, i pravila jsem, oči neotvírajíc: „Prosím, nechte mne, jsem celá zpocená a takovým hýbáním příliš vychladnu.“ Tu mi odpověděl milý, zcela nepovědomý hlas: „Nikoli, co vám prokazují, je spíše dobrodiní“, a neznámá bytost mi dále rovnala lůžko, řkouc: „Pamatujte si dobře! Pán Bůh používá nebešťanů právě tak jako pozemšťanů, chce-li věrným služebníkům svým přispěti ku pomoci. Zde je 500 franků, zaplaťte jimi dluhy kláštera.“ Odvětila jsem, že činí 300 franků, ale ona pravila: „Nu dobře, tedy vám ještě něco zbude. Protože však v cele peněz míti nesmíte, pojďte se mnou.“ – Myslíla jsem si: Jak pak mohu jít, když jsem tak zpocená? Ale vtom už pravil nebeský zjev s úsměvem, jako by mé myšlenky četl: „Teď nám prokáže dobrou službu bilokace.“

A již jsem byla z cely v průvodu mladé karmelitky, z jejíhož hábitu a závoje vycházel takový jas, že i chodby jím byly osvětleny. Vedla mě dolů, do světnice, poblíž fortny, poručila mi, abych otevřela dřevěnou skříňku, ve které byl dlužní úpis a vložila do ní oněch 500 franků. Pohlížela jsem na její počínání s radostným úžasem a poklekši chtěla jsem jí děkovati; ale sotva jsem pronesla: „Ó svatá Matko . . .“, hned mě přerušila, pozvedla, láskyplně pohladila a pravila: „Nejsem naše svatá Matka Terezie, jsem služebnice Boží

sestra Terezie z Lisieux. Svátek nejsvětějšího jména Ježíšova budiž slaven v nebi jako na zemi!“*) – Byla jsem tak dojata, že jsem nebyla schopna slova, i pronesla jsem více v duchu než ústy opět: „Ó Máti moje!“ Tu mi položila andělská ta bytost ruku na závoj, jako by mi jej chtěla narovnat a zároveň mě pohladit a pak se zvolna vzdalovala. Volala jsem za ní: „Ó počkejte, mohla byste zajít na nepravou cestu.“ Usmála se tomu s nebeskou přívětivostí a odpověděla: „Ne, ne, má cesta je jistá a vede přímo k cíli; krácejíc po ní nezbloudila jsem.“

Vtom jsem procitla; ačkoliv jsem byla vysílena, přece jsem vstala a odebrala jsem se do chóru k sv. přijímání. Sestry na mne pohlížely s údivem a nemohouce si změněného vzezření mého nijak vysvětliti, chtěly poslati pro lékaře. Když jsem šla sakristií, prosily mne také obě sakristiánky snažně, abych jim řekla, proč jsem tak vzrušena a naléhaly na mne, abych se odebrala na lůžko a dala zavolat lékaře. K tomu jsem však nechtěla přivoliti i sdělila jsem jim, že mne tak dojal sen a vypravovala jsem prostě, co se přihodilo. Obě sestry mě prosily, abych se šla hned do pokladny podívat; odpověděla jsem jim však, že se snům nesmí příliš věřiti. Konečně jsem se dala přece přemluvit a svolila jsem. Otevřela jsem skříň a našla jsem v ní opravdu 500 franků.

*) Dne 16. ledna 1910 byla totiž II. neděle po Zjevení Páně a tehdy se slavil svátek nejsv. jména Ježíšova.

Moje ctihodná Matko, ponechávám vše ostatní Vašemu moudrému posouzení. Jsme hluboce zahanbeny takovou laskavostí a co nejvroucněji toužíme po chvíli, kdy bude sestra Terezie, naše velká dobroditelka, povýšena na oltář.

Sestra M. Karmela od Srdce Ježíšova, r. c. i.,
převorka.

Táž představená píše v září 1910.

Ctihodná matko!

Musím se velice přemáhati, abych Vám sdělila vše, co pro nás milá sestra Terezie od ledna učinila. Nemohu však odpíratí Vaší prosbě ani milé světici, neboť je zřejmo, že si přeje, abych oznámila velké skutky Boží, které skrze ni vykonal.

Přes velikou pečlivost, s jakou naše správkyňě majetku vedly knihy, shledaly jsme při uzávěrce v lednu přebytek 25 franků. Nedovedly jsme si to vysvětliti jinak, než že nám je do pokladny vložila sestra Terezie. Z peněz, které nám dala po prvé, zbyly nám dvě bankovky a Jeho Biskupská Milost mi tedy rozkázal, abych je dala stranou. Koncem února, března i dubna jsme pozorovaly opět přebytek, jenom suma byla různá. – Ke konci května jsem spatřila milovanou svou Terezičku; nejprve hovořila o věcech duchovních, potom mi pravila: „Na důkaz, že jsem to opravdu já, která vám přebytek přináší, naleznete ve skřínce pa-

desátifrankovou bankovku.” Pak ještě připojila: „Slovo Boží koná, co přislíbilo.” – Mám se Vám, milá Matko, pro své zahanbení přiznati, že jsem se ani tentokrát neodvážila podívat do pokladny? Bůh však, jenž chtěl, abych nový ten zázrak zjevila, dopustil, že druhého dne ke mně přišly dvě sestry s prosbou, abych jim k rozmnožení pobožnosti a důvěry ještě jednou ukázala ony dvě bankovky. Jak jsme užasly, když jsme místo dvou našly tři! V červnu nám tímto způsobem přibýlo opět 50 franků.

V noci z 15. na 16. červenec jsem zase uzřela předrahou svou sestřičku; slíbila mi, že nám brzy přinese 100 franků. Pak mi blahopřála k svátku a podávala mi 5 franků. Netroufala jsem si je však přijmouti, i položila je k nohám sošky Srdce Páně v mé cele, kde jsem je po chvilce, když jsem se probudila, také našla.

O několik dní později sdělil mi za řeči nejdůstojnější pan biskup, že pohřešil při uzávěrce svých účtů pro duchovenstvo 100 franků a že má pevně zato, že nám je sestra Terezie donese.

Šestého srpna, na sv. Kajetána, patrona Jeho Biskupské Milosti, viděla jsem drahou sestru Terezii znova. Držela v ruce sto frankovou bankovku a pravila mi: „Všemohoucí Bůh dává i odnímá stejně snadno jak časné tak i duchovní statky.” – Když jsem ony peníze v pokladně našla, poslala jsem je ihned s blahopřáním k svátku panu biskupovi. On nám je však brzy vrátil.

Od té doby nám už sestra Terezie peněz nepřinesla, neboť těmito zázraky se naše nouze rozhlásila a lidé nám častěji skýтали almužny.

Pátého září, v předvečer vyzdvižení jejích ostatků, jsem spatřila sestru Terezii opětně. Pohovořivši se mnou, jak jest jejím zvykem, nejprve o věcech, týkajících se duchovního blaha svěřené mi řeholní družiny, oznámila mi, že se z ní nalezne „sotva několik kostí“. Pak se ještě zmínila o mnohých dobrodiních, jež prokáže později, řkouc: „Buďte ujištěna, moje milá Matko, že tyto třikrát požehnané kosti budou působiti veliké zázraky a budou mocnou ochranou proti zlým duchům.“

Sestra Terezie se mi zjevovala pravidelně k ránu. Její obličej byl velmi krásný a skvoucí, šat se třpytil jako průsvitné stříbro, hlas její zněl tak sladce a mile jako zpěv andělský! Pověděla mi mnoho o svých těžkých, skrytých utrpeních, jež na zemi tak hrdinsky snášela. – Ano, moje milá sestra Terezie trpěla mnoho – velmi mnoho!!!

Co mám ještě říci? Vězte, drahá moje Matko, že duch Vašeho andělského dítěte nás stále obletuje. Sestry vyznávají jednomyslně s upřímnou úctou a láskou, že kromě velkých, řeholní družině prokázaných dobrodiní, obdržely každá i vnitřní, velmi cenné milosti.

Sestra M. Karmela od Srdce Ježíšova, r. i. c.,
převorka.

Sestra Terezie uzdravuje slepou dívku.

Zpráva otceva.

Potvrzuji tímto, že moje dceruška Regina, mající čtyři a půl roku věku, byla od 11. ledna trápěna oční chorobou, kterou lékaři prohlásili za nezhojitelnou.

Když jsme po 16 měsících marně užívali nejrozmanitějších léků, donesla moje choť slepé naše dítě ke hrobu sestry Terezie a začali jsme nověnu k „malé světici“. Již druhého dne, 26. května 1906, když moje paní byla na mši sv., (neboť slíbila, že tak bude činiti denně po dobu novény), obdržela naše malá Regina po prudkém záchvatu najednou zrak.

A. F., otec., J. F., matka.

(Následuje ještě 12 podpisů.)

V Lisieux 12. prosince 1908.

Podivuhodné uzdravení generální představené

Sester Františkánek.

Generální představená sester františkánek onemocněla na jaře r. 1906 silným zánětem plic a pohrudnice (s exsudátem); zápal přešel k srdci a nemoc se stala ještě povážlivější. Kromě nemocničních lékařů povoláni ještě dva jiní výteční odborníci, kteří se rozhodli pro okamžitou punkci; ale

bylo již pozdě. – Večer, když byly sestry shromážděny kolem lůžka umírající Matky, neboť všechny známky smrti se už dostavily, pravila Matka N. s velkou důvěrou: „Sestry Terezie od Ježíška, třebaže už není žádné naděje, přece doufám, že pomůžeš; jestliže nás vyslyšíš, uveřejníme ten zázrak.” Pak položily na umírající relikvii „malé světice”.

A hle! K převelikému úžasu všech, obzvláště lékařů, zlepšil se stav nemocné tak rychle, že mohla po krátkém zotavení opět vykonávat těžké povinnosti svého úřadu.

Sestry považují toto uzdravení nejen za nápadné vyslyšení modlitby, nýbrž spíše za zázrak, který přičítají sestře Terezii, jež chtěla odměniti jejich důvěru, seslala dětsky milým svým způsobem s nebe růži na smrtelné lůžko jejich generální představené.

S. M. Františka.

Ve Vídni 12. listopadu 1916.

Jak sv. Terezie přispěla umírajícímu.

Sestra ošetřovatelka z Inšpruku vypravuje: Dne 2. února 1920 byla večer povolána k panu M. B., vyššímu státnímu úředníkovi. Měl kornatění cév v nejvyšším stupni. Brzy poznala, že je v nebezpečí smrti a ptala se dcery, jež ho ošetřovala, zdali byl už zaopatřen sv. svátostmi.

„Nebyl, díky Bohu!” zněla odpověď. „To by ho příliš

rozrušilo. Ale pan převor N. ho často navštěvuje a tatínek se chce vyzpovídat o velikonocích.”

„Ale, slečno, váš otec nebude tak dlouho živ. Nebuďte přece tak hrozná, abyste mu pro různé předsudky odpírala poslední službu dětinné lásky.”

„Ó ne, sestřičko! Toho bych nikdy neučinila. Dám pro jistotu hned zavolat lékaře.”

Nemocný byl v bezvědomí. Marně naň sestra mluvila. Ve své úzkosti se modlila k sv. Terezii, aby tam poslala kněze a umírajícímu vyprosila vědomí, aby se mohl vyzpovídat. Najednou jí dcera sama navrhla, že pošle pro kněze. Přišel, ale nemocný o sobě stále ještě nevěděl. Tu začala sestra vzývat světici hlasitě a umírající otevřel oči.

„Pane rado, znáte tohoto kněze?”

„Zajisté. Je to důstojný pan převor.”

„Nechtěl byste se vyzpovídat?”

„Ale ano. Jen rychle.”

Potom přijal s největším klidem poslední pomazání.

Zatím přišel lékař a čekal v předsíni. Když směl vstoupiti, byl už nemocný opět v lethargii a všechny pokusy přivést jej k vědomí, byly marné.

Ráno v šest hodin otevřel ještě jednou na chvílku oči a pohlédl na sestru s klidným úsměvem, jaký lze častěji vídat na těch, kdož umírají dobře připraveni.

Potom vydechl naposledy.

Není utrpení, v němž by sv. Terezie nepomohla, nebo kterého by alespoň nezmírnila. Pět objemných svazků, vydaných karmelitkami v Lisieux, svědčí, že sype na naši zemi nejen dešť, nýbrž opravdu příval růží a tato její misie má podle jejího prohlášení trvat až do skonání světa.

RADY A VZPOMÍNKY.

Rozmluvy sv. Terezie Ježíškovy s jejími novickami obsahují vzácná naučení. Jedna z těchto žákyň světice vypravuje:

Pohled na mé nedokonalosti mě naplňoval malomyslností. Sestra Terezie mi však řekla: „Připomínáte mi děťátko, které neumí běhat, nýbrž teprve se staví na nožky. Protože se chce stůj co stůj dostat nahoru na schody za maminkou, zvedá nožičku, aby vystoupilo na první schod. Ale marně. Padá opět a opět, nemůže vpřed. Nuže, jednejte jako to dítko! Zvedejte znova a znova nožku cvičbou ve ctnostech, abyste vystupovala po schodech svatosti, ale nedomnívejte se, že se vlastní silou někam dostanete. To ne. Bůh na nás žádá často jen dobrou vůli. Shlíží s láskou na vaši námahu a dojat vaším usilováním, sestoupí brzy sám, vezme vás do náručí a donese vás do své říše, kde u něho zůstanete navždy. Přestanete-li však nožku zvedati, nechá vás dlouho dole.”

Tvrdívala: „Jediným prostředkem, aby člověk vzrůstal v lásce, je zůstat opravdu malým. Tak jsem to činila, a proto mohu dnes zpívat s naším sv. Otcem Janem z Kříže:

*Když jsem se v hlubin tůň až ponořila,
hned vznesla jsem se k také výši jasné,
že cíle svého dosáhnout jsem mohla.”*

Když mě sužovalo pokušení, o němž jsem myslila, že v něm nezvítězím, řekla jsem světicí :

Tentokrát je mi nemožno se přes to přenést ! Odpověděla mi: „Proč se přenášet? Proklouzněte prostě pod tím! Jen velké duše mohou létat nad mraky, když zuří bouře, my však máme jen snášet liják s trpělivostí. Co na tom, když trochu zmokneme? Oschneme opět na výsluní Lásky.

Vzpomínám si na nepatrnou příhodu z dětství: Jednou se nám postavil kůň právě před vchod do zahrady. Kolem mne se všichni radili a snažili se zvíře poodvésti. Já jsem však nedbala jejich řečí a lehounce jsem proklouzla pod koněm. To je výhoda malých.”

*

„Pán náš odpověděl matce synů Zebedeových: „Místa po mé pravici a levici patří těm, kterým je určen můj Otec.”¹⁾ Myslím si, že se těchto předních míst, jež byla odepřena tak velkým světcům, mučedníkům, dostane malým dětem. Což nepraví David, že malý Benjamin bude ve shromáždění (svatých) předsedati?”²⁾

*

Není dobře, když to a ono posuzujete a chcete, aby se všichni přiklonili k vašim názorům. Buďme malými dětmi ! Ty však nevědí, co je lepší, všechno je jim vhod. Jednejme podle nich. Ostatně, jaká pak zásluha konati jen, co je rozumné?

*

Mými ochránci a miláčky v nebi jsou ti, kteří je ukradli, jako sv. nevinátka a lotr na pravici. Velcí světci si ho zasloužili svými pracemi. Já však napodobím ty zloděje, chci se do nebe dostat lstí, lstí lásky. Ta je otevře mně i ubohým hříšníkům. Duch svatý mě k tomu povzbuzuje, když praví v „Přísllovích“ : „Pojď, ty maličký, a nauč se ode mne chytrosti!“^{a)}

*

„Co byste činila, kdybyste mohla začít řeholní život znova?“ „Asi totéž, co jsem činila.“ „Nemáte tedy strach jako onen poustevník, jenž pravil : ‚Třebaže žiji kajícně po dlouhá léta, přece, dokud mi zbývá čtvrt hodinka, ba okamžik života, se bojím, že na sebe uvalím zavržení?‘“

„Ne, toho se nebojím – jsem příliš malá, abych si způsobila zavržení. Malé děti se nezatrácují.“

„Chcete být stále jako malé děti. Povězte nám tedy, co je potřebí činit, aby si člověk osvojil ducha dětství? Co pak znamená zůstat malý?“

„Zůstat malý znamená uznávat svou ubohost, doufat všesko od Pána Boha, jako dítě všesko očekává od svého otce; znamená to o nic se nestarat, nezískávat majetku.

Dokud je dítě maličké, dávají mu i chudobní rodiče, čeho potřebuje. Když však vyroste, nechce ho už otec živit, ale řekne mu : ‚Teď pracuj a starej se sám o sebe.‘ Nuže tedy, nechtěla jsem růst, aby se mi nic takového neřeklo. Cítila jsem, že jsem neschopná, abych si zasloužila živobytí věčného

života v nebesích. Proto jsem zůstala malá a neměla jsem jiné práce než trhat květy lásky a oběti a nosit je Pánu Bohu, abych mu způsobila radost.

Být malým ještě znamená nepřivlastňovat si ctnosti, které konáme, jako bychom byli sami něčeho schopni, nýbrž uznávat, že Pán Bůh klade tento poklad svému děťátku do rukou, aby ho užívalo podle potřeby. Je to však poklad Boží.

Být malý konečně znamená nemalomyslnět pro své chyby. Vždyť malé děti sice často padají, ale jsou tuze malé, aby si mnoho ublížily.”

*

I nechtěla jsem růst, abych se podobala naší andělské mistryni. Proto mi říkala „děťátko”. V exerciciích mi napsala: „Nebojte se říkat Ježíši, že ho milujete, i když toho necítíte. Tím ho právě donutíte, aby Vám přispěl ku pomoci a nesl Vás jako dítě, které je na chůzi příliš slabé.

Je to velká zkouška, vidíte-li vše černě, ale nezáleží to úplně na vás. Čiňte, co můžete, abyste své srdce odloučila od pozemských starostí a zvláště od tvorů a buďte jista, že Ježíš ostatní vykoná sám. Nedopustí, abyste se zřítila do propasti. Uklidněte se, děťátko! V nebi nebudete už vidět vše černé, nýbrž bílé. Ano, tam bude vše oblečeno do světých barev našeho božského Snoubence, jenž se nazývá Lilií v údolí. Pak ho budeme spolu následovat, kamkoli půjde... Ó, využijme krátkých chvil tohoto života!

Působme Ježíši radost, zachraňujme mu duše svými oběťmi. Ale především budme malé, tak malé, aby nás kdekdo mohl pošlapat a ani netušil, že jsme to cítily a tím trpěly.

Chybám děťátka se nedivím. Zapomíná, že je též věrozvěstem a bojovníkem a že se tedy musí úplně zřítci příliš dětinských útěch. Jak je však ošklivé mařit čas zármutkem, místo abychom si zdřímli na srdci Ježíšově.

Když noc nahání děťátku strachu, když naříká, že nevidí toho, kdo je nese, ať jen zavře oči. Ježíš od něho žádá jen této oběti. Zachová-li se tak, nebude se bát ani tmy, protože jí nebude vidět a brzy se opět snese do jeho srdce – ne-li radost – tedy aspoň klid.”

*

Aby mi ulevila při jistém pokoření, svěřila mi toto: „Kdyby mne nebyli přijali na Karmel, byla bych vstoupila do útulku Dobrého Pastýře, abych tam žila mezi ubohými kajícnicemi neznáma a opovržena. Byla bych považovala za štěstí, že jsem v očích všech taková a že mohu být svým družkám apoštolkou, říkajíc jim, co si myslím o milosrdenství Božím.”

„Ale jak byste skryla svou nevinnost před zpovědníkem?”

„Řekla bych mu, že jsem ve světě vykonala generální zpověď a že mi bylo zakázáno ji opakovat.”

*

„Ó, když jen pomyslím, čeho ještě mám nabýt!”

„Řekněte raději pozbýt! Ježíš se již postará, aby naplňoval vaši duši takovou měrou, jakou se bude zbavovat svých nedokonalostí. Vidím, že bloudíte; takto nikdy nedojdete k cíli. Vy chcete vystupovat a Bůh chce, abyste sestupovala. Čeká na vás v úrodném údolí pokory.”

*

„Myslím, že pokora je pravda. Nevím, zdali jsem pokorná, to však vím jistě, že pravdu vždy hledám.”

*

„Opravdu, vy jste světice!”

„Ne, nejsem. Nikdy jsem nekonala skutků světců. Jsem maličká duše, kterou Pán Bůh zahrnul milostmi. V nebi poznáte, že mám pravdu.”

„Ale vždy jste s milostí věrně působila, vidíte?”

„Ano. Od svého třetího roku jsem Pánu Bohu nic neodepřela. Nemohu se tím však chlubit. Vidíte, jak dnes zapadající slunce ozlacuje vrcholky stromů? Tak se vám i moje duše zdá samá zář a samé zlato, protože jest na výsluní Lásky. Kdyby na mne božské Slunce přestalo svítit, hned bych ztemněla.”

„I my bychom byly rády zlaté. Co máme činit?”

„Cvičte se v malých ctnostech. Někdy je to nesnadné. Bůh nám však nikdy neodpírá první milosti, která nám do-

dává odvahy, abychom se přemohli. Jestliže s ní duše působí, dostane se jí hned světla. Vždy mě hluboce dojíímá chvála, vzdávaná Juditě: „Jednala jsi zmužile a posilněno je srdce tvé.”⁴⁾ Nejprve je třeba statečně jednat, pak se posilní srdce a člověk dobývá vítězství za vítězstvím.”

*

Jak je předepsáno, měla sestra Terezie v refektáři vždy oči sklopené. Protože mně byl tento předpis velice obtížný, složila modlitbu, jež mi ukázala její pokoru, neboť v ní prosí pro mne i pro sebe o milost, které jsem jenom já potřebovala.

Zní: „Ó Ježíši, dvě tvoje snoubenky činí předsevzetí, že budou mít při stole oči sklopeny, aby tak následovaly tvého jednání před Herodem a uctily je. Když se ti bezbožný ten panovník posmíval, nevyklouzlo ani slůvko nářku z tvých rtů. Ba, anis ho neuznal za hodna, abys naň božským svým zrakem pohlédl. Ó božský Spasiteli! Herodes nebyl opravdu hoden tvého pohledu. My však, ó Pane, jsme tvými snoubenkami a chceme, abys na nás patřil laskavě. Prosíme tě, když si odepřeme oči pozdvihnouti, abys nás po každé odměnil pohledem, plným lásky. Ano, prosíme tě, abys na nás i tehdy vlídně shlédl, když chybíme, neboť se chceme pro to hned před tebou pokořiti.”

*

Svěřila jsem jí, že moje snažení nemá výsledku a že jsem proto sklíčená. Tu mi pravila:

„Až do čtrnácti let jsem při cvičbě ve ctnosti nepociťovala, jak je to sladké. Toužila jsem po utrpení, nedovedla jsem se však z něho radovat. Té milosti se mi dostalo až později. Má duše se podobala stromu, jehož květy opadaly, sotva se objevily.

Přineste Pánu Bohu obět, že nikdy nesklidíte ovoce, to jest, že, dokud budete živa, budete pociťovat odpor proti utrpení a pokořování, takže všechny květy svého úsilí a své dobré vůle uvidíte spadlé, nepřinášející ovoce. V hodině smrti vytvoří Pán sám na stromě vaší duše skvostné plody.

U Siracha čteme: „Zde je člověk slabý, potřebný pomoci, chudý statky a bohatý chudobou. Ale oko Páně naň shlíží dobrotivě a pozvedá jej z jeho nízkosti a posvěcuje hlavu jeho, takže se mu mnozí diví a velebí Boha.

Důvěřuj v Boha a zůstaň na místě svém! Neboť je snadné v očích Božích najednou chuděsa obohatit. Boží požehnání chvátá, aby odměnilo spravedlivého a působí, že jeho snahy brzy dají užitek.”⁵⁾

„Když však klopýtám, budou mě stále považovat za nedokonalou, kdežto o vás řeknou, že jste ctnostná?”

„Možná, protože po tom nikdy netoužím . . . Že však vás mají stále za nedokonalou, je právě dobře, je to váš zisk. Když se lidé domnívají, že nemáte ctnosti, tedy vám ji nevezmou a neochudí vás. Oni sami zchudnou

o vnitřní radost. Neboť není nic sladšího než smýšlet dobře o bližním.

Mívám velkou radost nejen když mě za nedokonalou považují, nýbrž zvláště když cítím, že nedokonalá jsem. Naproti tomu poklony ve mně vzbuzují nechuť.”

*

„Pán Bůh vás má zvláště rád, že vám svěřil duše.”

„Proto nejsem lepší; jsem opravdu jen tím, čím jsem před Bohem! Nemiluje mne více proto, že mne používá za svého tlumočníka, nýbrž tím právě že mne činí vaši služebníci. Půvab ctností, jež pozorujete, mi nedal pro mne, nýbrž pro vás.

Přirovnávám se často k misce, kterou Pán Bůh naplňuje různými lahůdkami. Přiběhnou koťátka a každé chce svůj díl. Někdy se poškorpí, kdo má dostat více. Ale Ježíšek je tam a dává pozor. Říká: „Jsem rád, když z mé misky pijete, jen ji nepřevrhnete a nerozbijte!”

Nebezpečí není sice velké, neboť stojím na zemi. S představenými je jinak. Stojí na stole, a proto jim hrozí větší úraz. Čest je vždy nebezpečná.

Ach, kolik jedu chvály se denně podává těm, kdož jsou na předních místech! Jak neblahé to kadidlo! Jaké odloučenosti ode všeho potřebuje duše, aby tím neutrpěla škody!”

*

Kterási novicka jí pravila : „Jak jste šťastna, že si vás Pán Bůh vyvolil, abyste ukazovala duším cestu duchovního dětství!”

Na to odpověděla : „Proč by mě to blažilo? Proč bych si přála, aby Pán Bůh použil spíše mne než někoho jiného? Co záleží na nástroji, jen když se rozmáhá jeho království v duších? Ostatně, on nepotřebuje nikoho.

Nedávno jsem pozorovala skoro zhasínající knot noční lampičky. Jedna ze sester však oň přece rozsvítila svou svíci a tou pak i svíce ostatních. Tu jsem si pomyslila : Kdo se smí honosit svými činy? Vždyť ubohým plaménkem té lampy by bylo možno zapálit celý svět. Často myslíváme, že jsme dostali milost Boží a božská osvětlení skrze planoucí svíce. Odkud však mají ty plamen? Snad ho nabyly pro modlitbu pokorné, úplně neznámé duše, jež navenek ani trochu nezáří, nemá patrných ctností, sama o sobě smýšlí pokorně, která je jako už už zhasínající plamen.

Ó, jaká tajemství se nám jednou objeví! Jak často jsem si myslela, že snad to množství milostí, jež jsem dostala, mi zprostředkovaly vroucí prosby nějaké dušičky, kterou poznám teprve v nebi.

Je to vůle Boží, aby zde na zemi si duše modlitbou sdílely nebeské dary, aby se pak v nebi milovaly vděčnou láskou, o mnoho větší, než je v nejideálnější rodině pozemské.

Nebudeme si cizí, neboť všichni si budeme vespolek něčím povinni. Nebudeme si též závidět, neboť blaho jednoho

bude štěstím všech. S mučedníky budeme jako mučedníci, s církevními učiteli jako učitelé, s pannami jako panny. A jako jsou členové rodiny na sebe vespolek hrdí, tak budeme i my v nebi na své bratry bez nejmenší závisti.

Kdož ví, zda nebude při pohledu na slávu velkých světců naše blaženost právě tak velká, ba snad ještě větší než jejich, až poznáme, k čemu jsme přispěli tajemným řízením Prozřetelnosti?

A nemyslete, že velcí světci nebudou malé nevýslovně milovat, až uzří, jak se o ně zasloužili. Vím jistě, že tam nahoře budou vznešené a úžas budící sympatie. Miláčkem apoštola, velkého učitele církevního bude snad pasáček, a patriarcha bude mít za důvěrného přítele prosté dítko. Ó, jak toužím po té říši lásky!”

*

„Věřte mi, že nejmenší sebezapření má větší cenu než psát zbožné knihy a skládat vznešené básně. Někdy tolik trpíme vlastní nemohoucností, že nám nezbývá jiného než obětovat skutky bližních. To je dobrodiní, vyplývající z obcování svatých. Vzpomeňte si na slohu Duchovní písně našeho Otce, sv. Jana z Kříže:

*Vrať se, vrať, moje holubičko !
Jelen zraněný teď objevil se právě na pahorku,
chce osvěžit se vánkem křídel tvých !*

Vidíte, že Ženich, poraněný Jelen, není váben výšinou, nýbrž toliko vánkem letu. Pouhý úder křídel stačí, aby způsobil jemný van lásky.”

*

„Poslední místo je jediná věc, kterou nám nikdo nezávidí. Proto jen poslední místo není marnost a trápení ducha. Ale cesta člověka není vždy v jeho moci⁶⁾ a někdy mimoděk zatoužíme po tom, co se třpytí. Když to učiníme, vřadme se pak pokorně mezi nedokonalé, uznejme, že jsme malé duše, které musí Pán Bůh stále podpírat. Jakmile spatří, že jsme přesvědčeni o své ubohosti, jakmile mu řekneme: „Má noha klopýtla, tvé milosrdenství, ó Pane, mi však přispěchalo ku pomoci”⁷⁾), hned nám podá ruku. Jestliže se – třeba i pod záminkou horlivosti – pokoušíme o něco velkého, nechá nás samotny. Stačí tedy se pokořovat a trpělivě snášet své nedokonalosti. To je pravá svatost pro nás.”

*

Jednou jsem si stěžovala, že jsem znavenější než spolusestry, protože jsem kromě společné práce vykonala ještě jinou, o níž nikdo nevěděl. Služebnice Boží mi odpověděla:

„Chtěla bych, abyste byla vždy jako statečný voják, jenž nenaříká na práci, jenž považuje rány svých bratří za velmi těžké, svoje však jen za lehká škrábnutí. Víte, proč je vám vaše únava tak těžká? Protože o ní nikdo neví.

Blahoslavená Marketa Marie Alacoque měla podebrané

dva prsty. Pravila však, že ji bolel jen jeden, protože spolu-sestrám oba skrýt nemohla, a tak ji jen pro jeden litovaly.

Tento pocit je přirozený. Když si však přejeme, aby druzí o našich bolestech věděli, jednáme jako lidé tuctoví.”

*

„Když jsme chybili, nesvádějme to nikdy na vnější příčiny, jako na nemoc nebo na počasí, nýbrž vyznejme bez malomyslnosti, že jsme klesli pro svou nedokonalost. Příležitosti nečiní člověka křehkým, nýbrž ukazují toliko, jaký jest.”⁸⁾

*

„Pán Bůh dopustil, že mi naše ctihodná Matka nenařídila hned si poznamenávat básně, které složím. Sama jsem o to nechtěla prosit, obávajíc se, že by to mohlo být chybou proti sv. chudobě. Čekala jsem tedy, až budu mít pokdy, a večer v osm hodin jsem si pak jen stěží vzpomněla na to, co jsem ráno básnila.

Je pravda, že takové maličkosti jsou mučednictvím. Ale nutno se chránit, aby si je člověk nezmenšoval tím, že si tisícero věcí dovoluje nebo o dovolení k nim prosí, aby si klášterní život ulehčil a zpříjemnil.”

*

Když jsem jednou plakala, napomenula mě sestra Terzie Ježíškova, abych si zvykala malá svá utrpení nestavět

na odiv, neboť nic nečiní společný život tak obtížným jako náladovost.

Odpověděla jsem jí: „Máte pravdu. Také jsem si to myslela. Příště se vypláči jen u Pána Boha. Jen jemu svěřím svá utrpení. On mi vždy porozumí a mě potěší.”

Ona však odvětila živě: „Plakat před Pánem Bohem? Toho se chraňte! Před ním smíte být ještě méně smutná než před tvory. Dobrý Mistr přichází k nám, aby si odpočinul a zapomněl na ustavičné stesky svých přátel ve světě. Vždyť zde na zemi se pořád pláče a nařiká a neuznává se blaho kříže. A vy chcete jednat jako obyčejní smrtelníci? Upřímně řečeno, to není láska nezištná. Na nás jest, abychom Ježíše potěšovali, a ne on nás!

Vím dobře, že dobrota jeho srdce osuší vaše slzy, když pláčete. Potom však odejde smuten, protože si u vás nemohl odpočinout. Ježíš miluje srdce veselá, duše, jež se stále usmívají. Kdy konečně před ním dovedete skrýt svůj zármutek, nebo mu říkat s jásotem, že jste šťastna, že proň trpíte?”

„Tvář je odleskem duše,” připojila. „Máte se tvářit vždy klidně a vesele, jako spokojené dítě. Čiňte tak i když jste sama, neboť vždy jste divadlem pro anděly.”

*

Chtěla jsem, aby mi blahopřála pro skutek, který jsem považovala za hrdinský. Řekla mi však :

„Co je tato nepatrná ctnost proti tomu, co Ježíš právem od vás očekává? Měla jste se pokořit mnohem více, protože jste se při tak mnohých příležitostech nesnažila, abyste mu osvědčila lásku.”

Odpověď ta mne neuspokojila, i čekala jsem na vhodnou příležitost, abych pozorovala, co bude sestra Terezie Ježíškova činit. Brzy po tom nám ctihodná Matka uložila unavující práci, spojenou s tisícerými nepříjemnostmi. Dovolila jsem si při tom zlomyslnost, abych Terezii ještě přitížila, ale ani pak jsem ji nepřistihla při chybě. Byla stále vlídná, ochotná, nedbala únavy. Po chvíli mi to už bylo přespríliš, i vrhla jsem se jí do náručí a svěčila jsem se jí se vším.

„Čím to, že dovedete být stále klidná, veselá, stejnomyslná?”

„Nebývalo tak vždy,” odpověděla. „Ale od té doby, co nehledám sebe, je můj život nad pomyšlení šťastný.”

*

Naše světice pravila : „V rekreaci se vám častěji naskytne příležitost, abyste se cvičila ve ctnostech. Chcete-li mnoho získat, tedy si umiňte, že nebudete dbát tak o své pobavení jako o to, abyste potěšila druhé. Cvičte se v úplném odumírání sobě. Když na příklad spolusestře vypravujete o něčem, co vás zajímá a ona vás přeruší a začne o jiné věci, tedy pozorně poslouchajte, i když vás to ani trochu nezajímá a nevracejte se k svému vypravování. Budete-li tak jednat,

bude vám rekreace zdrojem hlubokého míru a posily ve ctnostech. Kéž bychom pochopili, kolik získáme, když se ve všem zapíráme!”

„Vy to jistě víte, neboť jste tak vždycky jednala, že ano?”

„Ovšem, zapomínala jsem na sebe, snažila jsem se, abych se zbavovala sobectví.”

*

Když se jí ptaly, jak se posvěcuje v refektáři, odpověděla:

„Tam se máme snažit, abychom požívaly pokrmu se smýšlením co nejvznešenějším. Přiznám se vám, že právě v refektáři mívám přesladké pocity lásky. Někdy si myslím, že Ježíš by na mém místě jistě jedl, co by se mu předložilo. Je velmi pravděpodobno, že jídal tytéž pokrmy jako my: chléb, ovoce a pod.

Počínám si takto: Představuji si, že jsem v domku nazaretském. Když se mi podá na př. salát, ryba, víno, neb vůbec něco výživnějšího, nabídnu to sv. Josefovi. Blahoslavené Panně dávám teplé pokrmy, zralé ovoce atd. Sváteční jídla, zvláště moučnou kaši, rýži, zavařeniny dostane Ježíšek. Když mi něco nechutná, říkám si vesele: Dnes, maličká, je všechno tvé!”

Tak roztomile dovedla skrývat svá umrtvování. Jednou v postě jí ctihodná Matka poskytla nějakého zmírnění. Zastihla jsem ji však, jak si do onoho pokrmu, který se jí zdál příliš dobrý, přidávala pelyňku.

Jindy jsem viděla, jak pomalu užívá odporného léku. Řekla jsem jí: „Pospěšte si s tím trošku, vypijte to najednou!”

„O ne, vždyť musím využití malých příležitostí, abych se mrtvila, když je mi zakázáno vyhledávat velkých.”

*

Když byla v noviciátě, připevňovala jí kterási sestra škapulíř. Při tom zachytila velkou jehlicí i rameno. Terezie snášela tu bolest radostně po několik hodin. Dověděla jsem se o tom až v posledních měsících jejího života.

*

Jednou jsem dostala velmi zajímavý dopis, který jsme si pak četly nahlas v rekreaci. Terezie při tom nebyla. Večer mi projevila přání, že by si dopis také ráda přečtla. Za nějaký čas mi jej vrátila. Prosila jsem ji, aby mi řekla, co soudí o té a té věci, která ji jistě zvláště nadchla. Byla chvílku na rozpacích; pak odpověděla: „Nečtla jsem toho psaní. Pán Bůh žádal ode mne tu oběť, neboť jsem projevila přílišnou touhu po tom.”

*

Mluvila jsem s ní o kajícnostech světců. Odvětila mi: „Jak je dobře, že nás Pán poučil, že v domě Otce jeho jest mnoho příbytků. Kdyby tomu tak nebylo, byl by nám to řekl.⁹⁾ Jistě, kdyby duše, povoláné k dokonalosti, potřebovaly takových přísností, aby přišly do nebe, tedy by nám to

byl oznámil a my bychom se jim opravdu rády podrobily. Zvěstoval nám však, že v jeho domě je mnoho příbytků. Jsou-li některé pro velké duše: pro otce pouště, pro reky pokání, tedy jsou jiné i pro malé děti. Tam je i nám připraveno místočko, když vroucně milujeme jeho, našeho nebeského Otce a Ducha lásky.

*

Když na nás zvoní, když se u nás ťuká na dveře, máme se tak umrtvit, že už neušijeme ani stehu, nýbrž odpovíme bez odkladu. Cvičila jsem se v tom a mohu vám říci, že to je pramenem pokoje.

Řídila jsem se podle jejího naučení. Za své nemoci byla toho jednou svědkyní a řekla mi: „V okamžiku smrti se s tím shledáte. Právě jste vykonala chvalitebnější čin, než kdybyste byla obratným jednáním získala klášterům přízeň vlády a byla po celé Francii oslavována jako druhá Judit.”

*

„Když jsem byla ještě ve světě, přemítala jsem při procitnutí, jaké příjemné nebo odporné věci se mi toho dne asi stanou. Když jsem předvíдалa samé nesnáze, vstávala jsem smutně. Teď je tomu právě naopak. Když myslím na obtíže a na utrpení, která mě čekají, vstávám tím radostněji a statečněji, neboť budu mít více příležitosti, abych Ježíši dokázala, že ho miluji a abych svým dětem vydělala na živobytí, neboť

jsem matkou duší. Pak políbím křížek, položím jej uctivě na polštář, oblékám se a říkám Pánu: Můj Ježíši, ty ses za třiatřicet let svého pozemského života dost napracoval a naplakal. Dnes si odpočineš. Já budu bojovat a trpět.”

*

Jednou, když se pralo, šla jsem pomalu do prádelny. Cestou jsem si prohlížela květiny v zahradě. Sestra Terezie, spěchající chutě tamtéž, mi pravila: „Spěchá tak ten, kdo má živit děti a musí pracovat, aby jim vydělal na živobytí?”

*

„Víte, kdy mívám neděli a svátek? Když mě Pán Bůh více zkouší.”

*

Byla jsem pro svou nestatečnost smutná. Tu mi řekla: „Stěžujete si na to, co byste měla považovat za své největší štěstí. Jakou byste měla zásluhu, kdybyste bojovala jen tehdy, když cítíte odvahu? Co na tom záleží, že nejste statečná, jen když si počínáte tak, jako kdybyste byla. Cítíte-li se tak zbabělou, že byste ani nit se země nezvedla a učiníte-li tak přece z lásky k Ježíši, nabudete tím více než činem o mnoho význačnějším, vykonaným ve chvíli horlivosti. Netrapte se tedy, nýbrž radujte se, že vám tak Ježíš dopřává příležitosti, abyste mu zachránila více duší.”

*

Tázala jsem se jí, zdali se mnou není Pán nespokojen, když vidí veškerou moji bídu. Odvětila mi : „Upokojte se ! Ten, jenž si vás vyvolil za snoubenku, je jistě dokonalost sama. Má jen jeden velký nedostatek, smím-li tak mluvit : je slepý. A jedno neumí : počítat. Obě tyto vady, které by byly u lidského ženicha žalostné, činí našeho nesmírně hodným milování.

Kdyby bylo třeba, aby viděl a uměl počítat, nemyslete, že by nás pro naše hříchy zahubil. Ale to se nestane, jeho láska ho úplně oslepuje.

Podívejte se : Když umírá největší hříšník na zemi, lituje však svých hříchů a vypustí duši v aktu lásky, tedy Pán hledí jen na jeho poslední modlitbu. Nevzpomíná ani zneužitých milostí ani jeho zločinů, nýbrž rozpíná po něm náruč svého milosrdenství. Jen musí člověk umět získat jeho srdce, aby zůstal slepý a neschopný účtování. To jest jeho slabůstka.”

*

Zarmoutila jsem ji a šla jsem ji pak odprosit. Byla velmi dojata a řekla mi : „Kdybyste věděla, co cítím ! Nikdy jsem tak dobře nechápala, s jakou láskou nás Ježíš přijímá, když ho prosíme za odpuštění. Když jsem já, ubohé stvoření, pocítila takovou něžnost při vašem odprošování, co teprv se děje v srdci Božím ! Jistě zapomíná rychleji na všechny naše nepravosti než právě nyní já na vaši chybu, už na ně nikdy nevzpomene a bude nás milovat více než před tím.”

*

Bála jsem se velice Božího soudu a ať mi říkala cokoli, můj strach to nerozptýlilo. Jednou jsem jí namítla: Vždyť se nám ustavičně říká, že Bůh nalézá skvrny i na andělich. Jak se tedy nemám třást? Tu mi pravila: „Jest jen jediný prostředek donutit Pána Boha, aby nás vůbec nesoudil, objevit se totiž před ním s prázdnýma rukama.”

„Jak to?”

„Zcela jednoduše. Nedělejte si zásob. Jak něco získáte, hned to rozdejte. Co se mne týče, zůstala bych tak chudá, jako jsem nyní, i kdybych byla živa do osmdesáti let. Neumím šetřit. Vše, čeho nabudu, hned vydám, abych získala duše. Kdybych si chtěla dát v okamžiku smrti své penízky odhadnout, jistě by v nich Pán našel přimíšeninu a dal by je roztavit v očištníku. Vždyť se vypravuje o velkých světcích, kteří se objevili před soudnou stolicí Boží plni zásluh, že byli někdy odsouzeni do očištnice, neboť všechna naše spravedlnost je před očima Páně nedokonalá.”

„Ale,” namítla jsem, „i když Bůh nesoudí naše dobré činy, soudí špatné, a pak? . . .”

„Co to mluvíte? Pán je spravedlnost sama. Nesoudí-li naše dobré skutky, tedy nebude soudit ani zlé. Podle mého mínění pro oběti lásky nebude soudu. Spíše si Pán Bůh po-spíší, aby odměnil věčnými rozkošemi vlastní lásku, kterou uvidí planout v jejich srdci.”

„Myslíte, že stačí pomodlit se úkon obětování, jež jste složila, aby se člověku dostalo té milosti?”

„Nikoli, slova nestačí. Aby se kdo stal pravou obětí lásky, musí se úplně obětovat. Láska nás ztráví jen potud, pokud se jí přenecháme.”

*

Řekla jsem: „Když se mi něco vytýká, jsem raději, když je to právem.”

„Mně je milejší, když jsem obviňována nespravedlivě, neboť si nemusím nic vyčítat a obětuji to radostně Pánu. Potom se pokořím vzpomínajíc, že jsem opravdu schopna učinit, proč mě kárají.

Cím dále pokročíte, tím budete mít méně bojů, nebo lépe, budete snáze dobývat vítězství, neboť se na vše budete dívat s dobré stránky. Pak se povznesete nad tvory. Ať se mi teď říká cokoli, je mi to úplně jedno, neboť jsem poznala, jak málo lze spoléhat na lidský úsudek.

Nač se hájit, když nám nerozumějí, když o nás nepříznivě soudí? Mlčme, neříkejme nic! Je tak sladké, dáme-li se jakkoli posuzovat. V evangeliu nečteme, že Magdalena Martě něco vysvětlovala, když byla obviněna, že prodlévá nečinně u nohou Ježíšových. Neřekla: „Marto, kdybys věděla, jak jsem blažena! Kdybys slyšela, co já slyším, opustila bys všecko, abys dosáhla jako já útěchy a klidu. Raději mlčela. Ó blahé mlčení, jež plní duši takovým pokojem!”

*

Když jsem byla znepokojována pokušením, napsala mi: „Nechť mě drtí spravedlivý z milosrdenství s hříšníkem, olej však, jímž se maže hlava, nechť jí nezměkčí!¹⁰⁾ Protože ve všech mých sestrách má Bůh zalíbení, mohu být zkoušena a drcena jen od spravedlivých. Kárání od hříšníka je méně trpké než od spravedlivého. Ze soucitu s hříšníky, abych jim zasloužila obrácení, vyprošuji si, Bože můj, abys mě káral ty i spravedliví, kteří jsou kolem mne. Mimo to tě ještě prosím, aby olej vychvalování, jenž přirozenosti tak lahodí, nikdy nezeslabil mé hlavy, to jest mého ducha, když bych si myslila, že již jest ctností, co jsem konala sotva několikrát.

Ó můj Ježíši, tvé jméno jest jako olej vylitý.¹¹⁾ Do toho se zcela ponořím, aby mě lidé neviděli.”

*

„Není dobře chtít sestrám dokazovat, že nejsou v právu, i když je to zřejmé, neboť nám nikdo nesvěřil jejich vedení. Nebuďme jako soudcové, kteří zjednávají pokoj, nýbrž buďme anděly pokoje.”

*

Pravila nám: „Oddáváte se příliš tomu, co činíte. Pečujete o svá zaměstnání tolik, jako byste za ně měly veškeru odpovědnost. Cožpak se teď staráte o to, co se děje v jiných karmelitských klášterech, zda tam sestry mají mnoho nebo málo práce? Překáží vám snad jejich zaměstnání v modlit-

bě? Nuže, právě tak máte být uvnitř nezávislé na vlastní práci. Používejte při ní svědomitě času, ale zachovejte si svobodu ducha.

Čtla jsem kdysi, že Israelité, když stavěli hradby jerusalemské, jednou rukou pracovali a v druhé drželi meč. To je obraz toho, co máme činit my: jednou rukou se máme zaměstnávat a druhou máme chránit svou duši před roztržitostí, neboť ta jí překáží, že se nemůže spojovat s Bohem.”

*

Terezie vypravovala: „Jednou v neděli jsem radostně kráčela ke kaštanové aleji. Bylo jaro i chtěla jsem se potěšit krásou přírody. Ale jaké hrozné zklamání! Moje milé kaštany byly ořezány. Větve, pokryté zelenajícími se pupeny, ležely na zemi. Srdce se mi sevřelo při pohledu na tu zkázu a při myšlence, že sotva za tři léta všecko opět tak vyroste. Brzy však jsem se vzpamatovala a pomyslíla jsem si: Kdybych byla v jiném klášteře, starala bych se o to, že všechny kaštany v klášteře lisieuském byly třeba docela osekány? Nebudu se už rmoutit pro věci pomíjející. Můj Miláček mi bude náhradou za vše. Budu se procházet jen v loubí jeho lásky, jehož se nikdo nesmí dotknouti.”

*

Kterási novicka prosila několik sester, aby jí pomohly vyklepat pokrývky a nakazovala jim živě, aby daly při

tom pozor, že jsou už dosti chatrné. Svěťice jí však řekla:

„Co byste činila, kdyby ta práce nebyla svěřena vám? Jak svobodně byste ji konala! I kdybyste upozorňovala, že je třeba dát při tom pozor, s jakou odloučeností by se to dalo! Kéž by se do žádné z vašich prací nevloudil ani stín osobního zájmu!”

*

Viděla jsem, jak jedna naše sestra je unavena a pravila jsem sestře Terezii: „Vidím nerada někoho trpět, svaté pak zvlášť ne.” Odpověděla ihned:

„Nesmýšlím tak! Trpící světci nevzbuzují mého soucitu. Víím, že mají sílu, aby své obtíže snesli a oslavili tak Pána Boha. Velice však lituji těch, kdož neumějí ze svého utrpení čerpat užitku. Učinila bych vše, abych je potěšila a jim pomohla.”

*

„Kdybych byla déle živa, byla bych nejraději ošetřovatelkou nemocných. Neprosila bych sice o ten úřad, ale když by se mi z poslušnosti uložil, pokládala bych jej za vyznamenání. Myslím, že bych jej zastávala s něžnou pečlivostí, neboť bych pamatovala na slova Páně: „Nemocen jsem byl a navštívili jste mne.”¹²⁾

*

„Zvonek z nemocnice nechť vám zní jako hudba rajská. Chodte schválně kolem oken, aby si vás sestry mohly

snáze zavolat, když něčeho potřebují. Považujte se za otrokyně, jimž má kdekdo právo poroučet. Kéž byste mohly vidět anděly, kteří z nebe pozorují váš boj! Čekají, až se skončí, aby vás zasypali květinami a věnci. Vždyť víte, že chceme být mučedničkami; na nás tedy jest, abychom si získaly palmu.

Pán Bůh nepohrdá těmito neznámými, a proto tím záslužnějšími boji: „Muž trpělivý jest lepší než silný, a kdo panuje nad myslí svou, je lepší, než kdo dobývá měst.”¹³⁾

Takovými nepatrnými, skrytě konanými skutky lásky k bližnímu obracíme duše v širé dáli, pomáháme věrozvěstům, zjednáváme jim hojnou almužnu a zřizujeme tak svátostnému Spasiteli pravý duchovní i hmotný chrám.”

*

Viděla jsem, jak naše Matka se zvláštní zálibou mluví s jednou sestrou a jak se mi zdálo, projevuje jí víc lásky a důvěry než mně. Vyprávěla jsem sestře Terezii o svém zármutku a myslila jsem, že mě potěší. Odpověděla mi však:

„Domníváte se, že máte naši Matku velice ráda?”

„Zajisté. Jinak by mi bylo jedno, že někoho jiného významává.”

„Ale já vám dokážu, že se velice mýlíte. Nemilujete naši Matku, nýbrž sebe. – Když někoho opravdu milujeme, ra-

dujeme se z blaha milované osoby a přinášíme kdejakou oběť, abychom mu je zjednali. Kdybyste tedy měla takovou pravou a nezištnou lásku, kdybyste naši Matku milovala pro ni samou, těšilo by vás, že se obveseluje na vaše útraty. A poněvadž myslíte, že zábava s vámi ji méně uspokojuje než hovor s jinou spolusestrou, tedy se nemáte rmoutit, že vás jako zanedbává.”

*

Byla jsem zarmoucena pro velkou roztržitost při modlitbě.

„I já bývám roztržitá,” pravila mi. „Jakmile si to uvědomím, pomodlím se za osoby, s nimiž se moje obraznost zaměšťnávala. Tak mají z mých roztržitostí prospěch.

Přijímám všechno z lásky k Pánu Bohu, i nejpodivnější myšlenky.”

*

Někdo mě požádal o špendlík, který mi konal velmi dobré služby, i bylo mi ho líto. Terezie mi tehdy řekla:

„Ó, jak jste bohatá! Proto nemůžete být šťastná.”

*

Světice měla uloženo pečovat o sošku Ježíškovu v křížové chodbě. Poněvadž věděla, že jedna řeholnice těžko snáší vůni květin, nedala tam nikdy ani jediného vonného květu. Pro ni to bylo opravdu obětí.

Když jednou položila k nohám Ježíškovým krásnou

umělou růží, ona sestra na ni volala. Terezie uhodla, co jí chce říci, a aby ji ušetřila pokoření, vzala růží a pravila:

„Jen se podívejte, milá Matko, jak pěkně se teď napodobuje příroda! Neřekla byste, že je to růže právě utržená v zahradě?“

*

Jednou podotkla:

„Bývají chvíle, kdy je u nás, ve vlastním nitru taková nepohoda, že je potřebí rychle utéci. Tehdy na nás Pán Bůh nežádá, abychom zůstávali doma. Ba právě proto dopouští ten nečas, abychom odešli. Nevím si při tom jiné rady, než zajít na návštěvu k Ježíši a k Marii tím, že se věnuji skutkům lásky.“

*

„Nejlepší plnomocné odpustky, které lze získat bez obyčejných podmínek, jsou odpustky lásky, neboť láska přikrývá množství hříchů.“¹⁴⁾

*

„Nejraději si představuji v domku nazaretském život zcela obyčejný.

Ačkoli přesvatá Panna a sv. Josef věděli, že Ježíš je Bůh, přece jim mnohé podivné věci byly nejasné, i žili životem víry jako my. Nebyla vám nápadná slova Písma svatého „Nerozuměli tomu, co jim řekl“¹⁵⁾ a jiná, neméně tajemná:

„Rodiče jeho se divili těm věcem, kteréž byly o něm praveny”¹⁵⁾ Zdá se, že se něco nového dověděli, neboť podiv je spojen s jakýmsi překvapením.”

*

„Jeden verš žalmu v Sextě se vždy modlím s nechutí: „Naklonil jsem své srdce, abych činil tvé rozkazy a byl za to odměněn.”¹⁶⁾ Rychle pak v srdci dodávám: „Ó můj Ježíši, ty víš, že ti nesloužím za odměnu, nýbrž jen proto, že tě miluji a že chci zachraňovat duše.”

*

Častěji mi vyprávěla o známé hračce, s níž se v dětství bavívala, o kaleidoskopu. Podobá se malému dalekohledu. Když se jím otáčí, je v něm vidět nejrozmanitější barevné obrazce.

„Ten přístroj,” pravila mi, „vzbuzoval můj úžas. Tázala jsem se, co jen je příčinou toho líbezného kouzelnictví, až jsem jednoho dne důkladným zkoumáním poznala, že neběží o nic jiného než o několik kousků vlny a papírků, libovolně nastříhaných, které se při otáčení přehazují. Pátrala jsem dále a uzřela jsem uvnitř tři zrcadla. Tak jsem přišla věci na kloub.

Bylo mi to podobenstvím velkého tajemství: Dokud naše skutky, třebaš nejnepatrnější, nevybočí ze středu lásky, jsou pro spojení s Nejsvětější Trojicí – kterou představují

ona tři zrcadla – neobyčejně skvělé a podivně krásné. Je-
žíši, jenž nás pozoruje skrze malou čočku, to jest jako skrze
sebe samého, připadá všecko, co činíme, krásné. Opustí-
me-li však nevýslovně vznešený střed lásky, co uvidí?
Stébla slámy – skutky bezcenné a poskvrněné.”

*

Jednou jsem jí vyprávěla o podivuhodných účincích mag-
netismu na ty, kdo svou vůli přenechali magnetisérovi.
Zdalo se, že ji to velice zajímá. Druhého dne mi pravila:

„Jak blahodárně na mne působilo vaše včerejší vyprávění! Tak ráda bych se dala magnestisovat od Spasitele! To byla má první myšlenka, když jsem se probudila. S jakou radostí jsem mu odevzdávala svou vůli! Ano, chci, aby ovládl všechny mé schopnosti tak, abych už nekonala skutků lidských a osobních, nýbrž jen zcela božské, vnuknuté a řízené Duchem lásky.”

*

Před skládáním slibů jsem obdržela skrze naši svatou novicmistrovou zvláštní milost. Celý den jsme praly, takže jsem byla velice unavena a také sklíčena vnitřním utrpením. Před večerním rozjímáním jsem to chtěla sestře Terezii říci. Odpověděla mi však:

„Zvoní k rozjímání. Nemám kdy, abych vás potěšila. Ostatně dobře poznávám, že by to bylo marné. Pán Bůh chce, abyste chvíli trpěla sama.”

Šla jsem s ní k rozjímání ale v takové náladě, že jsem začala pochybovat o svém povolání. Pravila jsem si: Nikdy nebudu mít dost duševní síly, abych se stala karmelitkou – ten život je pro mne příliš přísný.

Klečela jsem několik minut a obírala jsem se tím bojem a těmi smutnými myšlenkami. Nemodlila jsem se, ani jsem netoužila po míru. A tu jsem náhle pocítila úplnou změnu v duši. Nepoznávala jsem sebe samé. Moje povolání mi připadalo krásné a milé, poznala jsem též půvab utrpení. Všecko strádání a všechny námahy řeholního života se mi jevily mnohem žádoucnější než světské požitky. Zkrátka odcházela jsem po rozjímání zcela změněná.

Druhého dne jsem sestře Terezii vyprávěla, co jsem zažila. Byla velice dojata a když jsem chtěla vědět, proč, pravila mi:

„Jak je Pán Bůh dobrý! Včera večer mi vás bylo tak líto, že jsem se za vás na začátku rozjímání stále modlila. Prosila jsem Pána, aby vás potěšil, vaši mysl změnil, ukázal vám cenu utrpení. A on mě vyslyšel!”

*

Mám velice dětskou povahu. Aby mi usnadnil konání ctností, vnukl mi Ježíšek myšlenku, abych si s ním hrála. Zvolila jsem si hru v kuželky. Představila jsem si kuželky různé velikosti a barvy. To byly ctnosti, kterých jsem chtěla dosíci. Koulí byla moje láska.

V prosinci roku 1896 dostaly novicky pro misie různé věci na stromeček. Na dně krabice, plné různých překvapení, se objevil také „vlk“. Moje družky řekly: „Taková ošklivá věc, nač to je?“ Věděla jsem dobře, jak se s tím hraje a hned jsem jim to za všeobecné veselosti ukázala.

Sestra Terezie se dívala mlčky. O vánocích jsem po půlnoční našla v cele známého „vlka“ a vedle něho psaníčko:

Mé přemilé malé snoubence, hrající si s kuželkami,
na Karmelu.

Ve svaté noci 1896.

Moje milovaná malá snoubenko!

Ó, jak jsem s tebou spokojen! Celičský rok jsi mě svou hrou v kuželky výtečně bavila. Měl jsem z ní takovou radost, že chóry andělské se tomu divily a nad tím žasly. Několik malých cherubínů se ptalo, proč jsem je nestvořil jako malé děti. Jiní chtěli vědět, zdali přece jen nemám raději jejich hudbu než tvůj veselý smích, když zasáhneš některou kuželku svou koulí lásky. Odpověděl jsem jim, aby se nermoutili, že jsem je nestvořil jako malé děti, že si budou moci s tebou jednou zahrát na luzích nebeských. Řekl jsem jim též, že se mi tvůj smích líbí lépe než jejich hudba, protože ty se usmíváš a si hraješ, i když trpíš a na sebe zapomínáš.

Moje milovaná malá snoubenko, chci tě též o něco poprosit. Odmítneš mou prosbu? Ó ne, vždyť mě máš tak

ráda! Hra v kuželky se mi sice velice líbí, ale teď bych si rád zahrál vlka. Chceš-li, můžeš jím být sama. Zde ti posílám vzor. Jak vidíš, není hezký. Kdo neví, co s ním, odkopne jej. Jakmile jej však spatří dítě, poskočí radostí a zvolá: „Jak je hezký! Dovede tančit celičký den a ani se nezastaví!”

Já, Ježíšek, tě velice miluji, ačkoli nemáš půvabu, a prosím tě, abys mi pro radost stále tančila. Aby se vlk točil, musí se švihat. Nechať ti sestry prokazují tu službu. Buď vděčna těm, které tebou nejvíce točí.

Až si s tebou dosti pohraji, odvedu tě s sebou do nebe. A pak si budeme moci hrát bez bolesti.

Tvůj bratříček

Ježíš.

*

Plakávala jsem často a to pro malichernosti. To ji velice trápilo. Jednoho dne ji napadla spasná myšlenka. Vzala lasturu ze svého stolku s malířskými potřebami a držíc mi ruce, abych si nemohla utírat oči, začala mé slzy sbírat do ní. Musela jsem se tomu smát a bylo po pláči.

„Tak,” pravila, „nadále vám dovoluji plakat po libosti, ale jen do té lastury.”

Asi týden před tím než zemřela, proplakala jsem při vzpomínce na její brzkou smrt celý večer. Postřehla to a ptala se mne:

„Plakala jste, vidíte Do lastury?“ Lhát jsem nemohla a moje přiznání ji zarmoutilo. Po chvílce pravila:

„Zemru už brzy a neměla bych klidu, kdybyste mi neslíbila, že se zachováte podle mého návodu. Považuji to za velice důležité pro vaši duši.“

Slíbila jsem, ale zároveň jsem prosila, abych se po její smrti mohla ze srdce vyplakat.

„Proč byste pro mne plakala? To by byly opravdu zbytečné slzy! Plakat, že jsem blažena! Ale mám soucit s vaší slabostí a dovoluji vám první dni truchlit. Potom však jen se skořápkou.“

A mohu říci, že jsem dostála slovu, ačkoli jsem se při tom musela hrdinsky přemáhat. Když se mi chtělo plakat, ozbrojila jsem se nezbytnou lasturou! Práce při přendávání jí od oka k oku odvracela moje myšlenky od zármutku a tak jsem byla ze své přílišné citlivosti brzy vyléčena.

*

Chtěla jsem opominout sv. přijímání, protože jsem se dopustila nevěrnosti, která ji velice zarmoutila. Napsala jsem jí o svém rozhodnutí a dostala jsem tuto odpověď:

„Ježíšem milovaná květinko! Stačí, že Vaše kořeny okusily prachu tím, že se Vaše duše pokořila. Vaše korunka se má však otvírat, ba vysoko zvedat, aby Vás Chléb andělský posílil jako oživující rosa a dal Vám potřebné síly.“

Dobrou noc, ubohá květinko! Proste Ježíše, aby všechny modlitby, které se konají za mé uzdravení, zvýšily oheň, který mě má ztrávit.”

*

„V okamžiku sv. přijímání si někdy představuji svou duši jako tříleté nebo čtyřleté děcko, které se při hře roz-
cuchalo a pošpinilo. Taková nehoda se mi stala v zápase s dušemi. – Ale tu již spěchá Matička Boží, rychle mi svléká pošpiněnou zástěrku, upravuje mi vlásy a zdobí je pěknou stuhou nebo jen květinkou, a jsem opět hezká a mohu se bez ostychu zúčastnit hostiny andělské.”

*

Byla už v cele pro nemocné. Sotva skončila díkučinění po sv. přijímání, už jsme byly u ní, aby nám poradila v různých věcech. To ji zprvu zarmucovalo a jemně nám vytýkala naše jednání. Brzy nám však vyhověla, řkouc:

„Nesmím žádat více klidu než Pán. Když se po kázání uchýlil na poušť, šel tam lid za ním a vyrušoval ho. Přicházejte ke mně, kdy chcete. Musím zemřít se zbraní v ruce, v ústech majíc meč Ducha, to je slovo Boží.”¹⁷⁾

*

„Poradte nám, jak máme skládat účty o duševním stavu?”

„S velkou prostotou, na ničí pomoc příliš nespolehající. Jinak byste asi brzy musely vyznat s nevěstou Písně písni: „Strážní mi vzali můj plášť“. Teprve když jsem se od nich trochu vzdálila, našla jsem toho, jehož miluji.”¹⁸⁾ Ptáte-li se pokorně a skromně, kde je váš Miláček, tedy vám to strážní povědí. Ale Ježíše najdete obyčejně teprve tehdy, když se vzdálíte od všelikého stvoření. Jak často jsem si říkala alespoň tyto řádky z „Duchovního zpěvu” sv. Jana z Kříže:

*„O, neposílej mi už ani poslu svých,
vždyť, po čem dychtím, nezvěstuji mi.
Jen stále tyto tvoji sluhové
mi říkají, jak krásný, krásný jsi
a zraňují mě vesměs víc a víc.
A čím snad smrt mou ještě uspiší,
je „Tajemství to velké, vznešené”,
na něž řeč jejich nikdy nestačí.”*

*

„Kdyby – což je nemožno – ani Pán Bůh neviděl mých dobrých skutků, nermoutilo by mě to. Miluji ho tolik, že bych mu chtěla působit radost, i kdyby nevěděl, že to jsem já. Když to ví a vidí, jest jaksí povinen mi to odplatit. Já bych ho však ráda ušetřila té námahy.”

*

„Kdybych byla bohatá, nesměl by ode mne odejít chudáš bez nasycení. To tedy činím v duchovním životě. Jak něco vydělám, hned naleznu též duše, které téměř hynou. I rozdělím jim své poklady. Dosud jsem neměla chvilky, abych si mohla říci: Nyní začnu pracovat pro sebe.”

*

„Jsou lidé, kteří se na všechno dívají s nejhorší stránky. Já činím opačně. I když trpím bez úlevy, právě proto se raduji.”

*

„Vždy se mi líbilo, co mi Pán Bůh posílal, i když mi to připadalo méně dobré a méně pěkné než to, co dával jiným.”

*

„Když jsem byla malá, dostala se mi u tety do ruky krásná kniha. V jedné povídce se vychvalovala obratnost učitelky v pensionátě, která si dovedla pomoci z tísně, aniž koho urazila. Zvláště mi byla nápadná věta: Této osobě řekla: ‚Nemáte nepravdu‘ a oné: ‚Máte pravdu‘. Už při čtení jsem si myslila: Ó, tak bych nejednala. Je potřebí být pravdivým.

I nyní řeknu vždy pravdu. Je to ovšem obtížnější. Když někdo člověku vypravuje o nějaké mrzutosti, je tak snadné svalit vinu na nepřítomné. Žalobnice se hned uklidní. Zajisté, ale já jednám právě naopak. Je mi jedno, nejsem-li proto oblíbená. Kdo nechce zvědět pravdu, ať ke mně nechodí.

Aby pokárání prospělo, musí být představenému obtížno, a musí kárat bez nejmenšího stínu vášně.

Dobrota se nesmí zvrhnout v slabost. Když jsme spravedlivě pokárali, musíme na tom setrвати, neznepokojující se, vidíme-li, že jsme někoho zarmoutili. Běžet za sestrou, abychom ji potěšili, víc škodí, než prospívá. Jestliže si jí však nevšímáme, přestane očekávat něco od lidí, uteče se k Bohu, uzná svou chybu a pokoří se. Jinak by si zvykla po každé zasloužené důtce hledat potěchy a jednala by jako rozmazlené dítě, které dupe a křičí dobře vědouc, že tím přivolá matku, která je bude uklidňovat.”

*

„Meč Ducha, to jest slovo Boží, budiž stále ve vašich ústech a ve vašem srdci!”¹⁹⁾ Máme-li co činit s duší hodně nepříjemnou, nepozbývejme myslí, neobracejme se k ní zády. Mějme stále v ústech meč Ducha, ukazující jí její chyby. Nenechávejme práce, abychom měli pokoj. Bojujme bez oddechu i tehdy, není-li naděje na vítězství. Co je nám po výsledku? Jen stále vpřed, ať je zápas jakkoli obtížný. Neříkejme: „Marná práce! – Ona nechápe, nechme jí!” To by byla zbabělost. Povinnost musíme plnit až do konce.”

*

„Když byl někdo z mých příbuzných zarmoucen a nepodařilo se mi ho potěšit, opouštěvala jsem hovornu s těžkým

srdcem. Ale Ježíš mi dal brzy poznati, že jsem neschopna někoho těšit. Od té chvíle se pro to už neznepokojuji, nýbrž poroučím trápení svých drahých Pánu Bohu a jsem jista, že mě vyslyší. Při příští návštěvě se o tom mohu přesvědčit. Tato zkušenost mi prospěla i v tom, že se netrápím, když někomu mimoděk ublížím. Poprosím prostě Ježíše, aby to napravil.”

*

„Co si myslíte o těch přehojných milostech, jež jste dostala?”

„Myslím si, že Duch Boží vane, kde chce.”²⁰⁾

*

Převorce řekla :

„Máti má, kdybych byla nevěrná, kdybych se dopustila třeba jen nejmenší nevěrnosti, cítím, že by se mne zmocnil hrozný nepokoj a nemohla bych už tak smrt vítat.”

A když se představená takové řeči divila, pokračovala :

„Mluvím o pýše. Kdybych na příklad řekla: Mám tu a onu ctnost a konám ji, nebo: Můj Bože, víš, že tě příliš miluji, abych se zdržela u jedné jedinké myšlenky proti víře, tu bych byla jistě zachváčena velice nebezpečnými pokušeními a podlehla bych jim. Aby se to nestalo, potřebuji jen pokorně z hloubi srdce říkat: Můj Bože, prosím tě, nedopušt, abych se stala nevěrnou !

Chápu dobře, proč sv. Petr klesl. Spoléhal příliš na vroucnost svých citů, místo aby se opřel toliko o sílu

Boží. Víím, že kdyby byl Ježíši řekl: „Pane, uděl mi statečnosti, abych tě následoval až na smrt,” jistě by byl býval vyslyšen.

Máti má, jak to, že Pán, jenž dobře věděl, co se stane, mu neřekl: „Pros mě o sílu, abys mohl vykonat, co chceš?” Myslím, že se to stalo z dvojí příčiny: Předně, abychom poznali, že své apoštoly viditelnou přítomností více nepoučoval než nás vnitřními vnuknutími milosti a za druhé proto, že sv. Petr byl určen, aby řídil celou církev, v níž jsou též hříšníci. Měl tedy vědět z vlastní zkušenosti, co zmůže člověk bez pomoci Boží. Proto mu Ježíš pravil ještě před pádem: „Ty pak obrátě se, posiluj své bratry!”²¹⁾ to jest, vypravuj jim o svém hříchu a ukazuj jim na sobě, jak jest nutno ke spáse, aby se člověk opíral jen o mne!”

*

Velice mě rmoutilo, že stůně a říkávala jsem jí: „Ach, jak je ten život smutný!” Hned mě opravila:

„Život není smutný; naopak, je velmi veselý. Řeknete-li: „Vyhnanství je smutné”, pak vám porozumím. Mýlíme se, říkáme-li život tomu, co pomíjí. Ono krásné jméno se smí dávat jen věcem nebeským, tomu, co nikdy nezanikne. A poněvadž už zde na zemi toho trochu okoušíme, není náš život smutný, nýbrž radostný, velmi radostný!”

Sama bývala roztomile veselá. Jednou se jí po několik dní dařilo mnohem lépe i říkaly jsme jí:

„Kdož ví, na jakou nemoc ještě zemřete!”

„Ale zemru na smrt. Což pak Pán Bůh Adamovi neřekl, nač zemře? Pravil mu: „. . . smrtí zemřeš.”

„Tedy si pro vás přijde smrt?”

„Ne, ta nepřijde, nýbrž Pán Bůh. Smrt není strašidlo, není to příšera, jak se maluje. V katechismu čteme: ‚Smrt je odloučení duše od těla’, nic jiného. Nebojím se však odloučení, jež mě spojí navždy s Bohem.”

*

Přijde božský Zloděj už brzy, aby hrozniček ukradl?

„Vidím ho zdaleka a chráním se křičet: Zloděj! Zloděj! Naopak kývám naň a říkám: Sem, sem!”

*

Pravila jsem jí, že ji budou do nebe doprovázet překrásní zářící andělé v bělostných rízách. Odpověděla mi:

„Takové představy mi nedodávají útěchy. Mohu se sytit jen pravdou. Bůh a andělé jsou pouzí duchové. Nikdo jich nemůže spatřit lidským okem v jejich podstatě. Proto jsem nikdy netoužila po nadpřirozených zjeveních. Počkám raději až na patření věčné.”

*

„Prosila jsem Pána Boha, aby mi poslal krásný sen, který by mě po vaší smrti potěšil.”

„Ó, to bych nikdy neučinila! Prosit o útěchy! Chcete-li jednat podle mne, tedy poslyšte, co říkám:

Neboj se, Pane, že tě probudím, na nebes břeh chci čekat v pokoji!

Je tak sladko sloužit Bohu ve tmách zkoušek. Jen zde na zemi můžeme žít životem víry.”

*

„Jsem přešťastna, že se blížím k nebi. Když si však vzpomenu na slova Páně: „Přijdu brzy a odplata moje se mnou, abych odplatil každému podle skutků jeho,”²²) tedy myslím, že u mne bude hodně na rozpacích. Nemámť skutků... Odplatí mi tedy podle svých vlastních skutků.”

*

„Vy jistě nepřijdete ani na minutu do očištky, sice by pak nikdo nevešel přímo do nebe.”

„Ach, o to se nestarám. Budu s rozsudkem Božím vždy spokojena. Přijdu-li do očištky, tedy se tam budu jako tři mládenci v peci ohnivé za zpěvu procházet v plamelech.”

*

„V nebi budete mezi serafíny.”

„Bude-li tomu tak, pak si nebudu počínat jako oni. Zakrývají si tváře své před Bohem.”

*

Ukázala jsem jí obrázek Panny Orleánské, jak ji známé hlasy potěšují v žaláři. Terezie pravila:

„Mne také těší vnitřní hlas, shůry mě povzbuzují svatí. Říkají mi: „Dokud jsi v okovech, nemůžeš plnit své poslání. Po smrti však nastane čas tvých výbojů.”

*

„V nebi bude Pán Bůh plnit mou vůli, protože jsem na zemi plnila vůli jeho.”

*

Ptaly jsme se jí, jak ji máme vzývat, až bude v nebi. Odvětila pokorně:

„Říkejte mi malá Terezie.”

*

„Budete se na nás s nebe dívat, vidíte?”

„Ne, budu sestupovat.”

*

Na konec ještě dojemný příběh:

Několik měsíců před Tereziinou smrtí jsme čtly v refektáři životopis sv. Aloise. Jednu z našich starých řeholnic dojala zvláště láska mladičkého světce a starého Otce Tovaryšstva Ježíšova, P. Corbinelliho.

„Vy jste Alois,” pravila k naší svaté sestře, „a já jsem starý páter Corbinelli. Pamatujte na mne, až budete v nebi.”

„Chcete, Máti má, abych si pro vás brzy přišla?”

„Nikoli, ještě jsem dost netrpěla.”

„Ó Máti moje, ujišťuji vás, že jste už trpěla dost.”

Ale Matka Heřmana od Nejsvětějšího Srdce Ježíšova odpovídala:

„Netroufám si ještě souhlasit. K takové důležité věci je zapotřebí dovolení od představených.”

Terezie se skutečně zeptala převorky a ta svolila, nepřikládajíc té věci váhy.

Služebnici Boží zbývalo už jen několik dní života a byla tak zesláblá, že sotva mluvila. Tu jí ošetřovatelka přinesla kytičku od Matky Heřmany s vroucí prosbou, aby jí za to vzkázala slovíčko lásky. Znělo :

„Řekněte Matce od Nejsvětějšího Srdce Ježíšova, že jsem dnes ráno, právě když byla mše svatá, viděla vedle hrobu Aloisiova hrob P. Corbinelliho.”

„Dobře,” odpověděla dojatá Matka Heřmana, „vyřiďte sestře Terezii, že rozumím.”

Od té chvíle byla přesvědčena, že brzy zemře. Stalo se to za rok. A jak bylo předpověděno, byla pochována vedle hrobu světice.

POZNÁMKY.

PŘEDMLUVA.

- | | |
|---------------------|-----------------|
| 1) Sir. 6, 19 a 29. | 4) Sir. 24, 43. |
| 2) Mat. 15, 28. | 5) Žalm 8, 3. |
| 3) Mat. 18, 1—4. | |

KAPITOLA I.

- | | |
|----------------|------------------|
| 1) Mar. 3, 13. | 3) Žalm 22, 1—4. |
| 2) Řím. 9, 16. | 4) Žalm 102, 8. |

KAPITOLA II.

KAPITOLA III.

- | | |
|---------------|----------------|
| 1) Jan 11, 4. | 2) Pís. 2, 11. |
|---------------|----------------|

KAPITOLA IV.

- | | |
|--------------------------|-------------------|
| 1) Moudr. 4, 12. | 6) Žalm 54, 6. |
| 2) Kaz. 1, 2. | 7) Luk. 7, 47. |
| 3) Násl. I. kn. 1, 3. | 8) Luk. 5, 32. |
| 4) Pís. 2, 1. | 9) Moudr. 4, 11. |
| 5) Násl. III. kn. 26, 3. | 10) Moudr. 5, 10. |

KAPITOLA V.

- | | |
|--------------------------|--------------------------|
| 1) Luk. 5, 5. | 6) Luk. 19, 26. |
| 2) Jan 4, 7. | 7) Luk. 10, 21. |
| 3) Ezech. 6, 8, 9, 13. | 8) Pís. 2, 3. |
| 4) Násl. III. kn. 43, 4. | 9) Mat. 18, 6. |
| 5) Pís. 8, 1. | 10) Násl. III. kn. 5, 4. |

KAPITOLA VI.

- | | |
|--------------------------|-------------------|
| 1) Násl. III. kn. 24, 2. | 7) Pís. 7, 1. |
| 2) Is. 65, 15. | 8) Luk. 12, 32. |
| 3) Zjev. 2, 17. | 9) Luk. 22, 29. |
| 4) I. Kor. 4, 5. | 10) Luk. 24, 26. |
| 5) Mat. 5, 13. | 11) Mat. 20, 22. |
| 6) Tit. 1, 15. | 12) Žalm 103, 32. |

KAPITOLA VII.

- | | |
|-----------------------|-----------------|
| 1) Jan 18, 36. | 4) Moudr. 3, 6. |
| 2) Násl. I. kn. 2, 3. | 5) Žalm 89, 15. |
| 3) Is. 53, 3. | |

KAPITOLA VIII.

- | | |
|------------------|-----------------|
| 1) Žalm 102, 14. | 5) Luk. 17, 21. |
| 2) Fil. 4, 7. | 6) Žalm 117, 1. |
| 3) Is. 52, 11. | 7) Luk. 15, 31. |
| 4) Kaz. 2, 11. | 8) Žalm 35, 5. |

KAPITOLA IX.

- | | |
|--------------------------------------|---------------------------|
| 1) I. Král. 16, 7. | 17) Jan 15, 13. |
| 2) Tob. 12, 7. | 18) Luk. 11, 33. |
| 3) Is. 3, 10. | 19) I. Kor. 4, 3—4. |
| 4) Přisl. 9, 4. | 20) Luk. 6, 37. |
| 5) Is. 66, 13. | 21) Mat. 5, 43—44. |
| 6) Žalm 70, 17, 18. | 22) Luk. 6, 32. |
| 7) Žalm 118, vv. 141, 100, 105, 160. | 23) Luk. 6, 30. |
| 8) Luk. 1, 49. | 24) Mat. 11, 30. |
| 9) Jan 1, 5. | 25) Mat. 5, 10. |
| 10) Luk. 18, 13. | 26) Mat. 5, 41. |
| 11) Žalm 91, 4. | 27) Mat. 5, 42. |
| 12) Žalm 143, 1, 2. | 28) Luk. 6, 34—35. |
| 13) Žalm 132, 1. | 29) Násl. III. kn. 44, 1. |
| 14) Mat. 22, 39. | 30) Přisl. 1, 17. |
| 15) Mat. 7, 21. | 31) Přisl. 10, 12. |
| 16) Jan 13, 34. | 32) Žalm 118, 32. |

KAPITOLA X.

- | | |
|----------------------|--------------------------------|
| 1) Řím. 8, 15. | 9) Luk. 14, 12—14 a Mat. 6, 4. |
| 2) II. Mojž. 9, 16. | 10) II. Kor. 9, 7. |
| 3) Žalm 33, 5. | 11) Mat. 25, 40. |
| 4) Žalm 111, 4. | 12) Pís. 1, 3. |
| 5) Přisl. 18, 19. | 13) Jan 17. |
| 6) Jan 10, 12. | 14) Luk. 15, 31. |
| 7) II. Král. 16, 10. | 15) Jan 6, 44. |
| 8) Mat. 7, 28. | 16) Luk. 10, 41. |

KAPITOLA XI.

- | | |
|-----------------|-----------------|
| 1) Pís. 8, 7. | 3) Moudr. 6, 7. |
| 2) Přisl. 9, 4. | 4) Is. 40, 11. |

- | | |
|-------------------|---------------------|
| 5) Is. 66, 12—13. | 10) I. Kor. 12, 31. |
| 6) Žalm 49, 9—14. | 11) Luk. 16, 9. |
| 7) Jan 4, 7. | 12) Luk. 16, 8. |
| 8) Tob. 12, 7. | 13) Is. 38, 14. |
| 9) Mat. 8, 20. | 14) Mat. 9, 13. |

KAPITOLA XII.

- | | |
|-------------------|-----------------|
| 1) Job 13, 15. | 6) Moudr. 6, 7. |
| 2) Jan 3, 34. | 7) Žalm 22, 4. |
| 3) Pís. 2, 9. | 8) Žalm 17, 5. |
| 4) Přisl. 19, 11. | 9) Žalm 22, 4. |
| 5) Mat. 25, 40. | |

RADY A VZPOMÍNKY.

- | | |
|---------------------------|----------------------|
| 1) Mat. 20, 23. | 12) Mat. 25, 36. |
| 2) Žalm 67, 27. | 13) Přisl. 16, 32. |
| 3) Přisl. 1, 4. | 14) Luk. 2, 50. |
| 4) Judit 15, 11. | 15) Luk. 2, 33. |
| 5) Sir. 11, 12—13, 22—24. | 16) Žalm 118, 112. |
| 6) Jer. 10, 23. | 17) Efes. 6, 17. |
| 7) Žalm 93, 18. | 18) Pís. 5, 7; 3, 4. |
| 8) Násl. I. kn. 16, 4. | 19) Efes. 6, 17. |
| 9) Jan 14, 2. | 20) Jan 3, 8. |
| 10) Žalm 140, 5. | 21) Luk. 22, 32. |
| 11) Pís. 1, 2. | 22) Zjev. 22, 12. |

OBSAH:

Úvod	I
Jarní příhody bílé květinčky:	
KAPITOLA I. <i>První zvuky velepisné lásky. — Srdce matčino. — Vzpomínky na první dětská léta</i>	23
KAPITOLA II. <i>Smrt matčina. — Buissonnety. — Lásky otcova. — První sv. zpověď. — Zimní večery. — Prorocké vidění</i>	39
KAPITOLA III. <i>V pensionátě. — Bolesné odloučení. — Zvláštní nemoc. — Úsměv nebes Královny</i>	57
KAPITOLA IV. <i>První sv. přijímání. — Sv. biřmování. — Světlo a stíny. — Nová ztráta. — Osvobození od vnitřního utrpení</i>	72
KAPITOLA V. <i>Vánoční milost. — Horlivost o spásu duší. — První kříž. — Důvěrné hovory se sestrou Celinou. — Otec svoluje, aby v patnácti letech vstoupila na Karmel. — Odmitavá odpověď představeného. — Návštěva u J. M. Msgra Hugonina, biskupa bayeského</i>	93
KAPITOLA VI. <i>Cesta do Říma. — Audience u Lva XIII. — Odpověď biskupa bayeského. — Tříměsíční čekání</i>	113
KAPITOLA VII. <i>Vstoupení do archy pokoje. — První zkoušky. — Obláčka. — Napadlý sníh. — Veliké utrpení</i>	135
KAPITOLA VIII. <i>Svaté sliby. — Milostiplné exercicie. — Poslední slza svěřice. — Smrt otcova. — Jak Pán splnil všechna její přání. — Oběť lásky</i>	150

KAPITOLA IX. <i>Zdvíž do nebe. — První pozvání k nebeské svatební hostině. — Duševní temnoty. — Stůl hříšníků. — Myšlenky tohoto pozemského anděla o lásce k bližnímu. — Veliké vítězství. — Zběh</i>	170
KAPITOLA X. <i>Nová osvěcení o lásce. — Malý štětec. — Drobtý, jež padají se stolu dětí Božích. — Milosrdný Samaritán. — Deset minut, jež mají větší cenu než tisíc let pozemských radostí. — Dva bratříkněží. — „Trahe me post te . . .“</i>	195
KAPITOLA XI. <i>Důvěra v Boha. — Návštěva z nebe. — Odpočinutí v lásce. — Vznešené dětství. — Výzva všem „prostým duším“</i>	224
KAPITOLA XII. <i>Na Kalvarii. — Vzlét do nebe</i>	240
KAPITOLA XIII. <i>Na hřbitově v Lisieux. — V Římě. — Několik lístků z deště růží</i>	275
RADY A VZPOMÍNKY	294
POZNÁMKY	339